

ACTA SANCTORVM
MARTII
A IOANNE BOLLANDO S.I.
colligi feliciter copta.
A GODEFRIDO HENSCHENIO
ET DANIELE PAPE BROCHIO
eiusdem Societatis Iesu
aucta, digesta & illustrata.

TOMVS II.

*Primitus Martyrologiorum antiquorum ordo ac
tunc genuino Martyrologio Bedo ex riu M.J. accepto
Lugdum ad illud supplementum ex m. subiunguntur
De Graeca intra diem IX et XIX mensis Apriſt.*

ERUDITIO.

VERITAS.

ANTVERPIÆ, APVD IACOBVM MEVRSIVM. ANNO M. DC. LXVIII.

1
M A R T I N
I
C O M M U N I C A T I O N
A
C O M M U N I C A T I O N
T
E
R
R

ATTA
B

DE S. PATRICIO EPISCOPO

APOSTOLO ET PRIMATE HIBERNIAE,

Commentarius praeius.

I I S. Patricius vnde cum Christiana fide litterarum usum primus in Hiberniam inducit.

ANNO
CCCCCLX
XVII
TII.
Patricia
Hibernia
definitor
Apparatus

I *Vnde in Britannia maiore, Romanorum exhausta delectibus & praesidio militare incrementis defluit, & Scotorum ex Hibernia, Piclorum a Septentrionali Alba-nisi inscribuntur aeternae affliguntur quae res Christiana, anciens Magni Gregorii feliciter sub Anglo-Saxonum dominium resurrexerat altera britannicarum insularum Graecie Iouerniam Petrom, Iernem antiquore, Iras medy scudi scriptores vocantes Scotiam usitatore veteribus, atque Hiberniam, usitassimo nunc apud omnes nomine, Beda fidei Magistrorum Doctorem indicavit Deus, qui Christiano imperio extremum aduagaret Occidentem, ad quem sua Romani arma numquam prouaserat: Patriarcha feliciter, magno quinti secundi Thomasturgum, antiquo Britonum circumduisse in trajecta qui primo Scotorum iam excipere solitus, variaque fortuna non usq; subdidi, nunc contra eodem a Romani munitione, tandem nunc Scotie regno sic accedit, ut inter ipsam Anglamque medius relinquitur. Quare suum illum meritum Scoti-Britanni dicunt, & cultu celebrant singulare, & quo, intra fine mense diuinis terminis nato, antiquam patriam Hiberniam in a membrum fidei illustratum lumine, ut & ipsi eodem perfusi sunt, dum transiuntes identidem ad nos in Britannia imperij confirmationem auxiliis, partim armis socios fidem in patria edoces auxiliis, partim in Paganis ant^t trivis fidelis sacramentum & ut a pietatis martyris. At longe maiori iure Scotti Hiberni enim venerantur Patronum, cui vni debent, quod patria sua fella ex Sanctorum Insula, & literaturam scientiarumque fuerit aliisque gymnasium. Nam quantum nonnulla Christianae doctrine semina, siue ante eum in Hibernia parvi capite, & id est Palladianum ad Scotos in Christianum credentes missi dii, ipsorum etiam aliquid in Legione conserua tamen Hiberni decus & ritus C vni debetur Patricius, per quem non pauis aliquip atque ex vulgo homines, sed Reges & Principes populis gregatum salutari tincti baptizante, ingo fidem submisive crevante.*

C *Non igitur sine causa factum videmus, ut ceteri in antiquissimum Marystologium tum Bede rum aliorum hoc solum legentes, in Scotia S. Patricii Episcopi, a posteris deinde fit adiunctum qui primus ibidem Christianum euangelizavit: & maximis miraculis & virtutibus elazuit: quamvis enim non absoluta primis tempore, primus tamen fuit signorum virtute, misericordia Apostolica autoritate, effigie acutissima per totum regnum predicationis fructu atque successu. Quod antiquis agreduntur demonstrare possunt, et quod est quoniam enim scriptulus illi, qui circa Hibernios passim Sanctoros inserunt, verentibus nonnullis ne plerique coram, qui fidem Christianam a S. Patricio edocti, sanctitatem nomis inter Hibernos sunt celebres, Britanni potius sunt adiuncti, & Hiberni ipsius convertebant, vera quidem S. Patricius lans, non tam praecepta ac summa suerit: quamvis ex hodierni temporis usq; per Scotos nec Scotiam nunc aliud nominamus, quamquam que Britannice insula parte vnde tenetur, regio tunc ipso per Anglia. Est quidem etiam nobis inauditu arum, quid iam inde a scilicet tertio capitulo in Britanniam transire Scoti: fatendum tamen omnino est, Scotti nominis dignitatem precipitam apud Hibernos remansisse ad undevictum usq; scilicet: quia & Beda & antiqui scriptoribus omnibus, ut recte Vferius pag. 734 in Antiquissimum Britannicarum Ecclesiarum,*

Scotia semper unica est eademque Hibernia. Nam namque Dalriada, quae usque ad annum Dcccxi Scotorum-Britannicorum sedes erat, Scotia nomen est consecuta; neque etiam integra ipsa Albania, statim a debellatis Piectis & fed tum derum cum, populo vitroque in una genere coalescente, obloquem planè Piectae nationis memoria. Quod ut ante annum mc haudquam factum, ita vix illos, qui toto antecedentium annorum spatio vixerint, posse produci arbitramur, qui Scotie appellatione Albanum designarunt.

T *Tantum porro ab eo, ut d*i* positis nomen illud datum taxat suis communicationib; Hibernia, id est quod colonie Scotorum nonnullae ei sunt propagata ex Britannia, quorum tamen & nomen & natio prius in hac fuerit, & ad hanc usque tempora si conservantur ut ante tertium, quod diximus sculum (quamvis ab Augusto & successoribus eius tam accurasceceperis orbis describitur) annis antiquorum Geographorum vel Historiorum Scotorum in Britannia legatur nominasse. Etenim postquam haec de re inter verisimiliter genitis eruditis viros scripsit, velut pro aris & fois depugnat, nobile Britannicus Scotti pro saeclo in Albanis commemorationis antiquitate proferre putaverit, nisi recentiorum commentorum & lemmis quendam coniecturas, qualiis est haec ex quadam sonniantis Scaligeri dictio sumpta, quo hic Poete versus. Et ceteros fecta Brigantes, in sufficiencia mendis vestitatur, quas Scotto-Brigantes scripimus ab initio fuerit. Verum ut hoc cum aliquo fundamento Scaligeri supponatur, non sufficiat duci, à Brigantibus vicinis hodiernis Scotti, et regiones scilicet incolas, sed autem omnia ostenduntur etat, Scotorum Britannia tamquam incolae suis suis Claudio Caesari, ceteris sibi versus scribentur, etiam sibi quod tamen est tam incredibile, quam certum est nullum Imperatorum Romanorum, veterioriam etiam scilarum ritulos andescientium, sicut multa cum indigenis barbaris extra Romanis pronuncie sint, nero illo nominissimo exclusi, bella gestarunt, Scotti sumptu cognoventum, sed omnes contentes frustis de Britannicos dicit. Quod sibi in illo verso uitium est aliud, longe verisimiliter conciliatur, ceteros ceteri Britantes, invenirem legere, cum nihil sit apud veteres prosa at F versus nostri, quia Britanni, quorum pars non maxima Brigantes erant, solitos cutem corporis gladio vel cetero colore pingendo depingere. Quod quo bisce insulis omnibus communis fuit, sive sua quaque in lingua nomen ab eo vsu sumpsisse: nam Britonum quidem ita dicti sunt, quia veteri linguis eorum Brit, ceterorum conseruata significat, unde etiam hodie witht Anglis litteras pingere est: et de Scoto vero scribit Hildanus lib. 9. Etymolog. c. 20 propriam lingua nomen habere, et quod aculei terris cum arramento variarum figurarum stigmata notentur. Scotha enim Hiberni florem seu floridam variegationem coloris significat: ut fracta fuit qui nominis originem acserunt a Scybis, quamvis Stechus Scytann vociter Alfridus Rex. Origo hildani in Latinâ Saxonum facie: istam vero Hiberni a voce significacionem si Cambdenus cognoisse citata Hildani verba minus suifer aduocatas.*

4. Porro quae erant descripti pingendo, instrumento cui lateris alio quousque colore corporis perserit Scotti sine Hiberni, de quibus agimus tunc erant Gentilissimi tempore imperii litterarum, in charta ab aliis illa materiali ad memoriam pingendarunt, aquilam ac Iberi, Galli, Britanni, Belge, atque Germani, antequam Romanos subiecti in imperio litteras ab usq; disciplinasq; accepissent, an si libertatis solitum non lege. Ex omnibus liberalibus artibus Scotti, Romanorum armis ne tentari quidem, nec alio prisa iugo quam Christiano per Patrium subiecti, utnam rutilantem Posissem norans & habebant in pretio. Vnum

Tempus II.

X 3

hoc

quoniam
partes vnde
adscriptum
etiam Se-
nia nominis
puncta

Aho[re] ut cap. 2 de Moribus Germanorum Tacitus] apud illos memoriae & annalium genus erat. Hanc autem scientiam solum Druides eorum Basique exercebant: quorum qui plures & antiquiores berbarum compositionis versiculos memoriter monebat, et doctior habebatur, qui vero in noua pangenesis felicior, eto teat precipuus in vulgo: et apud viros principes & literatos. Imas de his Magna Odysseiana Tresnallia Principem audire libri tertii iurio, quem de S. Columba Vite Hibernica composita, ita interpretato Colgano loquentem. Natione illa laudis aquila & fusa antiquitatis studiosissima, ab ipsa primâ gentis origine conluit in magno & pretio & numero habere rei antiquarie profellores, quos tempore Gentilium Druides, Vates, & Bardos: à Christi fide insuperati Antiquarios & Poëtas vocabant.

His ex officio incumbebat Regum, Principum, & Heroum res gestas, bella & triumphos celebrare; familiarium nobilium genealogias & prærogatiwas studiose obseruare; regionum agrorumque metas ac limites notare & distinguere. At quin, parum confundendæ memoriarum causâ, partione non licentius & fabulosius in prosa diuagarentur, consultius vistum est res gestas & Heroum præconia angustioribus metri terminis plerunque perfringere hinc carminibus istiuti, quædque horribus, & Principem abuli indulgentia ac fauore, sua sapientia poëmatum conuertebant in excellus laudes horum nobilium, quorū gratiam & donaria venabantur, et apud Satyricas inucteas, in aliis, quibus non sequuntur affecti & beneficiis allœcti erant. Quæ insolentia conuenerit, ut de istis etiā insulâ pellentes, & abolendis peccatis disciplina Rex Ados Ammoyrei filius cogitari & precepsit, nisus in Dranno chestenhus Comitiis autoritatem S. Columba interposuerit.

His autem, us diximus, nulla præter memoriam aderant conformanda antiquitatib[us], & artis sua propaganda vel instrumenta vel adiumenta. Patricius, Romanis exclusis disciplinis, litterarum (sive quibus sacra nequeunt Christiana traxeris) usum in Hiberniam prius induxit, etiamq[ue] auxiliarium e Britannia & Romano ab eo iorū non tanta si adset copia, ut omnium Ecclesiasticarum necessitatis posset facere satis primatum iste insularum eruditusque indigenas, quae eretis ab ecclesiis idoneo inueniebas: quibus juxta manu scribentes tradiebas que Alphabetum, ex quo non ipsi discipulis informarent. Sic in Vita Tripartita dictum, una septimana apud Learnachum manib[us], litterarum & pietatis instruendum rudimentis, sicut Alphabetum scripsi: quod de pluribus alijs eadem in Vita posita repensit. Balenanter opera Patriciana: Abiectoria quadam CCCLXV numerata, et ferme quod a Patricio meritorum Episcopi constituta. Sed cum arque origines antiquæ vocis, enigmatis Alphabeticas tabellas significantes, non capiens, ratiocinante abicitoris cunctis operis scriptis designari, ab orthographia deflexit, quæ quid waranum lib. 2 de Scriptaribus Hibernia cap. 1 ex Nennio distinxit. Abiectoria esse scribendum.

6. Nam suam correctionem waranus confirmat ex Torechano, cuius hac sunt verba lib. 1 Baptizauit quotidiè homines, & illis litteras legebat & abgatorias. Iterumque lib. 2. scriptis illi abgotorias & benedixit cum benedictione Episcopi. Und autem hie sibi velint ex aliis eiusdem Torechanis locis intelligimber, ut elementa vocat, quas alibi Abgotorias: & socialiter lib. 2 de Mac-erat loquens: & iterum scripti elementa, & bene dicti eu[n]t benedictione PS. id est, Presbiteri. Ex quibus patet Abgotorias tabulas dicunt, sicut Abecedarius diuinus: nomine delectu[m] à tretriis primis Latinis Alphabetis litteris, A.B.C. quan ultimam difformiter non plerique solam pronuntiari, sic ut ante E. & I. foret ut S; ante alia vero elementa habeat sonum ut K. sanguis veteribus omnibus uniformiter suisse pronuntiat am: quod adhuc Hiberni servant, quibus nulla est inter C. & K. sonus differentia. Hinc facilius ut Abgotorias seu Abketorias primum vocarent: sed ut ipso ad multorem sommum paulatim deflectione subalterna vocem capire Abgotorias seu Abgotorias dicit. Porro characterum formis per ordinem Alphabetis expressis credimus adnotatum suffit quoddam Christianæ doctrinæ

& compendium, & Sacramentorum confundendæ formules: mos has duo vel sola vel præcipua quandoque in tabulis suis tabulis, quibus nihilominus petitum ex Grammatica & noscas aperte relinquendatur, ut significaretur ea esse prima Christiani bonum & doctioris elementa, ac velut alphab[et]um quoddam.

7. Hec quisunque consideraverit, non mirabitur cum precipuis quibusque in Hibernia Sanctos tantum discipulorum multitudine stupet, in eorum Vitis legit: squidentis confundendo erat, atque ut esset exegitas necficiatis, quid nomen & Episcopij sene, & Abbates, & ladi-magiſtris. Nemini etiam peregrinatio videtur quod genealogia historis Hibernie, maxime circa secunda Patrio anterior, non mezzo habeamus fidem: & in iis que ab Antiquariorum serie disciplina pendente, ne post hoc quidem maximam. Preterea non diffiūliter lector animaduertet, unde tam multa in Sanctorum Hibernorum Vitis irreverenter antefabulosa, aut fabulosi simillima: ut non sub initio nascuntur in Hibernia Eccl[esi]e, non modo Latini Lingua (qui solum omnes Romani quondam Imperii nationes, etiam du po[st] eius extincti), ut sunt in confederatis pa[tr]ib[us] rerum geflarum monumentis seu sacris seu profanis) sed etiam Hibernia patri scribi copiaris Sanctorum Vite: et de eorum Patrio anterioris loculans scribunt. Latina enim lingua, qua subieciit Romano Imperio in Occidente atque Africam proimis, absolu[ta] antiqua patria, scilicet natura, eti[am] non sine depreciatione multiplicis Hibernis peregrina omnino erat, nec nisi sacra tractantibus, & domi vel peregrin operiosis eruditis cognita: cum abietiam scimus & Latinæ noscent & loquuntur scribentes.

S. II. S. Patricij patria, parentes, consanguinitas.

1. DE Britannis Alcludensibus natum esse Patrium. Aliudens regia patria S. Patricij. Tripartita Vita auctior scribitur: etiamq[ue] regia patria S. Patricij. Cluides dicitur, quam Vita quarta auctior apud Colganum Stratocliud nominat, vocabulo idem significante: Vita S. Gilda. Arecluda nominat. Cluda seu Glotta fluvius, hoc nomina genuit: ex quibus postrema tria id est præcepit regioni convenientem, primum id est antiquissimum & præcepit eis petræ, ad Clude & Lenoni conuentum sit à, de quib[us] lib. 1 Hist. Eccl[esi]e, cap. 1 Beda. Est finis maris permixtus, qui antiquitus gentem Britonum fecerubat à Piclis, ubi est cunctis Britonum municipalibus vñque hodie, quæ vocatur Al-cluit; ad cuius partem Septentrionaliter Scotti aduenientes, fibilocum patet fecerunt. Quod Al Storcorum lingua Petram significat, omnibus Hibernicis scientibus notum est: ut mihi sit Cambodenum dubitare, quoniam longa Beda cap. 1 dicta Al significare Petram-Clytum. Ceterum proib[us] est arce Scotti, cùm locis Britonum recuperasse in insula afferat, dictus exinde Dun-bretcan est, & Dunbretcanus freti mons se sit illi, quod Beda memorat, maris sicut, in hunc vñque diem coniunctionem.

2. Quem peculiarem locum isti in regione natali sibi in quod Tabularis Patricius spemere in iusta Confessione, atque ex eis Probus, me non & Loculus expressum reliquerat quidem: sed post nominibus nunc penitus antiquatatis, Loculus verba ha[bit]at. Exigit vir quidam ... Brito natione, in pago Taburnia, hoc est, tabernaculorum campo, e[st] quod Romanus exercitus (exbanis scilicet ad caylodoniam & celebris illius muri, ad excludendos à Romanis Provinia Piclis à furore scirrum detinere) tabernacula ibidem fixerit, focus oppidum Nemethor degens, mani Hibernico collimantis habitatione. Nemethor terram celestem significat, eamque pro ipso quod nunc est Dunbretcanum oppidum, Hardwicke accipit in Scottie descriptione. Verum (si recte locum cognomini, loculus num. 8, ibi dicit) Eras autem in quodam promontorio supereminenti praetate oppido Nemethor munitione quedam extreta, cuius adhuc apparent minoria vestigia) sunt & e[st] modo Dunbretcanus seu Alcludensis arx ipso oppido Nemethor eminentior.

3. Huius in oppido adoleuisse Patricium constat: in eo enim

¶ foliis
Postaram
juvante
meo oratione
supponens

cur primis
antiqua-
tes Hiber-
nia & loca
sunt:

General-
ia ex Primi-
mo Vito
Hibernie
scriptis

Bitteris pri-
mos con-
municans
Patricium,

ordinationis à
je Eccl[esi]e

Abcato-
ria scribit

regia patria
S. Patricij

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A eius habebat *waterterta ipsius*, que propria carens libertis,
vixit. *Domus* suorum puerum educavit ut suum: non tamem ei⁹ nat⁹,
sed fœtus illud ut recte & clare seruit *Ioculam*. Probus autem,
locorum non aqua perire, admodum obsecrare & mendacē
se, tunc Banauen, Patrius ex iſo summis confusione natu-
lens, dicit se indubitanter compellere prouincias esse
Nentia: Nemthuriām sūcet volens vel debet exprimere;
prouinciam autem perterritas vocant, qua expidit erat, nisi
prouinciam stricte accepit pro dignitati, fabrikantes dum-
tacit vias, quoniam tunc Banauen, comprehendentes. Cete-
rum quamvis de Alcludensi Britanniā claram illum, quem sa-
perint attulimus, non habemus locū & ex tamen solo, quod
Probus confitunt vicini Banauen hand precul a mari occi-
dentali, sed clare posset nullā ratione hic intelligi post Banau-
niam ferri Benauentam, que, ante Anglorum in Bri-
taniam dominatum, a viris doctis creditur in ipso Insulae me-
diatis & Norumbeniorum prouincia fratre, circa Aufona
fonteque autem in Penbrochensis agro Domesnum hunc vi-
cum flatuisse Angli recentiores, Suis-Britannis iudentes
gloriam nati in ipsius nomine ditione Patrius, nescio an alium
a Cambido autem habeant: qui tamen prouincias castella
adserunt, ut aliqui, nescio an vere, scripserunt.

Generalia 11 Patrem Calphurnium, Concilium matrem Pa-
pam 5. tricis habuit: filie Potiti filius, aut (ut suo in hymno Fucus
scrivit) Otid, & Fict Scholastę, reliquias peritō genealogiam
Patrii.

B partecente, per hos gradus adducitur ad fabulosum nationis
Britanniae principem. Patrius filius Calphurnij, filij
Potiti, filii Odifili, filii Gorniæ, filii Menchidi, filii
Leonis, filii Maximi, filii Hencreti, filii Ferini, filii
Briti, a quo sunt Britanni nominati. Ad hanc coniugio-
nem lector aduersus animos, & non magnopere communi-
tur Sanctorum, quod Colganus citat. Genealogia ancloritate,
per plures gradus & nomina quedam diversa similes serien-
tia contexte, non putamus an referenda an examinande
esse immorandum.

Mater ex Gallo, 3. Martini Theronensis Episcopi forent
fusilli Concelliam Patrius matrem, scribunt plures re-
censores post Segebertum, Florensem uigorensen, aliisque à
Colgano citatos App. 5. cap. 3 Confangunciam simplici-
ter sit Ioculana vox Hibernia. Sit ad utramque significatio-
nem indifferens est, inquit Colganus, & cum Vſerio pag.
822 probabilem censem, Martini ex Sorore neptim fusilli forent
enim S. Marthius fratris Panomini: quia ratione fieri posset
ut sororem illi haberet ex Gallo (Francos abhinc scripserant
biographi) oriundam: prout non hic modo, sed & apud Fict
Scholastę, & apud loculum legitur. Adiecte S. Marthius,
cum natus Patrius est, annum agebat circiter sexagessimum;

quis autem credat tam tamen iam inuiculum fusilli forent, ut
etiam perigrinè in orientem abducta, dominus sui coniugium ob-
C forme excellentiam mereri posset?

12 Iunius felicissimū coniugij sanctissimū fractus opti-
ros Colganus in App. 5. cap. 4. sub tunica voluit affectum
ponere: ne non numerus sanctorum quoque à Patrius forent
tristis aut quinque posteritatem: quā in parte cùm omnes fe-
duli scriptori numerus illi expleverit, nec res magis si ad in-
tellegenda Acta Patriacis momenti, non putamus hoc loco
pertractandam effigies sati habemus informare pauci, alterum
Patrius fusilli forent, Scutellarum nomine, gradu Diaconum,
ante scelptos Ordines, sacros patrem Ioculam Patrium, &
scutulus a sancto patre Primatum Ardmachanum tenet, &
te infra dicitur, S. Sen-patrick dicit est, non qualiter lenior
Patrius (est) et trahat vocis sen significationis Senanii
Patricius. Sororius vero, Lepita nomine frater & particeps
& socii capitularis, virginiter videtur perpetuam cultuique
Tigrida atque Dareria conspohes seu maritis liberos delere-
triaque sexus ex quibus ali⁹ etiam fortè sunt nati: qui nunc
catalogum neptum Sancti Patrii validè arguit, cum effectus
terris loqui inter prenepotes referendi. Tigrida Gallum videret
habuisse maritum: Gollii abhi numeropat, insertionem
an proprio an gentilius nomine Darerae dico sicut contego;
vixi Restitutus huicbiae fuit Longobardus, inquit
Colganus: quod ut idem nunc Hibernalis, & procedem an-
dolci accipiant, non parvum tamen dubitari posse, ad eo qui

S. Darerca 2. Tomus II.
vixi Regis
taci & Co-
mune
S. Tigrida
Gallopan-
pea,
Generalia

2000 Hubaid intelligi debet nepo Bardi, ita ut propter D
nomine, vel a Poëticā professione inter Britones aut Gallos
numerari. Alteri eiusdem Dareria marito, nobilis Britanius
names. Consistat qui cura controversem existit pater san⁹: nepos ex
Eborac Episcoparius Melus, Almus, Melchioris & Ricchi, de his misi,
quibus ad vi February eximus. Reliqui Patrii ex predictis
foribus: nepotes ac nepoti: qui, quot, quibus nominibus ac
parentibus fuerint in tantā Hiberniorum austernis, qualem
apud Colagnum videat ej⁹ consuptione, non facile est explicare;
necc ad rem nostram facit.

§ III Prima & antiquiora S. Patrii Acta à quibus & quando conscripta.

13 A Nequād Hiberniam ferre flammas, depopularentur ab Attū &
Normanni. Era Christiana secunda non sexaginta sex Patrii
libros existit de gestis & miraculis magis Patrii Hibernie tractans
partim, pars Latinæ conscripti, resto qđ loculos, idq; ex
Interpolatore Tripartite haec. Vtq; 3 actior se agunt tres
numeris & nec Vtā secundam nec Tripartitam post se scri-
ptis numeratis, inquit Colganus, que vñ cum iſo libro se-
xaginta sex faciunt. Hicq; annuuntur liber illi, quem ipse
de flū vitā & conuerlatione compositus, ut loqui-
tor anclor Vtā & apud Colagnum, integrum ex paragra-
phis transcripsit, interius est: hoc certum, omnibus eum
esse alijs antiquiores, & si situs integer escandensque innen-
titur annūbū praeferendum. Damus eum, qualem habere pot-
erimus ex MS. antiquissimo videlicet, in bibliotheca celebrissima
Nobiliae Monasterij S. Vedasti Atrebatis, erat amittitur unde eam
laborē R. P. Andrea Denys Societas nostra & ap-
plausu qđib; stetebat mense utramque emendatur: qđ li-
cer alium sigillum non preservet quin Vtā S. Patricius
bitare tamē non possumus, quin hī estet liber illi, quem om-
nes antiquiores autores sub diuersis titulis sic citant, ut eadem
verbis omnia varijs locis ex ipso referant. Nos etiā titulum feci-
mus Confessio, quem ipse Sanctus eidem sicut num. 36:
& sub quecum extare MS. in Bibliotheca Ecclesiæ Sarisbur-
iensis in Anglia restat waras de Scriptoribus Hibernie L.
2. cap. 1. vñ. cap. Epistola communitoria ad Coroci-
cum tyranum: que tamquam Patriacis Confessio ap-
pendicis MS. Atrebatis continet, descripsit reperitur. Vt
dī h̄c, citantque non semel loculos Vſerius inter Britanni-
carum Ecclesiæ antiquitates cap. 17. acteri Biographi quo-
tiusq; lacum abhinc hinc preferunt, librum citans E-
lībri episo-
pistolarum, quē omnes nunc exstant, magnam band da-
bie lucem. A his Patriacis est allatura.

14 De tempore, quo ex scripta Confessio est, non possi-
mus nisi per coniculum dicere, quid scripta videatur post Ard-
machane Sedis erectionem, adeo quā post annum CCCLIV, F
cum ipse tam festigatum primaria letatu sue annūbū ex-
ceſſus: videatur enim disjunctus suis horis veluti regnamentum
voluisse relinquere, occasione quartundam perditionem ad-
versari se futuratarum eorum inuidit, qui tunc illūs cā in
Insula austriatatem, Ardmaciane Sedis erectione magis eti-
am rotarunt, non aqua affectabant oculi; sine ut ex residua fine scripta
Gentilibus fuerint, sine ex repudiis Cacholicis, Principium
opes & patrimonium immōniū querentibus ecclesiasticis dotatio-
nibus & immunitatibus. Simili in scripta ex testimoniis
epistolam ad Corocicum: que si alieni videatur, sunt & ipsa
Confessio, non satis esse Latina, ideoq; minime importanda
Patrio, optimis in Gallo & atque Italij magistris oīs, sic sit
sigillum esse euādē, qui in fragmentis à Biographis ex Con-
fessio citatis reperitur, atque inter barbaros Latine lingue
penitus ignarus vīgnū & plurib; anni in tanta estate ex-
cidere faciliter putari, qđ parvus latiniat acutusq; di-
vidit: ideoq; Confessio istius num. 3. facetus, pridem sā
scribendo suffit deterrimus, quia se videbat non scripturam,
sicut ceteri qui studium suum ex infantia numquam
mutauerunt, scribere solent. Nam termo, inquit, & lingua
nostra translatā est in lingua aliena.

15 Inter eos, quorum scripta suo adhuc tempore super-
posse testium loculins, autoritate hand dubii primi scrite
Tomeus II.

A quatuor discipulis Sancti Prefulsi: Beatus filius eius successor, Mel Episcopus, Lomanus depos, Patricius filius magis Patru; omnes Sancti, omnes verum à se litteris cognitatur res sculati: quas vitam ipsos habemus: ut enim dubitamus quin reliqua libellorum sequentia ac plurimum farero, aliud non fuerit, quae Vitarum à prædictis quatuor antoribus conscriptarum diversa compendia, prout vniuersitate Epiphys & Patru discipulis, ad suum suetum.

Ecclesiæ vñsa breviter prolixius habere voluit. Sit S. Fie-
cav. S. Stelephorus Episcopi, & omnium Legionis Episcoporum
Capit. à S. Patricio conscriptum, hymnum de eius Vita edidisse
creditur, quem, sanguinem certissimum & antiquissimum de
magno Hiberno Apollinis monumentum, ex Hibernio Latinum
fæcundum coruunt Colganus, & variisque linguis primo
locu taligant in sua Triade thanat. & turg. SS. Patricii, Colum-
bi & Brigidae Acta, quacunquæ potest nominari, & in ea
contineat, non sine doctis utribusq; annotationibus, quibus nos
mùnus admissi agnoscimus: salvi tamen semper libertate
maiorem veri finitudinem, siunde affixiter, amplectendi.
Hymnum autem tam dictum liberter nos quoque hic dare-
mus: sed fatetur ingenio: vereri nos ne non ipsius Fie sit,
eiusdemque qui primus S. Stelephorus à S. Patricio et conscriptus E-
piscopi: nam quoniam talis hic modo ordinetur. Natus est
B. Patricius Nemurri, ut refertur in Historijs: vix indu-
cimus ut Patriarches Vitas statim à morte scriptis intelliga-
mus eos nomine, & tam familiarem iñp; Sancto postea tam
multa fabulam redolentia hinc suo carmine inserviit, ideoque
putamus confitimus ipsius hinc omitti: cum posse etiam apud
Colganum confit. Qui ne Fiecum autorum aut ipsum
plus agnoscamus faciat, ita hymni verba in quibus de Te-
mora desolatione, post annum dxx. facta, egatur, propheticus
spiritu dicta tamquam de re futura manu credere, nobis autem
explicatione tam violenti auger formidante prestantam.
Sed & scholia in hymnum illam scripta non videntur
nobis tam esse antiqua quam existimare aliquationem in ipsi nos
panca occurrant, que secundo septimo postiorem auto-
rem sapimus.

*Alia due
Vita anti-
qua & pri-
bia:*

16 Post hymnum S. Fieco ascriptum quoque alias antiquas
Vitas Colganus potuit ex MSS. colligere optimè voluntate omnes
dedit: quibus secundam ac tertiam merito gravatissimam
restitutis quatuor. Secunda anterius constat Patricium unorem
adseruisse, tercia S. Benignus, Veriusque duodecima prima ca-
pitula eadem sunt, ut inter se convergent evidens sit, non posse
à diversi antoribus esse, nisi si vs alter ab altero transcrip-
rit integrè quod tamen minus est eisdem non accidere in ali-
quoniammodi capituli subseqüentibus. Quare nobis longe ver-
simillimum videatur, libarioris qui tertiam Vitam fuerant ace-
phalam nasci, ex secundi desumpta, quod si debeat: quan-
quidem secundam, si integrum scilicet affectu, liberter pre-
tulimus cetera: plurima enim signa habet præcepta &
magis similia antiquissima & in ea que nobis reglat pars nihil
occurredit, quod interpolatorum andatis meritis injurietur est ins-
erviarum. Num quia minimam maximè, coniuncta vita Pa-
triciane portionem in eis habemus, sufficiere credimus quod Col-
gani opera cautius ne ea omnino pereat.

*Scriptori-
bus Alteri-
bus secundo
& tertiis*

17 Quidam etiam circa S. Patricii Vitam scripta esse à
S. Columba, docet nos Vita Triparite Interpolator, eos, qui-
bus usq; est, autore numerantur: Columba-kille, Vite-
num filium O Conchubairi, Adamannum nepotem
Tinnei, Ermannum Sapientem, Kieranum de Belach-
duin, Ermundum Episcopum Clochoreensem, Colmanum Huamensem, Collatum Presbyterum de Druim-
telgeach; de queruntate & scullentiis pluribus Colganus
innotuit ad illam latum. Enimdem catalogum idem antor re-
tent posset, præterito vero quod S. Terechanus, Vite-
num discipule, quem etiam S. Patricii Vitam scriptiij Viterius indicat, &
ad hunc in MSS. superflue non sensi vires: præterito etiam
Macbetho, quod ad Aidam Stelephorus Episcopum, sub finem
secundi VII mortuorum scriptiij de gestis S. Patricii opus, causas lices
solos tenuis ad se pertinentes scribit Viterius pag. 81. abbi-
tam in ista ex fragmenta prefert: quis autem si fuerit varijs
coniecturis indebat Colganus Append. 4 parte 3. Præterito de-
nique quod maximus nuntiari posset, Einus, de quo tamen locali-

ns nunc. 3. 63. Nihilominus Einus simil modo actus D
S. Patricij in vnum codicem compilauit, quem partim
Latino sermone partim Hibernico compoluit: affirmamen-
ti, ut noi quidem existimamus, ex antiquissimis Latinis
aliqua, indeq; nunc paragraphos, nunc periodos transferens,
ex quo Hibernice reddunt, atque eadem lingua adiungens reli-
qua, que ipse alii cognoverat, atque addenda inducuntur.

18 Causa præteriti in eis aut oritur catalogo Einus alia
non suffit videtur, quin quid ipsorum auctor effet eius Vita, quam interpolator prædictio in tres partes diuinas atque ex
numeratis se anteriorum plurimam uolum datat: nec alter
quidem nisi anterius loculus vidit prout colligimus ex interpolato-
ribus ab eo vñsa in textu indistinctim transiumplo. Ha-
bemus interpolationem uolum effe, que fuerit post annum mil-
lesimum addita, censem Colganus: quod ut verum sit (neque
enim deinceps que scrupulosa meuerat nos tamen necessarium
duximus ipsam in interpolatam Vitam hic recidere, vii nec de
illius aut ore pluribus disputare) Et quidem ut neutrū fale-
remus scadere potius operis huius moles, non idemque ac-
cessionibus crescent: mutus tamen consilio huic momentum at-
tulit, quod videbimus scilicet futura lectoris Hibernas vo-
ces, & tam ministrum relationem de fundatis à S. Patricio et
discipulis eius, discipulis ad eum administracionem à Magistro
constitutis: maximè cum de ipsi aperte at de miraculis & pro-
prietatis sufficie tanta & tam inflata esset, partem fortassis po-
tiriem ab Interpolator, eosq; non uno effe adclam: qui vide-
etiam possit plusculum inducisse ipsorum Ecclesiastis deside-
rio, quo sui fungere principia ad Magnum Patrium referre
satagabant, & quos venerabatur Saulus discipularum eius
catalogo inferre. Tamnon igitur hic obseruamus ab hoc an-
to & interpolatibus eius uolum videtur habitam effe ratio-
nem temporis: sed ecclesiæ quidem prout trahit, Provincie con-
uenientem continuo stylo descriptivis occasio debat, ab eo sunte
memorata: Episcopis autem Presbyterisque non semper nomi-
natos eis, quibus enim uerum utram primus latrius demandauit;
sed illustrares ex ipso, quos ad eum administrationem idem or-
dinavit, sive cum primis eis insinueret, sive, cum mortuo ali-
quo ex primo confitimus, locum illius vacare contingeret. Nam
istud ipse significans textus de Conatis sic loquens: Tribus autem
vicibus triactio Sinnano flumine venit in Cona-
cians in eaque in verbi Dei predicatione, & in opere
Euangelii manifest anni septem. Potremus ex eo non ob-
scure colligere, quid nosquam memorare Patrium alieni E-
piscopi Presbyterone uiris erexit successorem subtilissime; quod
tamē de virginis oculo, quibus in Hibernia visit, annuerum
fatio credibile est sepius ab eo factum suffit.

*versum pa-
tium quād
temporum
seruata fe-
riu.*

§ IV De Probo, Iocelino, alijsque medio
eno Vitæ Patriarchæ Scriptoribus.

19 Præter secundam, tertiamq; Vitam, de quibus supra, aliis
de apud Colganum extant, ideq; innoxiæ à nobis
prætermiscente: altera inter tempora, atque auctoris &
quartum inter editas ab eo Vite locum tenet: quoniam altera,
a Probo, ad ignoti temporis dignitatemque Pandulum aquem,
autobus libris exarata, salvo, importata Bede, inter eius opere
alequando prodit. Primum Colganus Eleano sapienti tri-
buit, quippe post mortem Brendani, Senani, Columbi, Bai-
zheni scriptam, qui omnes ante annum DC excoferre & videntur
hanc tamen post sculpi VII intitulim, inquit, sed ante an-
num DCCXXI quartus cap. 50. ait: Fidem vbiq; seruabo,
vt nihil aliud stylo commendem, nisi aut eaque in veteri-
bus libris sparsim inueni, vel que veracum relatio-
ne virorum didici. Qui enim effent, inquit Colganus in
generali Præfatione, illi veraces viri, quorum relatio-
ne didicit que refert, nisi qui vel ipsa res gestas viderunt,
vel à videntibus audierunt, & qui per consequens ante
annum DCCXXI ea ipsi reculerunt? Cum responderet prie
quid veraces relatores cie se poterint viri fate digni, testantes
quidam S. Patricii miracula, eis scripta non sint, certis tamen
in proximijs & locis apud incolas ex indubitate manusrum
traditione

A traditione credi: Quare cum nihil in illi sit reperiemus quod magnam sapientiam antiquitatem, sedum Eleutherius auctorem vel per contraria probet; eam, integris capitibus triginta quatuor aliunde assumptis interpolatam ex syllo diversarum aliisque inducere non oportet. Colganus fateatur, non credimus eam esse saltem, quam hoc loco magnopere delectaurimus litterarum.

anterioris
ab Eluod-
g Probus,

20 De posterioris Vita auctore agens Vfferius pag. 917
explosio Dempfli delirio, Mellensem fuit Melanius Romanus
genitus Episcopum, cui Pausenianus, Parisiensis, alioq. Probi co-
gnomentum addunt auctorem huius vita fassientiam anni si-
llet centum antequam S. Patricius nageretur: si ei siuinfodi
cognomentorum, inquit, a Balao excoxitiorum aliqua habenda esset ratio: Eluodagus Probus multò
maiori cum ratione quam Mellanius Probus ab eo
nuncupari potuisse: inter monumenta enim litteraria,
qua fuisreligia Eluodagus, Balanus historiam Britan-
norum nocinat, ex qua plura annotauerit discipulus
eius Ninius; quem de B. Patricio multa, caque parum
probata fidei chronicis suo Britannico inferuimus no-
tissimus. Et tunc addic Colganus, iustificari licet, eum, cui de-
dicatum est opus, fuisse S. Paulinum Roffensem, qui inacta
Mathurorum Florilegium dissumpsit est anno D CXLVI sed ase-
rendum sive ab ea capitulo i verba Scottorum arque Britan-
niam, Angliam atque Normanniam ceteraque gentes
insulanorū baptizabis, pro parte saltem ab aliquo inter-
polatore, non minùs insulæ quam falsa: esse intrusum in hanc
Probi textum, etiomiā non probatissimum: cum his sepe men-
dacio deprehendatur in nosciturorum locorum Hibernia nomi-
nibus. Quia & in Hiberniarū interpretatione vocum ipsis
lingua igitur se fatis probat hic anchor, ut merito Colganus
sufficiunt Anglorū fuisse Probus, vel nativitate vel origine
& lingua, nam Angli in Hibernia translati non mutauere,
sed post suos induxerat Dublinum & alias in urbes Anglie
ebiacentes.

21 Anglos certè Icelinum fuit, & ut habeat Vita a predi-
cata titulus Monachus de Furnas; quod est monasterium in a-
gro Lancastrensi à Stephano Comite Bononiensi & Mortonensi
postmodum Anglia Regi, edificatum anno M CXXXVIII, &
D. V. Marie ducatum; atque Euanus de Abribus primo Abbatii
communiij sub Regula S. Benedicti, & Ordine Sanctorum Iacobi
Tironensis: verum Venerabilis Serlo, quartus Abbas Sa-
uigney, qui est materna donus Furnesii, reddidit apud Cisterciūm in capitulo generali domum suam
Sauigniacem cum filiabus suis de Ordine Tironensi
ad Ordinem Cisterciensem in manus S. Bernardi tunc
Abbatis Clarwallis: prout legitur in monastico Anglicano
ex Furnesienis nobis monumento. Hanc ob rem Furnesense
Canobium, adiuvante Petro de Eboraco Abate & Eugenio
Pepi III annente, à matre sua receperit, permisum fune-
rarium in perpetuum de eo Grindine, in quo primum funda-
tum fuerat: manifestisque, nisi redux a Curia Romana Pe-
trum captivus, à monachis Sauigniacem usque certè dignitate
Abbatialeto autem submoto, facili fuit novo Abbotti Richar-
do de Baro, ex Sauigniacib[us] monachis assumpto, mona-
chis Furnis ad matrem suam Sauigniacem & Ordinem Ci-
sterciensem reducere, atque ita ex Grileis monachis facti
sunt albita, ut habet in carmine de foundatione eiusdem mo-
nasterii.

22 Que cum sub Eugenii predicti Pontificatu sint gestae,
atque adeo ante annum MCLII, patet locellum non fuisse de
monachis illi Nigris, quos ex Celiā accitos in Hiberniam
anno MCLXXXII Iohannes Curcy in Ecclesia Cathedrali Dunelmie
sobrium, prout inde Camuscus scolaribus. Duxit Colganus
obscurna Cambrai locutus: 766. scribentibus: In hoc Duno
Iohannes Curcy bellicosus ille Anglus, & supra militem in Deum deuotus: cui fui iurius hanc regionem
fecisset, Benedictinos monachos primus induxit mo-
nasteriumque de Carrick, quod in Erinaich, prope fons
tem S. Finni Mac Nel, Mac Eulef Rex Ultiorum ex-
structerat, in insulam, ab ipso Inis Curcy dictam, trans-
stulit, prædictiose affligentes locupletauit. Quomodo an-
tem & quando predictum monasterium facta sit filia Domus
Furnesienis & Cisterciensi Ordinis addicita, in eadem Monasti-

co Azi sol. 710 subiungunt prima fundationi pertinenti ad
annum MCLXXVII. Post S. Euodij primi Abbatis transtu-
tum, qui translatione monasterij futurum praesens corpus
suum in dictam insulam in istis effterri insulandum, manat
dictum monasterium de Carryke de Ordine Sauigniacen-
sensi per tempora trium Abbatum, videlect Odonis,
Deuincij & Ioannis; in cuius tempore redditum fuit
ipsum monasterium Ordini Cisterciensi, sub condi-
tione quod in perpetuum esset deinceps filia Furnesij, sua Farnes,
fili
sed tempore conquestus Ultoriae praefatus Dominus
Iohannes de Curcy penitus illud defractus, quia fortia-
licium fuit, & multum eum infestauit: sed in compensationem fundauit, seu potius transtulit illud in insu-
lam suam de Ynes-Cufre, & dedit domini sue materne de Furnesio ad construendum illud easdem terras,
quas in loco priori habuit ex dono Macnell Regis
antedicti: & sic dicta Abbatia de Ynes effecta est filia
Furnesij, sicut ante fuerat in loco priori:

Anno millesimo, centeno, bis quadrageno

Curcy fundauit Ynis: hostes hinc superauit.

23 fessiles igitur, non Benedictini, sed Cisterciensi Ordini monachus non Dunensis Prioratus, sed Abbatie Ynes-
senis invitas p[ro]p[ter] annum MCLXXX aggregatus est S. Patri-
cii Vitam (qua[re] à multis, ut sit, illiteratis multipliciter di-
ctata ob confusione[m] & obfuscatione[m] stylis nec pro-
babatur, nec placet pluribus) colligere dispersam,
ordinare coniugam, & Latini magis terminis sapore
condire, rum sua ad hoc matris erga Sanctum p[ro]stare, rum
præcepis Reuerendissimi Thomae Arschani Episco-
opi, totiusque Hibernia Primatis & Malachii Du-
nensis Episcopi: nec non petitione illustrissimi Ioannis
de Curci Vlidae Principis. Thome illius principia Yf-
ferius in indice Chronologico referit ad annum LXXXV fuisse
xii. Quo eodem anno cum inventa Domini fuit SS. Patricii, Co-
lumbi & Brigidi corpora: hec ipsa iniunctio canthus de-
disse videri posset predictis Episcopis eiusmodi opus locellino in-
ponendi vngnati preparantem eum absolutionem, quo scilicet
vulgato accidetentur animi ad Sancti tam mirabilis cultum
atque desitiam translationem, pro quia missa Romani lega-
tior erat, desiderio celebrandam: sed nec iniunctionis facta nec
translationis facienda vpham meminit locellinus: quod Colga-
num monit, ut haec à locellino concinnata crederet panceps illi
monachus, qua inter Thome promotionem, & corporum di-
rum responsum posterius intercessisse.

24 Quadragesimæ temporis angulif[ormis] cum non videa-
tur opus tantum portu[m] absolu[m]; nec tamen si recte scriberet
locellinus, res adeo memorabile patuisse silentio preteritis: sup-
pelle apud nosit Annalium Hibernorum fides, ex quibus
iste anno scribit Vfferius, Amlano O Muredo defunctorum, s. Patri-
cii capi-
tuli coll.
Thomam hunc (Tomaltach O Connor Hibernis dic-
tum) in Archiepiscopatu[m] Ardmacchano locellis
vehementerq[ue] meritus ne annis aliquos citius ad hanc illę
gradus dignitatis promotus fu[er]it, ipsamq[ue] in eo iam constitutum
locellinus iniunctus cum primo pede posuit in ecenti fundarem
ad Iohannem canobium: sufficiamque non malo post annum
LXXX temporis datum esse operi isti iniunctum: præclaro san[s]i
maiori cum delecta prudentia que collectu[m] finiet. Patrici ra-
men in eo locorum personarumq[ue] proficeruntur nominis, quibus
in Triparisi, n[on] sicut debentur supersedere proficitur locellu[m]
nus num. 80 ius studiorum ea deuitate voluisse q[uod] incondi-
tum verborum barbarum, ne Latinis auribus fasti-
dium aut horrorem ingeneret: quamobrem non sensu[m]
Colganus Fastidiosus auctor numerat. Opus illud anno
primum à nativitate Domini MDXIV typis Adriani Berghe-
fi Antwerp[ensis] subiunctum curavit Cornelius Hogenis, Fra-
serum Minorum de Observantia province Hibernia Provin-
cialis Vicarius. Idem ex MS. Codice Duangallensi monasterij
Ordinis PP. Minorum in Hibernia recensit uulnus in suo Florilegio Thomas Melsinghamus Parisis, ubi in lucem venit: an-
no MDCCXV: v[er]o ex veraq[ue] suam editionem Colganus accepit: at
nos accipimus: si tamen ducenta due editiones sunt, quae ex
eodem fluxisse MS. indicant errores planè idem in v[er]is atque
in altera.

annus pau-
ca aue-
corporis
invenientia

- A 25 Quemadmodum autem loculam Vite a se collecte
modum maxime auxit ex Tripartita superioris memorata: ita
candem scens videtur is, qui de S. Patricii Acta opus quoque
Tripartitum Latinis conscriptis sapius ab Ierio prolatum
de eius antiquitate & anterioritate tertii nihil possumus con-
fluere. Illo autem MS. ipsiusque loculino antiquitate est Nin-
nus Historia Britannica, quae salsus Gildas nomine circumfer-
atur, antea circa annum CCCLIX: in qua fuit S. Patricius
gigla desribuntur. Antiquior etiam Gulielmo Malmerbury-
si, qui in Praefatione libro de Antiquitate Gloucestrensi needum
edit, sed scilicet ab Ierio, scilicet a Michaelo Ardenio citato, prescri-
bitur, quod Vitam S. Patricii & mirabilem Venerabilis Benigni
conscripsisset secifice credendas circa finem seculi XII, quando
refolem Gloucestria S. Patricius alienum corpus, alteriusque
Benigni ab Ardmacchano diversi (quod anno MCLXXXVIIa-
etum scribit) easdem dedit ad hanc Vitam & predictas Antiquitates scribendas. Ex Malmerburyi porto desumptas
contractaque esse putamus ita etiam coramduum Sanctorum ab
Iohanne Timmoneensi, monacho Anglo-Benedictino, relatas in
opere de Sanctis Anglia, quod Iohannes Capgranius typus vul-
garis, collectum circa medium seculum XIV, que quam minus
hunc anterioris videturibus infusa.
- B 26 Prateriusnam referre quid Patricii Acta samma-
trix referantur in Vicentij Bellonacensi Episcopi Irenie Histori-
calib. 20 cap. 23 Iacobio de Voragine, Episcopo Genesio in
Legenda, ut vocant, Aurea: S. Antonino Episcopo Floren-
tino in Chronico; Petro de Natalibus in catalogo generali San-
ctorum; alijq[ue] cunctis clavis scriptoribus. Omnes tamen
non debent Daniellis Rotho Ostrojensis Episcopum, to-
tiusque Hibernie Vice-primatecum, qui cum in Optima D. Pa-
tricii ad ritum Brevariorum Romanorum redactum elucidationes elo-
edidisset, quibus puncta aliquippe Vite Patriciana fidem diffi-
cilius inveniret conaturat a sufficiencia salutis extimere; eas
Thomas Walsinghamus in Florio suo loculini textu subiuxta
& adaptavit. Detinendis quoque Patricianum D. Philippum O-
Sullivanensem, Beatum Hibernum, conscriptis ac libris decem D. Pa-
tricii gestis & mirabilis complexus eis quibus multa in Catho-
licis non Hibernorum defensionem, multa in Anglohereticis
factionis infestationem subiungit, cum manifestis acerbis con-
fusioneis aduersis Iacobum Ierium, non ob ea que Latino
sermone docti & modesti conscripti de Britannica Ecclesiis an-
tiquitatibus, scilicet a Coligeno cum honore citatis, nobis queque
ex merito caras: sed os tuncrum quedam Anglicanum, in
quo cunctis Julianenri terram Hiberniarum historiam acer-
bissimam contrahensimq[ue] tractaverat.
- C 27 His Julianenri Madridi anno MDCCXIX pro-
digis sed multo citius Apertus ex Christopheri Plantini of-
ficiis prodierat eiusdem S. Patricii Vite, libris duobus succin-
ctius comprehensa a Ricardulo Stranshurfo, edita q[ue] in lucem
anno MDLXXVII, ad dedicata Alexandre Farnefeso, Parvo &
Placentia Duci, pro Rege Carolis uno belga gubernante: qui cum nullum de Vita Patricii editum librum vidisset,
magis qui salutis Beate venerabilis nomine circumspectare ins-
criptus quem revera Prostrie superius memoratus conclusio in-
dubiat: cumque crederes propter per eternissimum à Sire pro-
batas Sanctorum Vitas colligente, quod permulta cum ani-
lii fuluritate coniuncta, & nominalia a veritate Euange-
lica omnino aliena continetur, nouum ipse felicioris yolo
delectusq[ue] maiori continuitat. Haec ut ignorandum est, quod
antiquorum monumentorum destrictis salvidis persiceret quod
optabat nos potius quin graves multoq[ue] committeret in chro-
nologis erroris: ita innensis temeritatis merito videtur ar-
guendus ob illam censure ac censuram quia Probus insuren-
tem perfirigit, opem & antiqua scripta versare solitus perle-
gifer, plura in eo ordinanda hystoria Patriciana subtilia re-
periens, ut ex sequentibus cognoscatur posteri: quod autem effet
à veritate Evangelica omnino alienum, facit in eo nos
negnisse deprehendere.
- D 28 Viamq[ue] tam multos vite sua scriptores magnus
Hibernie Apostolus habuerit: omnes tamen, anti-
quiores praferunt, ita eam tractant, ut mirabilibus predi-
catis & fidem quandoque excedentibus congrendi magnum,
diligentius ordinandisq[ue], temporibus curam nullam imper-
derat. Pendit interius ab hoc principio tota quanta ei Hiber-
nia a historiis, canticis, quibus implatur ienitribus, num-
quidem euolunda, nisi hinc latens acceptat lector: nam scripto-
rum antiquiorum hac in parte obsecratatem, Hiberniam quendam
vicia annorum numeros tradidit, & Antiquario-
rum calculationes incertissima mixte fundamenta, quia calig-
ne ossuā duplicaruntur. Multa igitur preter recentiorum scri-
parum mensuram adducenda nobis, multas alter ordinanda
erunt: quod ut diuinis locis coniunctus sit, primus hic u-
nusq[ue] Patriciana chronotaxis seriem exhibebus, quam
deinde per varios consequenter paragraphs, quantificari posse-
rit soliditate, conabitur stabilitate, quod singula puncta vel
objicia vel controversa: peracti nihilominus aliorum indicio
submittere nostrarum, quamprimum prolatio certioribus docu-
mentis, aliquis nos doceris à veritate aberrasse. Ita ergo ac-
tem recentemus.
- E 29 Anno Christi CCCLXXVII non valde prouelio na-
scitur S. Patricius apud Britonias Alcludenses. p[ro]pria
CCCLXII, etatis sua anno XV in needum explete, raptus à
predomus Statis cum foro Lepidi in Hiberniam adducitur,
ibid. Milchoniu in Dalaradiâ venditur.
- F CCCXLVII per exadu, anno fermitus VI, etatis vero
XXI fuga clausi, atque ad Boanam o[ste]ria in Britoniam
soluitibus gratis admissus, post unius ferè mense retro-
res domum patrem refutuisse: ubi ad Hiberniam conversionem
per viuum remunatur, atque hinc perdi iuricu[m] somnum hexa-
genti anno Apollinarice eius vita, que alio iugis in anno etatis
LX inchoantes ed abduxerat, ut CXXII annis vivisse putarent.
- G CCCXLVIII tres mensi communatus in patria, cum parci-
bus proficiens in Aremoricam ibisque ibidem barbarum in-
cursum amans, iterum caput ad Pictos abducatur, atque post duas
mensis reverterit in patriam: ac tertio caput Burdigalam
adducitur: ubi redditis liberati confert se Turonio, ibid. in
Clericum Monachumque auctoritatem in S. Martini monasterio
Maiori triennium transfigit.
- H CCCXLIX anno, quarto sui monachatus, etatis XXV, in
Temeralem, id est, Hiberniam insulam denovo vocatorem per
crebras visiones vadit in Britoniam, & deferat trajecta re-
dit in Gallias.
- I 30 Anno CCCLXXXI in Italiam profectus Patricius, se-
preniens per montes & insulas eremitarum ac monachorum,
peregrinationem suscepit.
- J CCCCLX Isidore Angelico monitu in Presbyterum ordina-
tur & apud S. Seniorem Episcopum (fortasse Pisianum) trien-
nio studi.
- K CCCCLXII nonis usq[ue] annis animatus in Hiberniam se
confert: sed barbaris ad eius predicationem aures obturanti-
bus, legitimam à Pontifice Romano missu[m], maiorique prima pro-
auctoritatem sibi necessariam indicans statu[m] Romanum adire.
CCCCXIV dum per Britoniam revertitur, amore sollicitu-
mis caput penitentibus in Valle-Rosina, nisi istellae esset S. Da-
uidi nascituro locum esse definitum. Ergo iussus se Hibernie
refermare Antisiodorum edit, & isti Episcopo quem S. Ama-
torum ostendens suisse adiungit.
- L CCCCLXVII Patricius annis agens XLII S. Germano ad
Episcopatum electo per Angelum commendatur, filius adha-
ret annis quatuor.
- M CCCCLXIX ex Angelis iussi Areclatensem insulam (quam
Lerinensem esse putamus) adit Patricius, ibique monachum
commoratur.
- N CCCCLXXX monitus Hibernice missionis serio auspicande
tempus adiecit, & de re conferit cum S. Germano, post Britan-
nicam legationem Areclatensem indeq[ue], Livium forte exurre-
tem: à quo Romanum abire iubetur: illuc paulo post Pallady
discessum aduenientem repulsum patitur a S. Calixtino, atque ad
S. Germanum redit.
- O 31 Anno CCCXXXI S. Palladius Hibernorum con-
uertere deferat a remittitur: & in Britoniam apud Pictos mor-
itur vi Iuli. Patricius cum litteris commendatiis & Segreto
Presbytero Romano remittitur a S. Germano.

A CCCXXXII S. Celsimus, auditore Palladii morte, paucis ante obitum suum dubius Hibernicus legationem Patricius committit: quod Sextus Palladius successens confirmat: ergo non novem sibi in viam dat: & Eporethe obviam factum Palladii discipulis sibi exire iam certi cognito, à vicino forè Taurinensi Episcopo, Episcopus consecratur: alio loco ad Ordines inferiores promonstrant. Denique S. Germano per Gallias transiens valedicit, & anno in Autunnum proiecto appulsus in Legacionem, ubi initia quedam Palladius posuerat, primum omnium Sineellum baptizat.

CCCCXXXIII In Dalaradiam transi, antiquo suo Domino Milchon fidem Christi predicatorum, & inde rediens varios in Vltoniam converterit, atque inter fructibus ibidem labores Sabalenge circa Dunnum monasterium fundat.

32 Anno CCCXXXVI, Regni Logarii quinto(nam ab ingressu Patricius annis eius numerantur) uiderunt primum cum Rege congrexii Patricius & publice affirmans fidem facultatem muriculis extorsione ab obstatu, nec multo post Athymie Episcopatus institutus, & primus in Hiberniis Episcopus S. Leontianus consecratus. Postea certiora populi fidem amplectentes graduante & rotam ipsudam circumueniente Patricio, plurima alia Iherosolimam Ecclesiæ, & in ipsi Episcopatu ordinatus.

CCCCXLV Româ rediens obviam S. Kieranu de Sagro & ab aliis quinque Clericis codem fiduciarij causa profectis. Traictorium in Hiberniam, in Britanniam Occidentalem preadiat, monasteria ordnat, sotisq; in Hiberniam missum anxiadis res complices secum traxerit, praesertim è paternâ familiâ.

CCCCL S. Brigidâ à S. Patricio uelut in exilio atatis anno decimo quarto.

CCCCLI antcirciter quadragenerium in Monte Cruthan-aichle seu monasterium instituit, S. Munem Româ reverentem eum Reliquias excepit, ac S. Kieranum, Cluanenofia fundatorem prædiuit.

CCCCCLV Ardmachia in metropolim erigenda fundatur & ecclesia celebratur, loco solemnius dedicato. Exstant apud Spelmannum unius alteriusq; Concilii acta ex antiquis MSS. Primum hic titulus est. Incipit Synodus Episcoporum, id est, Patricius, Auxiliu, Illetratu: quos duos quia per certiora monasteria legatorum Apostolicorum personam sustinuerit Colonus estimat. Conieclamus Spelmannum ad annum CCCCL vel illa referenda.

CCCCLV vel LXI Romam Angelico insu iterum adit Patricius, reliquiasque & metropolis à se confituisse & confirmationem referit. Secundum iterum Vicarum agit.

CCCCLVI cum S. Brigidâ ultimum agens Patricius, eam mortis & sepulture sue præficiunt regat, ut roget mortalem textat, & post ad plures annos super futuram prædictum.

CCCCLIX S. Secundanus componit hymnum de S. Patricio

C. eph. perfecto moritur XXVII Novembris, atatis anno LXXXV. CCCXL Patricius, atatis annis octoginta annos expedit, in decursu anni LXXXIII, Logario annum XXVIII regni sui expletante, moritur & domum sumulatur, cuius S. Sen-Patricius fabrorum sibi Episcopatus Ardmachanus, primi numeratus ab his qui Sanctum Apostolum propter uniti omnis ecclesiarum cari super numerum habuerent.

33 Atque hactenus quidem S. Patricius vita digna per annos, aliquid illi i. annis quos per originem egredi fatauerunt necesse est qui illas defendunt: nunc quodam adhuc reliqua Hibernica chronologia puncta ad hunc alluviorum Sanctiorum historiam illustranda magnoq; profutu hic attenemus. Annosq; CCCCLXI Moritur Logarius, & in regnum vel in electionem emat Aliildus. Molt filius Narbi. S. Patricius sibi scribitur à varijs eius discipulis.

CCCCLXIV Româ à S. Hilario Papâ Episcopi ordinantur SS. Aletus & Declanus qui ecclesiæ apud Munmonios & Deios fundare pergentes, denum inducentur à S. Sen-Patricio ut se subiiciant. S. Patricius, id est, Ardmachanus primus, que concordia ante quartum vel quartum annum ab eorum redditu non uidebat consolari.

CCCCLXX Peregrî apud Gleesonenses moritur S. Sen-Patricius: cum S. Molciens Lutimagenis substituendum curat S. Benignus, annos natum XXXV. Interim S. Fiebus Sleptensis Episcopus sibi de S. Patricio hymnum componit: in quoq;

antiqui Scholasticæ nota pertinent ad seculum nro vi sed viii, D ut illi antiqui sit Vita tum illa quam Ennius scripsit, immo illa autem Tirochanus fecit: qui ambo seculo vi floruerunt.

CCCCLXXX S. Benignus moritur die XIX Novembris: substitutus ut larlachus, inter Santos à Colgano reputatus ad xi Februario.

CCCCCLXXXII Oliu. Mult Rex Hibernie in bello magnis regione Medi occisus est: ut ex MS. S. Patricius Vitâ lib. 3 tradit. Vilierius pag. 947. credibile est Nelli parentum genus universitatem contra eam insurrexisse, in gratiam Lugdunijne Lugdach, sibi Logary: ut impleretur quod de precari matris consenserat Patricius, ne huic satem, quem gestas uero, communis Legoriane posteritatis maledictionis subiectus, ab antiu regno excluderetur.

34 Anno CCCXLVIII, larlachus mortuus, in fidem Ardmacchana inuestitetur Corbmannus.

DVIII Ingadio propter bellum benniam in S. Patricius submisus exinde, toto quinquagessimo certatur de regno inter illius patruelis.

DXII Corbmannus defuncto succedit Albdus: ceteri deinceps obijuris sunt, nec inde usque ad mortem S. Celi anno xcix & eleccione S. Malachie, quidquam nobis est exploratum de Episcopatu Ardmacchani, nro quantum ex nobis Colganus indicavit Append. 7 ad Acta S. Patricius parte 3.

DXIII Muircheartach Erca filius ex Muredario, puto Engæn, regnum magna Nielli, regnum obtinet, Engæn postea à S. Patricio premisum.

DXXXV caput regnare Tuathal Margar annis I. causius in Vita S. Fausti & S. Kieranu Chanenofia mentio.

DXLIV Dicernitus I Cerballi filius caput regnare contra quem S. Columba precibus adiuuit cognatus fuos. Conallius in p. elio Cuildebeni, leprosus ad tria milia adversarij: eaque occasione tamquam cadium tantarum rei de consilio Cleri Hibernici voluntarium exilium penitentia nomine suscepit, atque in Hiberniam insulam migravit: que an recte ad annum DLXI & II referatur videtur in die ix Ianuarii. Regnum Diermitius annis xx.

DLV Fergusius & Donaldus, Maribertach filii, Neptores Ercæ, anno uno imperium communiter ceuauerunt.

36 Anno DLVI Ainnireus filius Senai annis tribus qui S. Gildam, cuius nos Vitam xxix Ianuarii dedimus, regnante discipline Christiana iam pene collegerat, accedit in Britanniâ in Hiberniam iam olegendarum.

DLIX Boethanus & Eochanus commune excoxi regnum tricentum tenuerunt.

DLXXI Regnabit Aeda filius Ainnirei; hinc, ex Vita S. Edani ad XXXI Ianuarii iam nos tribunus annis xxvi.

DXCVIII Aeda in cognomento Slane & Colmanus filius Diermitius i. pariter regnauerunt annis vi.

DCI Aeda in filius Donaldi i. annis xv.

DCXII Malobecus Aeda in filius annis III.

DCXV Subneus Mende filius annis XIII.

DCXXVIII Domnail sine Donaldus II, Aeda I filius, nepos Amure, apud Adamnanum in Vita S. Columbe nominatur, & regnasse putatur annis XIV.

DCXLII Conallus & Cellachus filii Makobi annis XVI imperaverunt.

DCCLXVII Diermitius II & Blathmac filii Aeda II, anno VII regni sui simul extimili, qui sunt Coriæ annus DCCLXVIII magna illa mortalitate, quam per Britannicas Insulas grauestram accurate describit Beda lib. 3 cap. 27.

37 Atque hoc totius historia Hibernie causis ex Vt. regni his inferimus: quia omnes tres Hibernicoru Sanctorum ordines intra horum Regnum tempora continentur: Regnum quidem solus Middle, sed inter ceteros quatuor aliorum regnum (Vlonie, Conallie, Munmonie atque Lagenie) Reges absolutos, qui et ipsi varijs sub se regulos habebant) in communione totius Hibernie comitatu, ut loco mediotorum sic dignitate & autoritate præcepserint quidam de caufa, Reges Hibernie ab exercitu absolute vocabantur. Omnimq; Catalogos, si ex antiquis monumentis proferant successores Colgani, magnam fortè examinandis Hibernicis rebus lucem & comprehendendam adserent: qui de dicimmo ex Annalibus Vlonienis accepisse

Genui au
no Fina 3:

Sacrefores
in Adma-
chano-
pri-
matu

re qua Re-
bennicoru
Jesu usque
ad an. 664

A se faturus est: Colaganus eisdem Senatenses annales erant appellatae & utroque nomine sepe citato laudis eorum annorum. Etorem Carolini Magni Canonicus Ardmachanum qui se zagnarius obiit anno MCCCCXCVIII. Tunc autem si tempus sum spatiuum viximusque Regis ex certis habemus monumentis; ab nostro pessimum anno adscendere violentius usque ad annum aduentus Patricii similiter notissimum satis tuncm iterum usum ad quam cetera possunt examinari, huc enimdem sua festellerit supponitur in subvenientibus annis. Primatum Ardmacchanostrum nec omnes hos videunt determinasse, forte quia de statu temporis quo viximusque sed it minime convenientia reperirebat catalogorum testimonia & de tempore mortis Patricii nihil habebat constitutum.

Gesta circa vitam S. Patricii post annos MCLXXI & MCLXXII, quod Henricus I Rex Anglicus ex indicio Pontificis & titulo regis auctoritate ecclastica, immo Christianae discipline presus colligens, ingressus est in Hiberniam, interclusus discordis bellicis, cum multis lacram, & ab omnibus Hiberniis Primariis solo Conaëlia Rege excepto & suis imitare fidelitate recensante, egi exceptu. A quo tempore Cistercienses Canonicis regulares, ecclesiæ insitute florantes, in Hiberniam inducti, multam ad reformandas Laiisque reddendas Sanctorum Hibernorum vatas, vel ex traditis per manus populi narrationibus colligentes, operam dare cuperunt.

MCLXXXVI Iovanni Carvi, obficijs capiatis, Dunensem cunctitate, Vitudine Principatum obtinuit: & quadriennio post Insulæ monasterium condit, monasterio Forniensi in Anglia subiicit, dulcis eodem ex Forniensi monachis Cisterciensibus, inter quos locellus Vita Patricii compilator.

MCLXXXV S. Patricius, Columba ac Brigide corpora refunduntur, refixa auxiliariate Apostolica in Cathedralem eusebam Dunensem, solenniter transfrumentur die IX Junij, iuxta Malachiam Dunensem Episcopum.

§ VI De anno nativitatis, missonis ac mortis S. Patricii.

39 Quia circa hanc Patricianam Chronotaxim, relique deinde Hiberniis Sanctorum historie pro fundamento futuram, maturiori examini indigent, figuram nunc aggregatum patractare. Et primùm quidem in duas partes commentarios hodie nostri dividimus: quatum prima precedat Acta & viam illorum: posterior absoluat cetera, que nobis observatione occurrerunt circa Apostoli huius viri predicationem, Episcopatum, mortuam, propriae & quod vulgo dicitur Purgatorium: quibus queramus utrumque satisfactionem vobis, qui nostrum hoc de rebus iudicemus requirent. Nam

Contempsu ante eminens determinando vita Patricii & acta Christiana anno misericordia videlicet quo vir & acta & aera Christiana anno misericordia videlicet quo vir & acta Christiana anno misericordia venerantur: tunc quo anno ex hoc vixit migravit. Primi puncti resolutione nisi debet eo, quod a nomine resuscitatur in diuinum: videlicet Callestino Papam, à quo Hibernica legationem confitit Patricio suisse mandaram, abesse ex hoc seculo, anno MCCCCXXII, VI Aprilis tradidit eodemque Callestino hoc munus: prius impostrum frustis Palladio, genique rebus in Hibernia Patricius venerab: tunc quo anno ex hoc vixit migravit. Primi puncti resolutione nisi debeat eo, quod a nomine resuscitatur in diuinum: videlicet Callestino Papam, à quo Hibernica legationem confitit Patricio suisse mandaram, abesse ex hoc seculo, anno MCCCCXXII, VI Aprilis tradidit eodemque Callestino hoc munus: prius impostrum frustis Palladio, genique rebus in Britannia vi Iulij, quo die illam festum celebraverat: 2 anni visque precedentes mortem iam dicti Callestini. Ex his autem mox corruit, quod scriptis Iohannes Major l. 2. de gestis Scotorum cap. 2. quinquaginta post missum Palladium secundum esse Patricium. Biennium force scribere voluit: nam Palladius missionem cum anno Christi CCCXXIX componebat, post quem unius tantum annus atque tres mensies Callestino in Pontificatus superiuit. Cum eodem fundamento non confitit Mariani Scotti & Sigiberti opinio, Palladius missionem anno quinti seculi XXXII adseriens: cum ultra hunc nequerat missio Patriciana differat: hec autem non posse à Callestino adducere vivente facta suisse post intellectum mortem Palladii, nisi his saltem anno procederet profectus sit in Hiberniam.

40 Quibus relictis firmum manet, quod in Chronico suo Propheta habet, & ex Propheta Beda cap. 13 His Eccl.

Consulibus Ballo & Antiocho, qui anno CCCXXXI d. signant, missum in Scotiam Palladium adueni, & nam etiam quod Opere Tripartiti anterior apud Uffserium pag. 813 assertis, eundem anno xxx, scilicet iam dicti ordinatum esse Episcopum ad Scotorū conversionem: manei deinceps non patuisse de Patricio in Iustina Palladii fabrigando consilia suis, nisi circa initium anni XXXII vel circa finem precedentis. Tempus huc demandatae Patricio Hiberniae legationis ex antiquo Fieri scholasticè egregie conformante his veris litteris. Sexti b. Callestinus non vixit nisi vixit lepidamente politiquam primum ordinatus est Patricius: Sextus vero ei successor, cuius anno primo Patricius venit in Hiberniam. Proceduntque primo Sextiano citantur in Colaganus append. 5 cap. 17 Inis Falster, Senatensisque Annales, signanter eam exprimentes, quibus accedit Linneus Magister infinitus pro promulgatis à Colagan citatus, & sepe à nobis, donec in lucem prodante, ex eo curando quos nescierat in Ordine FF. Ministrorum S. Francisci de Observantia & Hibernica natione, circa secundum XVII milia delecti, tamquam patrie antiquitatis peritiores, qui ex omniibus quos namcū potuerant MSS. monumentis gentis sua, sacra profanantque illius insulae historiam omnem ab orbe condito ad haec vixit tempora, brevi per annos Christi Corologis divergent. De quibus videndum Colaganus in Praefatione ad Acta Sanctorum Hiberniarum, & quae de eiusmodi compilationis infra dicti sunt.

41 Nam propter videamus, quae Sanctorum vites atas fuerit, Nam anno quando in Hiberniam appulit. Communiunt omnes ferè aucto. 372, res in eo quod sexagenarius tum Patricius fuerit & sed ut in religiose Vitæ Patriciana pertinet, dimicandis ferè rotundis numeris vixerunt, ita & hic, & quidam confusæ admodum, cum annis triginta natione dicunt ad S. Germanum venientes & alias triginta eisq[ue] sub eius disciplina: salvi loculam numero hunc quinquaginta debentes, tunc ergo numerus 168 sit: Quinquagenerius quinquagennius natu fuit, quando Episcopali gradu decoratus Hibernianum predicandi gratia intravit. Et quatuor solus fit in hac afferatione, maiorem tamen videatur quādū terciū fidem mereri: etenim hic annorum numerus ab CCCXXXII ad CCCLXXXII nos deducit: & quo rursum per annos LXXXII afferintur permanentes ad annum Christi CCCCLX, quo expedit & anno LX inchoato, mortuus est S. Patricius, ut mox decebimus. Quid autem Feria in natum euendit, per baptisma remunatur, & per mortem denatur, dicit Sigibertus codex apud Uffserium pag. 882, quādū verum sit dominare non possumus, nec etiam quidquid ex hoc locis ad Habitandum chronologiam capere, dum resūmus, quod & eius modis dicti patris baptizansque Sanctus sit: nam dies v. Aprilis, Patrius Baptismo signatus in Feltis, ab aliis fletis ut mox videbimus. Quādū autem abunde sufficiunt rebus ante Episcopatum gestis anni LV, subsequentes paragrapheus demonstrabitur.

42 Refat inquirere quādū multis deinde annis Patrius ab annis vixerit: in hoc autem pleraque Vitæ Acta & scriptores Hiberni consentinunt: quid anno Apollonius sui xl vel LXII mortuus sit, quis priorius LX annis contingentes, annos vita te S. Patricius tribuit univerſim CXC vel CXXII: & quibus die distantes loculam, quatenus prius vita & quinque immenses annos, illos adixit Apollonius. Ex quo tamen solis XXXV annos (alijs resundo numero contenti sunt) & vult esse predicationis imperies, relatos quies & in monasteriis suis contemplationis: unde haec ex operis tripartiti auctore apud Uffserium pag. 873. Sexaginta annis in Hiberniæ vixit: trigesima annis predicando & baptizando per diuerias Hiberniae Provincias, alijs vero triginta annis in suis cellis & monasteriis theoricè vixit: que autem Hiberniæ pomeri, quod S. Patricius regnante anno dicitur pag. 887 apud Uffserium Latinè redditum sic expressit:

Ter denis annis peragravi latet Iernam,
Ter denis alijs versfacit in ade Saball,

Centum & vicinos annos vivendo peregit,

Mortuus itaque ejus Patricius incepit hoc anno CCCXLIII: 493 qui annus præcīdiis (quos variis agitantur varijs, nec opus est operose enumerare) à Quartuor-magistris conformante vetusto

Hibernico

A Hibernis verisq[ue] annis in h[ab]itu Latini hi sensus est: A nato Christo calculando recte quadringtonenti cum no[n]agiinta & tribus annis usque ad mortem Patricij precepit Apostoli nostri.

43. Efectus autem etiam praeterester probandum: hic annus, quatuor in eum cadit character Feria IV in XVII Martii indecentia. Sed vita tam longa, fuit m[er]itata ad gloriam Hibernorum, nabis tamen videtur incredibilis: non quia nullas omnino credimus: statim illam attrixisse etiam superfluisse, sed quia non possumus nobis persuadere, in tamquam negotiorum modo, quantam recentis Ecclesie ordinatio & Primatibus munus necessaria accludatur, nihil probis gestum a S. Patricio sive tollis tristitia & amplius annis quod posterum memoria dignum Vitae eius antores sentent, & cuius consilium nominandum est in Actis Rex alii, quam sub quo Hiberniam ingressus S. Patricius est. Tali certe ratiocino convulsi S. Romululus erat etiam ab cxx annos extendebant, annorum LXX p[ro]atio conculcandis indicauimus ad diem VII February: & nonne quisquidem, ut ipsi, ita hic viciannorum inter se laterarium numerum similitudine obrepere alicui posse[re] ut c pro scriberet: sed facilius quid vulgo ferrebatur ab annis LV vel LXVI ad Hiberniam conseruare etiam annus Patricium, fidem capisci in ea praedicare. Hoc enim, ut infra potest, de primo in Hiberniam ingresso dictum, & nonnullis adolescentibus in feruentem venditus Milchonius liberis sedem decuit, & de Apostolis illius famori, adventu intercelleum, postum anfum dedisse erroribus: ut merito pro annis CXXXII Vitae Patriciane, qui Probus numerat, annos LXXXII Baronius & Petrus legi invenit. Atque hoc ratione mortuus est Patricius anno CCCCLX cum litteris Dominicalibus CB dies XVII Martii in seriam vii capitulo erat, nisi annus sive fuit sive fuisse: quod non obseruamus neque, ut quod in natum baptizatumque Patricium abunde inauduerant, occassione dedi scribendi simili quoque feria effe denuntiavimus, que enim hic charactariter debet nos habere sufficiens, ut de eo salvando magnopere laborenuimus, quando quidem in nulla S. Patricii Actis ille repertur expressus. Hoc eodem calculo mortuus S. Patricius fuit anno Legari Regio XXVIII: Regis enim huius annos Annales Vltonenses apud Vlteriorum ab ingressu Patricij in Hiberniam auferuntur, nulla habet a aliis annorum ratione quoq[ue] fortis ante in regno habuit. Quare quod Vitae Tripartita num. A3 ingreditur istum eam in Legari annis componat, veremur ne id est scilicet sibi quodcum folium anno, iacit iam ab aliis fidei Christianae fundamentis, in fiduciam venierit Sancti Iusti Regis dictorum: licei id ita describant auctores, quasi primo esset anno gestum. Et vero tam multa magna sunt, que, antequam cum Rege congrederetur, in saecula suae a Patricio dicuntur, ut nimis angustum in sit quisque vel sex mensibus statum inter adventum Sancti & primum Pascha (ad quod congressus esse videamus referri) mundauimus.

44. Quidquid si non possumus illi loco Tripartite fidere, est enim manifestum ab interpolatore intrisa tota illa peregrinorum characterem, ab anno Pontificis atque Imperatoris summorum collectio, id est post Galaphi, secundo XIII Admacheone Eccl[esi]asticae presidentis, tempore ut patet locum ipsum expediti, qui est ratio: Imperabat Hibernis eo tempore Rex paganus, crudelis & atrocis Legionarius nomine filius Nielli, qui in Temoria ciuitate regni sedem habuit. (Anno v Legari, v IIII Therdigi Imperatoris ab Augusto segregatis quinti, qui & ultimus Celestini Papa erat, ut Galaphus dicit Patricius in Hiberniam auctoritate Apollonius missus venire: anno XVIII vel VIII, variant enim MSS. LXXXVI) sibi predicti Legari Regi, vultum hanc cum celesti comitavit. Habitum hic Rex Legionarius multos magos &c. Qua postremo verba optimo cum prioribus, omisso omib[us] intermedio, ita apte coherent, ut superfluum sit characterum temere in parentes collectorum vita expendere ad perfruendum, quod nec Ennius nec alias antiquas auctores sibi scriperint, sed aliquis ex Antiquariorum schola sicutius: qui videns cum preterea longe citata non confidere, quid anno Legari XXVIII mortuus esset Patricius, milles Legari Legium subficiunt, qui post annos patris sui tristitia, & Alldi

annos viginti excofias regnare, annis dumtaxat XXV dicimus D imperator, & id est pro anno XXVIII Legari quem sorti apud antiquos reperit. XVIII vel VIII Legado polavit parion attendens quod neque sic aquarentur calculi. Sic enim mortuus esset Patricius anno post suum ingressum in Hiberniam LVIII vel LXVIII, Christi CCCCLX vel quingentissimo, quorum nemtrano cum antedictis consenserit. Quia vero credit Sanctorum ad Legari Alldi & Legatus conseruare nihil ergo si virxit, aut ab obstatu p[ro]ficiat p[ro]ficiat t[em]p[or]e quid debuerit in Vita p[ro] multis alijs rebus commemorari. Manet igitur nihil tale scriptum, quia nihil de gloriis ejus & eum, qui S. Secundi hymno paucis mensibus ante mortem ipsius Sanctique Patricii compoto p[ro]ficiat non addidit apud Colganum antiquus auctior, veri scripsisse, quod hymnus ille tempore Legatini filii Neill Hiberniae Regis fuerit compotitus: ut nostra sententia etiam huic auctioris auctoritate maneat conformata. Quod si de S. V[ir]in inviolabilis agentes IIII Martij num. 3 commentarii prae[n]d[er]e & de S. Kieranu ad diem v num. 9 ubi finitas S. Patricio annos Vitae XCIX concedere, quod mortuus esset anno Christi CCCCLXXVII: fatetur eam nobis aliudnam tunc sententiam, ut falacrandis plerisque difficultatis idoneam posse atamen accuratius expeditus quamvis ejus ut argumenti negantur, quod definiatur ex silentio auctiorum de morte mali vel boni Legari, deque sucesoris Alldi conseruante vel perfruente, ergo[rum] as Legatio Legatini filio, etiam ex illo numero annos XVI resarcendo iudicavimus.

S. VII Triplex captiuitas S. Patricij, & vita monastice initia.

45. Difficilem de annis vita Patriciane questionem existimat, difficulter alia circa partitionem annorum, ante ratiō in solennem anni CCCCLXXII missio[n]em excolitorum inter variis in vita & vita monastice initia. quod annos captiuitatis ac peregrinationis erunt: quorum annorum est apud antea[m]ores Vitae mira confusio, quia triplex captiuitatem, duplice in Gallia moraro, geminata in Hibernia proficiebat. Ordinationem Sacerdotalem ab Episcopali non satis dilinquerunt: quia nunc utique combinatur explicare partis ex ipsiusme Confessione, partis ex ea quia sub Probi nomine extat Vita: quam quia minoris obfuscandam Colganus censuit, in difficultates sive inextricabiles induit. Nempe radiis illi annorum Patricianorum duxit, per quaternos tricentarios, quam omnes servit Hibernici scriptores tenent, confidit omnia, dum queritur quomodo per annos triginta patuerit S. Germanus discipulus sive Patricius, qui Germanus ad annum usque CCCCLXXVII secularium vitam coniungatus duxit, proximè index & civitatis sua Princeps, inseparabiliter mani unitariorum conficiens, sed venationi alijs nobilium ludicris tam infans adulescens studio, ut S. Amatorem Episcopum suo aduersantem inservit, cui aliud superfluvius profane intererat, immantua sciruglio ad mortem populariter.

46. Natus igitur anno CCCCLXXVII Patricius, ubi ego, vnde inquit, in capturam decidi annorum eram cum ferre secundum: quare annum CCCCLX flatumnum ad ejusdem usque nra. an. 392 productum, ut decimum sextum annum ingressus fuit, statu 16. multis alijs. Cauffia autem, inquit Vita a 2 & 3, hoc erat prius peregrinationis atque aduentus eius in Scotiam: Scotti enim exercitus classe de more conducta, suscipiente multitudine natum, cum frequenter transnavigasset in Britanniam, multos inde duecebat captivos, & hoc item solito faciens, causis consulit et puer cum lorore sua inter alios capiendos ducetur in Scotiam: in agro silvæ ubi petra palebar comprehensus. Ne autem illi de Scotia nomine mentiar, ipse expressus & Hibernie adducetus sum, ait, in captiuitatem. Hic Milchonius in Dalaradie venditus, pacientis in solitudine porcis annum iam sextum impendebat, nec adiuc annus Christi CCCCLXXII fugit inde, tunc erat exploris, quando solata dominica occasio erat per an. 1273, fugam elabens ad niamiam vela saturam in Britanniam: quod ille usus ad Boandi fluminis volta pertinet, iuxta quod in hominem gentilem: qui (ut habet Vita a4) videns iuueniem per delicta ambularem accepit eum, & cuidam

A de mercatoribus illius nauis, ad quam ipse Angelo iubente tendebat, vendidit, & ingentem cneum cabam à mercatore accepit pro eo. Sed dominum meum in se sibi ex eius vltione iniquam negotiationem refidit, liberumq[ue] duxit Patricium.

^{S. redi in} 47 Qui in sua Confessione num. 9 narrat, quod deinde ratione gratia in eam natus receptus sit, ergo subiungit post triduum terram cepimus, & viginti & lepem dies per desertum iter fecimus. . . . In itinere autem nostro prouidit nobis Deus cibum & ignem & fecitatem quotidie, donec quarto decimo die praevium nos homines, heu intinuauimus viginti & octo dies per tertium iter fecimus, & ea nocte quod praevium omnes, de cibo nihil habuimus: sed non pro Patricium miraculo prouidit Deus, ut ex oblate poterem grecie asylis melle ab illa die cibum abundantem haberent navigatio[n]i foci: qui resiliit in Cambrius alijs portu nati, iter cum Patricio pede tenebant versus flarem: Verum quodam illud defensione esse dicimus: an longe, ut Probus loqueretur, longitudini valuisse, cuius iter fieri dies insument? Hand asylle quisce existimamus, quoniam usque hanc Tectorum Sutorumque coniunctu[m] incertioribus indicatis in terris, ut antea e[st] Gildas, omni armato milite & ingenti iuueniente spolia-B tas, a Maximis exinde transmarinis gentibus à Circio & Aquiloni calcabiles: è quaratu numero maximu[m] fuerunt ea, que primo exposita erant barbarorum pyramone lacrimis: per quos tamen iter habendum fuit, ut ad Alcedensem regionem veniretur. Quod si Hibernia fuit anni temporis quatu[m] credibili est eleatum fuisse, namq[ue] magis secundum à graffantibus rora alias Britannia barbaris: sic tamen ut non omnis in hoc parte gente absit: nihil narrum est & longioris mora fuisse iter (alias scilicet patris facile absoluendum) & quandoque esse deuenientem, ubi nec homines nec cibi repperit.

^{decurio p[ro]p[ter]a} 48 Tribus in patria fuerat mensibus, ut habeamus in vi- tria Tripartita: & tan[us] annum Christi CCCXCVIII statim sue XXII erat ingressus: quando parentes eius in Beniamnum Americanum cum familia transgredi[er]unt (se uijendorum consanguineorum, qui uic[em] pridem migraverant cana), seu hispidum vexatorium iudeo), atque ibi à Frémiegi filii Armoricos inuidentibus interpellati, ut a forem accepterunt ipso, Patricius non scrutatus inuidit: quod denuo ductus est in terram longinquam & lingue lutea proflus alienam, inquit Probus. Nelle vero primis, quā istuc manu[is] est ipse in sua Confessione, respontum diuinum audiui dicere mibi, duos mensies erit cum illis: sed autem Probus: & post hoc ad patriam venies: sed ibi cum paruo tempore fueris demoratus terciū capiuitatem patiens, deinde Ro-

C man veniesseinde reuerlus omnem terram mihi subiugabis, & post h[oc] cum honore afflumam te. Tarent quidem de terciā capiuitate auctores uteri, & hic ipse maximus confitit Probus est: clarus tamen exprimit nouam, à quo, tertia hic via abducatur est, genit[us], & loco quo sit deportatus. Nam primum à Scotia in patria captus, dñctus est in Hiberniam secundo ab exiliis Britanniis. Aremoros inuidentibus, & delat[us] est, unde cum alijs captiuis fugiens sexaginta die capiuitatis fuit, iterque ingressus, decima die peruenit ad homines patria: fuit ut omnis neceste videatur secundā illa capiuitate vendimus cum inter Pictos Britonum hostes, inquit, ab illis & Hibernis dislocata.

^{diciturcum} 49 Tertiā autem vice Galliuerunt, qui vel caputum à se, in Gallia, vel à capiuitate empnum non sūdientes in terram suam, ventum multis diebus contrarium habuerant, donec & Tirones congruum iis impetravit Patricius cum iisque post dies duodecim Brotgalum, inde Traiectum venit. Vbi à Christianis abolitus est de capiuitate, & fugiens inde peruenit ad Martinum Episcopum Turoni, & quaruo annis manut cum eo, & tunc capite ordinatus est ab eo in clericum, & tentit lectionem & doctrinam ab eo. It[em] Probus: in quibus tempore in rationem hanc concipiunt, ut mens[is] Martii anni prædicti profectus ad Armoricos cum parentibus Patricius est: mens[is] Aprilis adularius, mens[is] Iunio ad consanguineos: remansus in patriam: ne-

trum autem abducens in Autumno Turones aduenierunt, decimo D[omi]ni undecimo p[ro]p[ter]a annuuli mortem mens[is] mortuum enim esse S. Martinum anno CCCXCVII demonstrauimus ad Acta S. Sigiberti. 67, Februario 1.

50 Quod Patricius ad S. Martinum inerit omnes scribunt: sed feri p[ro]p[ter]a marcatam illius ad Germanum Altissimorum proficationem, tamquam rem incerti omnis temporis: verò nomen eius annu p[ro]p[ter]a mortem Martini ordinatus est in Episcopum Germanus. Solus Prae[dictus] Turonensem commemorationem, ut tempore ita & narrationis ordine prius tempore expessu facit Antipodorum: quoniam communis aliqui sunt deceptus h[ab]uendi modo, quo ad S. Martinum, S. Germanum alioq[ue], Sanctorum ire dicuntur, qui eorum vestigia corpora templa, vel monasteria eorumdem nominibus appellata. Potest sanie annulcula mortem adeo recentem, ut ei perturbatione publicarum remingonare Patricium, & tamquam ad viventis auxilium Turonai properasse: hac tamen expectatione frustrata non debuit inde recedere, nec alibi commissum posset religiosiori vita principia ponere, quam in eis monasterio, quod Galbertus secundum acceptum a S. Martinu vita reglam gubernabat, ab eo adhuc in viuis degere constitutus Ab[bot]. Ezechias Turonibus non tantum in Clericis esse auctoritatem Patricium, quod creditur est a S. Brictio Martini successore factum, sed etiam ad monachum Ordinem admisum, eis non dixerat Vis a Tripartita auctori indicare obseruari ex legge a carnibus afflictione, plauso exercita non. 36 rectificata. Cum autem datus adiutorum illum diem non nisi seruorum more confuso fuisse Patricium, palam fuit, continuo p[ro]p[ter]a prænarratas capiuitates hanc confusa[re] a S. Patricio fuisse scriptum: non iam illo tempore, quo S. Germani discipulus consobratus. Quod autem etiam hic auctior ab ipso S. Martino hoc illi officium factum ducas, tam[us] ei ignoscendum, quoniam quid communis cum esteri errare recentem ad capiuitate inueni, aut saltum tricentiarum ad S. Germanum scholam de-ducatur,

51 Atque hec de tempore: de loco vix putamus dubium esse posse, quia Brotgalum Probus, Burdegala sit, hodie Bourdeaux quafi Bord-des-gaulx, id est ripa seu portus Gallorum. Traiecti nomen nullum sive vestigium in paribus reponi: hand tamen ambigere possumus, quoniam simpliciter ex re nomen vero alieni, in aduersitate Dordani fluminis ripa sit, tributum eum fuisse, ubi nunc fortè vel Burgo vel Portus Casacensis est. Atque hinc si in patriam iter voluisset Patricius dirigere, Turonibus ei transiendum necessarium fuit: nec enim rectior via concipi potest ad Portum Iucum, quia brevissimum in Britanniam tractulus est. Cur autem eo rediret exilio parentum & tot in patria calamitates expertus: maximè cum Deo dirigeat ad sublimis vita genus & vocatum intelliger. Quis vero nisi Turonos se recuperet & vix annulculum se habere Episcopum crederet, futuram spiritualis vita magnitudine optimum. Magis igitur ibidem & primos quidem quadraginta dies cum Episcopo successore frequentans cellam ad eadem super demortis desponsis & mirabilis quiescens clari sepulcrum erebat: deinde vero extra vobis se contulit ad Matis monasterium S. Martini sic deinde dictum, postquam secundum illud ad corpus Sancti ipsa in Urbe corporis mensuris adnumerari: atque ita diversa anthonum de commemoratione apud S. Martinum loca conciliantur, & perueniunt ad Autumnum anni CCCI, qui S. Patricio statim suscitatus XXV.

S. VIII Peregrinationes S. Patricij: prima in Hiberniam expeditio irrita: Antipodorum resens commemorationis.

52 C irca hoc temp[us] saeculum existimamus quod narrat Vi- tria 3. m[od] 22. Manit quatuor annis cum S. Martino, & Angelus ad S. Martinum dixit ut iecit Patricius ad Tamarensem insulam. Et hic quidem S. Martinus non polluari pro Abbeo S. Martini intelligitur ex dicto. Tamarensis scilicet m[od] insulam querens nec repertos totu[m] mediterraneo mari Colaganus atq[ue] Silvius, & seni obscuri locis est, maximè quia ad-

A additur. Transactis illis nouem annis, voluit Patricius
vilitare Romanum. Verum contulit ex sequentibus, ultimum hoc
loco agi de itinere ad Caledoniam Papam: quare intercedens
fus inter iter illud, & annos quatuor in monasterio S. Martini
etatis, annis circiter viginti sex, ac proinde insula ad quam
ex S. Martini monasterio his abre iuvet. Patricius, duxerat
ab eis qd quam novem invicem incoluit, antequam Romam ex S. Germani
confiso adiret. Ite mibz verbiur mifas facere a-
horum concursum omnes, quibus praecusat loco volum aliquip
vel Gallinariam vel Capraniam, vel Camariam insulam
instillig. (lucet eas à Patricio per mari mediterranei insulas
pergrediabund aditas posimus credere) & mibz exquisitamus
verisimilis quae Tamarense pro Temarense ten Te-
moriensi irrefigis, ipsam virginem Hiberniam: cuius Regia
arque precia punita, vulgo Temoria Latinè scribentibus,
in Hibernia Fia hymn apud Colganum nominatur Tem-
mair. Id autem eo facilis credimus, qd magis constat ex ip-
suis S. Patricii Confessione aliisque de eius vita anterioris fre-
quentibus visionibus monitum fuisse Sanctum de repetenda
Hibernia, vicinique demum locorum effet statim à sua capti-
vitate & die antequam illuc à Panifici dirigenter.

Hibernian
redire Pa-
triciusmodice re-
pone mora
tur in pa-
triaprimitus
deponens
7 annos pe-
reginatur

C

Batum ad-

so Sacerdos
in Thysia:

ad extitum per deducto,

Angelus Domini rursum appa-

ritus S. Patricio, dicens: Vade ad S. Seniorem Episcopum,

qui est in monte Hermon in dextero latere maris Oceani, & vallata est ciuitas illius septem muris.

Huius similia ad Vitam nonnullas quibus expli-

candi Oedipus aliquis noscariens, anno patris venia danda Hi-

bernis parior perit in regionum exteriarum nostris. Sit an-

tiquus in Fievan Scholastis de Alisiodoro agens, Burgun-

dia, inquit, vocatur prouticia, in qua illa est ciuitas:

vel in australi plaga Italiz est prouincia illa: sed verius

est quod in Gallis sit.

Vt vero aliquid per conjecturam di-

camus, sufficit ei Thysia montibus, quo Arvus fluvius

perterritus, aliquip hic corrupto Hermosa vocabulo dici, ac

parte Pisanum montem, sancti alii plurimorum in circuitu cre-

micolarum habitationibus, novum rursum etiam Pisana Vrbo

Epsopum suisse predictum S. Seniorem vel Senatorem, ex ijs
qui inter Caudenensem (initio quarti seculi in Caedilis Roma-
no sub Melchide Papo nostro) & Alexandrum (seculo septi-
mo ad medietatem perducto nominatum) intercedere, nominati
bus tempora nostra obliteratus.

55 Quid autem deinde? Pergit Probus: Cumque ve-
nisset illuc, mansit cum eo per aliquot dies, deinde or-
dinavit illum Episcopum ille in Sacerdotem, & lecta
uit cum eo multis temporibus: per annos duabus vel tri-
bus. Dum autem ibi moraretur, nocte quadam audi-
uit voces puerorum de finu & de ventre matrem, qui
fuerunt in Hibernia, dicentium: Veni, S. Patrici, saluos
nos fac ab ira ventura. Eadem quoque horâ dixit
Angelus ad eum: Vade ad Hiberniam & eris Apo-
stolus insula illius Surgens igitur Patricius venit in
Hiberniam, statimque vaticinati sunt Prophete Hi-
berniam, quod venient Patricius illuc. Cum autem pre-
dicantem illum diebus ac noctibus sperneret insulan, qui tam
tamen relixerit non poterant Dei ordinationem. S.
Patricius fudit ad Dominum huiusmodi preces: Do-
mine Iesu Christe, qui iter meum per Gallias aque
per Italiam ad has insulas direxisti, perdic me, obli-
ero ad Sedem S. R. Ecclesie, ut accepta deinde auctorite
predicantem cum fiduciâ, fiant Christiani per me
populi Hibernorum.

& ab His
venientem
sum aduairritu com-
ta radiente

56 Annus iam regebatur CCCXIII, inq forsitan prete-
rietas, quando eadem quâ venerab reuerentes via Sanctum
Britanniam excepit, hysdem habitum uno, ut minimorum anno,
qui sunt sculis CCCXIV: ubi es sonigile omnino exquisi-
mus, que apud Vlserium pag. 843 scripta Ricemarchus, & qui
Ricemarchum transcripsit Geraldus Cambrensis arque Cap-
grarius in Vita S. Davida Monachorum quoniam eodem omnes
anticlavisimo vte, me nisi usq am proficiendum Hiberniam
agnoscent, multo pôl fecisti temporebus illa tribuant. Hac au-
tem sunt verba Ricemarchi:

Patricius, Romanis linguis eruditus ac disciplinis,
comitantes virtutum turmis Pontifex effectus gen-
tem, apud quam exulaerat, petuit: in qua fructuoso
operis lucernam oleo geminae caritatis iniungibili re-
ficiens labore, canique non sub modio, sed super car-
delabrum imponere volens, ut cunctis, glorificato
omnium Patre, toraret; Cereticus gentis regionem adiit: in qua per aliquantulum temporis conserfatus,
Demetica intrauit rura: ibiique perlustrans, tandem
ad locum, qui Vallis-Rosina nominabatur, peruenit,
& gratum agnoscens locum, deuouit ibi Deo fideliter
dereluire. Sed cum hæc secum meditando revoluerat, F
apparuit ei Angelus Domini: Tibi, inquit, non istum in Br-
Deus disposuit locum: sed filio qui nondum natus est, canonicâ sub-
nisi peracti XXX annis nascetur. Audiens autem filiat

ac solitudi-
nis amore
capua

hæc S. Patricius, morens stupensque volutat, delibe-
rans & corde dicens: Cum ante Domini mei conse-
ptum incalsum labor meus redigetur, & mihi qui nondum
natus est superponitur: vadam & tali labori amo-
dò non subiacem. Hæc autem secum cogitans talibus
ad Angelo blanditus verbis, consolationem ace-
pit. Non ita fletilius Hibernenium Insula principem
constituit: ne Dominus: nondum enim verbum vitæ
excepit (tota scilicet & plenæ, ut per Patrium) ibi enim
prodest debet: ibi parauit tibi Dominus fedem: ibi
signis & virtutibus radiabis, totamque Deo gentem
subicies. Ego ero tecum: fit tibi hoc in signum, to-
tam tibi insulam ostendam: curuentur montes, humiliabitur
pelagus, oculus trans omni erectus eo loco,
in quo stas, videbit promissum. His dictis, erectusque
oculis ex loco, in quo stabat, qui modò sedes Patricij
dicitur (addit Tannemuthensis): Et erat vallis facta magna,
in qua est lapis, super quem stetit, ante ostantem ciui-
dam capellæ antiquæ, quem ego oculis vidi & mani-
bus palpi) totam profixus insulam.

57 Hæc tenet Ricemarchus: quo nequam possunt S. Davida
anno CCCXXXII golla credi, quo confecratus Episcopus cum
plenâ Apostoli munera exercendi portante, tanto cum hominum
præsumme

Tennimque

A vernum apparet quantum cum Vita describitur, traxit in Hiberniam: nam quomodo post existimat de se tantum Romæ atque in Gallia expeditionem, & rebus post res moras atque impedimenta huc denum tam feliciter deductis, incidere Patricio vel per somnium potuisse voluisse in Britannia residendi? Hoc autem tempore fieri ea potuisse per quod facili, cum animo esset Patricius, ut natus fieri officio, quod eis se fit per me ex tuto diefusum videret, quamvis res antecedentia oracula fuerant, & triginta septem annorum et us, rebus gerendis ferendis, Laboribus imprimita idonea. Hec autem ratiocinatio cum sit ipso rerum contextu probatissima, tunc eis etiam easdi versimillim, quid hoc modo lux illata intricatione aliis.

*futuram
post annos
30.*

S. Duidius Menchensis Chronologe, clarum facit, quomodo elapsi post hec anni triginta Roma rediens, & per Cæsariam, ut antea transire, anno circums scribi XLVI, de puer iam tum concepto prædixerit, quanum futurum esset: & David anno DCLIV vita finitus, LXXXVII, non autem CXXXVII annos vivendo exemplerit, prout est ad 1. Martij ante eius Vitam dictum. Si quis vero propter diuersa inferius nos puer fidendum esse illi determinato annorum XXX numero (qui sane suspiciti nobis est ne sit eadem, quia alibi ratione diminuendo conficitur) nihil obstat quo minus idem S. David, in longius ant nullum certum tempus prædictus, illo anno conceperit fuerit. B quo postrem uice Roma rediens Patricius per Britanniam transiit, & novens annos dominatae LXXXV fuerit viuendo excessit.

§ 8. Propterea Probis narrationem suam, & res in Britanniæ tannum gestas silentio pretermutens, Trastinagato, inquit, mari Britanicum venit, ut corde propuleret, ad hominem sanctissimum ac probatissimum in fide ac doctrina, omnium penè Galliarum Primatum eximium, Germanum videlicet. Antifiodorensis Ecclesiæ Episcopum: apud quem non paruo tempore demoratus est in omni subiectione, cum patientia, obedientia, caritate, castimoniâ, & omni tam spiritus quam animi misericordia, Virgo manens in timore Domini, ambulans in bonitate & simplicitate cordis omnibus diebus vita sua. Etenim laboribus suis medum matutinam certem Hiberniam missam, Angelus admonitus, ut credere per eis, consilium Pontificis Romani adiunxi subjunctum tantisper, donec aliquem reperiisse magne autoritatem virum, per quem sub ad Pontificem pataret adiutor, & Episcopalis consecratio ad rem tantam perquam necessaria obirem, & interea vero plenior sciencia acquirende aliquatenus vacares tempore. At quanto? Tripartitus fuerit! ginta plerique annos volunt, quis portionibus totam Patrii vitam parientes quadragesimam: alii quadragesima assertur, inquit Vite & auctor: sed utroque ex haec loem deducuntur, inquit Vite & auctor: sed utroque ex haec loem deducuntur, si quis excedere totum illud tempus quod inter ultimum capitatem Tradicionis in Hiberniam intercessit. Reclitus igitur locellus ab aduentu in urbem Antifiodorensim, annos octodecim numeravit: quanum bi proque fuissem, si solus Germanum practice frequemus.

9. Calgamus igitur omnem torqueat partem ut Romæ, ubi iumentum Germanum conflat invulnerantia dedisse operam, & genere & merito & toto vita inservient diffimilissimos interres, sicut aliquantulum comparat tempore, & ad hoc mouetur S. Feci Hymno, quod dicitur: Profectus est, Patricius feliciter, trans Alpes omnes, traxit mari, que fuit felix expeditio, & apud Germanum remansit in Australi parte Latii: ad quem locum Feci scholasticæ, nec ipsa fortassis auctor memet satis assertus: Latinum est, inquit, que Italia dicitur: sed tamen Germanus tunc erat in Gallijs. Verum in Hibernia semel iterumque & sepius haberet vox leta: quam nejus cur tam conflater interpres Latinum reddet, cum Letania, id est, Aremoria Britanica obiecta ad Asirium, tanto sit vicinus, sub eis, non sine famulâ notiori. Hibernia pars Gallicana significante, senserit posse tota venire Gallicam cuius Australi parte insula est, de qua mox dicemus, ad quam studiente Germano, Patricius se recepit, nisi dicere malo ab Eugene Latini recte, sotus gallus in aliud cunctum, Gallus Latium dicit, seu Brabantia Romana dicitur ex pars, in qua nunc obtinet sermo Gallicus, ex Latino Romanorum sermone deducens. Sensus igitur prædictorum verius habet crit-

*Anno 11.
ducat*

*neque apud
sed in Gal-
lia.*

Institus ab Angelo, Hibernia reliqua, trans mare se conferre, profectus est trans Alpes omnes, non Italicas, sed Britannicas (a quibus ipsa insula non habet Albionis, quasi Alp-eyo id est, Apeltris seu montosa insula) evque profectus est tracto mari, quod Hiberniam à Britannia separat. Quandam sit de huius loci festo, certum est nullum esse tempus quo demonstrari posset Roma fuisse Patricius, antequam veniret ad Cæsariam: nam Regularium Canonorum Brevia, hoc vel superiore seculo concinnata, quidam ut Ordinis suo Patricius inserviant, Rome eis studuisse & cum Lateranensis Clerici conseruat affirmant: non putamus in tam antiqua nobis necessaria esse sequenda.

60. Sed nec statim Antifiodori reperi Germanum Episcopum, exposito anno datus ex anno CCCXXVIII consecratum: sed S. Amatorem; cuius memoriam mirum non est apud Hibernos obscuratum, multo famoris Germani clarissime. Apud hunc igitur quadragintam Episcopatum, cuiusdem religio Patricius manebit, permanserit, deinceps cum successore, quem locellus scribit dūmo oraculo monitione ut Sanctum fecisse resisteret, tum, cum ipse ordinatus est, agentem annum etatis sua quadragesimum primum: tenet autem secum per annos, ut videtur, quartu[m] vel quintu[m]: donec ad Arlætensem insulam fecisse Patricius, in qua insula decollari, id est, docendum poro curauisse, dicitur Germanus: dum sic intem totoq[ue] Eccl[esi]e negotiis publicis maximijs domi ac foris distinxerat. Accedebat autem eadem migrationem suadendam apparitus Angelus, quā putamus designatam fuisse à Probo, ubi ait: Venit iterum ad eum Angelus Domini, & dixit: Vade ad illos qui sunt in insula inter montes & mare . . . sieque permaneat cum insulani illis nouem annis, habitus ad eis magnâ veneratione. Ita inquit patrem, quanquam hac Probus habeat præposito ordine, antequam scilicet ad S. Germani familiaritatem Patricium duxerat.

§ IX S. Patricius Lerinum fecerit, & obtentu tandem à Celestino missione Hiberniam auspicio ingreditur.

61. H[ab]e[re] porro non lenis questio nascitur, ecce si illa Arlætensis, seu (ut alibi scribitur) Aralantensis insula: nam licet ut aralæt lepide exquissita insula, quam amplio in lacu Speciem sive Taroni refluxus circumdat: in eis, nonne monasterium usiatur, Montis-majoris à loco dictum: hunc tamen initia non est, ante seculum decimum quarens da Tomo 4 Gallici Christianæ docentes San-marthani fratres. Camarias ad Rhodanis oīta subiactur Calgano: sed istis aliqua tunc temporis fuisse monasteria nullo antiquo deservit auctore: est autem ad orientem proxima Lerinensis insula, ab eo tempore, quo ante annos viginti venerat in Galliam Patricius sanctuaris eximie laude celebratio, ab Arlætensis ferme monachis habitat, ut inde dici Arlætensis potuerit, scrip[er]tis exteris proprium loci nomine non plenè affectu, nisi quis sufficiari malit Larantensem pro Lerinensi perpetuam scriptum fuisse. Multa poteris de hac insula dicere: sed audi[re] hoc loco sufficit quia de illa S. Eucherius Linguaeque Episcopi scripta ad S. Hilarius Arlætensem, in episcopatu[m] de latere Eremi. Fauerit deponens a Probo inter montes & mare: Alpes Maritimæ cibice, & mare Gallicum: quod inde veris Hetruriam procedens, Hetrusca ac Superum dicitur.

62. Equidem cunctis eremis locis, que piorum illuminantur scelusu, reverentiam debet, precipuo tamen Lerinam mean honore complector, quæ procellosi naufragijs mundi effusum piumissim vnis me repperat: digna quo Honorato auctore (sunt seconde Vite 16 Iuniorum datæ, Arlætensis Episcopi, & anno CCCXXIX excessit est) ut illa: monasterio autem principiū dedisse scribuntur a San-marthani circa annum CCCLXXV fundata sit . . . digna quo præstantissimos alios monachos, & ambiendos proferat Sacerdotes. Hæc nunc succellet tenet eius Maximum (ad Regensem deinde carbo-

*vitis fac-
tibus adiu-
vare.*

*A Ger-
mano
Lerinay
dijecit
Panicos*

A dram promotum) . . . hæc habuit reverendi nominis Lupum: et tunc Tresensem Antivitem) hæc habuit Germanum eius Vincentium (Lerinensem cognomem, & episcopio verè aucto aduersus heres conscripto celebrem) . . . hæc nunc possidet venerabilem gratitatem Caprifium, veteribus Sanctis parem (Igitur S. Honorati magistrum) Hæc hunc habet Sanctos illos virtos quidamvis cellulis Aegyptios Patres Galli nostri intulerunt. Huius ipsius Eborium, Honoratumq[ue] adiunge, omnes nunc Scutulam adscripti catalogo, omnes ex tempore viventes, quo S. Patricius Alpes adorari sunt, & p[ro]leq[ue] adhuc in illa insula commorantes.

63 Interim autem dum ibi per multos annos dormo[re]at. Probo tepe, Patricius, Angelus Domini, qui ei inde sine teneri apparuerat, etiam modò crebris visionibus visitavit cum dicens, iam adesse tempus ut ventiret in Hiberniam, & Euangelico ore nationes feras ac barbaras, ad quas docentes destinatus fuerat, conuertiret ad Christum. Nactus ergo tempus opportunum aggreditur, ad quod illum Dominus vocare est dignatus. Sicut quid sicut ageretur cum magistro suo S. Germano communicat, anno CCCXXX operiis reuferunt à Britannica legatione in quâ locum eidem iuniori Patricium soli Scholastica Fiechiano credere non possumus, dum eam adiungit B fabulum, que omnem huc eius dicto fidem derogat: potius ex Germano confusa, quod ex Vite eius novimus statim post Britanniā legationem Arelatum profectum, ad vocationem Hilarium, eadem usque occasione exterrisse ad Insulam Lerinensem, notissimam incolarum sanctitatis aetate Gallois celebrem: vel certe Patricium petendi consilij causa ad ipsum velle Arelatum, illius in viro aduentu cognito. Germanus vero audiens quae sibi quiscenti vigilantib[us] accidisse sapere narrabat S. Patricius, eadem nunc recensibus mensis domini inculcat: Pergas ergo, inquit apud Scholasticas, ad succelentem S. Petri, nempe Cælestinum, vt te ordinet; quia hoc munus ipsi incumbit. Venit ergo Patricius ad eum, & nec ei honorem dedit: quia ante misit Palladium in Hiberniam, vt doceret eam: ex quo colligimus annum XXXI in cursu suis, antequam Romanum Patricium adveniret.

64 Postquam autem, inquit idem qui supra Scholasticas, Cælestinus reculauit eum, ordinare Episcopum, declinavit ad insulas Marii Tyrrheni, & tune inuenit baculum Iesu, in nullo, ut Asia ostendat. Mox autem virgo inferioris, ac magno deinceps in honore habitum apud Hibernias. Venit autem Patricius iterum ad S. Germanum . . . Missit ergo Germanus denudum Patricium ad Cælestinum, & Segestum cum eo, vt perberiber testimoniumpropter fe[li]citer. Postea intellexit Cælestinus Palladium decolluisse, & tunc dixit: Nec potest homo quidquam accipere in terra, nisi datum ei fuerit desuper. Tunc ordinatus est Patricius in conspectu Cælestini . . . & Cælestinus non vixit, nisi vñ septimanā postquam ordinatus est Patricius, vt ferunt: Sextus vero ei succedit, in cuius primo anno Patricius venit ad Hiberniam, & ipse per humaniter tractauit Patricium, & dedidit ei partem Reliquiarum Petri & Pauli & librios multos. Haec Scholasticas: qui cum adiutor Amazetrem Autiſſedorensem Episcopum fuisse, qui Patricium ordinauit, ut cognoscens maneficio erat, & res, personam, ac tempora confidisset, ita non magis minore nos debet, cum dicit in conspectu ipsius Cælestini ordinatum, quam cum subiungit & Theodosii Iunioris Regis mundi: non enim Theodosius iunior, sed Valentinius imperabat in Occidente: igitur pro conspectu, Pontificatus & Imperii tempus accepit & per ordinationem, institutionem intellige, quia ei per Apostolicas litteras data facultas est admodum Hibernie & Episcopalis consecrationis suscipiente, quando Palladij mortem certius cognovit.

65 Sic impræclus Roma discedit Patricius cum sociis ne-
cum soror, Nem, ut habeat MS. Hibernicum ab Ufficio ap. 838 relatione:
ne plures ipsa Asia recenti, quando ad accessum Sancti ad Regem Leogarii egunt, & nonnum locum p[ro]p[ter]e Beugio recens
in Hibernia adiuto concedunt, in vicem Lumenti ad scaphæ
Inglodiam dersicili. Scimus operis Tripartiti Antivitem, an-

temque Vita 3 locis e[st] Britanniā in Hiberniam traxientem patricio xxvij. Tamen nichil enarrat asque Caprarium xxxiv dare sed merito sufficiamus quod hæc transversatio ab antiquis, non satis omnia distinguuntibus, confusa sit cum alijs post annum dividicium facilius quando & in Britanniā aliquem d[icit] predicanus Patricius, & rebu tam proferre inchoatis magnum ibidem nomen conseruat, facile potius subdarios plores opus alii[us] Euangelij maximus ex paternâ familiâ fervor[um] filios uniuersum maribus quos vix credibile est causis ad annunciatum suum se[m]e omnes invaserit. Sed ne pluribus hac de re, non maximi utique momenti dispatemus: videamus ex Probo, quomodo Româ regredens gradum sine ordinationem episcopalem in istore suscepit.

66 Audientes itaque de morte Palladij Archidiaconi, discipuli illius, qui erant in Britannijs, venerantur ad S. Patricium in Eboriam, & mortem Palladij ei deplorabant. Patricius autem & qui cum eo erant, declinauerunt iter ad quendam mira sanctitatis hominem, sumum Episcopum, Amatorem nomine, in propinquio loco habitantem sibi que S. Patricius sciens, quæ superuentura essent illi, Episcopali gradu ab eodem Archipræfule Amatore sublimatus est. Sed & alij nonnulli Clerici ad officium inferioris gradus ordinati sunt. Eodem vero die, quo S. Patricius tunc benedictionibus consecratus est, conuenienter hoc Psalmista canticum in choro placentium Clericorum decantatum est: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Exeo quod quarta Vite Autor dicit Patricium, Apostolicâ acceptâ literâ, per Italiam Galiasque recto transite perambulante perueniens ad mare inter Galias & Britanniam possum, & miraculâ unius narratione interiectâ subiungat: Auditus itaque morte Palladij in Britanniâ, quam discipiuli . . . redeuntes retulerunt in Eboria. Ex his in quaenam Colganus necessariò confessus putat, quod iunctis illis Eboria inter Morinos ac Britanniam queri debeat, fueritque vel Bononia (Eboria hic mendosus numerata) vel iuxta Eburoonium Augulta nunc (ut salio credidit) Leodium dicta, vel urbs alia amplissima Tungrorum quasi nihil ab innominis Eburones Moriosque dabant, tunc pro iustitia essent accipendi. Verius ad hæc tam male inter se coherentia, Eboria in variis illius loci autoritate motu non recessit us, qui nobis subalpinis, cum obseruantur, quād precepit ordinis Patricij gesta ab auctoribus referantur: & potius incertum se harere fatidatur.

67 Cum tamen hoc fatetur: cùm in eâ quam S. Bernardus confixis S. Malachie Dunsensis Vida cap. 10 de ipso Romano eunte hæc legamus Trans Alpinas cum venisset Iporiam, ciuitatem Italiz: quem eam esse, quia Iurca hodie, antiquis Eboracis dicebatur, urbis Insubriae perantiqua, constat ex diplomatis ab Vgello Italia sacra tsm. & relativis quibus post annum 1000 p[ro]p[ter]e Ipporiennes & Yponientes Episcopum leguntur, nec non Yporedienies. Per hanc autem ex Gallia Romam, aus hinc e[st] commentarius ultimum iecit est. Locum vero ad quem declinauit consecrandus Patricius, ipsam Angliam Taurinorum fuisse consensus, utpote unius ducentas diecitatius Eboracis distarent, aliquantum ad omnium distinguiscenti, in quâ circa scutis prioris initia fedenisse Episcopalem Ecclesia illa credit, ad annum CCXX referens. S. Vilem Episcopum suum, per quem adiulca SS. Solanoris, Adversatoris & Octantiani Martryrum adiutio amata & censu anno dicitur: quod quantum Episcoporum, qui V[er]bi domini præcessere & securi sunt, nomina detiri oportet, usque ad S. Maximum, quem confit anno CCCXLV gefuisse Pontificatum, ed quod Romane Synodo sub Hilario Papâ interfuisse inveniatur. Ex intermedio igitur alijs Amatori, vel Amatori, vel etiam Amatoris (ita enim variè varijs) nomen habuerit: & quem qui Autiſſedorensem Episcopum facit. Fuit Scholasticas nimis quantum aberrat à vero: hic enim ab anni scelici iam in seca conseruat.

68 Ioculam consecrationem Rome scutam supponens Cælestino, omnibus illis pretermis, pergit porr[ad] Angliam allocutionem & Dominicam in istore uocem, quia Patricius ad opus ministerij diuiniter sibi immissus, à Domino etiam Papâ committi, coniunctum an-

Ex Palladij morte in, tunc illa.

A lauit & versus Hiberniam cum virginis viris (nos parciere suisse credimus) vitâ ac sapientia præclaris, ab ipso summo Pontifice tibi deputatis in adiutoriorum regrefsum manuauit. Diuerter autem, ut idem sit, ad B. Germanum nutritorem & eruditorem; ex cuius munere accepit calices & vestimenta Sacerdotalia, copiam codicium, & alia quæ pertinet ad cultum & ministerium ecclesiasticum. Ita locutus est pergit autem *Vita quarta* Author: Galliaque recto trahite perambulans peruenit ad mare inter Gallias & Britannias positum; in cuius litore duos inuenit viros inter se pugnantes: quos B. Patricius admonens, ut pacificè viuentem, respondebunt dicentes, quod nemo inter illos pacem facere valeret, nisi qui de minutiis arenis illis adhærentibus vnu lapidem facere potuisset. Audiens hæc S. Patricius, Baculo leui, quem manti tenebat, arenas in modum circuli circumdans, in vnum transformauit lapidem. Videntes autem homines miraculum, dantes gloriam Deo, pacificati sunt. Lapis autem fecitus est S. Patricium, qui auro & argento ornatus, in quadam ciuitatula cum magno vlo; in hodiernum diem habet honorem. Denique (ut Probi verbis *canuland*) tune venerabilis Sacerdos Domini Patricius naeum celeriter ascendit, & peruenit in Britanniam, omnisque omnibus Ambulandi anfractibus, cum omni velocitate prospero fluetu mare nostrum in nomine sanctæ Trinitatis adit, asque in Hiberniam appulit, ante hyemem, ut pareret, anni CCCXXXII, cum annum etatis LV egeret.

Dicitur fidei prædicare in Legem 69 His finis diuinitutis in cœlum patribus peregrinationis Patricii sunt, hoc Apoloscorum laborum suorum. Apud autem primum in Legem, ubi Palladius quedam fundamenta tecerat: ubi annum reliquum auctum esse cum principio anni sequentio omnino nobis perfundebat: nec enim ita confusa planari sodes potuit in populo præserim rudi. Primo autem Baptismus ibidem celebrando, quo incolis Sinellis, deinde ibidem credimus in Aprilis: qui sunt dies decimus a Paschate ihsu anni acto die XXVI. Marij scilicet Canonem, qui postea diebus ejus Venerinum, prout intelligitur ex epistola Cummanni Hiberni ab Segontium Ilyensem. Abbatem de confracti Pafchali, videlicet in Syllige Hiberniarum episcopularum editi ab Ufficio: in quā cum dixisset, omnes Cyclorum computationes contrarias esse ei quam Britanis Scoticisque schismatis tenebant, & cuius auctorem, locum, tempus in certum haberi ab los dicit, omnes inscripsit enumerare, & Primùm allegat Cyclus illum, quem S. Patricius Papa noster tulit & tecis in quo Luna à xiv vique in xx regulariter, & sequinoctium à xi Kal. Aprilis obieratur. Neq; gratiis prædictum diem v. Aprilis primo haec baptissimata agnoscantur: non enim aliud putamus designari his verbis *regulam* Anglosaxoni ab hunc diem relatis, Baptismus magni Patrii: iij ceptit in Hiberniæ: quod in *Martyrologio Tamladensis* legitur hoc modo: Baptismus Patricii venit in Hiberniam. Sanum primarium illarum letitia meretrueat perpetua memoriam celebrari.

70 Verum cū populi illum obduratio non satis prompte verbi dñni semina recuperet, credidit ut sanctis fieri posse, ut maiores solessemus habere in Dalaradi, ubi capitw seruator & nos habebat loca humanum quæ ingenta, fortissima & linguam, scilicet dialeto diversam. Igitur eò iter inten-dit, ibique non invenit laboravit, ac demum etiam sicutur monachus fundavit Sabellense monasterium, quod semper carissimum habuit ac denique corporis sui possessione dedit. His rebus agendo si annos, tres impetus velut crederem, tuncrum sicut tempus sumperit, & celebre illud tas contra Legarium Regemensi, mago certaminibus Pafcha in campo Bregorum Regi impetrante auctum, incidit in annum Legarii quintum, Corijt CCCXXXVI, diem XIII Kalendas Maij. Secuta est hic aut proximo anno Africaniensis Ecclesia fundato, perpetuam ipsi anno CCCXXXIII ab alijs communiter attribuita z. in reliqua saeceli usq; ad illa quæ impossibile est ordine annorum digerere, cūmodi primi eorum relatores neglexint. So-lem hic reflet obsternandum quod reliquam oxime tempus Hi-berniam conuertenda, impensum gemina Romana proficiens,

Patrius interpolari z vna quidem p[ro]p[ter]e exactis d[omi]n[is] in D. Apollonatu annos, quando obviam factis redemtis in Hib[ernia]m Clericis pelle, quæ fuerat inter sacrificandum diu incur-sus, dono dedi: alteram descriptam in etate annorum celo-redi- gimus, quando conditæ Ardmac'hana ecclesiæ sub Angelo est, Vrbe Reliquiarum impetrandarum causâ adire, que utrasque profectio in S. Leonis Magni incidit Pontificatum: quibus dubius peregrinationib[us] addas primam sub Celsifi- no Papâ impetranda missione causâ, finito tempore quod as- terice literariæq[ue] institutioni Dens in Gallia atque Italia im- pendit voluit i[n]uenies tertio aditum ab Apollonio vero Romam suum, prout dictum in V[er]ba: in me querit, si primam ad Celestium proficiem, geminus cum Probo inerit vnu annu[m] latum: quapropter non nisi pro uniu[er]a merito accipi ab an- cloribus ceseris.

S X Reiciuntur fabulose quedam Acto- rum Patricianorum chronotaxes.

71 *Quemadmodum* n[on] qui suis in usus aquas vindicasse

in Hib-
erniam tra-
jet, accepta deriuunt, facile in publica priuatarie delin-
guunt iuris & difficile est scriptoribus, patriæ sue glorie felicite-
dencibus, ut quamcumque iuris umbra dubia in luce speciale
se contens, eas constiutuere possent, & caure me-
dium contra veritatem impingant, & eorum vel cau-
iectura vel suppositionis, quibus intellexerint, monumenta, pro-
lati deinde certiorib[us], manifeste & faciliter conuincantur. Ad
hunc scrupulm inter alias lacrimas Malibranq[ue] impalma est, quia
p[ro]b[us] videlicet Patricio vita amissa, quo dignissimum, modo
ordinaris, & hanc dubitamus quin fuisse omisssus in primo
fusio uno de Moris caput illud xxvi libri i, que Patricium
Bononiensem per olio annos Episcopum conatur vindicare.
Legeras illi in Episcoporum huius Diocesis catalogus MSS.
Patricius monachus: sed ut ipse in fine capitis statuit extra ordinem
adiecit in marginem: Bononia cum sedem seu in Episcopalem ex S. Arnulpho Suebonensi Vis[us] a credib[us] abh[er]e se
habere refutat. Hac autem fidem, apud sedi amboq[ue],
tandem emeritissime scribit, cū varia revolutioni tempus idoneo
figendis, sed illuxit. Illuxit autem h[ab]it ratione An-
nos, inquit, xxx etatis excesserat Patricius in ad Germa-
niam, etiam apud permanescere anno iijc[ccc] ^{dar. Mal-}
xxxi Roman transmissus, & a Celstino Papâ remissus ad ^{brug af-}
Germanus cū iam charactere Episcopali, ut eo Germanus
reueretur ubi maior Ecclesia necessitas exigere videbatur. Hinc
consequenter edidit Malibranus, Patricium ex Germaniā mā-
teria apud Morinos primo in animarum quævis exercitu
seruorem, & magis indigos ep[iscop]i, quod periculum esset, ne peccat
Pelayiana hanc proximam Britanniæ regionem effaret. Anno E
deinde secundus illius XXIX transiit illuc cum Lupo Germa-
nico animis ac addidisse Patricio, ad profectando fructuosos
labora: & meam definito fisi subfidi penitus defineretur
Hibernia, insisteret apud Celstimum, quod Palladius mutaretur
sed eo prematur morte extincto cognoscere tandem. Dei vo-
luntatem ferre, ut Patricius ieret. Haec summa fabula, fidem
inuenientur fortassis cōsiderante vetera monumenta exstantia, ^{fus vlo}
Igitur eip[s]e se tenuit & in prioribus sati consuetute non in-
moratur, tandem dictum nos queremus illa *Vita S. Arnulphi* sic p[ro]p[ter]e quod Malibranus ait in abh[er]e refe-
tur. Quam bellicosus impresum apud Surius & manus
præmudium in cū nullum pesum de Patricio verbum re-
petere. Quos autem Episcoporum illius diocesos catalogus al-
legat, dūmire necquatum, cū ipse auxiliari eis praefecrat, ac
toto opere suo ne unum quidem Ep[iscop]i opum nominet, qui ha-
bentis Bononia sedem, ante Terciam excludit: ipsi ante-
tempore latente Episcopi qui fuerint ante secundum sexum, quo ad
Christi fidem Moribus annuntiantandam Amisimus sine An-
nundando, misiis à B. Remigio ej[us].

72 Simili honoranda patriæ studio Michael Alfordus
in Annalibus Ecclesiæ Britanniæ omnibus Patricianis ^{Ex Claro;}
Legariis regreditur: ^{nominis} Hibernis fidem derogat, ijsq[ue] Gloucestrienses subulas, fabulas
verius fabulas, praefecit: quāsumus in his ipsi grātes circa S.
Patricium paracromosimose cogant confici. Nenpe in-
abilitate

& exos
416 in Pe-
gibate cum
Legario
co-regedit:
& Ramon
jurnal

A induciatis sedis peritus est figura quod Patricius nomine imperius impius inuenierat concinnitatem; praeditio suo aducti non posuit statim in propria linea manifestum comprehendens errorum nam qui contra eam exciperet, inquit, neminem habentem vidimus. Primus illud prelo vulgauit Cyprianus ac Vita Patriciana subuenit sed hoc tamen cautions formulis. Quia autem inferius digesta sunt apud Glafoniam ex libris monasterii illius excerpit, quia si veritatem lapiane, lectoris arbitrio relinquenda vulgariter cum ignorari Gerardus Vofanius & ex iisdem libris illius inueniunt apographum inter collatione Mariam Victoria Episcopi Keatingi, grammaticaliter recto, eadem obognatus conclusi que Miscellanea SS. Patrum ad calcem operum S. Gregorij Thaumaturgi adiecta. Vide in Tomum v. Magne Bibliotheca Patrum trans pro illa, quam edidit Vofanius, sub titulo: S. Patricij legatio a Celestino I Papâ ad conversionem Hiberniarum directi, fine epistola S. Patricij Apostoli Hibernia ex bibliotheca monasterii Glafonie, in quo ipse Abbas fuit, antequam esset Episcopus Hibernie: que verba tunc, non ipsi qui subvenerunt textu diuino adherentes (figurant enim in eo Patricius testari, post conuersos ad fidem versatis Hibernicos, tandem sibi reverentur in Britanniam esse ad infusum Antelone, B. ubi hies inueniunt in Patrem praelatus sit ab ijs, quos ipsi inuenient et ceteris duodecim) non obsecrare coligimus ipsi & ejus successorum huius fragmatis fidem suscite, nec voluntate sibi inveniunt addere autoritatem.

**qua longa
preferat
ad Alford**

73 Fragmentum dixit quia ex dubibus libri hoc. Et tantum MSS. totam se epilogam eruisse gloriatur Alfordus ad annum CCCXXXIX; ut, eam collata in exemplum augustinum hactenus diligat: sed praeuerit Alfordi editionem Monastici Anglicani collector octuaginta citius in lucem prodidit: in cuius ipso initio ille rotas ad Alfordum titulus Gundelmi Malmerensis per Ioannem monachum & Adamum Domensem deistoribus liber, ab ijs, sub titulo Antiquissimum Glastoniensem transcriptum, tenet reperitur. Ei antea comminebatur illius Epilogi in iurum his verbis expressum: non quid pro anno Chirilli 430, Antiquitate predilecta annum habeant 425. In nomine Domini nostri Iesu Christi. Ego Patricius humilius seruiculus Dei, anno Incarnationis ciuidem CCCXXX in Hiberniam a sanctissimo Papâ Calestino Legatus, Dei gratia Hibernicos ad fidem veritatis conuertit: & cum eos in fide Catholicâ solidassim, tandem in Britanniam tum reuersus. Ceterum quod annum bellat, sicutus ipse Alfordus fieri non posse ut in anno illius, scilicet XXXI Veneri in Hiberniam Patricius, multo minus antecedenter XXV, quem fecerat Stanislaus fuerat: ipse autem suspicitur, tum primum è Patricius fragmentum Patriorum, ex capitulo regestis extensum indebet, scilicet ase in Galbae sacra Scriptura usus sub Altisodorensi Germano perdideratam studio. Verius si intellexisset an Patricius nechum cogitatione siccis de anni à Chirilli incarnatione signatis, brevi se responsum expedire poterat, dicereque hunc errorum non Patricius sed ei attribuendum qui hanc temporis notam in textum intrusus: responso haud dubie apud annos Chronologie perit: valitudo, & epilogus istius fidem ad sufficiencia litteratu, nisi paris absurditas alia prouera haberet.

**indulgenter
sob nomine
Calestini
confusa,**

74 Nam postquam inacta Antiquariorum Glastoniensium textum prout in Ynis-witrum (Avaloniam insulam alijs habent) D. Virginis satello inveniunt, sive xii Fratribus, ibidem eremiticam viam ducentum (quorum etiam nominis filiarum idem Antiquary restant) In scriptis inquit iste confitit Patricius, recentioribus inueni, quod S. Phaganus, & Deruianus ab Eleutherio Papâ qui eos militer decē annos (alijs legunt xxx) indulgentias impetravat: & ego Frater Patricius à pia memoria Calestino Papâ duodecim annos acquisui. Equi enim Calestini ille etiam Secundus annis phaganus (exentiis Patriciis minor) an Primus trius anno positem in Hiberniam misus Patricius? Et impossibile fuerit hoc ab eo indulgentias obtinere post redditum ex Hibernia: post redditum autem obtinere debuerunt, & ea pro Glastoniensium Eleutherio concessas & quidem occasione ea-

rum, quis remittens Eleutherius innenierat, non in recentioribus, ut hic dicitur, scriptis: sed in ipsis scriptis SS. Phaganus & Deruianus (ut fingere maluerunt Glastonienses Antiquarii) per praefatos Fratres sibi ostendit. Addit quod Indulgentiae nomes, pro relaxacione penarum penitentibus constitutiarum, ostendo non posse fecula saepe antiquius, quoniam rem ipsam antiquissimam esse nemo Catholicus vndeque negaverit: ut hinc quoque sufficit illius scripti sufficiat arguantur.

75 Prosequuntur deinde sicutus enarrare Antiquary, velut ex ore Patricius, quo modo in cacumine montis ipse inuenierat oratorium S. Michaeli Archangelo eratum à SS. Phagano & Deruianis, similiq[ue] datum indulgentias, atque ab ipso Arnulpho Clirio in somnis eidem Patricius apparente comonstatum, in Annalibus & Oratione quos antiquissimus repertus sit codex, Actus Apollinariorum continet, & gesta predicatorum doborum Sanctorum utrumque quod istam prædicti oratori dedicacionem Patricius didicunt: et adhuc circumspectum haec legitur. Arnulpho & Ognati Hibernalis Fratribus, qui necum venerant de Hibernia, pro quo quod apud dictum oratorium humiliter manere coeperunt, prætentem paginam comisi, aliam similem in arcu S. Marie retinens in monumentum postulat. Hinc autem fabula depredandas ex Anglo-saxonibus aliquam, qui parvi referre existimant, quo nomine, modo ne nullo, Patricius tametsi numerus parentis, familiaria sua Germanica, genti vocabula aijumpas minime considerans Hibernos esse, quibus ea imponebat, cogit, tempore in Britanniā ingressus fuit, quod nullus adhuc Sexus illuc pedem intulit cum aliisque patet. Confessus enim scriptores omnes, quod primus Saxonius genti in insulam aduentus incidit in annum CCCI qui multi pro epocha eis temporum sequandorum,

76 Horum fragmentorum viajio non alia videtur Glastoniensem fuisse quam obscura quedam aliquam Patricius memoria, qui gesto in Hibernia Episcopatu novus Glastoniense dicte extremum clausi; adoranda autem fabula materiam suppeditanus veteris incolarum traditio de SS. Phagano ac Deruianis: pyramides item, cogniti sec & oclodiis pedum, ante ecclesiam Glastoniensem ab immemorabilis tempore superstites, de quibus Malmesburyensis apud Cambdenum folio 167 que quia ignorantes personarum varia incerta gentis nomina habebant inscripta, eodem abhinc posuerunt confesse. Ceperant videtur de S. Patricio Hibernali Apologeti Hibernali inter Anglios considerare: que contentio vel tam maximè incrementum sumptu, cum utriusque Patricius ejus consignis turbis elevarit, eodem penitus tempore, circa annum MCCLXXXV: post quem tum illam epilogam, tum certas omnia consilia existimamus, que ex Hibernali scriptoribus male confusa fabulatorum Glastoniensium in rem suam verterunt: que ut strictum existantur, sit ex Cypriano legenda subiungimus.

Obiit autem B. Patricius anno xxiatis suis ex: Incarnationis vero Dominicæ CCCLXXII, qui fuit annus, ex quo in Hiberniam missus est xlvi. Si quidem anno Dominicæ Incarnationis CCCLXI Patricius in lucem venit & anno Domini CCCXXVII a Calestino Papâ in Hiberniam missus fuit: hic enim erat annus xxiatis suis LXIV (LXVI dicens debuit, ut calculo prius posito non contradiceret) & anno Domini CCCXXXIII Hibernalium ad fidem Christi conuerit, & postea in Britanniam reuersus XXXIX annis in Insula Auloniz duravit, & ut præmititur, anno Domini CCCCLXXII ad Dominum migravit. Ex quo consequens foret ex Hibernali scripto Patricius anno CCCXLVII, auctio adeo soli xiv anno Hibernali in Hibernali conuersione labora: quod quia falso sit & Ardmacchara Sedis mitria & tota Patricius vita probat: non illa quidem à scriptoribus digesta per annos: sed eos tamquamque enumerans, qui soli collecti hoc xiv annuum Hispanum mulierum excedent.

77 Quatuordecim annorum statum hinc insufficientem, & quibus nimis longum tamens Alfordus videtur: cum enim videat ab Alfordus Glastoniensis dicit, Patricius in Hibernali missum anno lx annos quinque fons XXX ab eo, anno XXXIII insulam esse conseruans: est utrumque ipsi regiat: inserv tamens ex etiammodum opinione soli ob annos subtilissime Patricius in Hibernali à ideoque ad annum secundum CCCXXXIX refert et quia super refuta-

atque erro-
ribus fabu-
loso chro-
naca

foli 14.
anno pa-
tricis in
Hibernia
conversio-

Annum, cum de episcopali ageremus: quando ponit Patricium Roma rediit, qui fuerat confirmatus. Sedis Ardmacanæ gratiæ profectus, hic subtiliter scilicet tam et cum necessitas eum vel Synodi causa vocare, missis sponsis amplexisibus, egredieretur ad horum rigandum, quem Apoftolico beneficio suum fecerat: itaque ad annum CCCCL.

Et Benignus anno 453 in Sedis Ardmacanæ in diuersis, Episcoporum Patricie Auxiliij & Hiberniæ habetur apud Spelmanum inter Concilia Brittanica, deinde num. yubinum. Ve-
cundim ut Patricius hac vice in Hibernia plures annos manifile, & post triennium Benignum confeccale Ardmacanæ Sedis Episcopatum & tunc interim aliud Synodium celebrasse. Quoniam hoc de Benigno non verisimile sit ex supradictis patet: & per se absurdum videtur vel legitima-
do fangere, quod in illam primariam Cathedram encelinus ejus adolecens vix per etiam Sacerdoti capax, ut ipso omnino puerum in Hiberniam Patricius venuit. Interim obseruit lector an-
num CCCCLXXII Patricium morti à Glasfoniensibus ableg-
natum, hanc multum recedere ab eo, quo nos Flavium San-
patricium mortuorum, ex sanguine quod satis ex annis post annu-
culum Ardmacanæ Ecclesiæ exercitus multusque adhuc pro-
plus acceſsumus ad veritatem, si concedamus exacte decimum, Episcopatum illum abdississe atque in Benignum transiisse,
B. velisperse vespere amicum & familiariem suum Mollem.

XI De corpore & ecclesiâ S. Patricij apud Dunensem in Vltonia.

Ex dictis & demonstratis paragraphis superioris est erit
quod deinceps indubiatum, ut credimus, quod ab scri-
ptis adeo imprudenter confito nihil haberi omnino posuit quo
Hiberni preindicentur. Sulcinebus apud se mortuum esse se-
pultumq. Apollolum suum: & lumen esse corpus illud, quod an-
no MCLXXXV una cum SS. Columba & Brigidæ corporibus
ei refugio: de qua inventione campeste fieri translatione
figura hoc egendum fore, nisi in commentatori preuio ad Acta
S. Brigida & i o pleniori id fratrebus. Omittendam tamen hoc
luce non est ridicula euagio Cuillemi Malonescripsi, ab Al-
fordo ad annum 472 num. 7 citata, quâ sibi Glasfoniensibus
affertur S. Patricius Hibernia Apolloli corpus, ex vi finitis
inuentione & elevatione Glasfoniæ facta anno MCLXXXVI.
Sciendum est, nosque quid tres huius nominis sunt
Sancti, quorum quicque Episcopus & Confessor ex-
istit: unus Arvernensis, alter in Hibernia: & ille de quo
nunc agitur in Glasfoniâ requiefecens. Ita Patricius
C in Hibernia requiefecens, in Hibernia exitit natus, qui
ibidem Pontificatus circa annum DCCCL, qui etiam
ibidem sepultus, translatus est tempore Regis Henrici
II, filii Mathildis Imperatricis, cum SS. Columkillæ &
Brigida.

Ana Glasfoniensibus
sunt ipsorum
etiam
s. Patricius

Eccl. locis
Duni autem
Patricius
monasteri
calvares,

Recipit an
etiam
831

79 Anno quidam DCCCL, Faraeano S. Patricius Co-
munitate erat unus erexit, successore inuenientre Moel-patricius
quidam, sibi Patricianus: sed qui cum Sanctis annumeratur
hunc hælestrem neminem reputamus, præter hunc Gneiliusnam.
In Sabellensi monasterio mortuus & Dunensem sepulturam S. Patricii
scribuntur annales Vitæ Patriacianæ. Moel-patricius eodem est ad
sepulturam delator, nemo dicitur ut hec dixerit alios, non
apparet quod versimilitudine evitari posset, quod in illud ipsius
monumentum, in quo hic anno DCCCLXII erat sepulturam,
infere voluerint Heneas mosachi, anno DCCCLXX Normanno-
rum fugientes arma, letitium S. Columbae. An
enim intra quadriginta annos potius inveniatur opinio, cum qui
qui fieri possint sepius erat S. Patricius Hibernia Apollolum ejus? Quid
rit post an, quod Reliquie S. Brigide eodem videtur suis illata, priu-
831 quâ Moel-patricius Episcopus crearetur, tempore circa an-
num DCCCLXXIII, quando Kildarria invenit & ecclesia Sabri-
gide flammeum primum incensum fuit à Normannis, iterumque
biennio post semel ad his. Huius autem magna Thaumaturgia &
corpus in interiora subducitum, ut corpori Magni Patriacii con-
iungendum putarent Dunenses, magna causa fuit, ipsa solli-
ceri Apostoli predicatione de sepulcro aliquando communis futuro
ipsi atque Sancti: ut vero Moel-patricius tam illustri &

miraculose Virginis vellente coniuncte causa esse non posuit, D
icit reverentia maxima. Verique autem duorum Hibernie
principiarum Sanctorum reliquias iam coniunctas, tertium ad-
dere S. Columbam pietatis suis & convenienter summe, que
concepit nulla potest, si non magna Patricius, sed alius alioquin
non Sanctus ibi sepultus fuisset. Et hoc quidam ad Malmedeu-
mescis effigiam exertendum: quem credimus non suffit respe-
ctorum ad tempora, ab aucto Patriciano tam remota, si cognosc-
iuset, quid illi alias Hibernorum Patricius, Sanctus quoque
ad numeratus, fuisse immediata apostoli successor & neque
& omnino dissimilis hunc non Glasfoniæ sed in Hibernia suffit
sepulturam & excellente distinctione hunc memoriam propon-
itur suo discipulo cultum Hiberniæ suffit. Sed nec hoc assumere
iustificare debet, nisi qui paratus sit omnibus Magni Patri-
ci vestris antiquiora & probiora proferre documenta, quod
sacra non posse satis demonstrare Glasfonienses gloriosum
à fabulis querentes.

80 Quid autem invenit illa & in cuius bellum eruptra
contentio inter Ardmacanæ Dunensem super corporis de-
sepulturam scaturit, & quam ante auctores memorant multe placi-
diremunt mirabile? Numquid posset hac sola persuadere cor-
dato lectori, non sinire de aliquo communis Sancto in latitudinum,
sed de eo, quem tota Insula habebat religionis Christianæ me-
morijs? Addit quid sepulturam locum magis Patricio dominatus
designatus Duni, & D. Brizide siccata revelatione recognoscit
locum memoratur. Que omnia, sciamque mortis Patricius
hobriana ut & S. Sen-Patricium declarat, nonne
magis & evidenter coarctorum autorum testimonijs nisi
reportari? Oportere sunt, nec pluribus hic opus pro Dunensem
bus agere: patitur quomodo sanctum corpus habuerit, vide-
mus. Apparuit, inquit Probus, Angelus Domini omni-
bus, qui ad sepulturam eius conuenienter, & dixit eis:
Videte ne reliquiae corporis huic huius fanctissimi viri à
terra à vobis turtim auctorantur: & id est profunditate
vnius cubit in terra eius corpus obruarunt. Atque qui-
bus agere: patitur quomodo sanctum corpus habuerit, vide-
mus. Apparuit, inquit Probus, Angelus Domini omni-
bus, qui ad sepulturam eius conuenienter, & dixit eis:
Videte ne reliquiae corporis huic huius fanctissimi viri à
terram Viri & Angelici huius mandati mewinatur, tamquam Pa-
tricio ante mortem datus, consentaneum tam in eo omnius, quod
in altissima fossa facrum pigrum depositum fuerit, & nomi-
natum loculans, Ingrilli, inquit, Vltani vrbem Dunensem
venerandum corpus in loco luce præstolo le-
pellerunt... sub lapide quinque cubitorum profunditate
in corde terræ. Locum autem illum idem loculus
num. & e g. cœli luce foegatum fuisse narrauerat non longe
à Dunensis ciuitatis ecclesiæ matrice... in coemeterij
orientali parte... vbi, inquit, quibus quantisque mili-
raculis facrofancia eius ossa pollularint, scriptum non
iuvemus, quia fortassis à negligenter calamo man-
data non sunt, vel quoniam à pagani principiantibus
in Hibernia plures eiuanodi scripta incendio deleta
fuerint.

81 Et hoc quidam loco successu temporis super adiua-
tam ecclesiæ Probus in Vita quarta aucto contentum, &
eam in honorem nominis Patriaciani conservatam posterius invi-
dicat num. 104. Sed Probus in nouissimis temporibus id nec satis
factum scribit, tantisque, quod miraris tempore, tantus illa reveren-
tia hælestrem, aut faltem tumulus super ipsum erat, talis ini-
tio in principiis expositius pacuit: neque hic tantum sed qui tantisper pro
eo habendo certantur Dunenses, non fuerint mirabile ad-
mendandi, ut reverentia habent locum. Nam vt preciata
Vita in apud Colganum habet num. 34. Quadam die pueri
iuxta sepulcrum Sancti ludentes, trochus per quam-
dam foveam in sepulcrum transtulit. Tunc quidam de
ludentibus pueris manum intus mittens, trochum tollere volebat, sed manum ad se retrahere volens, omni-
no non valuit. Inito autem confitit ad Episcopum
Loarnum miserunt: qui veniens audenter dixit: Quis posset super
Senior manum innocentis tenere? & extempito manus eam ad-
iupulero soluta est. Fuit hic Loarnus ex Patriacii discipulo caro esse
li vnu, de cuius vnu atri Dunensis Episcopio agitur in Vl-
tana Tripartita. Cum autem polymodio ecclesia adi-
ficaretur, inquit Probus, homines humum fodientes ignem de sepulcro eius exurgere viderunt: quo timore
puterriti fodere desiderant, ac recedentes ab hac in-
tentione

an fabule
S. San-Pa-
tricini

Nun hinc fid
suffraganeo
Patricio se-
pulcre

E

locum suorum
celum de-
gnatus:

ibique aliud
sufficiens
ad sepul-
cros eis.

F

habentur
ad sepul-
cros eis.

G

caro esse
loarnus

A ratione maiori veneracione memoriam eius venerari
cepserunt.

qui destruc-
tis.
ad carbo-
dralem. à
P. Curcy
restaura-
tum

82 Sed haec ecclesia eidem subiecta fuit fortuna, quā Dun-
num ipsam anno DCCCLXXXVIII, MXXV, MXXI, MXXIX, &
MCCXI incensum vagabundus scribit Colganus Appendix v
ad Acta S. Brigida cap. 20: ut mirum non sit, b' anno M
LXXXV sub Malachio Dunensi Episcopo proposito ignotum fure-
rit, quo loco requirenda esset sacra magna Patria offæ, &
dovorem qui ei couincti finit memorabantur Sanctorum.
Quo d'istino renclarentur miraculo conuenerit videntes inno-
tupi Episcopi pietas, tunc etiam Ioannes Curcy Flidius Principe
in signis erga S. Patricium deo: hic enim cum recte
Homedeo obediens anno MCLXXVI & XI Kalendas Iun-
ij consilie citauitatem de Dun, quia est caput Vluestre
propter eum, cum rituo Comitis accepto a Rege Anglie annis
mijcij. Nam conquisitus vñs gregi vñctorum est, multa-
que monasteria adificauit & redificauit. Deo & Santis
cuius cū; ut ipse in sua ad Deum oratione testatur post
annos MCCIV in carcere Anglicano de quo Annales Hiber-
ni apud Coddanum ab anno MCLXII ad MCECLXX dicitur.
Intra ea autem dubium nullum est quin monasteriorum Dunense
fuerit, quandoquidem in iudice dicatur Annalibus, expulsi

B Canonice scularibus, parum decenter reverenterque lo-
cū Patricij cū istis habentibus, adduxisse monachos nigros de
Cestria, & posuisse in Ecclesiā Cathedrali Dunensi.
Cusa autem haec ecclesia sanctissima dedicata Trinitati, insiden-
tis imaginis supra manus altare collocata habebat, & sanctis
Trinitatis ecclesia diceretur, mutanda appellatione causam
dedit idem Ioannes, quando eius imaginem depositae de
ecclesia, & ordinatus capellam pro cā, & in magnā
ecclesia politi imaginem S. Patricij. Itaque in Historia

translatiōis translationis, ecclesia S. Patricij in Dunio nominatur. Prīns
egi illas
empas: tamen quam ex translatio fere & per seipsum impetrat S.
Brigide propheticā, quā apud locellum num. 244 pronun-
tiatur, ex eis, in quo primum speluncis erat Patricius, loco
succelli temporis transcurrentis scripta erat, Malachii
Episcopi & Ioannis Curcy prænominis ita postulantur
huius alioquin intentionis translationis, scilicet invenientur.

83 Fuisse ille aliudq; in hanc Curci pietate quod Dio-
dolus dicitur, narrant predicti Annales ad annum MCCIV, ad-
Curcy ca-
dunt, in visione missione eis quod propter translatam e lo-
pissimis, re-
fusio ac
piam. ceptum.
C pote-
tis caperet & traduceret amulo suo, quem bello vice-
rari, Hungari de Lavo atque in Angliam addebet, ibiente
Ioanne Rege Anglia, careci perpetuo includeretur sa-
me siquique macerandus, quia Regi facere homagium no-
luit, & vituperaverit eum de morte Arthurii legitimū ha-
redis. Quin etiam diuini ei fuisse dominus fesserit, quod pro-
pter prefatas mutationes nunquam intraret in Do-
minum suum in Hibernia: sed propter alia bona
quæ fecerat liberandus esset cum honore de carcere.
Id porro quoniam factum se deinde subiungunt, ac deinceps que
de isto est narratio se confundatur. Rerum Anglia reddidit sibi
Dominum suum, scilicet Vltoniam: sed Ioannes
Courcy tentauit quindecim vicibus venire per mare
in Hiberniam: tempore fuit in periculis, & continuo
fuit venitus contrarius sibi, quapropter expectauit
paulisper inter Monachos Cestria. Tandem est rever-
sus in Gallias, & ibi quiete in Domino.

84 Felix viagia quām quā pro Rege Henrico VIII Hi-
berniam gubernans, nō nobis triā ſanctissimorum monumentum,
tantā Curci pietate erēctum, demolitus est Leonardus Grey,
Dorsettus Marchio; tantisque flagitiū debet operam MDXLI,
caput feci subiungens, dedit: ut a nobis eis in S. Brigida advo-
catū Cuius ſancte annos ex opinione vulgaris denuo res melius
examiningetur ad 1 Feb. incuriosus digo: hoc modo poten-
tis ordinare, ut illa nata sit anno Christi CCCXXXVII vel
XXXVII, mortua mortem 1 Februario cum quartā feria con-
currente, post annos viii vel LXX, ut habeat antiquiora
TOMUS II.

Martyrologia apud Colganum ea sequentem, adeoque anno D
DVII vel, ut auctores vnde quidam, post annos LXXX, adeoque
anno DVXVII Petrus (aut verius illus de se predicatione
faſe, tunc tamen illi circiter viuenaria Sanctus valueret) ad
annos non triginta, sed quasi pragista vel sexagesima superflue
ut hic quoque consuetum fuisse Patriam Prophetais ad
annos XXX restringendis Hibernitescerat Antiquorum. Om-
nis namq; hec de annis XXX assertio iuratur Hibernio tradi-
dam poëmati, quod Testamentum S. Patrii vocatur, & tale
est, ut omnes de Patre corradens Colganus dignum non
exemplari, quod non dico propter Latine redditum, sed ne
citates quidem tota 3 Appendix. In illo autem Testamento van-
tissimi Patrii fugient, Brigidam post XXX annos a sua
morte moritum & benedicturam Hiberniae: contra
quod exprimit Nicasius Vita & actionibus, annos XXX habetibus,
ipsosq; fortassis poëmati illa antiquior auctor, circa annos
DCCLV forent annos habet LX idque sequentur Sigbertus
in Chronico, Annalium VVanderleijanum auctor & Le-
gende autem Anglicana editio apud V'serum pag. 883.

CONFESSIO S. PATRICII

DE VITA ET CONVERSATIONE SVA.

Quam ex vetustissimo Nobilia-
censis S. Vedasti monasterij codi-
ce eruit Andreas Denis, Atrebas,
è Societate Iesv.

C A P V T I

De genere & captiuitate sua atque hac
confessione.

 Go Patricius, peccator rusticissimus Patriciae & minimum omnium fidelium & Britannus
contempnibilissimus apud plurimos,
patrem habui Calponium Diaconem, filium quandam Potiti Pref-
byteri: qui fuit a vico Barnauen Tabernac: villam ea-
nim proprie habuit, ubi ego in capturam a decidi. An-
norum erant tunc fere decim: Deum enim verum
ignorabam: & Hyperborei adductum sum in captiu-
tate cum tot milibus hominum, secundum merita no-
strazia: à Deo recessimus, & præceptum eius non cu-
stodiuiimus, ac Sacerdotibus nostris inobedientes fu-
imus, qui nostram salutem admonebamus: & Dominus
induxit super nos iram indignationis sua, & dispersit
nos in gentibus multis, etiam usque ad ultimum terræ,
ubi nunc parvitas mea videatur esse inter alienigenas, &
vbi Dominus aperuit fenestram incredulitatis cordis ibique 3
mei, ut vel fero reminemorare delicia mea, & vt me Des ihu-
conuerterem ex toto corde ad Dominum meum, qui duo
resipicit humilitatem meam, & misertus adolefecit &
ignorantiam meam, custodiuiri me, antequam scirem eū,
& antequam sapere vel distinguere inter bonum
& malum, & monuisse me & confortatus est me, ut pa-
ter filium e.

2 Vnde ego quidem tacere non possum, neque
expedit, tanta beneficia & tantam gratiam, quam mihi
Dominus præfata dignatus est in terrā captiu-
tatis meæ: quia haec est retributio nostra, ut post corre-
ptionem vel agnitionem Dei exaltaremur, & confite-
remur mirabilis eius coram omni natione, quæ sub
celo est. Non enim est alius Deus, nec unquam fuit,
nec erit post hunc, præter Dominum, Pa-
trum ingenitum, sine principio, à quo est omne prin-
cipium per ipsum quippe facta sunt omnia visibilia &
invisibilia.

<sup>Ex MS.
VERDAST.</sup>
A inutilib[us] qui d[icitur] Filium ubi confubstantiale genuit] hominem factum, & vietā morte in calis ad Patrem receptum : & dedit illi omnem potestatem super omne nomen cælestium, terrenium & infernum; ut omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloriā est Dei Patris : quem credimus, & expetiamus adiutorem ipsius, mox futurum iudicem vitiorum acque mortuorum, qui reddet vniueque secundūm facta sua : & infudit in nobis abunde Spiritus sancti donum & pignus immortalitatis; qui facit credentes ac obedientes vt sim filii Dei Patris, quem contemnunt & vnum Deum adoramus in Trinitate facti sunt nominis & similitudine enim dixit per Prophetam: Inuocabis me in die tribulatione tute, & liberabo te, & magnificabis me. Et iterum inquit: Opera autem Dei revelare & confiteri honorificum est.

<sup>Ier. 29, &
Pgl. 80.
Tob. 12, 7</sup>
egregiū
veracem
cognitionem

<sup>Pfl. 5, 7.
Sap. 1, 11.
March. 12,
36.</sup>

<sup>de scribere
rebus</sup>

<sup>et si cum
aliquā se-
recundat,</sup>
Ecl. 4, 29

<sup>propter in-
columis sui
fornicationis</sup>
Ila. 32, 4.

<sup>Ecl. 7, 16.
me D[omi]n[u]s
ingratia</sup>

<sup>f
a quo v[er]o
que ad e[st]o
exaltatus
fuit.</sup>

B Tamen, eti in multis imperficiens fum, opto fratribus & cognatis meis scire qualitatem meam, & vt possint perpicere votum animæ meæ. non enim ignoror testimonium Domini mei, qui in Psalmō refutat: Perdes omnes qui loquuntur mendacium; & item: Os quod mentitur occidit animam. Et idem Dominus in Euangelio inquit: Verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die iudicij. Vnde ego debarem vehementer cum timore & tremore mortuere hanc tentationem in die illa, vbi nemo poterit se subtrahere vel abscondere sed omnes omnino reddituri sumus rationem, etiam minimum peccatorum nostrorum, ante tribunal Domini nostri Iesu Christi. Quapropter olim cogitauī scribere, sed vnde nunc hæc latet: timui enim ne inciderem in linguam hominum: quia non legi sicut ceteri, qui optimæ sacris litteris sunt imbuti, & studium suum ex infantia numquā mutauerunt sed magis ad perfectum semper addiderunt: nam sermo & lingua nostra translatata est in lingua alienam.

C Sed faciliter potest probari ex faliuā scripture meæ qualiter ego sum in sermonibus instrutus, atque eruditus: quia inquit Sapientia, Per linguam dignoscitur sensus, & scientia & doctrina veritatis. Sed prodest exclusio iuxta veritatem, præferens cum præsumptione, vt modò ipse appeto in senectute mea, quod in iuuentute non comparauim. Obsisterunt enim peccata mea vt confirmarem, quod antè non perlegeram. Sed quis mihi credit? Ehi dixero, quod antè præfatus sum; adolescentis, immo penè pueri in verbis capturam dedi, antequam sicutem quid appetere vel quid vitare debueram. Vnde ego hodie erubetulo & vehementer pertinaciero, palam dentudate imperitiam meam, quia dixerit breuitate sermonis explicare non possum, sicut spiritus gelit & animus, & sensus monstrans & affectus liti ita mihi datum tuisset sicut & ceteris; verum tamen non silrem, propter retributionem. Et, si forte videtur apud aliquantos me in hoc præponere cum mea inficiencia & tardiori lingua [scriptum] est enim: Lingua balburientes velociter loqui dilecent pacem] quantò magis nos appetere debemus, qui lumen, epistola Christi vñque ad ultimum terræ, eti non dixerat, sed e... sc̄ipta in cordibus vestris, non atramento sed spiritu Dei viui.

D Rufficatio ab Altissimo creata est, teste eodem spiritu Dei viui: vnde ego primum rusticus, protinus, indoctus, qui scilicet nesciebat in posterum prævidere. Sed illud certissime, quia vñque, priuquam humiliatus, ego eram velut lapis, qui iacet in luto profundo, & veni qui potens es, & in suā misericordia sustulit me: & quiaq[ue] scilicet fortunam allueavit, & collocavit me in humilio parite. Exinde torte debueram exclamare ad retribuendum quoque aliquid Domino pro tantis beneficiis eius, hic & in æternum, quæ mens humana estimare non potest. Vnde autem f? Admirationi naue magni & pusilli, qui timetis Dominum & vos, Domini ignari, Rhetorici: audite ergo & leti-

tamini, quis me stultum excitat ut de medio eorum, qui videntes sapientes esse & legis periti, & potentes in sermone & in omni re. Et me quidem, detestabilem huius mundi præ ceteris, inspiravit, eti talis esset; dummodo ut cum metu & reverentia & fine querellâ fideliter prodessem genti, ad quam caritas Christi transluit & donauit me in vita mea, si dignus fuero deinde, ut cum omni humilitate & veraciter defrui rem illi in menstru.

a Ita haec verba circa auctoritatem Vita. xv apud Colegianum: egravitatem nostrum habebat capturam dedit: P[ro]feta pag. 832 capturam dedit. Tuus autem hic locum paucum manu[m] aperte, etiam in u[er]o & illi vñl[er]a legitim.

b Nam ignoramus fidem, sed effectus ex uno prout us dedidit familiatu[m]: que libet culpa expiri, vero ramen sancto in ista humilitate persecuta sunt.

c Hallucines hic paragraphe in pluribus Vitis variis multas transcribitur.

d Hec autem familia verba in MS. Arebatesq[ue] disperderat contentu[m] indicat, ad causam existentem in sequentibus nonnulla supplebitur. [] invenienda.

e Si hoc disceptatio non sufficiat sanando hunc leco, necesse est aliud quid exercitare.

f Hic statim aliiquid deesse videtur.

C A P V T I L

Fuga clapsus è seruitute Patricius, redit in patriam.

6 Taque qua fidei Trinitatis [sum] oportet distinguere, & sine reprehensione periculi notum facere donum Dei, & consolationem æternam ac sine timore fiducialiter Dei nomen vñbique expandere, & eam post obitum meum reliquere fratribus, & filiis meis, quos ego in Domino baptizau[er]i, tot millia hominum; eti non eram dignus, neque talis ut hoc Dominus seruo suo concederet; & post ærumnas tantæ molis, post capitulatam, post annos multos in gente illa, tantam gratiam donaret, quod aliquando ego in iuuentute mea nunquam speraver[er] neque cogitau[er]i. Sed postquam Hyperion deuenieram, quotidie a pecora pascebam, & frequenter in die orabam, magisque ac magis ab accedebat amor Dei, & timor illius & fidei augebatur, & spiritus augebatur vt in die vñl[er]a vñl[er] ad centū orationes [facere] & in nocte prope simularet: & etiā in situis & monte manebam, & ante lucē excitabar ad orationem per niuem, per gelu, per pluiani; & nihil malis sentiebam neque villa pigritia erat in me, sicut modò video: quia tune in me spiritus seruebat. Et ibi scilicet quadam nocte in somno audiui vocem dicentem mihi: Bene ieiunas, citò ieurus ad patriam tuam. Et iterum post paululum tēpus resonp[on]dūt audiu[er]i, dicente mihi: Ecce nauis tua parata est. Et [non] erat prop̄: sed forte aberat ducenta millia passus: & ibi nunquam fueram, nec ibi quemquam notum de hominibus habebam.

7 Et deinde postmodum conuersus sum in fugam & intermis hominem cum quo fueram annis sex: & in virtute Dei, qui viam meam dirigebat, veri ad Beatum, & nihil metucbam, donec perueni ad naeum illum. Et mox, cum perueni ad eam, profecta est de loco suo: & locutus sum ut haberem vnde nāng[ue]re cum illis. Gubernatori autem duplicitus, & acriter cum indignatione respondit: Nequaquam tu nobiscum appetas ire. Et cum hæc audissem, separau[er]i me ab illis, ut venirem ad tugurium vbi hospitabam, & in itinere ceper[er]i orare: & antequam orationem confunserem, audiui vnu[m] ex illis fortiter exclamare post me: Veni cit[er]o: quia vocant te homines isti. Et statim ad illos uelut sum, & cooperari mihi dicere: Veni, quia ex fide reperimus te, & fac nobiscum amicitiam, quomodo voluntis. Et in illa die e debui surgere in naeum eorum properat Deum: verutamē [non] ieraui ab illis ut mihi

<sup>Quibus
hac scribitur</sup>

In sermone
te m[od]i Or-
atione,

de libera-
tate mo-
nitione:

& in na-
vem ad:
missio gra-
tia ab osmanis

A mihi dicerent: Veni in fide Christi: quia gentiles eras; & hoc obtinui cum illis: & protinus natus sumus.

<sup>et deinceps
fame labo-
ravimus, in
aegre</sup> 8 Et post triduum terram cepimus: & viginti & septem dies per desertum iter fecimus. Cibus autem & potus detecti nobis: & famis iuncta super nos. Et alia die coepit gubernator mihi dicere. Quid est, Christiane? Tu dicas. Deus tuus Magnus & omnipotens est: quare ergo non potes pro nobis orare? Ora pro nobis: & quia famis periegitur: difficile est enim ut hominem aliquem vnguam videamus. Ego vero evidenter dixi illis: Contingit enim ex toto corde vestro ut Dominum Deum meum quia nihil est impossibile illico, ut hodie mittat nobis cibum in viam nostram, vñ qui dum satiari possunt: quia ubique abundat illi. Adiunctor ergo Deo ita factum est. Ecce grec pororum in via veniebat ante oculos nostros: & multos ex illis interfecerunt: & ibi duas noctes manferunt bene refectionem. E canes eorum reuelati sunt: quia multi ex illis defecerunt: & fecerunt viam fennium derelicti sunt. Nam post hoc summas gratias eggerunt Deo: & ego honorificatus sum sub oculis eorum.

<sup>et ab infi-
nitum deponit
etiam deponit</sup> 9 Ex illarum die cibum abundantem habuerunt: sed etiam mel silvestre inuenierunt: & mihi partem obseruerunt: & vnu illorum dixit. Hoc immolatum est. Deo gratias exinde nihil gustauit. Eadem aero nocte eram dormiens & fortiter tentauit me fathanus, quod memor ero quādū fuero in hoc corpore: cedidit enim super me velut faxum ingens: & omnium membrorum meorum vires abſtulit. Sed vnde vni ignoro: ut spiritu Eliam inuocarem. Et inter haec vidi in celo foliem oris: & dum clamarem Eliam, Eliam, totis vibribus meis: ecce splendor solis illius cecidit super me: & statim dilexissi a me omnem grauedinem. Et eteo quod a Christo meo subuentus sum: & spiritus eius iam tunc clamans pro me: spero autem quid sic erit in die prefuturae meae: sicut in Evangelio Dominus testatur: In illa die, inquit, non vos eritis qui loquimini sed spiritus Patris vestri, qui loquiatur in vobis. In tunc autem nostro prouidit nobis cibum & ignem & sicceitatem quotidie donec quartu decimo die praevenimus homines. Sicut superius inſinuauit: viginti & octo dies per desertum iter fecimus: & ea nocte quā præiuimus omnes de cibo nihil habuimus.

<sup>Matt. 16:
20.</sup> a Reliqua huius numeri ex ius MS. Vñferre exhibet, unde non nullus apographo noster latuus imp. curiam, plus a simili modo corre- duci, sille rursum rectius probabili. Hac eadem ex parte maiori in- uirio referuntur in omnibus. b. Patricius Vñferre samquā ex eius scri- pta accepta.

b. Boarium Vñferre scriptores vocant, Buvindam Prolem, Bova hodierna tabula.

c. in MS. sic etiam repulsi fugere mammas coram.

d. quod sequitur locutus, in Vñferre rectius transcripsi, egrapho no- nro rereandando profuit.

e. in MS. nihil membrorana meorum prævalui, foris deo- mōnere.

C A P V T III

Vocatio Patricij in Hiberniam, contradic- tiones variae.

<sup>Pro ab-
vato capi-
tulum,</sup> 10 E T iterum post annos [non] multos adhuc in capturam decidi: nocte vero primâ mani cum illis: responsum autem diuinum audiui: dicente mihi: Duos mensis eris cum illis: quod ita factum est. Non est igitur illa sexagesima liberatio mea Dominus de manus eorum. Iterum post paucos annos in Britannia eram cum parentibus meis, qui me vt filium exceperunt: & ex fide rogaueerunt me, vt vel modo post tantas tribulationes, quas ego pertuli, numquam ab illis discederem. Es ibi feliciter vidi in vñsi de nocte vi- rum videntem qualis de Hyperionē a. Viðricus no- mine, cum epistolis innumerabilibus: & dedic mihi vnam ex illis, & lego principium epistolæ continentem:

Vox Hyperionarum. Et cum recitabant initium epi- D stolæ, parabam ipso momento audire vocem ipsorum ex MS. qui erant iuxta lyluanum & Focluti, quæ est prope ma- re Occidentale, & sic exclamauerunt quasi ex vno ore: b Rogamus te, Sancte puer, venias & adhuc ambules in- ter nos. Et valde compunctus sum corde: & amplius non potui legere: & sic expergesitus sum. Deo grata- tias, quia post annos plurimos praefit illis Dominus secundum clamorem eorum.

11 Et a alia nocte, nescio, Deus seit in me, an iuxta me, verbis peritulimus, audiebam quoddam ex spiritu pfalentes intra die, & nesciebam qui essent quos ego audiui: & non potui intelligere, nisi ad postrem orationis, sic affatus est: Qui dedit pro te animam suam. Et sic euigilauit. Et iterum audiui in me ipsum orantem: & era quasi intra corpus meum, & audiui super me, hoc est, super interiorem hominem, & ibi fortiter orabam [cum] geminitibus. Et inter haec stupebam & admirabar & cogitabam, quis esset qui ora- ret in me? sed ad postrem orationis dixi, Et esse Spiritum: & recordatus sum Apostoli dicentis: Spiritus tuus adiutor infinitatem orationis nostræ: nam quid oremus, nesciuimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis geminitibus inenarrabilibus, quæ verbis exprimere non possum. Et iterum: Dominus adiutor tuus es nos: & ipse postulat pro nobis. Et quando tentatus sum ab aliquantis senioribus meis, qui venerunt, ob peccata mea, contra laboriosum Episcopatum meum, nonnumquam in illo die fortiter impulsus sum, ut caderem hic: & in eternum: sed Dominus pepercit proſelyto & peregrino propter nomen suum, & mihi benignè valde subuenit in hac conculatione, quod in labore & opprobrio non male deueni. Deum oro, ut non illi in peccatum reputetur occasio: nam post annos triginta inuenierunt me, & aduersus verbum, quod confessus fueram antequam essem Diaconus.

12 Propter anxietatem meo animo infinitam amicissimum meo, qui in pueritâ meâ vñ die geſte- ram, in vñiâ hora, quia needum prævalebam. Nescio, Deus seit, si habebam tunc annos quindecim, & Deum unum non credebam ab infantia meâ: sed in morte & in incredulitate manfi, donec valde castigatus sum: & in veritate humiliatus sum à fame & nuditate: & quotidie contra Hyperionem non sponte pergebam, donec propè deficiebam. Sed hoc portus mihi bene fuit: quia ex hoc emendatus sum à Domino, & aptauit me vt hodie essem quod aliquando longe à me erat, ut ego curas haberem aut fatigarem pro talute aliorum, quando etiam de me ipso non cogitabam. Igitur in illo die quo reprobaratus sum à memorari fu- prædictis ad noctem illam, in vñsi noctis [vidi] scri- ptum: contra faciem meam, sine honore, & inter haec audiui responsum diuinum dicens mihi: Malè vidimus faciem designati nudato nomine. Nec sic prædictis: Malè vidisti: sed. Malè vidimus: quali ibi se iunxit: sicut dixit: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Idecirco gratias ago ei, qui me in omnibus confortauit, ut non me impediter à protectione meâ, quam statueram, & de meo quoque opere quod à Christo meo didiceram: sed magis ex eo sensi in me virtutem non parvam: & fides mea probata est coram Deo & ho- minibus.

13 Vnde audenter dico non me reprehendit con- scientia mea. Testem Deum habeo, quia non sum mentitus in sermonibus quos retuli: sed magis doleo pro amicissimo g meo, cur tale meruimus habere responsum, cui ego credidi etiam animam meam. Et comperit ab aliquantis fratribus meis ante h defensio- nem illam, quid ego non interfui, nec in Britannia eram, nec à me orietur, vt & ille in meâ absentia pul- setur pro me. Ipse ore suo dixerat: Ecce promouen- dus es tu ad gradum Episcopatus, quo non eram dig- nus: sed vnde veni illi postmodum, vt coram cunctis

A bonis & malis in me publicè dehonestaret, quod autem sponte & latè induaserat? Est Dominus, qui maiorum omnibus est. Satis dico: sed tam non debet, absconde donum Dei, quod largitus est in terra captivitatis meæ; quia tunc fortiter inquit illum, & ibi inueni eum, & seruauit me ab omnibus iniuriasibus, propter in habitantem spiritum eius, qui operatus est vix in hunc diem in me. Nouit autem Dominus, si ab homine ista audirem, torquat tacuisse propter caritatem Christi.

Deo in omni bus agit,

qui se ipso manuatu-

14 Vnde ego indecessum gratiam ago Deo meo, qui mihi fidelem seruauit in die tentationis meæ; ita ut hodie confidenter ostendam illi sacrificium, & velut hostiam viuentem animam meam cõcero Domino meo, qui me seruauit ab omnibus angustiis meis ut ei dicam: Quis ego sum, Domine, vel quis est invocatio mea, qui mihi tantum diuinatorem dentadisti? ita ut hodie exaltarem & magnificarem nomen tuum in quocunque loco fuero; ne tantum in secundis, sed etiam in prelustris; vt quicquid mihi euenerit, sive bonum fine malum, aquiliter debeam scilicet, & Deo gratias semper agere; qui mihi offendit ut indubitate cum

B crederem line fine, & qui me audiret: vt & ego in nouissimis diebus hoc opus tam pium & tam misericordium auderem aggredi; ita ut imitarer illos, quos Dominus iam olim prædictarat priuatiuitatis Euangeliū suum in testimonio omnibus gentibus ante finem mundi. Quod sicut vidimus, ita suppletum est. Ecce telles sumus, quia Euangeliū prædicatum est vixi ubi nemo vitra erit.

4. *Vita* Victoriæ, iv. *Vitellum* legit, & hoc nomen aduersarii tristis Angelis, qui tunc Patricius apparuit, sive Virgili habebat MS. sed aliorum auctorum conseruans, filium Fochi id legem, fecit ut vesti alienum manus non impinguem: *cum istud nomen sit sive novissimum Hibernu in Aver-*

gatis, inter Alaudas & Etravas lacum.

C *Hibernum* nomen hinc locum, MacCathach chato, presertim pag. 82.

d *quod sequitur* in pluribus S. Patricii *Vitis* recensente eius monumeta deinceps videatur.

e *Dicte hoc loco videtur aliqual: galum: antea fuit, quo sibi molesto saepe queruntur, ex ista non autem consuleat: ex his foris fuerint, quae vel in manuomontanis vel in Antequeris, sub S. Ger-*

mansi jecos, deinde Roma aut ab aliis obviciantibus habent, etiam anno 445 rediit ex Hispania: thalam adhuc & agendum per roribus & præstidibus suis comparatus est apud Agripinam Sedem.

f *Videtur indicare bellum aliquip eorum a S. Patricio apostolatus, in quo tunc multæ adiutori horum vel reali Episcopali appellationis, simpliciter nudatus nomine designabatur, Patricius.*

g *Sibyllam ejus S. Germanus fugit, apud quem deparsum fuerit Patricius, in Britanniam acquisi postea Synodus, postea vel ita-*

quisque contra eam, quæ sibi Germanus ibidem auctor adiun-

to Pelagianis cantaret.

h *Probobusne aliquam sibi factam ferentis significat: sic enim*

Gallus numeratur verbum dictando & que inde ducuntur.

G A P V T I V .

Fructus Apostolatus Patriciani.

Duum lau-

der quoque

preservante

& peccatis,

gratias pra-

dicentes

hunc,

15 Longum est autem totum per singula narrare labore meum vel per partes: breuiter dicam qualiter piissimus Deus de teruitate sapientie [me] liberavit, ex duodecim periculis quibus periclitata est anima mea præter iniarias multis, & quæ verbis exprimere non valeo, ne iniuriam legentibus faciam. Sed Dominus auctorem habeo, qui nouit omnia, etiam antequam fiant, ut me pauperulum & puillum relponsum diuinum cerebrinum admoneteret. Vnde mihi haec sapientia, quæ in me non erat, qui nec numerum diuinum noverat, neque Deum sapiebam? Vnde mihi postmodum tam magnum & falubre donum Dei agnoscere & diligere, ut patriam & parentes amitterem, & munera multa [que] mihi offerebantur cum fletu & lacrymis? Et ostendi illis contra votum aliquantos

de Senioribus & meis: sed gubernante Deo nullo modo consensi neque acquireui illis: non ego, sed Dic gratia, quæ visit in me: & restitu illis omnibus, quatenus venirent ad Hybernas gentes Euangeliū prædicare, & ab incredulis iniurias perferre, ut audirem oprobrium prægrediæ metu, & persecutions multas vix ad vincula, & vi darem me & ingenuis tem meam pro utilitate aliorum.

16 Et si dignus fuero, promptus sum, ut ciuium animam meam incunctante & libertissime [ponam] *Et pari es-*

le euangelii propaganda.

*pro nomine eius: & illi opto impendere sive vix ad mortem, si Dominus indulgeret. Quia validè debitor sum Deo, qui mihi tantam gratiam donauit, ut populi multi per me in Domino renascantur, & postmodum consummarentur, & vi Clerici, vbiique illis ordinarentur, ad plebem nuper venientem ad creditamentum, quam sumpsum Dominus ab extremis terrarum & dicens: Falsa comparauerunt patres nostri libi idola, & non est utilitas in eis. Et iterum: Posui te in lucem *If 49. 6* gentibus ut sis filius meus vixque ad ultiorum terrarum. Et ibi volo explectare prouisum ipsius, qui vixque nunquam fallit, sicut in Euangeliō pollicetur: Venient ab Oriente & Occidente & recumbent cum Abraham, & Isac & Iacob, sicut credimus ab omni mundo *E* *Matt. 8. 1* venturi.*

17 Idecirò oportet quidem bene & diligenter pescari, sicut Dominus præmonet, dicens: Venite post me, faciam vos fieri pescatores hominum. Et iterum dicit per Prophetas: Ecce ego mitto pescatores & venatores multos dicit Dominus &c. Vnde oportet validè retia nostra tendere, ita ut multitudine copiæ & turba Deo caperetur: ut vbiique essent Clerici, qui baptizarent & exhortarentur populum indigentem & defiderantem; sicut Dominus inquit in Euangeliō admonens & dicens: Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; docentes eos seruare omnia quæcumque dixerim vobis. Et ecce ego vobis sum omnis diesbus vixque ad consummationem feculi. Et iterum dicit: Euntes in mundum vniuersum prædicare Euangeliū, omni creaturæ qui crediderit & baptizatus fuerit fatus erit. Et prædicabitur hoc Euangeliū regni in vniuerso mundo in testimonio omnibus gentibus; & tunc veniet finis. Et iterum Domini Propheta prænuntians, inquit: Et erit in nouissimis diebus, dicit Dominus effundam de spirito meo super omnem carnem, & prophetabitur filii vestri & filiae vestre, & seniores ecula: vestri nomina sonniabunt: & quidem super seruos meos & ancillas meas in diebus illis effundam de spirito meo & prophetabitur. Et Osee dicit: Vocabo non *Ioel. 2. 18* & prophetabitur nisi vocabam: *et propheta-*

ad ecclias ad ecclias ad ecclias,

Matt. 4. 18

Ier. 16. 16

Matt. 2. 18

marc. 16,

16. 14

F

loel. 2. 18

et propheta-

non vocabam:

et propheta-

et propheta-

eo fru-

ta, ut null

euangelio

num profe-

tiis domini plu-

rebus

multas

verbas a-

minas a-

minas.

18 Vnde autem Hyperion, qui nondum noti- *eo fru-*

tim Dei habuerat, nec nisi idola immunda vixque *ta, ut null*

nunc semper coluerat, quomodo nuper effecta est *euangelio*

plebs Domini & filii Dei nuncupabuntur? Filii Scot- *num profe-*

torum & filii Regulorum monachi & virginis Christi *tiis domini plu-*

filii evidenter. Et etiam via Scotta benedicta, nobilis, pulcherrima, adulta erat, quam ego baptezavi & poft paucos dies vixna caufa venit ad nos: infiuauit namque nobis responsum accepisse à nuntio Dei, qui monuit eam ut permaneret virgo Christi, & sic Deo proximaret. Deo gratias, fœtua ab hac die optimè & audidissime atripiuit illud, quod etiam omnes virginis Dei familiariter faciunt non voluntate patrum suorum inòd persecutione patiuntur & impropria falsa à parentibus suis, & nihilominus plus auguet numerus: & genere nostro quæ ibi [Christo] natæ sunt, neceilimus numerum eartum præter viduas & continentes. Sed & illæ maximè laborant, quæ seruio detinentur: vixque ad terrenos, & minas asilidue persistunt: sed Do-

minus

A minus gratiam dedit multis ex ancillis suis: nam esti
vetur, tamen fortiter imitatur.

Negat se. **vnde de causa posse quaeve
dilectio** 19. Vnde autem [possem] Jeti voluero dimittere
illas, & percere in Britanniis; eti libentissime paratus
item, quati ad patrem & parentes: & non id solum,
sed etiam usque ad Gallias visitare fratres meos, &
viderem faciem Sanctorum Domini mei: sed Dominus
quod ego [id] valde optabam. Sed illigatus spiri-
tu (qui mihi protestatus si hoc fecero, & reum futu-
rum esse designat) timeo perdere laborem, quem in-
choauis & non ego, sed Christus Dominus, qui mihi
imperavit ut venirem, essemque cum illis reliquum ze-
tatis meae: si Dominus voluerit & custodierit me ab
omni iniquitate, vt non peccem coram illo. Sperare au-
tem hoc debueram: sed memetipsum non credo, quia
diu fui in hoc corpore mortis: quia fortis est qui
quotidie nittitur me subuertere à fide & propria tate
castritate religionis non habet, [quam seruabo] & usque in
finem vita mea Christus Dominus meo: sed caro ini-
mica semper adtrahit ad mortem, id est, ad illecebras
in infelicitate perfruendas. Et scio ex parte quod ego
vita perfectam non didic, sicut & ceteri credentes:
sed confiteor Domino meo, & non erubesco in con-
spectu eius, quia non mentior: ex quo cognoui eum
in iuuentute mea cœrit in me amor Dei & timor ip-
sius, & usque hunc, fauente Domino, fidem seruavi.

a Aliquo habeuisse in patria uictori Sanctius, qui rediuit
Romam Patrium à repetendis Hibernis auertere voluerat, manu
frustu proposito quem credebas ipsius in Britanniis factorum si
subfolleret.

CAPVT V.

*Testatur quanta integritate Euangelium
predicari.*

20 **R** Idebit autem & insultet qui voluerit, ego non
Risebo neque abscondam signa & mirabilia,
qua mihi à Domino monstrata sunt ante multos annos
quam fierint, quia qui nouit omnia etiam ante
tempora secularia. Vnde ego quidem debueram sine
cessatione Deo gratias agere, qui sep̄ gaudulit
insipientia mea & negligenter mea: Et de
loco non in quoquoque, vt noui mihi vehementer ira-
ceretur, cui adiutor datum sum, & non cito acqueui,
secundum quod mihi ostensum fuerat, & spiritus ni-
hilominus luggerebat. Et misericors est mihi Dominus

C in millia milium quia vidit in me quod paratus eram;
in obliquis non nihil invenit in me quod paratus eram;
etiam in concursum, sed quod nihil plus sciebam de statu meo quid face-
re: quia multi hanc legationem prohibebant, & qui-
dam inter ipsis post tergum meum narrabant & dice-
bant: Iste quare se mittit in periculum inter hostes,
qui Deum non noverunt. Non cauē malitia: sed
non sapiebat illis, sicut & ego ipse testor, b iter illud,
propter rusticitatem meam. Et non citò agnoui gra-
tiam, quae tunc erat in me: nunc mihi sapit, quod ante
debebarum [vocanti Deo parare.]

21 Nunc ergo simplicitate insinuauit fratribus &
confessis meis, qui mihi crediderunt: propter quod
prædicti & prædictio ad roboramandam fidem vestram: Pf. 54.39
Vtiam & vos imitemini maiora, & potiora faciat. pro quo de-
bet utrūque pa-
ratus.
Hac erit gloria mea: quia filius sapientia gloria patris
est. Vos scitis & Deus qualiter conuersatus sum inter
vos in iuuentute mea in fide veritatis & sinceritate cordis,
etiam ad gentes illas, inter quas habito; ego fidem
illis praefisi & præfabo. Deus scit, neminem illorum
circumueni, nec cogito, propter Deum & Ecclesiam
ipsius; ne excitem illis & vobis omnibus persecutio-
nem, & ne per me blasphemetur nomen Domini: quia
scriptum est: Ut homini per quæ nossem Domini bla-
sphematur. Nam etiā imperitus sum in omnibus, tamē
conatus sum q̄uidquam seruare me, etiam fratribus

: Christianis & Virginibus Christi, & mulieribus reli-
giois, que mihi vitronice munuscula donabant, & su-
per altare iactabant ex ornamentis suis, & iterum red-
debam illis; & aduersus me scandalizabantur cur hoc
faciebam: sed ego [id faciebam] propter spem peren-
nitatis, vt me in omnibus caute possem conferuare: q̄a
vt me in aliquo titulo infideles [non] caperent, vel
etiam ministerium seruitus meus: nec, etiam in mini-
mis, interclus locum dare, infamare sine detrectare
[me parasit.]

22 Forè autem quando baptizauit tota milia ho-
minum, [peraueram ab aliquo illori vel dimidiū] & scri-
ptulum? Dicte mihi, & reddam vobis. An quando or-
dinauit vbiique Dominus Clericos, per modicitationem
meam, [inquit] ministerium gratis distribui illis? Si
populi ab aliquo illori vel pretium calceamenti
mei, dicitis mihi; & reddam vobis magis. Ego impedi-
mus vobis, vt me caperent; & inter vos & vbiique perge-
bam causis vestris in multis periculis, etiam usque ad
exteris partes, vbi nemo vitra erat, & vbi numquam
aliquis peruererat, qui baptizaret aut Clericos ordina-
ret, aut populum in fide confirmaret: donante Do-
mino, diligenter ac libentissime pro salute vestra om-
nia gesisti. Interē p̄m̄ Regibus dabam p̄m̄ p̄t̄r̄t̄r̄
mercedem dabant filii ipsorum, qui in eum ambulan-
t: & nihilominus comprehendenter me nunc cum
comitibus meis, vt in illa die auditissem interficerent
me. Sed tempus nondum venierat, & omnia quecum-
que [habebamus] nobiscum rapuerunt, & meipsum
ferro vinxerunt, & quarto decimo die absoluit me
Dominus à potestate eorum, & quidquid nostrum
suis, redditum est nobis propter Deum & necessarios
amicos, quos ante prouidimus.

23 Vos autem experti estis quanta erogaueram eis,
qui vindicabam per omnes regiones, quas ego fre-
quentiā visitabam: cœnfo enim non minus quam
primum quindecim hominum distribui illis. Ita, vt me
fumani & ego vobis semper fruar in Domino (nec
me potuerit nec facis est mihi) adhuc impēdo & super-
impēdam: potens est enim Dominus vt det mihi
postmodum, vt meipsum impēdam ac superimpē-
dam pro animabus vestris. Ecce teſtem Deum inuoco
in animam meam, quia non mentior [quod] neque,
vt fit, causis adulatio[n]is vel avaricie ſcriperim vobis,
neque vt honorem sperarem vestrum: ſufficit enim mihi
honor, qui nondum videtur, ſed corde creditur: fi-
delis autem, qui promittit, numquam mentitur. Sed vi-
deo iam in p̄f̄m̄ fēculo me ſupra modum exalta-
tum à Domino: & non eram dignus neque talis vt
mihi hoc p̄f̄zat: dum ſeo certiſſimè quod mihi
conuenit melius paupertas & calamitas quam deliciae
& diuitiae. Sed & Christus Dominus pro nobis fuit
pauper. Ego vero miser & infelix, etiā opes volero,
iam non habeo, neque meipsum [dignum] iudicio quia
quotidie ſpero aut internacionem, aut circumueniri
aut redigi in feritum, fine occasione cuiuslibet. Sed
nil horum vezeo propter promissa cælorum: quia
iaſtaꝝ meipsum in manus Dei omnipotens: qui vi-
bique dominatur, ſicut Propheta ait: Iusta cogita-
tu tuum in Dominum, & ipse te enutriet.

24 Ecce ego commando animam meam fidelis-
simō Deo meo, pro quo legatione fungor in ignobi-
litate mea: fed quis perdonam non accipit, & elegit me
ad hoc officium, vt vnius effem de suis minimis mini-
ster. Vnde autem retribuum illi pro omnibus que re-
tribuit mihi: ſeu quid dicam aut quid promittam Do-
mino meo? Quia nihil valeo nisi ipse mihi dederit: led
ſeruit corda & tenet: quia fati & nimis cupio, &
paratis eram, vt donaret mihi bilere calicem, ſicut
indulſit & ceteris amanibus se. Quapropter non con-
tingat mihi à Domino meo vt inquam amittam ple-
bem ſuam, quā acquisiuit in ultima terra. O ero ergo
Deum vt mihi det peruerantiam, & dignetur vt red-
dam

MS.
V. D. A. T. A.

Adam illi [sic] testem fidelem vque ad transitum meū propter Deum meū. Et si aliquid boni imitatus sum vnuquam propter Deum meum cum diligō, pe-
to illi, vt det mihi quatenus cum illis profelytis & ca-
piens pro nomine suo effundam sanguinem meū,
etis ipsa etiam caream sepulturā, & miserriūm cadauer
per lingula diuidaturis autibus, canibus aut bestiis ac fe-
ris projiciatur, vt comedant illud. Cercissimē enim reor
si mihi hoc eurā sit, lucratus sum animam in corpore
meo quia nullā dubitatione in illā die resurgemus in
claritate solis, hoc est in gloria Iesu Christi redempti
omnes erimus quasi filii Dei & cohæredes Christi, &
conformes creature imaginis ipsius: quoniam ex ipso,
& per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in
secula seculorum, Amen.

eternus de
regnū, &
pro aliis
gloriā.

B In illo enim regnū fūrus: nam sūt iste
quem videmus, illo iubente propter nos quotidie oritur,
sed numquā regnabit neque permanebit. Splen-
dor eius sed & omnes qui adorant eum s' in peccatum mi-
seri malè dementiunt. Nos autem qui credimus & ado-
ramus solēm verūm Ielum Christū, qui numquā
interibit; neque qui fecerit voluntatem suam [inter-
bit] sed manebit in aeternū, quomodo Christū ma-
net in aeternū, qui regnat cum Deo Patre omnipo-
tentē & Spiritu sancto ante secula, & nūne & per om-
nia secula seculorum Amen. Ecce iterum atque iterum
breviter exponans verba Confessionis meæ. Testificor
in veritate & in exultatione coram Deo & Sanctis
Angelis cius, quia numquā habui villam occasionem
prater Euangeliū & proximū illius, vt vnuquam re-
direm ad gentem illam, vnde prius evanescam. Sed pre-
cor credentibus & per tenibus ac timinebus Deum
quicunque dignatus fuerit inspicere vel recipere hanc
scripturam, quam peccator Patricius, indoctus scilicet,
Hyperionem conficerip; vt nemo vnuquam dicat,
quod mea ignorantiā [tunc] si aliquid pusillum egī
vel demonstraverim secundūm placitū Dei: sed ar-
bitramini ac verisimiliē credatis, quod Deus fūset. At-
que hæc est confessio mea antequam moriar.

C Locus hic, librariorum societatis deparvatus, vidente de pе-
grinatione Patricii habuisse nūmula.

b. MS. intelligi. & item nominibus.

d. Locus lacus, foris sic restituendo: conatus sum integrum
seruare me, non accipiendo quidquam ab illo etiam a Fra-
tibus.

scriptū

e. Scriptū apud Ios. Gerardum Vagnum in Etymologicis Scriptū-
lum, quod nōne vulgo ē dicitur [scriptū] [scire] [cū] Vero
in Plautino dixit. Et alijs: Nūmulum argenteum confutat
primum à Seruo Tullio dicens: et quoniam scriptulus maior
fuit quānum nūm el. Ei autem scriptulum sicut scriptulū minūma
pars vñca.

MS. Sol Hi-
berni cul-
tus pro
Deo

f. MS. iudicabant.
g. Hinc sufficiari quis poset prīmū Hiberni sole pro summō nu-
mante cultūm posse, eoz adiuvare idolum illud aurum à patre
destrūvit Vite Tripartita parte 2. cōsidero autem quoniam
causa tendere foris mōs per quas sōlo cursus afferuntur referen-
tibus sum etiam quid Dei fūset Hiberni ab domo colerent abīque ul-
lo templorum tū, horum enim nulla cōspicere mentis in hōc actū
idolatria rara.

AD EPISTOLAM SEQVENTEM

Epistola ad
Coriscum
non extat.

Patrius & Confessio in MS. Atrebateni, nullo non
tituli discrimine sub nūmulari Epistola, quam ad Cor-
oticum tyrannum syriacum citat l'jerom pag. 81. 8.
Remar' autem non ad ipsam sed ad ministris eius fiducia & que
Christianos scriptū Patricius, ut eum à fidicium communione
refectum fūrent ibi esse videntur. Nam eam quā ad ipsam
ante Coriscum scripterat, cuius auctores: mox citandi & ipse
hic sum 2. Patricius meminī, ea non extat, quid audem
sciāmus. De his autem tyranno haec leguntur in Vite 3 apud
Colganum. Nuntiata iure S. Patricio mala opera cūdūla Regis Britonū Coriscus crudelis & immīti tyranni, vt
conuerteret eū ad viā veritatis [Hic Coriscus namq; erat
persecutor & interfector Christianorū] ministris Patr-

cis ad eum epistolā sed Rex ille deridebat doctrinam
Patricij. Quid causā huius aduersari Hiberni neophy-
tos credulitatem præterexet nūquam liquet: tamen sūt hic
lucem nobis dare posset locū, nūm, q̄s desperatē corruptus vel
multus ipse indiget aliquid illudari. Fuius tamen Coroticum
illū, saltem nūmī nomine tenus Christianum, tam sūt, dubitari
non sūt huius epistole argumentum precipuum. Regulasse ip-
sum in finibus quibusdam Britannia, qua modo Valli
dicitur, scribit Iosephus & Ceroticum nominat: quem
Probus Chaeriticus, Vita Tripartita. Coroticum. Vi merit
dubitari posse, sine hoc propriū illū nūmī: tamen foris ē
a gente, cui imperabat, adhuc existet. Et enim Ceroticus regis, de
q̄na in Vite S. Damis Menenensis ad 1. Martij, V. Vallie pars
est. Ab eodem Tyrannus interfectum in Cornualia S. Fingi-
rem, alias Guignem, cum leys sufficiatur nouissima apud
Colganum: & aliquid habent sufficiendi fundamentum.

Nam que de hoc martyrio Angelus iuxta fidem narrationis
discrepante se dist, ad viam leui, ubi Patronū colitur, ab huius
Coroticis nec tempore nec credulitate abluendū: nec obessit quad
Theodosianus votis, & Cornuallia Regem, atque genitilem
fatuat. Nam ut lajū tempore Fingari, Cliconis, Piale
nomina deflexere hand modice à genitilem Hibernorum no-
minum formā, & Theodosianum, per a tempora Bri-
tanicae peregrinato, sub Anglo-Saxoniis natum videri pos-
set, abito paulatim priori sp̄eque barbari nominis: vñ &
pronunciatione legitimā: & qui tamquam prae in Canna-
walliam exiērunt oblati sunt ecclēsiae vñs eis, & deo Hi-
bernicis vel gentis b̄nū Crisostomatis bāni stragam patrarent,
potius tamquam Rex loci id sc̄iēt excommunicari: aliquo di-
tūm vel regnum ei vñque pertinet: non s̄t credibile. Nec
mirum à pectoris gentilem sinū estimatione, qui paria gentili-
bus, aut magnis etiam derelicta patrarent, aduersari innoxios
gentes Hibernicas Christianas: ut proprieatē eius in sc̄elere ad-
ministris dicas Patricius s̄t non cuies fūs, & arce fan-
torum Romanorum: sed ciues demoniorum, socios
Scotorum atque Pictorum: quoniam b̄i sc̄ilicet predica-
tam à S. Niniano fidem, sed cultorum, qui bene capta pro-
querentur defecūt supposam deseruerintibz neudū agno-
uerant, prīmōs Hiberni: in Britanniam transversi Pictū, que
comunitate quām ipsam ad reliquias in Hiberniā Statos Patricius
apportaret: unde fūbat ut neutri villam Christiani nominis
seruantes haberent, & huius profōres ut dominum mini-
stri solent, libentius etiam in seruūtū redigerent.

EPISTOLA S. PATRICII ad Christianos Corotici tyraanni subditos.

R Atricius peccator indoctus, Hyperio-
ne constitutus Episcopus, certiūmē
reor, à Deo accepit id quod sum: inter
barbaras vñque gentes profelytis &
perfugis, ob amorem Dei. Tefis ille est,
sī ita est. Non quod opabam tam dūre & tam alpē
aliquid ex ore meo effundere: sed cogor zelo Dei ac
veritatis Christi excitatus, pro dilectione proximorum
atque filiorum, pro quibus tradidi patriam & parentes
& animam meam [qua] vñque ad mortem si dignus
sum, vñt Deo me docere gentes, etiū nūne contem-
nar a quibzdam. Et manū meā scripti atque condidi
verba ista danda ac tradenda militibus mittenda Co-
rotici, non dico ciuibz meis aque ciuibz fantom
Romanorum, sed ciuibz demoniorum ob mala
opera ipsorum [qui Barbarorum] ritu, hostili in mor-
te viuent, foci Scotorum atque Pictorum & apostata-
rum, quālanguine volentes saginari innocentio
Christianorum, quo usq; ego innumerous Deo genui
asque in Christo confirmavi.

S Postea die quā christifati neophyti in veste can-
didā, dum [fides] flagrabat in fronte ipsorum, crude-
liter

Quis ille
Ceroticus

qui p̄f
Neophyti
crudeles
ceroticus

A litteris trucidati atque macrati [sunt] gladio, supradictis misi epistolam cum & Scō Presbytero, quem ego ex infantia docui cum Clericis, ut nobis aliquid indulgeretur de prædā vel de captiuis baptizatis quos ceperunt: [sed] eachinno fecerunt de illis. Idcirco neciō quid magis lugem: an qui interfecit vel quos ceperunt, vel quos grauiter zabalit illaqueavit, [qui] perenni poena in gehenna pariter cum ipso mancipabuntur: quia vtique qui facit peccatum, terius est peccati, & filius diabolii nuncupatur.

3 Quapropter reficiat omnis homo timens Deū, quod à me alieni sunt & à Christo Deo meo, pro quo legatione fungor, patricida, & fratricida, lupi rapaces, deuorantes plebem Domini ut cibum pānis, sicut ait: Iniqui dissipauerunt legem tuam, Domine: quam in supremis temporibus Hiberione optimē & benignè plantauerat argue infrastruxerat. Faуente Deo, non viro [aliens: sed] partem habeo cum his, quos vocauit ac prædefinuit. Euangelium praedicare in persecutōibus non partis vtique ad extreum terræ etiā inuidet iniurias per tyrannidem Coroticum, qui Deum non reveret, nec Sacerdos eius, quos elegit, & indulxit illis summam diuinamque potestatem, quos lib.

B gare super terram ecclī ligatos & in calis.

4 Vnde ergo queso plūrimum, sancti & humiles corde, adulari talibus non licet, nec cibum nee potum sumere cum ipsis, nec eleemosynas ipsorum debent recipi, donec crudeliter effusili lacrimis paenitentia agentes satisfaciant Deo, & liberent seruos Dei & ancillas Christi baptizatas, pro quibus mortuus est & crucifixus: dona enim iniquorum reprobat Altimus, & qui offert sacrificium ex substantia pauperis,

Eccle. 34. quali qui viētām filium in conspectu Patris: Diuitiae, 24. inquit, quis congregauit iniuste euouentum de ventre eius, angelus mortis trahit illum, irā draconum multabiliter, interficiet illum lingua colubri, comedet eum ignis inextingibilis: ideoque vix qui replent se

16. bis que non sunt lata. Et quid prodest homini si rotundum mundum luceretur se autem ipsum perdas & detrimentum anime sua patiaris? Longum est per singula discurrere vel insinuari per totam legem carpit testimonio de tali cupiditate. Avaritia mortale crimen. Non concupisces rem proximi tui. Non occides. Ho-

2. 10. 3. 14. domine legis & 15. præmarcas: non potest esse cum Christo: qui enim odie fratrem suum homicidiam esse admittitur. Et, Qui non

C diligē fraterem suum manet in morte. Quando magis reus est, qui manus suas coinequinat in sanguine filiorum Dei, quo nupse conquirit in ultimis finibus terra per exhortationem parvitas noſtre?

5 Numquid sine Deo vel secundum carnem Hibernem veni? Quis me compulit? Aliquis sum sp̄irituū non videam aliquem de cognatione mea. Numquid aīo piam misericordiam, quod [sic] agi erga illam gentem, quae me aliquando cepit, & deuastauit seruos & ancillas patris meis? Ingenius sum secundum carnem, nam Decurione patre nascor: vendidi autem nobilitatem meam (non erubefeo neque ponenter) pro utilitate aliorumq[ue] in Christo traditus. Igitur exterō ab gloriam incassabilem perenni vitam, quae est in Christo Iesu Domino nostro: & si me non cognoscunt, Prophetæ in patriā suā honorem non habet. Forte non sumus ex uno patre, neque ex uno ouili: sicut ait Dominus: Qui non est mecum contra me est, & qui non congregat mecum, spargit. Non conuenit [i] viuis destruit, alter adficit. Num quero quae mea sunt?

6 Non mea gratia, sed Deus hanc quidem solitudinem [dedit] in corde meo, ut essem de venatoriis suis de pescatoribus, quos olim Deus in nouissimis diebus ante præsumtavit. Inuidet mihi, quid faciam Domine? Valde despicio. Ecce oves ruit circa me lanianunt atque deprædantur a supradictis latrulis, jubente Corotico hoste; mente enim longe est à

charitate Dei traditor Christianorum in manus Scottorum arque Pictorum. Lupi rapaces deglutiunt gregem Domini, qui vtique Hyperionē cum tumulis diligentiā optimē crescebant, & filii Scottorum ac filii Regulorum monachi [siebant] & virginis Christi [quoniam] enumerare nequeo. Qui properū in iuriam fluctuorum non placat [Domine] etiam vixque ad infernos non placabit.

7 Quis Sanctorum non horret iocundare vel cœliū facere cum talibus? De spolijs defunctorum Christianorum repleuerunt domos suas, de rapinis vivunt, neciū miseri. Venenū bibunt, letalem cibum porrigit ad amicos & filios fitosū. Eua non intellexit quid vtique mortem tradidit viro suo: sic sunt omnes qui male agunt mortem perennem permanique perpetuum operantur. Conflictudo Romanorum Gallorumque Christianorum [est] mituit Presbyteros fanatos [& idoneos ad Francos & exteris gentes cum tot milibus solidorum ad redimendos captiuos baptizatos: tu omnes interfici & vendis illos genti exteræ ignorante Deum: quia in lunapar tradis membra Christi; qualiter [ergo] spem habes in Deum?

8 Qui tecum sentit, aut qui communicat verbis alienis & adulatio[n]i, Deus iudicabit: scriptum est enim: Non tollum facientes mala, sed etiam conscientes damnandi sunt. Neciō quid dicam aut quid loquar amplius de defunctis filiorum Dei, quos gladius supra modum tetigit: scriptum est enim: Flere cum flentibus. Et iterum: Si dolet vnum membrum, condolent omnia membra. Quapropter Ecclesia plorat & plangit filios & filias suas, quos adhuc nondum gladius hostilis interfecit, sed exportati [iungit] per longa terrarum spatia. Ut peccatum manifeste grauetur impudentia, impudens ibi habitat & abundat inveniuntur ingenui homines Christiani in strivitum redacti sunt, præterit indignissimorum pessimorumque atque apostatarum Pictorum.

9 Idcirco cum tristitia & merore vociferabor: O speciosissimi atque amantissimi Fratres & filii, quos in Christo genui nec enumerare queo, quid faciam vobis? Nō sum dignus neque hominibus subuenire. Prelauit iniquitas iniquorum supra nos. Forte non credunt [quod] vnum bapteſitum perceperimus & vnum Deum habemus: indignum est illis quod de Hiberniā nati sumus: sic enim aiunt. . . . Idcirco doleo pro vobis, doleo carissimi mei: sed iterum gaudeo intra meipsum, quia non gratis laborau & peregrinatio mea in vanum non fuit: & contigit Iesu illo in tempore horrendum & ineffabilem. Deo gratias: credentes & baptizati de seculo recessisti ad paraditum. Cerno: vos migrare cœpistis vbi nox non erit, neque luctus, neque mors erit amplius: sed exultabitis sicut virili resoluti, & concubabitis iniquos, & erunt cini sub pedibus vestris.

10 Vos ergo regnabitis cum Apostolis & Propheteris atque Martyribus & eterna regna capietis, sicut ipse testatur inquit: Venient ab Oriente & Occidente & recumbent eum Abraam & Isaiae & Iacob in regno celorum. Fortiscaen & venefici & homicide & inendas & periuri: pars eorum in stagno ignis æterni: nos enim in vanum ait Apostolus: Vbi iustus vix saluus erit, peccator & impius & transgressor legis vbi se recognoscet: vbi erit Coroticus cum suis feceratissimis rebellatoribus Christi? Vbi se videbunt, qui mulierculas baptizatas & prædia orphanorum sparsissimis satellitibus suis distribuunt ob miserum regnum temporale, quod vtique in momento transiit sicut nubes vel funis, qui vtique vento diligerunt: ita peccatores & fraudulentia à facie Domini pertibunt: iusti autem epulabuntur in magna constanteria cum Christo, & iudicabunt nationes, & regibus iniquis dominabuntur in secula seculorum. Amen.

D
xx M.
YADAYA

etiam ali-
ram Chri-
stianorum
mortem.

E
Deplorat
gregis suę
dispergitos.

Rom. 12,
13
1 Cor. 12,
26

F
e
et adeps
per mortuam
gloriam
gradulantes

Matt. 8, 11
Apoc. 21,
11
eternum
impulsionem
per animas
conspicere.
1. Pet. 4, 18

Ex MS.
VERAST.
quibus hac
prælegi-
tae.
Marc. 16,
16.

Si fons co-
stitutus.

A 11 Tertificos coram Deo & Angelis sanctis suis, quod ita erit sicut intimauit imperitia mea. Non mea verba sunt ista, sed Dei & Apostolorum atque Prophetarum, qui numquā mentiri sunt, quae ego in Latinum translati; & qui crediderint faluerunt, qui vero non crediderint condemnabitis: Deus enim locutus est. Quælo plurimū ut quicunque famulus Dei prōpterus fuerit, vt sit gerulus litterarum harum, ut nequam subfringantur à nemine, sed magis potius legantur coram cunctis plebeibus, & præcente ipso Corotico. Quod si Deus inspirat illos ut quandoque de eo resipiscant, ita ut vel lerò penitentem quod tam impie gesserunt. Homicidæ erga fratres Domini fuerunt: sed penitentem & liberent captivas baptizatas, quas anteā ceperunt; ita ut mereantur Deo vivere, & fani efficiant hic & in eternum. Pax Patri & Filio & Spiritui sancto. Amen.

a Vixit quo S. Nominem sub nomine quatuor sensu expectaret ad Christianam fidem inducere. & reseruens ex Hibernali Palladio forasissim adhuc Christianas reseruaret: sed cultorum defectus exarmatus summo in terras insulæ tacito, usque dum S. Columba per Scotiam à Patricio in Hibernali conseruorum filios. In Britanniam transducesset & nullis scolaris ad omnes quoque gradum practicando fecit.

b Compendiaria hoc nota pro his pœnae pro adiutoriis Sancto.

B sic ex proprio Presbyteri nomen excusat, an ipsum proprium non men sancti an auctoritate reprobante, autem relinquimus dividendum.

c In M. Yberia: deinde hunc huius à nobis relatis has leges habuimus. Nonne vacuum Deum habitis? quod dereliquilis vobis quisque proximum suum? Ex quibus alios consuefando feliciter commendare, sicut etiam paterum nos, verba aliquos exaudiens.

VITA auctore Iocelino Monacho de Furnesio.

PROLOGVS.

Vitam S.
Patricii ut
alia aliorum
Sanctorum,

C Lurimorum propositum erat & studiū, à diebus antiquis, sanctorum virorū vitas virtutum perpetuae stylone emulantes fanctitatis seruorū oblationis sepeliretur tumulo, sed potius in propulo prefixa posteris ad imitandū reluceret, quæ in speculo. Vnde & in Rationib[us] Summi Pontificis diuinis iubebatur, nomina duodecim Patriarcharum filiorum Israēl duodecim gemmis inculpis quatenus inspectione magistrū commonerent fideles quicke, actus factorum Patrium invatri. Dignum plane est, vt quorum gloriamur titulus, delectantū præconis, protegim patrocinij illorum moribus conseruonem conformari, confirmarique exemplis. Sed quia multa literaturæ inualefiebat inopia, decisiq[ue] ad dilectionem exuberabat copias; perplures idiotas, & dictandi ignari. Vitas Sanctorum scripabant, intentione quidem piâ, sed oratione inculta, ne delerentur à fideliū memoriam. Quocircè multis ad legendum Vitas Sanctorum & gelta, stylō incondito seu fermeo barbarica digesta, naufragia prouocatur vel taſtidium, & generatur superius tarditas ad credendum. Hinc est quod & Vita gloriis Pontificis Patricii, Hibernali Patroni & Apostoli, signis & prodigijs clarissima, à multis illitteratis multipliciter dictata, ob confusione & obleuitatem stylī nec patet nec placet pluribus sed habetur radio ac contemptu. Cōpellente igitur caritate, conabimur confusa in fieri reducendo colligere, collecta in codice eudendo condere, condita & si non Latinissim, salem vel Latinis sermonis sapore condire. Huic nostro conatu trimodi instrumenti instruſio suffragatur, quæ candelabro tabernaculi inesse scribitur. Legimus enim in eo emenſtorium, extinſtorium & infusorium: quibus competenter uti conpueſsimus, si Vitas Sanctorum,

incolis an-
tiis scri-
ptam,

magni La-
tini &
etranei di-
gradum,

qui verbo & exemplo quasi candelabrum lucebant **D** ante Dominum, describendo emungeret superflua, extingue falso, dilucidare obscura faragimus. Quæ quamvis ex devotione, quam erga S. Patricium habemus, acutare teneamus; Reuerendissimi tamen Thomæ Ardmacani Archiepiscopi, totiusque Hibernalis Primatis, & Malachia Dunensis Episcopi ad hoc operis aggrediendum præcepis perstringimus: Illustrissimi nihilominus Ioannis de Curia, Vladi Principis super haec re petitio adiungitur, qui S. Patricij specialissimus dilector & venerator esse dignositoris cui obtinere dignissimum arbitramur. Si quis coluber in viâ, ceraſtes in ſemina calcaneum nostrum obſeruant, presumptionis temeraria nos in hac parte arguerit, vice reoque dente manum nostram inuaferit: nos nihilominus cum B. Paulo ad ignem accendendum farnienta colligimus, & in ignem vixeram proiecimus. Quia profecto Sanctorum verū viti adhucientur, quorum membra in puluere aruerunt, actus describentes, quibus mentes fideliū ad amorem Christi & fidem inflammarunt, linguis inuidorum & detrahentium parvupendimus: quia si à talibus iudicemur, cum Apostolo pro minimo habentes, diuino iudicio totum committimus.

CAPVT I

S. Patricij natales, miracula à puer p- trata.

E Xxit vir quidam, Calphurnius nomine, filius **Ez Cal-**
potii Presbyteri, Brito natione, in pago, Ta- **phurnio**
burnia vocabulo, (hoc est, tabernaculorum campo) **Brevis**
quod Romanus exercitus tabernacula fixerit isdem) **Cassius**
fecit oppidum Nemþor degens, mari Hibernali **Franicus**
collimitans habitatione. Hic duxerat in matrimonium **Franci**,
puellam Francigenam Conquesianam nomine, Beati Martini Turonenſis Archiepiscopi confangineam, formâ atque morum elegantiâ egregiam. De Gallis namque abductam cum foro priore natu ad Aquilonales partes Britanniz, & in obsequium patris sui venditam adamantiam eiusque delectatus moribus, definitus obsequijs, illecebus pulchritudine, illam ex ancillari famulatu in coniugale consortium promovit. Soror vero illius alteri tradita viro, habitabat in Néþþor oppido prænominate. Erant enim ambo iusti ante Dominum, incidentes sine querela in iustificationib[us] domini: genere & fide, spe ac religione præclarai. F Et licet videretur sub angari ferire Babilonia habitu exteriori & commoratione: se tamen cives Hierosolymæ exhibebant actu & conseruatione. Postquam vero aliquantulum procerferant diebus suis, felici generatione completâ, communī confusu castitati ituduerunt, & sancto fine in Dómino quieuerunt. Calphurnius autem prius in Diaconatu diuitiis Domino seruit, postrem in Presbyteratu vitam finivit. De terra itaque carnis sua à ruderibus peccatum criminalium, & noxijs grauaminibus vitiorum mundate, vomere Euangelicas & Apostolicas doctrinas exultæ virtutum germino fecundar, velut fructum optimum, generando protulerunt filium: quem, cum depeneret veteris hominis exuixis in sacro fonte, nominari fecerunt Patricium, Patrem Patronumque plurimatū gentium futurum: qui profecto puer puniſsum, vas electiōnis, quām deuotus foret cultor fanæ Trinitatis, statim ipse Dei trinus & unus in eo baptizato declarare dignatus est indicio miraculi triplicis.

2 Quidam vir, Gormus nomine, ex matris vero exicitatis carcere damnatus, audierit in lomis vocem præcipientem sibi, vt puer Patricij recente baptizatus apprehensâ dexterâ lignum Crucis humo impremito, residucentem, quod ad illius tactum noui fontis fe-

mirabile
mirabile
mirabile

truncus

A turcio erumperet; cuius latice si oculorum orbis ir-
rigaret, conlequerent viuum recupereret. Diuino itaque
edictus oraculo ad parvulum cucus accedit, illius
dexterā signaculum salutis humo impresit, & conti-
nuo in eodem loco fons nouus erumpens emanauit.
Ex eiusdem itaque aqua salutari liquore fenerata frō-
tis orbes rigati fusum fessere diem, ac qualis Siloe rete-
ratur virtutem. Et ut multipliciter conseruentur Do-
mino misericordiae eius, & mirabilis eius filiis homi-
num, dum exterior exstera caligine cucus illuminatur,
interiores obtutus reuelato dono scientia illu-
strantur: & qui nunquam cognouit litteraturam, ex-
pertus potentias Domini, legebat & intelligebat Scriptu-
ram. Sicut ergo exteriori beneficio effectus fuerat
videns de caco, sic interiori gratia literatus de laico.
Fons vero profatus profluo profusiori dilatatus, vī-
que in praelitis perpicuis emanans aquas, S. Patricij
nominē insinuitur, haustu dulcis, gustuque salubris, vt
dicitur, varijs incommodis laborantibus hospitatem
aut leuantem impartiuit. Oritur enim secus limbum
maris, super quem posterorum diligentia adficauit
oratorium, habens altare in modum à crucis extru-
ctum. Est lapis propè locum positus, quem Patricij
B petran incolebat, quia super illam quidam eum
natum fuille, quidam Milam celebrasse exitimant.

Lapis ab eo
nominatur
nomen
cavata
percutita
miraculosa
fatuus.

Quoties aliqua controversia inter coniucaneos, vel vi-
cinios vertitur, que iuramento concilianda decernitur,
aut petram prædictam accedit, & sacramento
corporaliter præstito causa terminatur. Si vero pe-
riens, ut fālificus testis super eam manum extenderit,
pro inuis aquam effundere consuevit; & quā sit ex-
crucibile crimen periurii aut falsi testimoniij, cunctis pa-
tenter Patricij fālitas ostendit: alioquin nec guttula
fudare solet, sed in siccitate duritiaeque naturali permanet. Quae autem opinio vulgi super lapide probabili-
st, à nobis ignoratur: quamquam posterior veritati
viciorū videatur. Sufficiat ergo miraculū memorale
quod S. Mel Episcopus testatur le fapius conspe-
xisse.

Dilectio
regalis,

3. Crescente aetate, crescere videbatur & gratia, &
velut ex promptu pleno spiritualium virginorum
diutinū odorem intrinsecus manante, foras ar-
omatizabat multiplicitum miraculorum copia. Nutrie-
batur nempē in Nemphō oppido puer Domini Pat-
ricius in domo materterā sua, cum forore luā Lupitā
nomine. Contigit hiemali tempore glacie dissoluta
fenniam excrescere quae plurimarum domorum infra-
C opidum ruinam minitans, mansioνem etiam illam, in
quā degebait Patricius, aquatum extundantē occupa-
bar, & totam suppellectilem subuertebat, omniaq; va-
enare faciebat. Porro parvulus eūtēns more infalli-
patabat panem, nec erat qui frangeret eū; sed potius vo-
ce oburgariorā, illum proximiōrem submeritioni,
quā refectionē à nutritrice eff̄ respondet. Puer ve-
rò tres dīgitos aque intumescit intinxit, ac stans in
fisco, premibā oratione, ter qua illūtionem aque
in modum Crucis relisperit, & sentīz, vt quantocūs
recederet, in nomine sancte Trinitatis imperavit. Mi-
tra res! continuo curlo refluo exundatio illa tota re-
cessit, scictas rediit, nec lēsio villa aut damnum in va-
fis habitaculi illius vel rebus apparuit. Videbantur
enim inuentum oculis de digitis sancti pueruli oran-
tis, pro stillolis aqua, scintillis igne respongit, atque
aqua ab ipsis ablīgū & absorberi. Sic sic cōgregans
Dominus, sicut in aquas maris, ponens in thefauris a-
byssos laudabat ab omnibus, qui tam magna operatus
est in dilectō suo S. Patricio parvulo: magnificatur
& parvulus, qui tot & tanta potuit in magno & lau-
dagili Domino.

Ex mēta
gloriā
gloriā

4. S. Patricius in aetate puerili licet saperet & in-
terdum ageret ut parvulus, quā pretiosius fuerit in o-
culis illius parvuli, qui natus est nobis, clarissimū de-
clarabatur operibus. Quadam die, brumā cuncta

congelante, puerorum coetancorum suorum luden-
tium coetibus immixtus Patricius puer, glacierum fra-
gmina plurima in gremio collegit, eaque domum port-
tans in aream proiecit. Nutrix vero illius hoc videns,
dicebat, comodius ipsi fore ligna ad focum con-
struendum congerere, quam glacialis frustulis ludere. Reponit puer lingua leni; facilē fore Domi-
no Conditor, lege naturarum mutatā, de huiusmodi
vībus suis focum facere, atque eius nutrī, si fides non
desit, ignem in aquam praualere. Et, vt scias, inquir,
ignem pre-
omnia possibilia credenti, probabis oculatā fide, que adest
tibi. Congelit ergo ad inflatitōnū, fruem gla-
ciērum, & orauit factoque Crucis signaculo insufflat-
tū: statimque ignis egrefus glaciē accēdens flammā-
marū comam longiū produxit. Nam non solū
focus ille accidentibus exhibuit beneficium calefa-
ctionis, verum etiam materialē ministravit magne ad-
mirari onis. Videbatur ex ore pueri Patricij pro datu
flamma processisse, vt liquidō clareceret illūm immo-
bi lumine diuinā grāzis interius illustratum esse. Nec
hoc miraculū multū ab illo antiquo degenerat,
quod sub Nhemia Scriptura gestum narrat. Cum e-
nī ipse populus Hebræorum post longam capti-
tatem, a Cyro Regē Perſarū libertati donatus, in
terra Iuda reducetur; in illius locum indagari, in quo
Patres eorum in transmigratione ignem sacrificij ab-
scondērunt: quō cū pertinetū esset, non inuenie-
batur ignis, sed aqua crastis, quam iūlī Nhemias af-
ferri, & ex ēa sacrificium apergi. Ignis copiolus fla-
mam accensus holocaustū decorauit, & lapides du-
risissimos concremauit. Eiusdem itaque potentia, ignis
aqua congelatam combusit, quē de aquā exiens vi-
ctimas & lapides consumendo incinerauit. Admiran-
da est itaque novitas miraculi, veneranda sanctitas Pa-
tricij, & in his omnibus adoranda virtus omnipoten-
tis Dei. Praeclaro namque prognostico in tali ligno S.
Patricium Dominus clarificauit: cuius prædictio
postmodum plurimos, in infidelitate congelatos igne
fidei & caritatis Dei inflammatū.

S. Mach. 1
Sororī fami-
liam signo
Crucis fā-
miliā
nātū
5. Quidam die foror S. Patricij prænominata Lu-
pita, iam grandiulca, cū iūlii materterā fūe ad
agnos tempore ablactationis à matribus segregandis
curſiaret, collapſa corrūt, collisioque capite ad pera-
cutum ſilicem, grauissimo vulnere fronti eius infictō,
quasi mortua tacuit. Accurrunt ē familiā plures, con-
fluunt noti & amici, condolentes vulnera & affli-
ctas; affuit & germanus cum ceteris, compatiens lōro-
ri fūe, sed confidens de diuino medicamine. Accedens F
enim erexit eam, & pollice manus eius dexterā fālūz
oris fūi intinctō, fronti cruentata puerū signum Crucis impreſſit, & illam sanitati illiō restituit: cicatrix
tamen vulneris inficti remansit, ob indicum, vt reor,
facti miraculi, & sanctitatis experimentum illius, quā
illud in fide Crucis Christi fecit. Maritus mateterā S. Patricij, qui illum infantem in vīlis gestare solebat
crebro, repentinā morte præuentus expirauit. Con-
iux vero illius eum ceteris accidentibus adsolauit, ac
Patricio prop̄ altanti in hac verba præsumens cum
fleu ait: Ecce Patrici, nutritius & gerulus infante tuę
defunctus iacet: ostende in illo tuā viuificam virtutem, que ceteris mederi solet. Compassus igitur san-
cta indolis adolescentis nutriti fūz lacrymis, ac nutritio-
ris facientis misericordiā, accessit ad ipsū examinem,
& fūz super eum oratione cum benedictione & vita-
lis signis impreſſione, proprijs manibus caput & colum-
plexus, illumque erigens, viuum reddidit &
incolumem. Omnes vero videntes hoc signum, ope-
rante in Patricio Deum laudauerunt.

6. Erat sancto Patricio adolescentulo à materte-
rā ouis custodia delegata; cui ipse omnem diligen-
tiam adhibebat, vīla cum forore fūa superioris memo-
rat. Non enim tunc temporis in genē illā ignauit
vel ignominia huiusmodi opera adscribabant: quia

A filii Optimatum opilonis officio olim deputabantur. Vnde Iacob & filii eius Patriarchæ coram Pharaone fe pastores ouium, sicut patres eorum, tam venerabiliter quam veraciter protestabantur: & Moysæ Legislator & David Rex clarissimus in pascendis oviibus diu defudasse leguntur. Quadam igitur die, cum esset puer Patricius in pascendo cum oviibus sibi commendatis, & vicinâ sylva lupus progrederens, vnam ouiculanum abripuit, abreptam alportauit: vespere vero, revero Patricio cum grege ad hospitium, prædicta materterea pueri negligenter seu dedidit dannum imputauit illatum. Puer autem, licet à voce incipientis & obloquentis erubuerit, verba tamen illa pauciter sustinuit, & pro reductione ouis preces fudit. In crastinum vero, cum minaslet gregem ad pacem, lupus memoratus occurrit, ouiculanum ore gestatam depulit ante Patricij vestigia, notaque nemoris repetit loca.

Puer autem Dominu gratias retulit, qui sicut Daniellem à rugientibus preparatus ad eicam intantum taurauit; sic nunc ob fui consolationem, ouem à lupinis dentibus illæfanu confuseruit. Habebat plures vacas materfamilias, quæ nutriti Sanctum Patricium, quarum vnam ingrediens, torquebat demonium: illa præ furore cornopeta effecta, pedibus contenderet ac cornibus impingendo, quinque vacas euiscerant, reliquum autem armentum vndeque ventilarunt. Poffidores autem armenti de casu qui contigit dolerunt homines & iumenta ab impetu furiose, veluti à facie leonis timuerunt. Puer vero Patricus fide armatus obuiam processit, editoq[ue] signo Crucis, ab omni vexatione demoniacâ vaccam liberavit. Accedens deinde ad vacas fauicias ac prostratas, premisâ prece benedixit, & fospitare pristinam omnibus restituit. Bucula autem à dænone mundata, liberatorem suum non ignorans; propius accessit obstipo capite puerique manus ac pedes lambens, omnes videntes in laudem Dei & venerationem Patricij conuerit.

E quinque
alios regi-
cittari

B 7 Nutris fanæti Patricij aggritudine depressa mel defiderabat, cuius gustu se meliorandam confidebat. Quæritur mel à circumstantibus nec inueniatur; inueniendi impossibilitas defideranti nuntiatur. Vnde factum est, ut ex non adepto quod copierat, eius appetitus amplior audiret acuteretur, & hincenam sui memorem, seu sibi subuentorem conquereretur. Audiens hoc almificus adolescentes, alumnus eius Patricius, illi condoluit; & confidens in Domino vas de recenti aquâ fontis repleri ac sibi afferi præcepit: ipse vero in oratione genua flexit, ac surgens Crucis signaculo illum benedixit, ac mulieri mel defideranti porrexit. Res mira! statim illa aqua in mel opulentem est conuerta. Gustauit ergo mulier, & anima eius saturata est, ac consequenter ab infinitate lanata est. Sic Patricius laticeum in mel mutauit in eius nomine, qui aquam conuertit in vinum in Canâ Galileæ.

C 8 Erat autem in quadam promontorio super eminenti præfato oppido Nemphor munitio quadam extorta, cuius adhuc murorum apparent ruinosa vestigia. Dominus autem loci iugo dura seruituris sibi subiugatam in famulam depreferat matrem sancti Patricij. Inter opera seruitaria cetera ipsi inuncta iussit illi quotidie cunctas officinas intra municipium existentes scopis emundare, a stabulis etiam equorum sumum exportare. Mulier vero mente ingenua intelligens omnem potestatem à Deo esse, cunctaque que à Deo sunt ordinata existere, necessitatem vertit in virtutem, ac patienter sustinuit impositionis sibi seruitenti. Puer vero Patricius compatis afflictionis nutrictis fuit Dominum exorabat, ut illam dignarentur de tam seruitis operis laborio laborio liberare. Orante igitur Patricio, omnia habitacula illa abfque humana manu mundata cernebantur, nec infra seu tuxta fimi aliquius vestigium inueniebatur. Mirabatur municeps, & omnes qui audierant vel yiderant hoc signum: ab-

APOSTOLI HIBERNIAE

fouluit nurrix à iugo seruituris ob aluminis sui meratum. Nec hoc miraculum momentaneum videbatur, aut annum; quia usque in praesens, constat esse continuatum. Sic enim incolæ loci illius atque finitimi attestantur, si intra præfate munitiois ambitum tot iumenta, quot locus capere posset, aggregata ibidem demorantur, nullatenus aliqua fini particula repertur. Est autem locus celebris in Clod situ, lingua genitilis Dunbrethan id est, mons Britonum numeratus, signum scire stientes non sicut latere, vt pote toties diuulgatum à patriotis omnibus.

9 Proficiebat Patricius, puer præfios in conspectu Domini, sensu canitie, maturitate morum, multiplicabitur quo magis in eo meritorum numerus, quæ annorum: exuberabat in pectori pueri affluentia carissimum spiritualium; in iuvenili corpore virtutum conuentus constituerat sibi domicilium. Ingrediente istaque & progrediens lubricani viam adolescentie, continebat pedes suos à lapu, vestemque, quam natura neuit, nomen nesciens, nicti pudoris, indeciam conlerauit; perfeuerans virgo carne & spiritu. Et licet vestio docuerit eum de omnibus; tempore tamen accepto habili doctrina, à parentibus sacris litteris traditur imbuendus. Ipse vero animum adhibuit literarum studijs, præcipue tamen psalmis, hymnis & canticis spiritualibus diligendis & memoriter retinendis, ac iugiter Domino decantandis. Vnde & ab ipso primatus pubertate florè quotidie confusus totum platearium Domino decantare, & ex phialâ purissimi cordis, multarum orationum odoremento aromatizare. In iuveniis & vigiliis multis, ac pijs sanctorum laborum exercitis corpus tenerum conseruens, hostiam viam, sancta m, Deo placentem semetipsum offerebat, scilicet in carne contra ac supra carnem degens, conuertit Angelum representabat.

a Reliqua huius numeri reperiuntur huc ordine in antiquis preso: sum eum mucaneri Colganu, Scriptori poftrato, postquam vero, hoc loco seruatur, non dissumus.

b Quæ sit bac altaria congruens ratio non capimus: ferit le- gis vel etiam scripto scilicet: habens sub altari fontem in modum Crucis structum: nam in Psalmo iv. sic legitur. Fons autem illæ iuxta altare deservit, ut loci illius petit dicant, figuram sanctæ Crucis habet.

CAPUT II.

Abducitur captiuus in Hiberniam & post sexennium liberatur semel & iterum.

10 Q Voniam teste Scripturâ, aurum probat for- Cap. 3, 6.
Dicitur ea-
pax in
Hibernia.

nax, & iustos caminus tribulationis, ut Patricius probator acciperet coronam vita, acceilit ei hora tentationis. Cum enim ipse puer illustris tria lustra perfusus fuerit sexuum decimum attinxisse annum, cum alijs pluribus compatriotis, piratis fines illos depredantes rapiunt, captiuiatur, & in Hiberniam ducuntur: eidam deinde regulo paganissimo, Milchoni nomine, in Aquilonâ parte eiusdem insulæ principianti, in seruitutem vendituri, in qua, scilicet, atate Ioseph in Aegypto venundarus fuisse memoratur. Ioseph autem venditus post sui humiliacionem, exaltatus super viuieram Aegyptum potestatem accepit & imperium: Patricius post sui venditionem & afflictionem, super Hiberniam specialis ac spiritualis principatus promovetur primatus. Ioseph Aegyptios fame laborantes refecit frumento: Patricius pauci procella temporis Hibernicos idolatriâ pereunt, Christianæ fidei fulari alimento: vtrique tamen illata afflitione erat profectum animæ, quod flagellum grano, fornax auro, luna ferro, torculari vix, pælum oliuæ. Principis itaque præfati præcepto, Patricius porcorum cultu[m] mancipatur, mirumque in modum sub illius cura grec.

A grex secundis fecitibus numerosius multiplicabatur.
AVCTORE
IGELINO
 Ex quā re refē conjici potest & colligi sapientia substaniam domini vel patris familiā augeri vel meliorari ob gratiam & solitudinem serui tue dispensatoris solliciti & fortunati; sicut ē conuersio minui aut deteriorari sub manu pīgri & infasti. Sancte igitur indolis adolescentis iudicium Domiti animo amplexans, necessitatē illam vertit in virtutem; & subtili solitudine solitudinem nactus, sui ipsius operabatur salutem. Morabatur in montibus & siluis ac speluncis eremi vacans orationi: & videns quā suauis est Dominus, liberius arguit libentius ad libitum libabat, cum thymiamata in conspectu Altissimi. Centes namque in die, tortisque in nocte flexis genibus Conditoris adorabat, & orabat aliquanto tempore penitus iejunus, quandoque herbarum radicibus seu leuissimis cibis se sustentans, membra sua, quā erant super terram mortificabat. Non illum aetius aut frigoris, nitidus, grandinis, glacie, aut aliqua alia inclemētia aëris accere potuit à spiritualibus exercitijs. Ibat ergo quotidie crescens & proficiens, se ipso robustior in fide & amore Iesu Christi: immo quā infirmior, & imbecillior videbatur, eo validior & potentior fuit in exercitu B dis mandatis Domini.

11. Aspiciebat in visu noctis Milcho memoratus; & ecce Patricius quā totus igneus domum suam ingrediebatur, flammāque de ore eius & naribus, oculis ac auribus egrediō plūmā tremare videbatur. Milcho verò comam flammigeram à se repulit, nec ipsum vilitatem tangere prauitatem flamma diffusa [sed] dextroī disertit, & duas filias eius parvulas in vno lecto quiescentes atripiens visque ad cineres combuscat: Autem denique per cineres cineres illos sursum eleuauit & in plures partes Hibernie deportauit. Euigilans Milcho meditabatur secum in cubili suo, quid pondēris portaret aut quid prodigiū portenderet ista terribilis visio. In crastino Patricio ad se accersito narrauit somnium per ordinem, obsecrans & obtestans ut, si sciret, sibi enodaret eius interpretationem. Patricius plenus gratiā spiritus sancti respondebat Milchoni: Ignis, quem vidisti de me exire, fides est sancte Trinitatis, quā torus illustror, quam & tibi praedicare conabar: sermo autem meus non capiet locum in te, quia exāmente lucem diuinā gratis repelles à te, morierisque in tenebris infidelitatis tuae: filii verò tuę ad prædicacionem mean in Deum verum credent, ipseque in sanctitate & iustitia omnibus deinceps diebus vita tua ſue C Deo seruientes sancto fine in Domino requiescent: ipsorum quoque cineres (sic illicet Reliquia) Domino reuelante ac ligna faciente, in multos fines Hibernie deferuntur, ac sanitatis beneficia infirmis plurimis impertinent: & verum est somnium & eius interpretatio, quā implebuntur in tempore suo. Hæc dicens Patricius abiit ad confutum opus suum; cunctaque euenient postea Milchoni, & filiabus eius secundum Patricij verbum.

12. Euoluis sex annorum orbitis, cùm Domino dispensante didicisset apprimè Hibernicam linguam ad eiusdem nationis conuerzionem, lacrymis & gemitu à Deo indeſinenter precabatur fibi indulgens a seruite creptionem & ad patriam suam reuerſionem. Oranti illi quādam die Angelus Domini apparuit, stans super ciuiliudam præmitemnis petra præruptum, annuntians orationes ipsius & ieiuniū ascendiſse in memoriam ante Deum. Adiecit etiam in proximo ipsum seruitutis iugum de collo excusflorum, & ad patriam propriisque parentes, expletā navigatione, prospērē peruerturn. Facit ad faciem famulus Factoris Angelum intuebatur, & ore ad os cum illo tamquam amico familiariter loquens, quis eslet, & quo conseretur nomine, ſic itaſit. Nuntius calicus, ſeſſe ē Angelum Domini, administratorum spiritum in munidum missum propero eos qui hæreditatem capiuntur.

Tomus II.

Iuris, Victorem vocari, ſpecialiter ipius custodia deputatum, profitebatur: in omnibus iūis agendis coadiutorum & cooperatore afforē pollicebatur. Et licet caelestis spiritus vocabulo humano conferi necesse non sit, pulchritudinem Angelus humana formā ex aere afflūmpeā induit, ſe Victorem appellavit: ipse nimis virtutem vincendi, &vinciendo aēreas potestates & principes tenebrarum harum, à victoriōſissimo Rege Christo accepit, qui etiam seruis suis de pulvere plasmatis, potestatem calcandi ſuper ferentes & ſcorpones, vincendi & conuercendi Sarhanam donare conueuit. Confero colloquio mutuo, ostendit Angelus Patricio foſſuram humi à porci cuiuscerat, præcepti que ei aurum, pretium quo redimeretur de manu crudelis Domini, in ea querere, adiecit etiam nauem, paratam ad transverendum in Britanniam, ſtar in porta a loco illo ducetis a millibus paſſuum diſtante, & nutu diuino ſecundum auram abique lui preſentia habere non poſſe. Hæc dicens Angeli viito disparuit & allocutio eiusque vestigia vſque in præſens petra impreſa, in finibus Dalaradis, in monte Mis memorat, ut incolarum attestatur aſſertio: eft enim ibi conſtructum in honore S. Patricij oratorium, in quo vigilare & orare ſolet deuotio fidelium.

13. Perrexit Patricius ad locum indicio Angelico defignatum, & inuenit ibi auri ſuri pondus non minimum: laum deinde dominum dirum & durum ſuper fui manūficiis conuenit, eiisque animum auri audiūdum ad aſſentium confeſſare libertatis, oblato dato que fului metalli obroyo auro, inflexit. Solemniter ergo a seruitute mancipij mammonæ emancipatus, abiit viam laum gaudens, & versus mare iter accipit repatriare cupiens. Milcho verò doluit, dimiſile ſe ſeruum ſibi perneſſariū, paetūmque præuarians, ut Patricium reducere & ſolite ſeruitur ſubieceret, ad instar Pharaonis Hebreos perfequentis, vestigio receſſente inſequebatur: ſed nutu diuino mente & pede obterans, quem quatinus non inuenit, omni conamine frustratus, cum dedecore & dolore ad propria reuertebatur. Ad illius etiam augmentum languoris accedit, quod, ſicut Patricius libertam donatus autiguit, ſic libertatis eius pretium, aurum ſclīces, domi regreſio non comparuit. Cononat etiam lancī legali editi liberationi ac libertati S. Patricij: ix enim annis ſeruituti ſubiectū, in ſeptimo decreuit lex libertati reſtituendum. Sanctus Patricius conductu duciſtus Angelico ad mare peruenit, ibique nauem, in qua erant gentiles, ad transverendum in Britanniam expofitam inuenit, qui gratanter illum intromiſerunt, ventilq; ad vota ſpirantibus vela committentes, poſt triduum ap- pliquerunt.

14. Egressi verò ad aridam, inuenierunt regionem illam defertam & inhabitabilem. Ceperunt ergo itinerando terram illam perambulare viginti quatuor diuum ſpatio, & ob viſtulium defectum in horrore & vaſta ſolitudini loco laborabant finis exitio. Per totum verò iter illud praedicabat Patricius pagani verbum Dei, disputans & periuadens de fide sancte Trinitatis & regno Dei. At illi inſtar aspidis furda & obturantis aures ſuas ad vocem incantantis ſapienter, ſepicrunt aures audiendi verbum Dei, donec vexatio daret intellectum auditi. Fama namque aerius ininguente & ingratiſcence, maior eorum, in hac verba fertur prorupisse: Ecce cernis, Chrifticola, nos ſqualientes egitate & miseria, oculique noſtri languente præ inopia: Deutū ergo tuum, quem Omnipotentem instruimus & aſtruiſ, pro nobis interpellā, ut fuli nos reficiat mūnificientia, eiisque à nobis adoretur & glorificetur magnificientia. Ad hoc S. Patricius. Credit, inquit, & conſitempi Deo cæli, qui dat eſcam omni carni, quo aperiente manum ſuam, ipsius bonitate ſaturabitimiſ. In hunc modum Patricio plura perorante, ac pro eis orante, ſubiecto grex porcorum apparuit, & mel filue-

accepit
ab eodem
genitivus

E
envenit, ſe
ſe redi-
mitate

fed illud,
pauſum re-
traſante
hero diſpa-
ret.

Deut. 15,
12.

F.

Appulō
in Britan-
nia ſer-
vare ſe
fame labo-
rare

gregi ſer-
vorum ūb-
eris ūb-
eris ūb-

tre,

AVCTO
LOCILLINO

Autre, quorum profectio copia illis ad fatigatem sufficiens nec ab illa die in tota viâ illa reflectionis sustentatio defecit. Vito ergo tanto miraculo Deo gratias egere, & S. Patricium in summa veneratione habuerunt. Succedentibus prosperis, ac viatici aridente abundantiori, homines illi cito oblitii sunt Deum, qui taliter eos de famis anguitia. Immores enim Dei, & ingrati beneficio sibi diuinam largitatem collato immolauerunt de sua eibis demoniis, & non Deo: immatis fune in hac parte Samaritanos illos quos liber Regum referunt, Deum coluisse, nec tamen idolorum suorum culturam reliquisse. Vnde contigit S. Patricium viginti diebus continuis nullo terreno cibo vesciturque licet plurimum rogatus, nullatenus illis voluit in coniuvio commisceri, ne videtur immoraliitas contaminari. Dedit namque Dominus virtutem Patricio abstinentiae huius tolerande, qui quandam facilitatem ieiunandi quadraginta diebus tradidit Helia Propheta.

Iac. 1,2.

15 Mirabilis moderator omnium Deus electos quos arcuus amat, muletos signis & virtutibus illustrat: aliquoties in variis tentationes, iuxta Apostolum, finit incidere: ut dicante & sciant fortitudinem

B suam ad Deum, qui suscepit eum, custodire, & nihil in le vel de se confidere. Vnde & electus & dilectus Dei Patricius permittitur diuino iudicio ab angelo Sarahane granissime tentari: ad cumulum confirmationis tentatoris, & ipsius tentata corona augmentum: & ne forte magnitudo signorum aut ieiuniorum extolleretur eum. Nocte namque in ipsum dormientem principes tenebrarum fortiter irruit, & mole ingentis faxi e illum oppretit: cadens etiam super eum, omnium membrorum motum & officium, effectumque sensualitatis ei abstulit, eiq[ue]nebras inducens & torporem per triduum, supra modum humanae tollerantiae vexare & exdere non cessavit. Sanctus autem in tribulatione sua clamauit ad Dominum, bis intuicaris in nomine Domini Heliam Principem Prophetatum sibi in adiutorium. Milias itaque Helias a Domino cum lumine immenso illum ab omni prelustra inimici, quæ circumdederat eum, liberavit, illuminansque illum mirabiliter intus & exterius, omnium artuum arque sensuum vires ei reparavit. Inimici autem humani generis consilios, compulsi est confiteri se ab eo deuictum, nec villanum impotestrum se habitum potestatem pravitatem aduersus eum.

16 Digrediens autem Patricius a consilio coniuratorum suorum, ut experiretur, quod multa sunt tribulationes iustorum, per quas oportet nos ingredi in regnum celorum, incidit in manus alienorum: à quibus dominus capitus & dentes efficit, ac anxiaretur spiritus eius in se. Pater misericordiarum ac Deus totius confortacionis secundum solitum morem destinauit Angelum Vicorem ad confortandum eum, prædicentem & pollicentem in brevi cum eripendium de manibus detinuentium ipsum. Quantu[m] enim veritate subnixa fuerit Angelica promissio, probauit ipsius festini exemplo, quæ subiecta est completo tantum duorum mensum spatio. Barbari namque, cuidam de vicinis vendiderunt eum pro quadam cacaabo, exiguo satiis pro tantâ re commercio. Emptum tamen pro tali pretio valutum, dum aquâ repletum ob coquenda carbura more solito superponeretur foco, nullum ignis calorem admisit: imo quod copioius ignis succenderetur, eò amplius frigide. Sciebat vndeque flamma formantis adhuc exterioris fentielatur aqua congelata interius, ac pro igne glacies subitus ponetur. Diutius ergo circa huiusmodi fedu[m] fustra defudatum est, verbumque illud circumquaque diffusum est. Adhuc tamen emptor quod accidit, aliquius fascinatione factum est, cacaobum ipsius venditor ei restituit, & Patricium in sua ditione denouo accepit. Vas ergo menzionatum subcepit calore, naturaliter ministerium exhibi-

buit consuetum: cunctisque claruit, causâ Patricij iniuste vexati, illud contigitum miraculum: statimque, qui illum ceperant, dimiserunt liberum.

a Idem fratrum habet Confessio Patriciana, quod tamen quia certum est vix. v. o. P. M. p[ro]p[ter]e temporis debet libriarie, sed antiquo modo hoc error imputari.

b Id est, adam in modum faxi ingenuus.

C A P V T III.

Peregrinatus in Gallia atque Italia Patricius, tandem obtenta missione in Hiberniam appellat.

17 Iberatus ergo diuinitas de filiorum alienorum manibus, post diuinam captiuitatem restituit proprijs parentibus. Videntes autem illum galii sive gaudio magnovalde, reuixitque spiritus illo, quasi de gravi somno euigilantium, in aduentu filii resurrexi de longinquâ regione. Rogatur ab illis multa preuenientia & laetitiam affluentiâ, ne fu[er]t viles viles viduaret preuentia. Ille vero, ut debitum honorem & obuentiam exhiberet parentibus, cum illis remansit aliquot diebus. Emenio aliquantum temporis spatio, in paternis constitutus laribus, in visu noctis videt virum veluti vultus & habitus, quasi de Hibernia plus epistolam afferente, & vnam sibi ad legendum portigentem: quam ille suscipiens legit, litterarumque in limine scriptum inuenit. Hæc est vox Hibernigenarum. Perlepto enim principio, cum in legendis velle procedere, videbatur sibi in spiritu infantulos Hibernicos matrem vteris inclusos, voce clara clamantes se audire: Rogamus, sancte puer Patri, vt ventas & ambules inter nos, & liberem nos. Ad hunc clamorem compunctus Patricius corde, perlegere epistolam non potuit: sed à somno experefactus omnipotenter Deo immenfas gratias perlungit. Fixum ergo animo habuit ex visione, quod Dominus, qui segregauit eum ex utero matris sua, vocaret per gratiam Iacob ad concordiam & salutem Hibernicam gentem, que videbatur ipsius inuocare & desiderare presentiam. Confulxit super hoc negotio magni consilij Angelum & patrem parentumque deferens. Galilas peteter, ob fidem Christianam doctrinam disciplinamque discendam, per Angelum Vicorem diuinum suscepit oraculum.

18 Cælius eductus & educitus, licet utroque parentem renitentes ac tenebre eum volente, de terrâ & cognatione sua & domo patris sui cum fideli Abraham exiuit, natale solium Britannie pertransiens, Galia r[er]um fines adiuit. Et ne forte in vacuum curereret, aut quod non didicit doceret, B. Germano Antidiodoren Episcopo adhæset & in Christianâ religione ac eruditione plenius proficeret, cum illo octodecim annorum spatio legens & adiungens facias Scripturas (sic ut in eiusdem B. Germani a gesu continetur) moram fecit. Subcepit vterque diuinum oraculum Patricius silex, ut cum S. Germano manaret; & Epifcopus, ut eundem sanctum adolescentem secum eruditus d[omi]n[u]s retineret. Era hic Amisites gener, dignitate, viâ, doctrina, officio, & signis celebrantis; quo singulis fieriorum Ordinum gradus, & etiam Sacerdotalem apicem secundum instituta Canonum percepit Patricius. Simili nihilominus intentione, ob diuinam doctrinam gnoscentia gratiam, cum e B. Martino Turenensi Archiepiscopo aliquanto tempore demorabatur, qui etiam aucaulus matris eius Conquerit esse dicebatur. Et quia idem sanctissimus Sacerdotum carabus monachus fuit, cognatus suo Patricio monachicu[m] habitum, & eius instituta tradidit obseruan- da: que ille deuotus suscepit, acerbis habitu[r] responsibus,

Relax ad parentes:

ad prædictas duas Hibernias per voluntates inuitatas;

de predictâ Gallâ mentes ab Angelis;

ibidem S. Germanus ad horas;

b

item S. Germanus;

Matras;

ab quo

filiis

deputatis;

*Gratianus
tentatus &
approbatu[s]
Sathana;*

*ab Hellen
inuicato si-
beratu[s];*

*Cermones
co-
pias a bar-
bara;*

*v[er]bi littera
fractio, qui
igni admo-
rni calidore
non faciat;*

*ab Hellen
dimisit[ur];*

A dentibus, adornauit, & in eisdem perseverant. Val-
ficientes ad inuenient dicescent ab alterutro, quia B.
Martino, ut ad Tamarentem insulam proficiliceretur,
intuncum est ab Angelo. Sanctus autem Patricius ad
B. Germanum reuelatus, remansit cum ipso aliquot
diebus.

19 Patricius monachus effectus, quæ retro sunt
oblitiſſens, in anteriora se extendit: & quali parti-
pendem prætericam conuerationem, ad celitudoinem
perfectionis festinavit. Incredibili enim abstinentia,
vigiſſimunq[ue] prolatione, ac ceterarum virtutum
exercitijs temeritatem affligebat, & crucis mortifica-
tione, quam habitus præcedit in corde & corpore
ingreſſeret. Summus autem Pastor, qui illum ad
culmen sanctitatis Ecclesie prouochre dispositus, vt
eiceret humilitate de ſentire, humiliisque contenti-
te, infirmitate compati, propriam infirmitatem experiri
permisit. Sic profecto in tanto robustius flaret in ma-
gna perfectionis fastigio, quæ ſirmius fixis collo-
cetur in vere humilitatis fundamento. Ipsi namque
defenderit veleni carnis irrepitantemque à ta-
li concupiſcentia abſtractus & illeſus, carnis porcinaſ
acquiuit: acq[ui]uit in quodam dolio abſcondit. Ar-
bitratur reſiliū, vt haſtus oportunitatem clanculo
appetitus ſuo ſatisfacret, quām vt palam hoc faciens,
lapſi offendit & petra ſcandali ceteris Fratribus
ſiceret. Nondum à loco longius receſſit; & ecce quidam
habens oculos ante & retrō coram eo afflitusque
intuens Patricius oculatum modo tam miraculoflo,
imò monstroſo, mirabatur, & quid effet, at quid o-
culi ante & retrō fixi prætendebant, ſcificabantur. Cui
illeci Minister Dei ſum ego culmine in fronte fixis,
quæ in conſpectu vni video; ac obtutibus in occipite
poſitis inuenor monachum in dolio carnes oceulan-
tem, vt ſatisfaciat ventri ſuo. Hæc dixit, & continuo
dilparuit.

20 Patricius verò crebro pugno peclis perci-
tienti in terram corrui, tantoque lacrymarum imbre
ac ſecili omniem criminum reuſiſſet, illam inebruiuit.
Cumq[ue] folo procurberet euilans & flens, apparuit
ei ſiepe dicens Angelus Viator in forma coniuncta, di-
cens: Surge, conforetur cor tuum; quia Dominus
tranſluit peccatum tuum: deuita impoſterum huius-
modi lapſum. Surgeſt igitur S. Patricius abſaurauit, &
abſcidit à le omnem etum carnium in vita fuꝝ tempus
reliquum. Adhuc tamen humilior deprecebat Domi-
num, ut aliquo euidenti ſigno ſibi demonſtraret di-
ſiſſum esse reatum ſuum. Lufit igitur Angelus Patri-
cio carnes illas abſconſis in medium proferre, prola-
taque in aquam ponere. Fecit itaque Patricius quod
impetravit Angelus. Mira reſ! carnes illar[um] aqua im-
merſae ex extraſta ſtatim in piſces ſunt conuerterit. Hoc
figunt S. Patricius ſiepiſ ſolebat ſuis diſcipulis refer-
re, ob refrandum concupiſcentiam gula. Perplu-
res autem Hibernigenarum, hoc ſignum finiſtre le-
stantes, ſolebant in die S. Patricij, que ſemper intra-
Quadrageſtimam euuenit, carnes aquis immergere, inſer-
tas extrahere, extraſtas coquere, coctas comedere, illa-
laque Patricij piſces nominare. In hoc ſigno inſigni
dicit religioſus quisquis gulam reprimeret, carnes illi-
citate non comedere, nec attendat quid populus ſtuleas
& inſipiens conſuetat agere.

21 Sed animo S. Patricij Sedem S. Petri petere
in petra fundati, & fanēta Romana Ecclesia: canonici-
cis instituti vbiſtis imbuſi, cupiens auctoritate Apo-
ſtolicā iter & actus fuos roborari. Cum autem quod
corde conceperat enodaffit B. Germano, approba-
uit ſanctum iplius propofitum S. Germanus, adiu-
gens ei Chrifti ferum Sergicum Presbyterum, itine-
ris ſocium, laboris ſolatium, ſanctę conuerlationis
teſtē idoneum. Profectus verò diuino influenti ſeu
reuelatione Angelicā ad quemdam, in quādam insulā
Thyreni matis degentem, ſecellit ſolitarium; ſacra-

vite, opifionis optima, magni meriti virum, nomine D
ac opere Iuſtū: cumq[ue] post lanctam ſalutationem
ſalutaria mutuò verba conſeruent, deinde idem vir Dei
Patricio baculum, quem te ſuſcepſiſſe afferuit de manu
Domini Iefu ſibi apparente, ipſi conuerendum d
S. Patricius Deo gratias agens cum viro Dei diebus
aliquot manſit, ac eius exemplo magis ac magis in Dei
proficiens, cī tandem vale factō, cum baculo Iefu pro-
p[ro]b[ati]o[n]e,
medium, signorum effectuum, annus à Deo misum,
fatigato ſuſteſtaculum, vianti ministrans iter proſper-
rum. Siue enim Dominus multa ſigna per virgam fe-
cit in manu Moyſi, educturi populum Hebræorum
de terrā Aegypti: sic per Patricium in baculo, quem
proprijs manibus formatum gefatuerat, ad conuerſio-
nem gentium plurimarum multa & magna voluit, p[ro]p[ri]etati
perari. Baculus iſe in Hiberniā magne venerationis
habeat, & vleque in p[re]ſens baculus Ieliū nominatur.

22 Patricius, propter iter ſibi faciente Deo fa-
lutorium noſtrorum, ad Vibem, orbis caput deuenit, A Celofilio
Apostolorum Martyrumque memorias debitā deuotione
veneratio viſitans, noſtrā & familiaritatē E.
Summi Pontificis naſtū, in oculis euidentē gratiam B.
inuenit. Praefidebat tunc temporis Apostolice Ca-
thedræ, nomine & conuerlatione Cœleſtinus primus,
à B. Petro Apoſtolo & quadrageſimus tertius. Hic
autem S. Patricium ſecum retinens fide, doctriṇa &
ſanctitati probatum perfectumque inuenit, in Ponti-
ficiem tandem conuerſauerat ipſumque ad conuerſionem
Hibernianā gentem deſtinare decreuit. Præmi-
ferat prefatus Papa praedicandi gratiā in Hiberniam
ante illum aliū Doctorem, nomine Palladium, Ar-
chidiaconom ſcileſi ſuum, cui adiudicis ſicis concur-
lit copiam librorum; utrumque ſcileſi Testamentum
cum reliqui Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Marty-
rum plurimorum. Hibernis verò p[ro]adictioni non
crederentibus, ſed obſtinatissimis oppugnantibus, à re-
gione illorum dicasſit, Rotanique tendens in Britan-
niam inſis fines Pictorum, in ſata deceſſit. Quodam
tanquam in Scotiā ad Chriftum conuerterns baptizauit,
trefque eccl[esi]as de robe extreſtas fundauit: qui
bus diſcipulos ſuos Praelatos, Auguſtinum videlicet, &
Benedictum, Silueſtrum, & Solomum, collatis codici-
bus ſuis & reliqui Sanctorum, reliquit. Huic, ſuſ-
tuoſori legatione & labore, S. Patricius ſuccellit,
quia ut Hibernico prouerbio dicitur: Non Palladio,
fed Patricio Dominus conuerterns Hiberniam con-
cellit. Certificatus Dominus Apoſtolicus de morte
Palladii, iter & opus ſalutari legationis Patricio p[re]ci-
pice precepit aggredi, quod antea facere diſtulit con-
ſilio viſis ſtrictiori.

23 Paucō tempore poſt Epifcopalem gradum accep-
tum elapſo, Angelus Domini ſepenominatus Vi-
ne Angelus, Rom[ani] commoranti Patricio appauit, p[re]cepit-
que ei, vt ad Hiberniam iter maturaret, entidemque
inſule plebem predicando Chriftuſ luſtaceret, licut
Dominus diſpoluit. Patricius verò tanto operi ſer-
que tam arduo impotentem & imparem ſe indicans,
reſpondit: ſe nullatenus velle vel poſſe id attentare, niſi
prius videat Dominum poſſet atque ſalutare. Ductus
eft ergo ab Angelo ad montem f[or] Morion Tyrreno
mar[ine] vicinum, leſus ciuitatem Capram ſitum, ibique
ſicut Moyſe Dominum videre & ſalutare meruit lux-
tua ſu[us] amoris ardentis affectum. Quis, quaſio, mente
metiri meritum poterit Patricij, queſie, lingua ad li-
quidum eloqui, cui in terra degeni donarum eſt Re-
gem gloriae, quem in decoro ſuo Angeli deſiderant
proſpicere, facie ad faciem inuieri, & quod praedicaret
hominibus, ab ore Aleſtini edoceri? Promiſit ei Domi-
nus ſe preces eius exaudierunt, & in omnibus ſuis
agenzi coadiutores affiſſurum. Exiſtione ergo &
collocutione diuina conforſatus & corroboratus, ad

AVCTORE
SOCRI-
NO MON.

In Hiber-
niam nati-
gavimus

de profundi-
natum non
adversum;

B super are-
lapideam sa-
cra facili mag-
nitudine;

phalanges
dannunio
convenit et
sum me in
pedire;

signo Cru-
cis fugari;

appulsi in
Hibernia;
et magno
accipimus;

piscatum
flumen ma-
ledicto red-
dit seruos;

A opus ministerij diuinitus sibi iniuncti, à Domino etiam Papà commisit, confundmandum anhelat, & versus Hiberniam cum viginti viris, vitâ ex sapientia praeclaris, ab ipso hummo Pontifice sibi deputatis in adiutorium, regreſſum maturauit. Diuertit autem ad B. Germanum nutritorem & eruditorem; ex cuius munere accepit calices & vestimenta Sacerdotalia, copiam codicium, & alia quæ pertinent ad cultum & ministerium ecclesiasticum. B. Patricius iter accelerans aduersus Hiberniam, cùm in portu in Britannia finibus sito, nauem cum suis transfractatus confenderet, quidam leprosus littori astuta se Sancte obseuit, obsecrans & obtestans in nomine Domini Iesu quatenus ipsum in naui secum afflumpsum, in Hiberniam transtuleret. Vir Dei pietatis viceribus affluens, annuis precibus pauperis miserandis; sed nauta contradicebant & ceteri, qui erant in naui, afferentes, quòd d nautis fatis onusta esset, & ipse foret omnibus oneri & horrore. Sanctus de Dominica potente clementia confidens, alte-
re lapideum sacramentum, à Domino Papâ sibi donatum, super quod diuina mysteria celebrare conuiuerat, in pelagus proiecit, ac super illud leprosum federe fecit. Sed horret animus, hæcer stylus exprimere quod acci-
dit diuinis. Tabula illa lapidea taliter fascinata fere-
batur super aquas, regente illam lapide angulari; ac contra naturam natans, nautique collaterans, cum eā concordabat pari curfusque codem momento in eodem loco applicabatur littori. Applicatis itaque omni-
bus proplerè, inuenitoque altari cum onere suo, sonat gratiarum actio, & vox laudis in ore sancti Prae-
tulisi, exprobraque difficilis & socijs itineris incre-
dulitatem ac duritiam cordis, emollire moliens corda lapidea in carne, ad exercenda opera caritatis.

24. Cumque Sanctus cum suis nauigando approxi-
masset terræ, proflexit multitudinem dæmonum in
modum circuli conglobatae totam insulam circum-
cingere, & ex aduerso opposentes sele quasi murum
atrium suum welle fortiter custodiisse, conantes ingrel-
sum sibi obstruere. Sancti vero cor non turbabatur,
nec formidabat à facie deformorum illorū scienſi plu-
res esse fecum potentiores, quam cum illis ad fuitu-
telam & delectationem ipsorum. Stabat ergo Sanctus
fide immobili, sicut mons Sion, confitus in Dominis,
quia montes Angelici in circuitu eius, & Dominus in
circuito famuli lui, fortis plane & potens in prælio.
Sciens sanctus Praeful omnes hostes illos in virtute
Crucis Christi à se devincendos, erat à facie dexterā
C signum Crucis edidit; & quod vidit euannras, fùloque
in fide confirmans, illus & imperterritus pertransi-
vit. Induris itaque virtute ex alto, accepta arma po-
tentia à Domino, ad conterendas aëreas potestates,
aduersis omnem altitudinem extollentem se contra
scientiam Domini, viriliter exercuit, in promptu ha-
bens vescicū omnem inobedientem & contradic-
tum eorum, sicut in sequentibus evidenter elucebit.

25. Applicuit vir Domini cum sui itineris con-
sortibus infra tenuis Lagenis in portu Inberide, vbi
flumen mari influens abundabat tunc temporis pil-
cium multitudine copiosā: pescatores autem tunc ex
aqua ascenderant, ac retia repleta pescib⁹ post se tra-
hebant. Sancti autem Praefulis familia fama fratre-
figata, obnoxie petebat ab eis aliquod solatium tibi
impartiri de pescib⁹: sed barbari & inhumi, non
solū repulunt, sed & contumeliam reddebant ro-
ganib⁹. Quod Sanctus moleſe accipiens, lente-
niam quasi maledictionis protulit, dicens; Flumē istud
imposturum non proceret pices, ex cuius capturā co-
piosa cultores Cunctipotentis petentes ab idololatriis
dimittuntur inanes. Ab illo ergo die vique in præfensi
flumen istud sterilitate damnatur propterea, vt sen-
tientia ore Patricii prolata patentes probaretur à facie
Domini Dei sui egressa. Progreſſus Pontifex sanctus
ad locum, qui vocatus Aonach Tailtei, diuertit ibi-

que quantulocumque quietis refrigerio se atque suos
recreare, ac predicatione sua officium iniitare dil-
potuit. Loci verò incolz idololatriæ non suffarentes
viri Dei præsentiam congregati in vnum violenter ex-
pulerunt eum à finibus suis: quia solaris lampas lip-
pienibus oculis est intolerabilis. Sed Deus, quem
Patricius portabat & glorificabat in corpore suo, non
sinebat famulo suo pro nomine suo ignominiam illa-
tam tri inulant, sed indigenis incolis condignam ve-
lociter vindictam. Terram namque eorum fructiferam
conuertit Dominus in faltiginem à malitia habitat-
tum in eā, quia mare infolis rheumatis nouo proflu-
vio illam operuit & vt infatibilis fieret in æternum,
in palude viginofam est conuerta. Diuertens deinde
ad quandam insulam parvulam, aliquantis diebus
recreandi gratia ibidem demorabatur, qua non longe
à terra distans, insula S. Patricij vique in præsens no-
minatur.

26. B. Patricius cum suis nauim ascenders, diu-
rit ad Aquilonares partes insulæ, Aquilonarem hostem
expugnatus, ipsumque ex cordibus, in quibus le-
dem posuerat sibi, expulserat. Sic profecto recedente
Aquilonio Auster perflans aduenit, & in lacribus
Aquilonis hortum Domini aromata profluebant plă-
tare. Velle etiam adiacerat ei, Milchonem Regulum
ad huc superstitem, cuius seruio quondam subiuga-
tur erat, ad agnitionem veritatis perducere, Regulique
veri, cui seruio regnare est, seruio facere. Sed quia
non est via hominis in potestate eius, sed gressus eius
à Domino diriguntur; applicuit in finibus Vlach, que
modò Vlida dicuntur, vt vafa misericordie ibi collige-
rentur. Egressu autem ad aridam Patricio, pagano-
rum multitudine ipsius aduenientem exspectans, obuium
occurredit & obstat. Magis namque & arioli ipsius regio-
nis coniecturando vel vacinando, insulam per Patri-
cij prædicationem conuertendam præcognouerunt,
eiusque aduentum longe ante in hac verba prædi-
xerunt: Adueniet in circulo tonus in capite, cum suo
ligno curvo; cuius mensa erit in Oriente domus sua,
populusque illius retrorsum illi astabit, & ex mensa
iùs nefas cantabit, & tota familia sua, fiat fiat, respon-
debit. Hic autem cùm aduenieret, deos nostros destrueret,
templa & altaria subuertet, turbas post se seducet, Re-
ges libi reflentes subiiciet, aut de medio tolleret, & do-
ctrina eius in seculum feculi regnabit. Non ergo mi-
rum aut incredibile videatur, si Dominus inspirante
aut etiam permittente, magi de aduentu S. Patricij &
æcibus talis præterit, præfigendo: cùm Basalem
ariolus, & Nabuchodonosor Rex præclarè propheta-
uerint de aduentu Dominicu, & testimoniū dæmonia
peribuerint Dei filio. Quid autem dixerunt, illum
nefas cantaturum ex mensa, liquido constat ipsum, qui
in veritate non stetit, sed ab initio era mendax & pa-
ter mendacij, hec blasphemando protulisse per ipso-
rum ora.

27. Aut postea in supplemento conscripto per Eriksen monachum
sed nihil hoc de tempore ipsius, quo eum Germano Patricius fuerit.

f. Id virum: quippe quis non nomen statu agerat XII.

c. Id est in monachio B. Martino, & quidam de priu quidam ad

S. Germanum veniret.

d. Et exemplarum hinc & ad appendicem relata de viro hospitali-

ki conuertit inueniente seruio, quo in hanc insulam Patricius in-

seruit, ubi deinceps hanc dicit: de eiusnam parsitate & pri-
uilegio nihil hic legitur.

e. Imi 47, iuxta & ait Vnde & receptam in Ecclesiæ usque inter
chronographos Pontificis Romanorum seruum.

f. An quia Moi hiberni magnus insignis, hinc nomen fin-
genit occasio tecum, aut auctor à quo hic accessit, data est. Quid
autem hoc lat. Capua, numeri quadragesima ultra Romanum aduenit:
cum in reliquo veris Hiberniam parva ista contingit? Vnde unum hunc
dubius textus aliquem vel audax impedi interclusus glorijs atti-
puit decernens imperius locellus.

et agrum
fructiferum
cooperi.

Fragrante
natus ad
Molchonem
redire,

ad adven-
tus collige-
re.

ab aliis
magis.

et primis
vacina-
ti.

et primis
vacina-
ti.

A

CAP V T IV.

*Proficiscitur in Dalaradiam Milchoni fidem
predicaturus; Leogarius in obſides Dichonis
ſicut.*

*ab invicto
Regi rego
prelubore
paratus*
*in Patria
bonis
cana misere-
fatu*
*adibutus
obligatus*

Rex autem principalis Hibernie, Leogarius nomine, filius Nevo illi, recolens praedictum prætagium, præcepit patrioſis suis, ut Patricium pede terram contingentem confelum eliminarent de paribus illis. Samet autem Patricium in portu, vocabulo Inbher-Slan, exiitens de naui folus exiit de fado alio locum: statimque populus infidelis ac moribus caninus, canem infigebat ferocissimum ad mortuum mortificum inferendum Pontifici. Canis vero viso viro Dei penitus obmutescens, ad instar lapidis totus dirigitur, arque immobilis quali fixus tubulat: evidenter indicio tubis infigatores, lapidum cultores, dīs suis similes ostendens. Quod cum cerneret quidam vir viribus robustis, starvā giganteus, animo atrocis, Dicu dicetus, scutis gladium in sancti viri vibravit interitum: fed

B opponente Domino brachium protectionis nunc, omnē robur in eo enarcuit rotundique obniguit, vt nec pedem ad ecculum, nec manum mouere posset ad iecū. Vir ille tale signum in se expertus, repente in virum alterum mutatus, de elato humili, de truculento mitis, de idololatria fidelis effectus, prædicante Patricio cum omni domo sua in Christum credere baptizatur. Sic profecto, qui primus & præcipuus erat Chiristianae fidei in illa terra impugnator, eiusdem effectus est primus professor, & vique ad vespelum dierum suorum constantissimus executor. Sic itaque a vinculis peccatum absolutus est in anima, sic ab omni flusore soliditatis soluta sunt ipsius membra, singulisque artibus sensualitatis & roboris primita, restituta fuit officia. Ecce signum, quod quondam in Rege Ierobeam patratum liber Regum narrat, Patricius in Dicu salubriterbat: nam cum idem Rex idolis sacrificans ad Propheteram ſe redarguerent comprehendendū manum extenderet, mox brachium eius obſtupuit, quod postmodum ipso pœnitenti Propheta deprecatio refutavit. Nec tamen lanus effectus, errorem suum defuerit: Dicu vero viriisque hominis fanatici tem depepsis, ad augmentum & argumentum interna devotionis, quam erga fidem hiuncceptam habuit, locum curi pertinetis suis, in quo signum illud apparet, ad nouam ecclesiam in eo confruendam, S. Patricio contulit.

C in eodem loco, ipso Dicu perente (necio quā de causā) à Sancto Dei ab Aquilonari parte veritas Meridianam plagam eccliesia adficatur; forte ut ab Aquilonari frigore infidelitatis ad fergem meridianum fidei caritatique Christi mystica huius structura extores idolorum incitari videtur, quæque vique in præcis ab insolē Sabballi, id est, borrum Patricij nominatur. Procella enim temporis egregium inhibi monasterium construxit, in quo perfertos monachos introduxit, ad quorū vntū non longè a loco permeatissimare terrā fontem orando produxit. Huic econobio S. Dunnum discipulum suum Abbatem constituit, vbi & ipse de prædicatione reuersus, cum eo non paucis diebus dedit. Quādam die cūm in eadem eccliesia almificus Antifites Patricius altare altaria diuinā mysteria agens, quidam maleficus filius perditionis, latelles Sathanæ, acceſſu antequale exercibili torris flans, per fenestrā cum virgā calicem euentis, & facrōlanēa facrificia, facrilegū ſuper altare effudit. Dominus autem fecul sám horribile in instanti terribilitate vindicavit, hominemque nefarium nouo, in modo inuincito modo è mediis tulerit. Repete enim terra terribili hiatu aperiens os suum, sicut quondam Dathan

& Abiron, degrediuit magum illum, descenditque vi-
tus vique ad infernum. Absorpto verò mago, tellus
dictis & disrupta hiatum contrahendo conciliat: fed
fossa ibidem remanens, cernentibus diutina vindicta
indictum ostendit. Contristatus autem sanctus lacri-
fex ſuper effluo calice, cum grauissimi lamentis ē affi-
ceret, calix eum diutini facrificis integris loco ſuo
compositus diutina virtute coram illo erectus ſteti, nec
vllum vefligium effuſi libamini vſpiam apparuit.

Erat prædicto Dicu germanus carne, Rius nomine, exat & infidelitatis proœcta, cuius corporis tabernaculum præ ſenio ſentiebatur pronum proximumque ruinaq[ue] grauiffime dolbat tisper magi in-
terit, & fratris conſuſione. Hie enim torus terram ſapiebat, vitam nullam præter prefentem effe credebat, fratrem etiam ſuum ſe amittit affinabat, qui in Chiristum credens ad furoram gloriam, que reuelabitur in ſeruis eius, omni annuli anhelabat. Hac de cauſa ſingulis diebus impugnans tribulauit Patricium, & nitezbat oppilare os ſuum, ne difſeminarer verbū Dei per illam regionem, vt aug. retur in Domino numerus creditum. Sanctus autem hominem Chiristo ſacrificare volens, conuenit illum viuis ac veris ratio-
num aſterionibus, ad credendum in cunctorum Con-
ditorem ex ipſis creaturarum ſpeciebus & naturis per-
ſuadens: & vt eum in viam veritatis efficacius induceat,
verbi fidem faciens, ſignum ſecutum ſpropo-
dit, dicens: Cūm omnium atrium ſenſuſque tuo-
rum officia in te ſopiantur emorta, vitaq[ue] tua lu-
men in limine iaceat, si Chiristus tibi reſtitueret vires
& venitatem vernantis iuuentus, nōne tune in il-
lum credere tenereris? Reſpondit ille: Si tanti miracula exhibitionem exquiraris in me per Chiristum, con-
ſequenter credam in ipsum. Orauit ergo S. Patricius,
& manus imponendo eum benedixit, ſtatimq[ue] de-
crem & fortitudinem induens, in ſatum iuvenilis æ-
tatis reſtoruit. Omnes ergo, qui aderant, & tali ſig-
num patratum stupor circumdedit, & in laudes Chiristi
& reverentiam S. Patricij iſtorum ora reſoluit.

F 30 Suprā memoratus igitur Rius, ſicut exterius in corpore, ſic interius renouatus ſpiritu mentis luce adiunctis ſibi tribus fratribus suis, cum alijs multis purificari meruit fonte ſalutari. Poſt hæc videns hominem sanctus Præful penitus à peccato purgatum, & iuroſam lubricamq[ue] viam vite mortalis tranſigendī in foribus adelpe peccatum, ſancto Spiritu dictatae, dixit ad eum: Elige modū, vtrum in hac valle lacrymarum, in terra tribulationis & angustiarum elongentur anni tui an in præſentiarum, finita præſentis vite mi-
feria, ab Angelis lucis alſumptu intrœas in gaudium F
Dominii. Dei tui. Ille verò, credens videre bona Domini-
nit in terrā viuentium Eligio, inquit, & cupio difſolui-
& effe cum Chiristo in eternum, magis quām habita-
re in tabernaculo peccatorum. Accepit ergo de manu Epifcopi ſancti vitale Viatum: & illuc in manus Do-
mini commendans ſpiritum, introductus est in ſempiterni quietis refrigerium. Sanctus Patricius ſepedi-
do Dicu dilecto luo ſua custodienda commendans, ad visitandū Milchonem quondam Dominiū, ino-
to ſorem ſuum, ſicut corde conceperat, & op̄t profi-
ciſci ut ipſiū tam inueteratū dierum maioriū in pra-
dicando, verò faceret conſeruum ad inflatum Chiristi-
tā fidei. Milcho autem malitiosus menis homo, &
minifter mortis, ſperabat Patricij prædicationem pet-
nare poſſe quodlibet peccatum laxatum: verbo etiam
lucido atque ignito, aut miraculo irrefragabilē compelli ad credendum timiſiudi quum inognominio-
sum duebat, doctriñe ſerui quondam fui ſubijet, &
infusa Creatoris cultura potius quām idololatria
inueterata ſubiugari. Ve autem audiret Antifites Al-
tissimi aduenire, datus in reprobum ſenſum filius per-
ditionis, collectam totam ſubſtantiam in vnum flam-
mam tradidit, ſequē dafuper in medijs ignibus proi-
cens,

D AVCTORI
TOCCLINIS
NON.
Sanctus
Chiristi
et
integro ea-
ficiſci
tur.

Rufus Di-
chonus fra-
terni ſibi
objungentur

E ut credan-
te

Typum fla-
renti ſati
ſequuntur:

**qui bapti-
zantur**

etiam

**Milchus, ne
creas & co-
gnas.**

**le Chi
ſanomis
dau.**

A ciens, insulari Iudeæ, infernalibus furis holocaustum se
AVCTORE fecit.

31 Sanctus Paulus Reguli consumpti existalem exitum de monte propinquo propiciens, ipsius animam in formam ignis serpentis mergi in barathrum videt, & iudiciorum abysillum multam aduentis, lacrymosis suspiris in hæc verba prorupit: Regis huius, qui se duplicitate dannatur, ne erederet in Creatorem calci & terræ, lemen non possidat terram habeditate; sed in perpetuum deprimitur insolubili feruitute. Quod itaque iuxta verbum viri Dei evenit, nam nullus de flirpe eius in regni solium post ipsum ascendit; sed in brevi generatio illius gladio, aut fane seu captiuitate sub durilius seruitus iugo de terrâ, ut dicitur, citè dispergit. Sic, sic Dominus vicit & vindicat peccata patrum in filios; & secundis ad radicem arboris mortis eam ponitur, ne prauitatis proferat ramos. Sed quia Deus multos de lapidibus iuicet filios Abraham, & de spinâ foliis rotas producere, ipso Domino inspirante, duæ filie illius supremamorati Milichonis conseruit sunt ad fidem Patricij prædicatione. Nominabatur utraque Emeria, dum falutari abluerentur vñda, que sancte & religiose vixerunt, &

B post mortem lepulæ sunt in loco, qui dicitur Cluanibron, & sicut ipse Patricius longe prædixit, multis miraculis claruerunt. Reuerteris inde Sanctus ad dominum Dicuh, diebus deguit ibidem non paucis, atque ad Christianam fidem suscepitiam prædicando, ligna & prodigia faciendo, profutus populis malis.

32 Fuit quidam bonæ indolis adolescentis, Mochua nomine, porcus palvens, quem S. Patricius inuenit fecit oppidum Brettan, per illas partes prædicando iter faciens Spiritu revelante intelligens, illum futurum vas electionis, prædicabat illi viam salutis. Ad illius verò prædicationis vocem puer credidit, baptismum suscepit: quem Sanctus statim alphabetum docuit, datâ nihilominus benedictione litteris influentium tradidit, sicut in viam Iacob abiret. Adolescentis autem vñctione magistrâ, infra vñs mensis spatijs didicit psalterium, & antequā annus exploretur, perfuert ad noctitiam sanctarum Scripturarum. Euoluto aliquanto tempore, reuertebatur ad præfatum pagum S. Patricius, cui occurrit Mochua memoratus. Cum autem confidentes conferrent de celestibus munib, baculus destinatus cælitus occidit illorum in medios cuius caput in finu Patricij, cuius pī tacut in gremio Mochua. Ad gratulans Sanctus de munere millo mirabiliter adolescenti, dixit illi: Noueris, fili carissime, hoc baculo pastorali animarum custodiā committendam tibi. Ipso verò reculante, & prætentende inopiam scientie & imperfectionem atatis tuæ, Sanctus fetur ad illum dixisse: Noli dicere, quia puer ego sumquianus ad omnia, ad quæ mittet te Dominus, ibis, & quæ mandauerit tibi, in eius nomine loqueris. Per singulos igitur gradus faceros ordine debito decenter promotum, tandem illum in Episcopum prefato baculo fibi collato conseruatis, & Andromenii Ecclesiæ præfecit. Ipse verò in Ecclesiæ Dei multum verbo & exemplo profuit, virtutibusq; ac signis clarus, ad cœlestia regna migravit: sepultus in ecclesiâ suâ, in qua Deo dignè ministravit, cerebrisque miraculis coruscans, cum Christo se viuere comprobare consuevit. Baculus memoratus in cædem ecclesiâ referatur, baculique volans ab Hiberniis nominatur: & quia S. Patricius vñrum illum de subtili curâ ad Pontificatum promovit, porcus de territorio eius assumpitus, annuatim Ecclesiæ Dunensi perfoluit conseruit.

C Loegarius leonina feritati homo, superbo & inflatiabili corde ambulabat in magnis & mirabilibus super fe, eo quod sibi videbatur se terram possidere in fortitudine brachij sui & robore virtutis sua. Habebat namque omnium magnatum comprouincialium collimitum regno suo obliques, & ipsius etiam Dicuh

felices filios petere se habebat, ne quis eorum auderet / caput leuare repugnando, aut calcantem recalcestrandæ contra se. Erat enim magorum & aruficum ardentissimus amator, radicatus & fundatus in idololatriæ errore quinimodo durâ ceruice & indomibili corde ad credendum & obedendum fana doctrinæ. Ut autem agnouit, Dicuh cum omni domo sua, cognatione & genere, ad Chritum conuerterunt patris dijs in dæmonij abrenuntiæ turbabatur oculus & animus eius præ furore iræ & indignationis fuz. Motus igitur animo, oblides eius modo faris permicio praecipit panitia quia, vt fit perirent, prolubuit potum illis ministeriis. Pontifex sanctus hoc Spiritu docente didicit, & ipse Dicuh indicauit. Admonuit itaque ut ab eodem Leogario iudicias saltem decem dierum peregrinaret, donec ipse Patricius præsentiam tuam Regi exhiberet. Petij ergo homo iuxta viri Dei monita, nec ullatenus vñus diei requiri impetravit: sed potius pīse suâ, velur vehementiore flatu, eorū ultra succensum acriori ira incendio inflammatus. Quid cùm ad autres peruenientem Præfus, ad confusa confudit armis orationis: & ecce nocte leuenti oblidibus incarceratis Angelus Domini apparetis ipsi potum propriauit, sicut illorum fedavit, inquit mirabilis ut extinguedo effugiat. Ab illa horâ nulla iris perphilis illos apprehendit, donec pacis diebus tractans, orante Patricio, iterum Angelus adueniens de domo carceris & de manu inimici eos liberavit: de loco namque, in quo carcari tenebantur, à Diversi citate distante dixerat prægrandi, per aëris vata, sicut olim Habacuc Prophetam, illos transportans, vñus illorum in loco vñi nunc Dum adiuncta est ecclesia S. Patricij alterum in monticulo vicino, circumcluso palude pelagi, dimitis & caenatis, quibus vinculari erant, separatis confregit. Verque vñ locus vñque in præliis a cœmis contraria his vocabulum feliciter Dun-daleth-glas est tortus.

33 Vita illi apud Celavium mem. 31 addit. aliquas circumstantias hic omittit. Alio autem ut S. Patricius reselante ubi Dominus inquit amico suo: Obides tu caper suis & valde uitante Longate filius Neill posuimus deus probabunt eò quod me suscepisti & credidisti Christo. Videremus eum & die ei, & factum decem diesbus pous & requies deus obdidit, donec ego ad illum perueniam. Tunc perexit Dicuh ad Regem Leogare, & munitam ei haec verba. Rel. vero Leogare valde karuit dixit: Requies vñus diei vel potius non dabitur eis. Deinde Dicuh retro reuerteris est. Sequenti vero nocte venit Angelus & dedit possum oblidibus, & ab illa nocte numquam fitterunt, donec postea Patricius peruenit.

CAPVT V.

S. Patricij congressus cum Rege Leogario & certamina cum magis eius.

34 Prope erat Pascha, dies festus Christianorum, in quo Vita mortua ex mortuis resurgens primariauit & probauit resurrectionem mortuorum: fedit autem sancti Pontificis cordi, hanc diem follementum, quæ Dominus rediuitus, calicis ciuibus atque terrigenis fecit exultabilem, in campo Bregh Iepciolo ac (panofo) tollemorienti; ibidemque euangelizando regnum Dei, & baptizando populum acquisitionis, genus electum Christo aggregare. Ascendens in nauem nauigando decenit ad quendam portum præfato campo vicinum, egreditusque ad terram, commendata naui sua, suo nepoti S. Lumnano, pernoctandi gratia in cuiudam viri venerabilis, qui vocabatur Seignen, declinauit domum. Pater familiæ Patricius gratauerat hospitio collegit, sperans salutem domui sua affigurauit ex holpitate tanto; nec fecellit eum spes sua: quia prædicante Patricio verbum salutis, credens baptizatus est cum omni domo sua. Habebat vir ille filium, quem Sanctus vñsal salutari obliuens, ac nomen ei ex re adaptans nominauit

posteri eius
monopoliū
regi aurū
prædictum:

plus cōser-
fa minera-
lū clauē.

Mochua ex
fabrō:

baculo ex
lum mōs,

baculo ex
lum mōs,

defensatur
Episcopus
Andromen-
ja futuræ,

Dicuh
conversum
indigens
Lagarus

et obli-
sū & &c
corporis
Angelus
heranci.

guirante
Patricij
Angelus
heranci.

E

S. Genesius cū
familia ba-
ptizans

Et eius
Benedictus

A natus Benignus. Et verè sicut vocabulo sic & vitæ & moxibus erat Benignus, dilectus Deo & hominibus, in terra & in celo gloria & honore dignus. Hic sancti Pauli lateri firmiter adhaesit, nec ab illo auctelli villa-
nus potuit: cum enim Sanctus quieti membra datu-
ras lesto se recipi, ille purissimus puer a patre &
matrefugiens ad pedes Sancti se proiecit, ipsiisque ad
peccatum suum suis manibus contritius trebocque de-
oculans ibidem pauavit. In crafsum cum Sanctus
proscincitus ad iter uno pede in landalibus altero in ter-
ra posito, vehiculum ascenderet, puer pedem illius
stricis manibus apprehendit, obsecrare & adiurans ne
se reliqueret. Et cum illius amouere a Sancti vef-
tigij & secum retinere vellet vterque parens, puer cum
magno fletu & ciuatu clamauit, dicens: Recedite, que-
so, recedite; dimittite me, ut pergam cum aucto spiri-
tuale Patre. Sanctus verò in tenello corde & corpori
devotionem tantam intuens, in nomine Domini illum
benedixit, secum illum letari in vehiculum iubens, ip-
sum successorem ministerij sui, sicut & fuit, fore pra-
dictus. Idem namque Benignus in regimine Pontifica-
tus Primatusque rotius Hibernia successus. S. Patricius
virtutibus & miraculis clarus quieuit in Domino.

ad patres
Patrius,ad predictos
suo futuros
successores.Ob ignum
Pachalium
Becorum.teat a logi-
fieri, quod
Graues
ceteros.Legatus
ad Patrium
approbatus
egreditur.

Psal. 19. 8.

auctorios
verar. apf.
furgi.good tam
jent Er-
cina:Elogio-
mum magis
Lectio

B 35 Sanctus Episcopus sacratissimo Sabbatho in
vigilia Pascha, ad locum aptum arque antenun, vo-
cabulo Fartechin, in campo praeominato praëla-
rari solennitatem celebratur diuertit: ubique, iuxta
sancta Ecclesias confuetudinem, de igne benedicto lu-
minaria accedit. Contigit nocte eadē idololatras
quondam subline felatum, quod dicitur Rach, frequen-
tare: quod & ipsi in tenebris incedentes principi te-
nebrarum solebant conferare. Moris erat apud illos,
ut ignis totus circumferat extingueretur, nec reace-
deretur ab aliquo in circumiacenti prouincia, nisi prius
accensus appareret in aula Regia. Rex autem Leogari-
rus in loco dicto Teamhair, tunc temporis principalis
fede totius Hibernie, cum suis auxiliis constitutus, ignem à S. Patricio accensum intuebatur, admirabatur,
indignabatur: & quis tale quid præsumere audebat,
scitabatur. Quidam magus inter ceteros alios, igne-
que conspicuo quasi vaticinando Regi dixit: Nit ha-
nosce ignis ille extinxens erit, accensor eius cum suis
sequacibus in totâ insulâ principibat. Quo auditio.
Rex admans, & adducens secum suorum multitudi-
nem in impetu iræ suæ perrexit ad extingendum ignem. Duxerat enim ter nonies cursus secum: quia fa-
ciliatio nognacit seducens cor eius, peruerserat et tali
numero vbiq' prouincie fibi omnem triumphum:
conuerit etiam facies hominum & iumentorum ad
laudem Patrii secundum traditionem magorum, cre-
dens conatus suum non posse ab illo impediti. Vi-
dens Sanctus multitudinem currum, incepit humu-
rbum: hi in curribus, & hi in equis, nos autem in
nomine Domini Dei nostri iuocavimus. Cum autem
Rex approquivaret ad locum, Magi disfluerunt Re-
gi accedere ad Patrium, ne videbatur præstantia sua
honorable, & reuerente quaii adorare illum. Subsistit
Rex, & malefici monemibus mitemus munios Patri-
cio, præcepit præfariam sui exhibere fibi: interdixit
que suis omnibus, ne quis affligeret aduentum. Pra-
esul peracto diuino officio vocatus adiuit, nullusque ob-
iectum Regis Sancte afflirexit. Quidam autem
Hercus nominis, filius Degha, qui multa de S. Patri-
cio dixit, in conspectu omnium affligerunt illum ho-
norificè tusepserunt. Sanctus Paulus ipsum benedixit, vi-
tamque ipsi æternam promisit: ipse autem in Deum
credens Baptismi gratiam percepit, & vitam virtutibus
& signis inelytrum ducens, postmodum Episcopus ei-
ficiens, in ciuitate Slana ad cœlestia migravit.

B 36 Exiit quidam magus Regi acceptus arque a-
mictissimum, nominatus in illo loco Loehu, loquens
nafria aduersus Dominum & Christum eius: artibus
namque dementatus demoniacis, Deum si esse affe-

rit, euilique præstigijs populus perficitus, pernicioſa
doctrinæ perticaciet adhaerens, ipsiū quasi nūmen AVOTORI
aliqd co-luit. Blasphemabat iugiter viam Domini, &
ab idolatria recedere volentes fatigebat subvertere
vel auertere à fide Iesu Christi. Eodem penè modo ad-
uerterebat S. Patricio, quo Simon magus reficiebat legi-
gitur Apostolo Petro. Quidam enim vice, cum a prin-
cipibus tenebatur ac potestatibus aereis, huiusmodi
de terra a in aera eleuaretur, & Rex populisque in-
tuenterit illum quasi eunte in celum. S. Patricius hoc
videns in huc modum recte precepit fidelis ad Dominum
nū Domine Deus omnipotens, tolle magum istu blas-
phemum lanū nominis tui de medio, ne in te creden-
tibus vel creditibus vterius sit impedimentum. Nee
moraz sublimi & innati ad terram demissi cum globo
niuis, ante pedes viri Dei corruit, capiteque ad fulgrem
elio, diruptus & contractus exspiravit, spirituque in
inferno sepelendum tradidit.

B 37 Rex autem super magi morte multum móle-
status, ira totus incanduit, & cum suorum populoso-
catu in S. Patricij necem confixit. S. Patricius
videns impunitum illorum, clara voce plallendo, illum
vericulatu inchoauit de palatio: Exurgat Deus, &
dissipentur iniicii eius, & fugiant qui oderunt eum à E-
facie eius. Dominus autem adiutor & protector suorum
in salutem, suscitauit ab hac multitudine Patricium
in omni domo suā famulorum fidelem sic. Excitatis enim
terribili terra motu, & horribili tonitu, iusta et-
lam fulminis coruantes quoddam peremti, alios in
terram prostravit, reliquos in fugam conuertit Do-
minus. Sic iuxta Propheticum eloquium: Emifi
Dominus lagitas suas, & dissipauit eos, fulgura multa
tiplicauit, & concurvauit eos. Misit enim inter eos le-
cundum Ilias præfagium, spūtum vertiginis, & con-
uertere fecit idololatras illos contra scipios, velut Æ-
gyptios contra Ægyptios. Vnusquisque enim in alterum iruit, & vir in fratrem suum arma conuertit: cur-
rit & ascensores corum deicti sunt per planitiem, &
precipiati: quadraginta nouem viri profratis, vix
ceteri existerunt remanserunt. Rex autem ab increpatione
Domini, & ab inspiratione spiritus iræ eius tremefac-
etus, fugiendo latitabat tandem cum quatuor viris in
quodam & conciliu, ut se abscondeat à facie furoris
Domini. Regina verò pro Regis reconciliante roga-
tura, reuerente acclavi genibus flexis ante S. Patri-
ciū, spondens iponum luum ad ipsum venerunt &
Deum iuum adoratum. Sanctus annuit, & oratus
ad Dominum, & exsultauit clades, & rediit ferenum. F
Rex iuxta conditum, sed tamen duplice corde, ad
Sanctum accessit, genu flexit, finxit le adorare, in
quem non erudit. Labiisetiam iniquis & corde do-
loso Praefulem precabatur, ut in crafsum domum
suum visitare dignaretur, sive illius montis & pre-
ceptis parvum pollicebatur. Vir verò Dei, licet Do-
mino reuelante non ignoraret iniquitatem, quam pe-
nitens meditabatur in cubili cordis sui, confidenter ta-
men habitans in adiutorio Altissimi, exequientius pe-
titio.

B 38 Rex valefacienti Episcopo reuertebatur ad pro-
pria, varijsq' in locis, per quæ transiit erat Patri-
cius, polute infidis, vt aduentum priuaretur. Et
quidem plures annos interfluabant, qui in diuersis va-
cis transiit adiutori poterant, quorum fecus quadrilibet va-
diuum abscondit nonem curru cum funebi fatelliti-
bus, ut si ab aliquo euaderet in aliunu incideret, sive
nullo modo pertransiret indemissus. In crafsum autem
Patricius cum octo viris tuncum, & pueru Beni-
gno superius memorat, recto itinere Themariam id,
est, Teamhair vbi Rex tunc iubabatur, tendens
transiit per sordium vitæ eius infidianum oculique
eorum tenebantur ne videbarent vel agnoscerent illum, in locis
Ipoforum enim obtutus apparuerunt octo certi, cum
eius vno bimulo faciens in montibus, transiit
colles,

A colles, aquas transfluentes: siveque Sanctus cum suis
comitibus Deo protecor re eauit tibi mortem machi-
nantes. Ipse vero ad regiam peruenit urbem, Regem
que cum suis etenam iuuenit. Ingrex Pontifici
domum Regis nullus conuiuantum affluerexit, excep-
to quadam Poeta Regis, nomine Dubthac id est,
Dubrach mac Valubair, qui furgens Sanctum deuotè
salutauit, sive fieri Christianum ab eo peti & im-
petravit. Creditur Dubthac dicubumentum primus
in Domino, & reputatum est ei ad iustitiam: bapeiza-
tus namque & in fide Christi confirmatus, carmina,
que quondam studio florente peregit in laudem fal-
lorum decorum, iam in vitem meliorem mentem mutan-
tis & linguis, poëmatam clariora composuit in lau-
dem omnipotentis Dei, & Sanctorum eius praæconum.

39. Res Leogarius sepe nominatus, nequitus &
fraudulentia felle fermentatus, qualiter Sanctus euaf-
ficer infidias agnoscens & admirans, ad alia commen-
ta fe conuertit, & quem fortium ferro ferire non va-
luit, veneno intoxicate voluit. Calicem enim suum per
manum maleficis, cui nomen Lugach-Mael, affidenti
Patricio ad potandum porrexit: in quem idem farellus
Sathanus a scensu Regis vino venenum immiscens,
Patricio propinavit. Vir vero Domini calicem acci-
piens, & nomen Domini inuocans, illum inclinavit,
& quidquid in potu pessimum polutum fuit, in vo-
lam propeiam abique reliqui liquoris admixtione re-
fudit: impulso denique Crucis signaculo residuum
benedixit; & ad magi venefici confutacionem & omnium
affidentium admirationem ex eo bibens, nullam la-
isionem aut molestatam penitus sensit. Rubore ergo
perfusus imò confutus magus magis doliuit, & ne vi-
etus videtur, ad facienda signa de celo Patricium
provocauit. Sancto respondente Episcopo, se nelle
quidquam diuinæ voluntati aduersum attentare, ma-
gus maleficus suis fines illos & confinia frigidissimâ
respersit niue, & incolas afflxit frigore. Instabat San-
ctus Antistes admonens & angarians, ut magus amo-
ueret à terra niuem & frigus ab hominibus. Ille com-
pulsus conficebat publice, se nullatenus id acitare
posse vique in crastinum suis artibus. Ex ore ergo
tuo, inquit Sanctus, te iudico homo nequam, &
conuincere artificem mali, ministrum diaboli esse, qui
malum tantummodo potest inferre, bonum vero nulli
conferre. Eleutar deinde manu lacrata Sacerdos fan-
tulimus, campum & circumiacentia loca candalitia
niue, in nomine sanctæ Trinitatis benedixit; totaque
nix, vptot phantastica, que nec liquefere confuso
mote videbatur, confessim euanuit. Admirabantur vi-
niuersi, confitentes & clamantes in Patricio manum
Domini, detraheantque delusionis opera magi.

C 40. Malefici videns vilesceste, & vilipendi vires
artis suis, loca, que prius niue dealbauit, iterum incan-
tionibz suis palpabili tenebrarum densitate indu-
cta, caderem obexit. Timor & tremor venerunt super
homines, illos; quos texerunt tenebrae; vel tunc saltæ
experti, in quantum à meræ & veræ fidei caligabante
claritate. Nec mirandum si alieni ab agnitione veræ
lucis, que illuminat omnem hominem venientem in
lumen mundum, magicis tenebris potuerunt oboluui,
qui corde cæco credendo adhaererunt tenebrarum
principi. Conuenit iterato modo Patricius maleficum
super expulsione caliginis, fecit autem super amotione
niuis: sed replicauit ille asperendo eadem quæ prius.
Estudit ergo orationem deuotam filius lucis ad can-
dorem lucis aeternæ, solēm iustitiae statimque exoriente
ac radiante materiali sole, effugaz sunt tenebrae. Po-
pulus ergo gentium illarum, qui te' bar in tenebris,
iam videns lumen magnum, acclamando gratiarum
actiones summe luci ac laudum præconia perpon-
tab; Patriciusque præconem perennis lucis magnifi-
cabit. Magus autem sepe dictus Lugach Mael nomi-
ne, lucis malignus eliminator, magis diligens tene-

bras quam lucem, in artificijs tenebrarum tenebre-
scens, obstinatè in malitia fuā peruerterebat, & adhuc
contentiosus agens, sua dogmata prava atque perver-
sa præminere atque præualetere Patricij doctrina af-
firmabat.

41. At Rex verebatur opera magi sic esse subver-
fa: vnde quamdam ipsius examinationem experientam
proponens, dixi vtrique: Libri velli mercantur in a-
qua, & quorum deleta vel obliterata fuerit ictiputra,
prædicationis eius despiciatur doctrina: in codicibus
vero cuius nulla apparetur obliteratio, eius deuote
sufficiatur ac firmetur prædicatio. Annuit sententia
Regis Patricius, fed contradicebat magus: affirmabat
enim Patricium elementum: aqua pro Deo colere, ed
quod credentes baptizafet aqua in nomine Domini. *se operat*

Res iterum examinationis modum mutans, indicauit
vtriusque codicis mittendos in igne, & cuius libri per-
manifili illæ, ipsius ab omnibus acquiecedendum
esse doctrina. Sanctus autem huc definitiæ: tenta-
tio ac conditionis assentum prebuit: sed magus diffi-
ciles de se penitus non aequeuerit: dicebat enim Patri-
cium nunc aquam, nunc ignem versâ vice colere, &
idcirco vtrumque elementum sibi proprium habere.
Respondit Patricius se nullum elementum adorare, sed
omnium elementorum conditorem colere. Cum ergo
in congregata concione contentio cresceret, claudi-
cante populo in vtramlibet partem, Dominio inspirante,
ad discernendam lucem veræ fidei à tenebris idolo-
latris; veritatem lanæ doctrina à vanitate magice le-
uitatis, nouum genus per ignem excoquatur & exqui-
ritus probations. Omnia ergo communis confilio,
consentiente etiam vtrique, videcicer, Patricio arte
malefico, dominus nouo nouo confutatur modo, cuius
una medietas ex viridi robore, altera ex arida materia
ac etiopsa adficatur: duos itaque vincit manibus &
pedibus ex oppido positos, Benignum, felicit, præ-
fatum puerum Patricij veste magi indutum in parte
domus arida: magumque in viridi indutum calu-
s. Patricij flauerunt: igne appropio domum incende-
runt. Res mira & valde inuitata. Ignis infusgens la-
uiendo magum cum parte domus viridi, in qua stetit,
vique ad cineres combusit: & in calu s. Patricij,
quæ amicabatur, nullum adiunctione vel corruptionis
vestigium apparuit: puerum vero benedictum Beni-
gnus stante & contra cum parte arida domus, ignis
omino non terigit, nec quidquam maleficio inuidit;
sed vestem magi, qui induebatur, confundendo in fa-
uillam redigit. Ecce in hoc signo insigni in igne pa-
trato duplicito modo miraculæ iterantur, que canon-
icis codicibus inscripta leguntur, sicut quondam in tri-
bus pueris camino Chaldaico inieciæs, ignis vim suam
ad illorum comburendam vinecula, ipsius stilis exercuit; F
sic magum cum parte domus viridi calu Patricij illa-
sæs veltémque malefici, puero cum cariosâ parte do-
minus inacto, incineravit.

42. Induratorem est cor Regis Leogarij, sicut quon-
dam Pharaonis coram Moyle erga mandata Domini:
Non enim, tot liceat signis exhibitis, timus exacerbare
Deum excellum, & exasperare seruum eius Patricium. *Rex obli-
bitus ad capi-
tum*
Neronem namque novum & fù librum, fed non alterum
repræsentans scipium, ob vescendam mortem
maleficis ex suis plures parauit in Patricij jugulum. *Pro. 29.*
Et quia, secundum Scripturæ Sacrae testimoniū, Rex
iniquis omnes ministros habet impios, de satellitiis
ipsius se pluriom præbuerunt ad tale sacrilegium per-
petrandam acclives, spontaneos, & expeditos. Sed
Deus Omnipotens suorum protector potentissimus,
ac propagator, armavit zelum creaturae contra infen-
atos idololatrias illos: aperta est enim terra Domino
vincidente, & deglutiuit eos aliquo quam plures de
populo Temach illis consentientes: dilataque in-
ternus, sicut scriptum est, Os suum, & abiortuit cos
velut viuentes. Reliqui vero horum superstites, ac ou-
*terra ab
fusis*
nes

*figet aru-
menum ab
baenam pro
ponere, rati-
onibus bi-
but:*

*procuratur
ad signa
certandum
à mago:*

natus

& tenebris

*involutas
discutit;*

Anes terræ illius habitatores hec videntes vel agnoscentes, timore horribili perterriti obstupuerunt, & ne poenam pari plecterentur, credentes in Christum ad Baptismum conuolarunt.

43 Tremebundus autem Rex prouolutus pedibus S. Patricij veniam postulauit, scilicet in posterum preceptis illius in cunctis obtemperaturum promisit. Plus igitur Pater, quod in se commisit, clementer illi indulxit: & licet diu de fide Domini Iesu Iunum instruxisset, ad subeundum salutare lauacrum inducere non potuit. Sanctus autem dimisit illum sibi, ut liberus vens arbitrio, iret in adiumentibus cordis sui, ne videatur ab ipso ad fidem compelli; tamen de illo & posteris eius, intus Spiritu reuelante, quod agnouit, ipsi parlum praedixit. Quia, inquit, doctrinæ meæ semper restituti, meque supra modum affligerem non cœlasti, insuper & in omnium Creatorem credere contempsti, filius quadam mortis es, & cum ceteris, imò præ cunctis tuis participibus, penitus perpetuis in presenti perire iuste deberes; sed quoniam humiliiter ad me veniens, veniam petisti, & infar Regis Achab, coram Deo meo te humiliasti, non induces tibi Dominus malum statim, quod promerenti. Verumtamen nullas de semine tuo post te in folium tuum surget; sed fratri tuo minori in Æcum meum credituro, & leminis ciuiis in generationes feculorum fertur. Regina verò in Christum creditit, & à S. Patricio baptizata, & benedicta, sancto fine in Domino requieuit. Patricius verò profectus praedicabat cum suis per vniuersitatem regionem, credentes baptizatae in nomine sanctæ Trinitatis, Deo cooperante & sermonem confirmante lequentibus signis.

B Non tantu nobis hæc locis est, ut propter eam credere cogamus, Hiberni libres lateritia, fuisse ante Patricium, cum facile fuerit arca magica instrumentum, in indicione, populata enim ex qua Patricius verum frexilis libro missus, etiam libri nomine ab ignari posse adsignari.

C A P V T VI.

Athrumie principia: Corbrei pertinacia:
Conalli & filiarum Leogarij conuersio.

44 Rant tres forores S. Patricio memorables in sanctitate & iustitia, Domino placentes harum fuerunt nomina, Lupita, Tygridia, & Darterba. Tygridia feliciter secunditate dicta fructus optimus protulit, quia septendecim filios & quinque filias edidit; & omnes mares magni meriti. Pontifices sanctissimi, Sacerdotes optimi, & Monachi fuerunt: feminæ vero & fanstionales effectæ, in magnâ sanctitate dies confundimurunt. Episcoporum nomina, Brochadius, Brochanus, Mogenoc hūs & Lumanus fuerunt; qui

C cum S. Patricio avunculo suo de Britanniis in Hiberniam venientes, & in agro Dominicó strenuè collaborantes, mesme multam ad horrea celestia transfringenda colegerunt. Darterba verò fororum vleima, mater erat Episcoporum factorum, Mel, Rioch & Munis; quorum pater dicebatur Conis. Hi similes in prædicatione & itinere B. Patricium comitabantur, & in locis diversis Pontificalem dignitatem fortibantur. Verè generatio istarum apparet benedicta, iuxta sacri ferient eloquij, & hereditas sanctæ nepotes S. Patricii.

45 S. Patricius de partibus Vlildiæ nauigio transiit, in Mediæ tribus ad osium Boyn applicuit inter barbaros & idololatras; nauem verò suam cum armamentis eius S. Lumanus nepoti suo custodiendam commisit. In iunxit enim illi, vt faltem quadrangulum diebus in illis partibus commorando, Itam obedientiam sustinuerit, dum ipse ad veteriora interius regionis loca ad prædicandum pergeret. Lumanus vero lucis manens nuntius, spe martyrij obtinendi facilius obediens, in iunctum sibi dierum spatiuim ibidem demoratus du-

plicabat quod nullus sociorum eius facere, capiti suo Dintens, audebat. Ipse verò filius obedientie non est AVCTOR frustatorum à fructu mercedis sua in hac parte: dum enim fenen obediens suscipiens, patiencia fructum in se protulit, diuinum verbi lemne secundare terras alienas ad proferendos fideli flores, fructuque iustitiae producere promeruit: & quanto deuotius obediebat patri spirituali, tanto mirabilius elementa obtemperabat ei. Explesis namque duobus dieribus quadranguli, cum fatigatus esset diutinam expectatione super redditu S. Patricij, quādam die subbris ventorum vehementius ex oppolito spirantibus garnientia nauis explicitit, & feruens fide bidentique de S. Patricij meritis, ipsius auctoritate naui, quatenus se transuerteret ad locum sibi congruum, præcepit. O tigrum haec tenuis inauditus & incomptum! nauis nemine gubernante contra flumen & ventum ad votum viri Dei velificavit, & ab orbe Boyni fluminis vique ad Athrym cursu prospero illum transuerxit. Ipse verò naues ob merita S. Patricij vexit adversus auras flatum ab quo remigo in flumine contrario, qui quondam fluente Jordani conuentus retrorum in aliui proprii fontem retroit cursu retrogradò.

46 Appulus S. Lumanus secus oppidum Athrym sup̄ iūs nominatum, prius sūmū ciudēm opematis ibidem dominantis, vocabulo Forkernum, ad fedum recitat Euangelium venientem dicende marrem eius Britoniæ natione: ad ultimum patrem ipsius Fethlemium nomine, ad Christum conuerit; & in fonte, quem in oculis corum de terra prodixit suis precibus, illos & alios maleos baptizauit. His itaque gestis sanctus Sacerdos vigesimo quinto anno ante foundationem Ardmacchib idem extrixit ecclesiam; cui dorando ditandæque Fethlemius, fidelis famulus Christi effectus, Ath-truim & Midiam cum prædijs multis, & pertinentijs suis solenni donatione contulit: ipse verò trans annem feedendis manionem sibi ac suis fecit, dieisque suis in bonum consummavit. Lumanus in ecclesiâ præfata Pontificis factus, Forkernum neophytiū iūs litteris inbuendum tradiit, & in brevi sufficienter litteratum ad Sacerdotium promovit. Approximante die sūi exitus de corpore, cum Forkerno præfatus est ad fratrem suum Brocadium, præcepitque Forkerno in virtute obedientie, ut ecclesiâ, cui præzera, regimen suscipiat post ipsius deceplum. Ipse verò reculante, & allegante non esse ratione seu iustitia contentaneum, vt in ecclesiâ vel allodium patris sui regim̄ suscipiat animarum, ne videatur hereditate possidere Domini sanctuarium, iterato patre & patro præcepto perficitur illum. Quid plura? bene dicere noluit illum, donec huic oneri præberet assentum. Sancto denique Lumanu ex hac luce ad luciferâ patris perpetua mansiōnem migrante Forkernus Ecclesiæ præscripte iniunctum sibi curam suscipiens, tribus tantummodo diebus illi præfuit, ac deinde cūdām peregrino genere Britanno, Cathladio nomine, regimen illum commisit. Si præcepit vir Dei Patris sui præceptum adimpluit, & ne ceteris dare exemplum vendicandi ius alieno in ecclesiâ vel hereditate parentum, omnimodo vitare curauit. Huius tamen Ecclesiæ cuncta prædia, de alieno Principium, à S. Lumanu & Patricio euileque successoribus fuit collata, & ad ius Admachanæ spectant Ecclesiæ in perpetuum possidenda.

47 Erant Regi Leogario filio Neyll duo fratres, quorum prior natus vocabatur Coybre crudelitate & incredulitate familiis illi, si tamen in regione illâ inuenitus est familiis illi, qui contemneret & condemnaret legem Excelsi: alter adolefcens dicebatur Connallus, nihil amplius contrahens de generatione suâ, quam pofciis de pelago vel rofa de spinâ. Ad præfatum autem Coybre conuentum, qui tunc manebat in loco agonis regalis, vocabulo Taileam, profectus

Aetus Patricius, predicauit veritatem fidei Catholice, tentans si quo modo posset de lapide illo fulcitate filium Abrahæ: ipse vero cordis adamantini ad credendum effectus, predicanti fibi salutem machinabatur mortem: in medio etiam fluui proximi flagellauit famulos S. Patricij. Sciens vero S. Patricius hominem in errore suo obliniatum & à Deo reprobatum, vocitans inimicum Dic, prophetavit dixit ad illum: Quoniam iugum Christi caelestis Regis, cui teruire regnare est, gestare recusat, nullus e de posteris stirpis tuae obtemperabit thronum regni, sed perpetua feruiture subiugabit temini iuniorum germani tui Conalli. Hoc autem erit tibi signum, quod implebit Dominus verbum, quod locutus est per os meum. Fluuius vicin us mansioni tuæ in quo tam crudeliter occidisti famulos meos, qui præ abundanti pœnitentiâ pascere te tuoque confuerit, ab hodiernâ die visque in arium pœlum non procreabit. Verbum ergo viri Dei fixum stetit, quia tota posteritas eius femini Conalli fratris sui, septerum regni obtinenter feruuit, & fluuius ille Seylè vocatus, visque in præsens pœce curauit.

B Relinquens S. Patricius filios iræ & tenebra-
rum in exitate cordis & profundo sui erroris, diver-
tit ad Connallum suprà memoriam, futurum filium
veritatis. Ipse vero S. Patricium sicut Angelum pacis
& lucis latitudinis & laudans suscepit, eiusque salutifera prædicationi aures audiendi aperiens, creditus, & per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti Christi incorporati meruit. Quo in facto euidenter edoceatur, figurum caelestem ex viâ matræ que-
dam valâ fecundum velle suum, posse formare in iram & contumeliam; quadam in honorem & gratiam. Confortatus Connallus confirmatusque in Catholicâ veritate totam misericordem cum fundo ipsius & prædio S. Patricio obirebat, & ut inibi ad dilatandam Christianitatem ciuitatem fibi iisque confruenteret, crebris pre-
cibus & efflagitiis: ipse vero afferuit fece vel aliud habita-
culum fibi edificare in confinio ciuitatis. Sanctus
Præf. neophyti sui tanq[ue] caritati congratulans, ne ip-
sius preces impetu videatur, ciuitatem, quæ nunc dicitur
Dominach Padraig, id est, ciuitas Patricij, edificauit;
& habitaculum Connal, quo nunc dicitur Ra-
thyntair, tractu baculi sui designauit. Sanctus illum
deinde benedixit in nomine Domini & inter cetera
quæ ei venerata erant, ore præfago prædixit: Faustum
& felix erit habitaculum istud, multique feliciter in eâ
morabuntur, nec in eo aliquius hominis, nisi vnius
tantum, sanguis effundetur: benedicens benedicet ti-
bi Dominus, & firmabit tibi solium tuum, multipli-
cabit imperium, feminenque fratrū tuorum seruient fe-
minī tuo in seculum. Omnia ista, quæ Sanctus protulit
ore propheticō, non sunt frustrata ab euentu & ef-
fectu suo.

C Sedit cordi S. Patricij Connactiam regionem
visitare; & præcipue, propter oraculum fibi quondam
in somnis factum, quo iniuraretur ab infantilis vteris
matrum illius regionis inclusus, patriotis illis regnum
Dei optabat euangelizare. Propulit postea circuere
totam insulam, & perambulare eam, ut ad Christum
conuerteret eam. Sanctus ad iter procerus, Connal-
lum carissimum suum benedictione munivit, & in sui
memoriam in ciuitate præscripta, quasi quoddam pi-
gnus sanctitatis fuit, altare suum lapideum, ad salutem
languentibus conferendam, signorum effectuum reli-
qui: cumque iter arriperet altare illud lequeuit illum
egrediebatur, nec aliquius hominis oculis perceptibile
fuit a quo portabatur: sed (vt reor) eius potentia &
virtute, lapis ille post S. Patricium portabatur in viâ,
eius nutu de Iudea in Chaldazam transiit est Ha-
baceus Propheta. Ut enim lapis illle angularis, Iesus
Christus cunctis ostenderet Patricij sanctitatem, abs-
que humana manu ferri fecit illum sanctum lapidem.
Reipiciens Antistes sanctus altare modo tam miracu-

loso post se gestari, exultebat in Domino, reverens D[omi]n[u]m que collocauit illud in loco idoneo. Ab illo ergo die visque in præsens fixum perfisit, sed miraculis coruscare non desistit, ac si virtus Patricij mansuet in eo, aut manafit ex eo.

R Rex Leogarius dæmonum deditus culturæ, cum plurimâ parte populi placere fibi fatigante, adorabat quoddam idolum ex auro & argento magnifice gaudia statu cooptum; & in campo, cui nomen Maglechit erat erexit: nominabatur enim Keancroith, id est, caput omnium deorum, eò quid responta dare putabatur a populo stolido & insipienti, qui colebat illud. Circumsternerunt etiam idem simulacrum duodecim deiculi areæ, quasi subiecti eidem & acclives. Digestis se S. Patricius ad locum illum, ut subuerteret simulacrum illud, & prædicatione sancta eius cultores ad Creato-
ris culturam conuerteret. Sed cum praedicando seu figura faciendo parum proficeret, nec idololateras reuocaret a radicatu in illorum peccatoribus dementia, ad orationis confusa confugit arma. Cum ergo de vicino colle conficiens idolum, ob illius eversionem puras manus in oratione protenderet ad Dominum, & contra illud minando levias Iesu baculum; subiit Dei virtute corruit in latu simulacrum, deflexitque ab eo to-
tum aurum & argentum, penitus commutatum & in pulu-
rem redactum. Videbatur etiam in duro lapide baculi velut effigiar vestigium, licet non terigit illum, acsi molli cerâ vel butyro fuisset impressum. Cun-
ctos etiam circum crescitos deiculos visque ad collum abforbuit terra, eorumque capita extant adhuc ex humo prominentia. Sic sic quod non valuit via humana, efficerat potentia diuina. Plures videntes quod acci-
derat in Deum viuum & verum crediderunt, & con-
sequenter baptezati, secundum Apostolum Christum induerunt. In illo loco fontem optimum S. Patricius de terra prece produxit, in quo plures potuimus
baptizatum.

S Sanctus simulacris subversis viam, quod pro-
poluerat, carpiebat, famaque sanctitatis eius præuo-
lans præsentiam eius premiturabat. Cum autem ap-
propinquaret Connactia fratribus, duo magi filii Neyll
in illis locis degentes, quorum virus vocabatur Mac, alter Caphlaït, audierunt aduentum eius. Erant ambo
domino dæmoniorum mancepaci, non minus maleficiorum exercitij quam naturæ generationis gemine
germani: hi maleficij suis denissimi tenebris toram
regionem oboluerant continuatis per triduum, quibus se post Patricio in fines illos intereludere autu-
mabant ingressum. Filius autem lucis, in cuius corde E
individuus lucifer fugiter lucebat, dum cor, manus &
linguis orando extolleret in cælum, ac facies icinij
maceraret innocentissimum corpus suum, magicis te-
nebris per regionem illam sparsum, foliis emergentibus
lucis radix, induxit extermiuum: ipse liberum in
Connactiam natu' introitum & transitum, omni ni-
fi aperte fatigebat indignis veritatis hostibus fidei o-
ficiis.

S Fuereunt sapientia memorato Leogario Regi
duo filii, velut de rostro exortæ rosa, Ethne Rufa &
Fidella Alba vocata, & a præfatis magis nutritæ &
educauit: que cum die quadam manæ, orto iam sole,
venissent laudans gratia ad quendam fontem perti-
cum, repererunt super eiulden fontis marginem, cum
alijs sanctis. Sacerdotibus & viris actu ac habitu reli-
giofis, fedente Patricium. Intuentes autem singulorum
vultum & habitum admiratione summa pæcile-
bant, de genere & loco mansionis eorum diligenter
sciebant, phantasmatu eos esse opinabantur. S. Pa-
tricius admonuit illas potius in Deum suum credere,
quam de loco habitationis illorum & genere solicite
inquirere. Puella vero de Deo certiora cupientes in-
stantibus de illius potentia, diuisis & gloriæ perife-
bant inquirentes. Sanctus vero docebat eas de fide Ca-
tholica,

et in
misi
bus
dici
cius
eius

Co-
muni
nali
re reli-
quia;

A tholica, affirmans veris assertio[n]ibus Deum celi & terrae, maris & omnium que in eis sunt esse plasmato[re]m & rectorem & habere filium sibi coeternum, coetuum, & consubstantialem, ubique regnatum, omnia regente, omnia possidentem: promisit etiam eis pro terteno regno & transitorio caeleste & aeternum regnum communitandum, afferens ipsas, si tuis acquirevissent monitis suis consilios, cum Rege caelesti contrataras castum & indissolubile coniugium.

*in celo
fieri am-
pissimo accor-
sus,*

53 Cumque multa in hunc modum diuina doctrina verbis perfusilibus praedicaret Pastor egregius, pueri in Christum crediderunt, & ab ipso in eodem fonte baptizate sunt. Christiane igitur effectae rogaruerunt S. Patricium secundum promissum suum, sibi faciem Christi sponsi eorum ostendere. Ad quas Sanctus, oportet vos prius carnem & sanguinem Sponsi vestri ore cordis & corporis deuotè sumere, ut tam vitali viatico vegetar, morte degustar, de hoc mundo immundo ad eius thalamum stellitum posseis transire. Virgines vero verbo viri Dei fidem accommodantes, sacram Eucharistiam deuotè postulauerunt, & acceperunt: statimque obdormientes in Domino, ex mundis corporum habitaculis egredi, ad caelestis

*ad Chrysostomum
feliciter morte
transiit,*

B Sponsi nuptias peruenerunt. Accurrentes autem amici, & cognati eorum planixerunt illas iuxta consuetudinem patris per triduum: sicque condiderunt illas feras exuicias in ventre matris omnium. Illo in loco extorta est ecclesia, quam sibi collatam possidet Sedes Ardachana: duo vero prassominti magi, qui illas nurierant, super illarum morte molestati, lanctum virginis verbis validi alperis & amaris aggressi sunt: sed Patricio Davidicam citharam tangent & euangelizante illis regnum Dei, conuersi ad fidem in Christo baptizati sunt d.

a Hec tamen secunditas ab aliis scriptoribus sacerdos eius Dareretur tristitiae.

b Non fidem, sed famam in Mrida.

c Ex quo vito Thosatii 11, Iouis Carbrei reponit, qui annis undecim regno[n]e dicitur: quare dico[rum] ejus, Iovani Patricij vita, quem mox sebat, accepta simile.

d Adam Vna 19: Deum S. Patricius superdictas Regis filias de morte sollicitavit, que gratias Deo & S. Patricio ageret, elegerunt iterum mori magis & ad mortis vite exterme trahisse, quam in vita arsumos & calamitosus pleni permamente, & sic ultimus illarum dies completos essent. Feceruntque eiis hostiae rotundam, ut prosequuntur Probus, tuta fons Cletus in similitudinem petrae incisa: quae fons conseruata est a S. Patricio cum fanfarum Virginum offibus, & celebrata est carum memoria ab eodem Saucto viro & ab heredibus eius Episcopis post le in secula: nam ecclesiam Virginiam costruxit in eodem loco.

C A P V T VII.

S. Patricij inter Conactios miracula. Vito- tonij conuersio.

54 Post hoc magnum & solenne solenni in loco à Comprincipibus in unum congregatis, celebribatur concilium, cui intererant septem filii Amblaydi viri generi, dignitate, diutinae ac potentia preclarisi, cum copiosa cetera suorum fecum astantium. Sanctus autem, vt in multitudine multos Christo cruciferet, se in medium ceteros contulit, & ad felicionem & hiesionem idolatriæ, armis spiritualia potenter Dei atripiuit. Cumque inclitus praedicator euangelas gladium spiritus in diemnon perniciem & hominum salutem, quidam magus Rochait nomine, surgens in medio, omni annisu combatabat Patricium tollere de medio: sed ne scelerari hominis conatus in sceleratione prouumperit actum, omnipotens manus, misso deluper igne, consumpliit gehenna filium fulminatum in conspectu omnium. Vito ergo tanto, tamque mirifico miraculo & terriblico, septem filii

Amhlaidi cum duodecim millibus hominum in Christum credentes baptizati sunt, & in fide Catholica, quam suopererunt, fideliter firmiterque permanerunt. Dux etiam filii cuiusdam nobilis Gleannar nomine, que materna alio incolle S. Patricium inuocasse dicebantur, cum ceteris conuerit ad Christum, in ipso baptizabantur. Ha postmodum fange & religiose viuentes, facto fine in Domino quiuerunt, & post mortem crebris signis lele fedes cum Sanctis in celestibus accepisti docuerunt. Sanctus etiam Patricius profecit huic populo conuerso nouiter ad Christum magistrum Mancenum, virum religiosum & optimè in Scripturis sanctis exercitatum.

55 Dedit Dominus S. Patricio contra magos forte certamen & frequens, vt vinceret, & icaret quoniam omnium potentior est sapientia, in cuius nomine contrita & evanata sunt eorum cuncta contaminata. Sicut enim Iannes & Mambrus secundum Apostolum refuter Moysi sicut Patricio perplures malefici. Altero namque die in loco concilii lupræ memorati Sathanæ instigato, maleficius accedit alter, non alteratus à malitia in factum Pontificem, vt illum morti tradaret, consumili infurgens infaniam. Sed dextera Domini magnifica in fortitudine, quæ priorem percutiebat iniurium non in consumptorio igne, sicut sequentem acceperit & excessi in multitudine non minoris potentia delectat à facie terra: terra namque dehinc sens aperitur os futum, & magnum illum, qui se maleficii multo modis maculauerat, in lele concludens demersit in abyssum. Exitalem exitum præfati malefici cernens carne & sœti illius germanus, ingenuit: & qui frater pereunt occurrere atque succurrere non valuit, fraternam necem in Patricium, velut ipsius interfectorum, vindicare voluit. Effratus ergo in eum nitiebatur ei mortem inscri: sed Dominus pro Patricio pugnante, ipsum magnum vique ad aures absorbitus hiatus terre. Exclamans homo ab humo penè totus absorptus à Sancto veniam postulauit; feque in Christum creditur, & doctrinæ S. Patricij paritum promisit. Bonus Pastor Patricius misericordia motus, pro eo preces fudit ad Deum, & continuo tellus euomens emisit, & eleuauit eum. Misericordia illæ, misericorditer liberator gratas egit, credensque in Christum baptizimi gratiam perecepit. Sic sic Dominus diuidens inter lucem & tenebras, quidam incorrigibiles & obstinatos in malo difficiens damnavit, quidam ad misericordiam fugientes misericorditer faluit.

56 Præteriens S. Patricius quadam die vidit adunatam hominum multitudinem, vt amouerent à loco quedam lapidem prægrandem. Diu in tali opere sed frustra defudabant, quia conamine casio, velut viribus enerati & fatigati, illum eleuare vel erigere non prætulabant. Accelice Antistes almus ad locum, laudabilis latomus templi videlicet Dei viui, adscindendi in Domino; factaque oratione ac datâ benedictione, solus faxum illud ingens, quod à centum viris agitari non potuit, amouit, erexit, levauit, ac locauit in loco apto. Homines vero illi, illud opus mirabile admirabantur, & ad Deum S. Patricij conuertebant credendo: & qui haec habentes corda lapidae lapides colebant, huius lapidis à Sancto levati occasione, in lapidem viuum, pretiolium, angularem, electum, possumum in fundationis Sion, credebant. Hinc lapidem ipsi dum reprobauerant: sed iam tamquam lapides viui fidei Catholicae cœmento conglutinati, sacrâ doctrinâ feciti aque politi, & baptismo abluti in templum factum in Domino crescebant. Vbiendumque vir Domini Patricius prædicando proficisci bat, labia eius difeminabant scientiam salutarem, augebatur numerus credentium in Domino de die in diem: Dominus namque cooperans fidei famulo suo, sequentibus signis ipsius confitimat sermonem: quia ipse non adulterians verbum Dei, prædicando seu signa faciendo non

*S. Patricius
facionem im-
mobilitatem, fa-
cilius elevat
Et in locis
suum trahi-
forsa*

A suam propriam, sed Domini gloriam vbiique quæfuerit & laudem. Quodam quoque die profectus in prædicatione, ad quendam locum vocabulo Fœta deuenit, ubi in cuiusdam collis rotundâ superficie mulieres duas mortuas atque fœpulas inuenit. Homo verò Dei ad tumulum accedens, amoueri aggerem terre fecit, & invocato Christi nomine, funeratas refutauit. Refutatae verò idola vana & deos dæmonia clamantes, Christum verum Deum esse in conspectu creuentum affluerunt, & in nomine ipsius baptizari se petierunt & obtinuerunt. Omnes ergo astantes Deum glorificauerunt, & eis fidem & baptismis deuotio suscepserunt. Sic profectus Pontifex sanctissimus, duas mortuas in carne viuificauit à duplice morte, carumque resurreccio corporalis multos reliungere fecit à morte animæ.

57 Erat quadam in illis finibus zemina, Fedelina nuncupata, fidei Christianæ ignara: hæc autem prægnans, in utero filium habuit: sed instantie partu, ac deficiente virtute pariendo, animam exhalauit. Sed, sicut non potest ciuitas abscondi supra montem posita, nec lucera supra candelabrum eleuata, nec horti aromatici suauis fragrantia, sicut latere volentis, nec Patris Patricii latet præsentia. Virtus enim de illo extensis multis male habentes ad se trahebat, & odor vnguentorum ciui plures post se currentes faciebat. Horum itaque gratia defunctorum mulieris amici attrahi, cadaver eius examine ad S. Patricium attulerunt; & vt virtutem, quam in prioribus exhibuerat, in hac etiam posteriori iteraret, lacrymosis precibus pectierunt. Vir

B deo plenus protinus le in orationem dedit, defunctamque ad vitales auras reduxit: vita verò restituat parit filium, & tempore competenti post puerperium vñia cum prole suscepit baptisatum. Vterque ergo ab utriusque hominis morte viuificatur per Patricium coram populo, & omnis plebs vt vidit, credidit & dedit laudem Deo. De gloriâ celesti & paenâ infernali, quæ vidit, defunctorum enarravit; cuiusque testimoniūm credibile factum nimis, multa milia ad Christum conuertit. Eodem modo postpaullulum, mulierem alteram prægnantem & defunctam reliuicendo, & vñia cum prole baptizando, iteravit hoc lignum.

58 Circubat S. Patricius fines Connacij, diffuminans verbum Dei per viuiteram regionem, nec cessauit à prædicatione & signorum operatione, donec illi: incolæ conuertenter ad Christicolarum religionem. Pluribus in locis ecclesiæ constituxit; Sacerdotes & ceteros ecclesiasticos ministros ad regimen a-

C nimum ac diuinum officium peragendum in illis constituit. Cum verò confueto daret operi intellectum, venit in quendam planitiem situ, & amanuente aptam ecclesiæ adficandæ, sed lignorum & lapidum experientia manuque longo intersticio a loco distabat, & lapidicina non inueniebatur in partibus illis, vel, si reperiatur vñpiam, operandi de eo vñs deficit indigenis. Sacerdos Christi premisâ oratione, vt creditur, cælestis adiutor adificauit ecclesiæ ibidem tantummodo de limo terra, tum temporis per pulchro factam schemeate, atque diuinâ prædictam virtute. Nullo namque vento, gelo, grandine, pluviâ, aut aeris aliquâ inclementiâ deteriorari dignoscitur; sed ab illo tempore vñque in præsens, in eodem statu permanere perficitur.

Sedes S. Patricij proprieptatem ecclesiæ, in quâ prædicans refidere solebat, ostenditur: multaque miracula mirificantia S. Patricium inibi claruisse referuntur. Duo flumina esse in partibus illis memorantur, quorum unum Dubh, alterum Drobhais nominatur; confluens vñm illorum, Dubh videlicet, pîcibus abundare alterum verò nullum pîcilem procreare. S. Patricius transiens fecit ripam annis pîcofi rogabat pîcatores, ex copiosa multitudine, quam ceperant, sibi aliquod beneficium impertiiri. Pîcatores caritate carentes carissimum Domini Patricium dimiserunt vacuum, pîcilem penitus ei denegantes: Deus autem auctor &

D amator caritatis, contractis corde conglomeratisque auritæ conlucte copia pîcationis emolumentum subtrahens, flumen illud perpetua productione pîcilem evanescuunt: & alterum vñque tunc sterile, scilicet Drobhais, copiosâ fecunditate deinceps dñtauit. Est enim flumen iste, sicut ceteris fœcundior, sic etius aqua cunctis aquis in Hibernia clarius: in quâ se sapientis quilibet potest pensare, quâ caritate colligere debeat vñquisque membra Christi, & amicos Dei suscipere atque beneficis sustentare. Quidquid enim honoris seu beneficii illis impenditur, Christo proculprobrio exhibetur: sicut è diuero quod illis iniustè subtrahitur aut denegatur, illo se detraudatum Deus attestatur.

59 Sanctus ligniger Dominici vexill, ut ipse a-
gere confueuit, constituit ad caput cuiuslibet Christiani, extra cœmeterium sepulti, Crucem figere; quia in per remissio
regione ad fidem nouiter conuersâ, præ paucitate ecclæsiarum nouerat, omnes defunctos in cœmeteriis fu-
nerandos non fore. Voluit etiam optimus Pastor tam
felici charæctere oves ad hœdis, sepultos scilicet Christianos
a Paganis, distinguere: sicut profecto Christiano
colæ venientes, vilo vñz signo funeratum fuisse fa-
mulum fidei, Crucis Christi signo valenter agnoscere,
atque pro eius animâ non cunctarentur cunctorum
Conditoris preces offerre. Fidelis plane confunctudo,
constitutioque omnium acceptione digna, vt qui in
mortuus Christi baptizatus & in fide ipsius esset mortuus,
stigmata mortis eius fecus se vel supra se haberet sepul-
tus. Contigit autem Patricio, vero Italaë, in egressu
huius de Connacij, in exitu suo de illo populo bar-
baro, à barathro iam elongato & domesticæ Dei effe-
ctos duorum hominum recenter tumulatrorum sepul-
cra inuieri, vidiq[ue] ad caput vñus eorum signum
Crucis erig. Sedens in curru itaque, vt mos patr[icij] illo in tempore exigebat, auriga sua lorum retrahere iussit, ipse oratione facta, qual ad viuentem, ad sepul-
cum loquens quis, & cuius facta fuisset, inquiruit.
Vox verò de tumulo emissa respondit, sicut hominem
fuisse facta paganum, diuinu[m] cultus penitus ignoramus.
Quid tibi, inquit Sanctus, & Crucis Christi, cuius cul-
tor & confessor numquam fuisti? Et vox ad ipsum:
Qui iuxta me sepelitur, Christianus extixit; venientque
quidam fidei velut professor, ignorantiâ ductus, ad
meum caput Crucem posuit. Haec vox illa protulit, &
conticuit. Descendens illuc vir Dei de curru, Crucem
cum loco illo amovit, illamque ad caput baptizati
fixit, oravit, & inde discessit.

60 Egreditus Patricius de Connacij finibus fundatis firmatisque in fide, ad Aquilonalem partem Hi-
berniae, Dalnardiæ dictam, diuertit: genetique de-
gentes illis in partibus verbis & exemplis ac miraculis
ad fidem Christi & fidei Sacrameta conuertit. Deinde
transiit montem Ficoth vñque ad campum magnum Bregh; sic per Midiam ad Lageniam progrediens, vñ-
biique fidem & regnum Dei euangelizans, & quod-
dam de discipulis suis in locis opportunitis ad Episcopalem gradum sublimauit. Quantis autem miraculis per
totum iter istud claruit, quotûne infirmis medelam fa-
nitatis præstiterit, sigillatum describere alicuius, etiam
differtissimi, stylus non facile posset. Non solùm tan-
gendo sine orando, verum etiam peprancundo ex
vmbra corporis sui lanitatem pluribus præstiterit, acsi
fuerit alter Petrus. Quofcumque vñda fulu[n]t non-
dum ablutos agnoverat, ad baptisnum subeundum at-
clarer m[er]ita
trahere satagebat: quos vero baptizatos esse sciebat,
racu[n]t.
ne ab hoste antiquo à fide auerterentur, aut sub fidei
specie, aliquâ hereticâ doctrinâ subuerterentur, in fi-
de confirmabat. Et quia fides teste Apostolo Iacobu[s],
fine operibus mortua est, & mortua fides non est fi-
des; ad sanctæ sinceræque fidei per dilectionem ope-
ratris opera bona bonus predicator studit instigare
credentes. Ceterum, qui in profundum malorum ve-
niientes, illius doctrinam contempnerunt, Deoque re-
belles

*ecclesiæ
finis de lo-
mo, certe
in suo finis
permanens
tempore:*

*pîcilem fin-
men realis
pîcile, &
aliam pîcile
pîcilem
socium:*

A belles perusciæ pertinaciâ perfisterunt in dæmonum culturâ; Patricio precante fine impreante, sepe tulit è medio diuinæ iustitiae subita censura; sicut in præcedentibus & adhuc sequentibus declarabit nostra naratio.

C A P V T VIII.

Patricij de Dublinio Prophetia, S. Odrani Martyrium; Regis Oengi & Munonien-sium conuersio.

**Prædicta
Dublinie
fauorata
magistratus**

61 **D**ilectus Patricius de Midie finibus, versas Lageniam euangelizandi gratiâ dirigebat gref-fus: cumque iter agens deuenieret trans flumen, Flin-gas nomine, ad quedam collem, qui à pago Ath-chiab, qui modo dicitur Dublinia, vno ferme millari distat, considerans locum & circumiacentia eius, & be-nedicens, in hanc fertur prophetando proupispe vo-cem: Pagus iste nunc exiguus, eximius erit, diuilijs & dignitate dilatatur, nec crescere cessabit, donec in regni solium sublimetur. Quod profecto verbum, qua-fuerit veritatis afflertum, probat præsentis temporis indicium manifestum. Post paululum præfatum intra-uit villam, eiuque habitatores, auditis signis, que fe-ferat Dominus in manu illius, cum gaudio proes-terunt ei obuiam. Domini vero loci illius filius viue-cessabat in extremis, ita ut iam expirasse diceretur à multis, Sanctus autem rogauit patris & ceterorum ac-currenientium, ad agroci leedium accesserit, genua in ter-ram fixit, preces fudit, seminecem benedixit, ereptum-que de fauilibus mortis mox in oculis omnium fanum exhibuit. Homines autem videntes hoc signum in au-torem vitæ crediderunt, & in eius nomine à sancto Pontifice baptizati sunt. S. Patricius in domo cuius-dam matris familiæ manentis in prænominito pago ho-spitabatur, que in eius præfentiâ de dulcis aqua pe-nuria multum conquerebatur: flumen namque lecus villam præterfluerat, ex accessu rheumatis maris, peni-tus amaracabaruntes ante recessum refluij aqua dulcis, nisi de longe hausta, sibi afferebatur. Sanctus ve-ro Patricius, qui iugiter ad Deum fontem viuum fit-uit, compassus hospite sua querimonie, necnon & labori multitudinis in Christo recente renata, quin pocu-si ut ad fontem vite ardentiis anhelarent, ipius

Sedis mor-tuum vi-suficere

Ex aqua re-munaria abe-rantibus inueni

C virtutem declarare congruum duxit. In crastinum co-ram multis affabantur ad quedam locum aperte ac-cedens, terram cupide baculi Domini Iesu, prece pre-missa, percussit, & in nomine Domini de illa fonte optimum produxit. Eodem penè modo signum iterauit Dominus per baculum in manu Patricij sui præ-comis, quo quondam per virgam operari dignatus est in manu Moyis legislatoris, petram percussentis. Ibi petra bis percussa laetissimas aquas emanavitibz terrâ transfixâ fontem perlicpum effudit. Est itaque fons ille Dubliniæ lacertine latu\$, profluxu per amplius, gulfu sapidus, qui, ut dicunt multis infirmatibus medetur & visque in præfens S. Patricij fons recte voca-tur.

Fondate la-culo alicui:

Sanctum fioulam ne Patrici-um audire,

fons mor-tali pauci-tate.

62 Proficiscens inde ad oppidum vicinum per-uenit, quod à modernis castellum Cnok dicitur, ubi quidam vir tune Belia, & infidelis Murinus nomine dominabatur. Voluit sanctus prædicator illum in viam vita & veritati inducere: at filius mortis audiens fa-mam virtutis & sapientie eius, quibus neminem putabat posse resistere, ablenstante te ab eo, velut à fœsi-fimo hoste. Mandauit illi Sanctus, vt faltem sibi sui copiam exhiberet. Remandauit ille laritans in quodam conclavi, quatenus se dormire sineret. Quæ cum virum que sapius repetita fuissent, Sanctus Spiritu sancto docente, virum illum gehennæ filium intelligens, Dei iusticie concordans subiunguit, dicens: Domina, dor-

miti: nec ante diem iudicij euigiles aut resurgent. Hæc D dicens, Sanctus inde recellit: & ille miser somno viri-que mortis oppressus occubuit. Sic profecto qui do-miens, ad vocem amici spousi sibi excitantis à mortuis exurgit, contempnit, vt illuminaret sibi Christus; te-nebris infidelitatis obvolutus ad terram tenebrofam, operata mortis caligine defecundit, perpetuo mantu-rus. Vnde & inepto lopore ftertenti Hibernicæ impre-catione solet dicens: Sic tu dormias, sic ut Murinus ob-dormitur ad verbum fementantis S. Patricij.

**AVCTORES
S. Patricij
auctio O-
dranii**

63 Fuit in finibus Lagenia idololatrat quidam vir Belial, Foilge rufus nomine, incomparabilis aduterarius non nominis Christi secundum suum posse. His qua-rebat crebro oportunitatem mittendam manu netus in Christum Domini Patricium, eò quod esset ipsu-gratis, non solùm ad videndum, verum etiam ad audiendum. Inueterato namque odio erga viam Dei stimulabatur, eò quod idolum Ceanncroithi superius nominatum destruxerat; cuius culturae derestabilis spcialiter inancipatus extiterat. Sed cum illi nequissimus nequivisfect effectu mancipare, die quâdam in S. Patricij aurigam, Odranum nomine sedenter in curru irruens, ingulauit eum in oculis eius, vt aetoris B tangorius aculeo proper necem interfici instillaretur eorū eius. Sanctus laetatus corde, maledictionis iaculum in ipsum filium gehennæ intorlit, talique te-lo confusus eodem die vitam exuens spiritum foecidum in tartarea habitacula mergendum crutauit. Ut enim quidam terripserunt, idem Odranus præsens Sathanas satellitem in necem fæsti Praefulsi penitus conflatum, precibus obenito apud virum Dei, vt eodem die vice sua minaret currum. Hoc ideo fecit, vt loco Sancti fedens, animam suam pro eo poneret, ne, tali lucernâ extinctâ, populus Hibernie iterum in te-nebris ambularet. Sanctus animam eius in celum ab Angelis confixit deferri, & inter Martyres locum fortuit.

**homicida
autem ca-
daver**

64 Antiquus autem hostis, corporis mortui ha-bitaculum ingrediens, quasi rediuvium illum homini-bus exhibuit, spiculæ, falax & phantasticus Foyle, quasi ad suos regressus, in domo propriâ habitauit. Euolutus aliquantus diebus prope domum illam S. Patricius transtum faciens, quemdam de familiâ ad se ac-cesseruit, & vbi Foyle esset inquisivit. Illo vero respon-dente, virum domi esse, Sanctus fertur afflertiæ dixisse: Anima Foyle, ex quo interfecit aurigam meū iniuste, iudicante ac vindicante iustâ causam meam Do-mino, statim exiens de corpore sepulta est in inferno: Sathanas autem cadaver eius ad illusionem ac sedu-cionem hominum occupauit ingressu suo, vtque ad-huc manens in eo, velat in vaculo proprio. Sanctus denique interdixit Sathan, ne vltius demoraretur in illo vase, ne amplius ludificarentur homines tam nefando phantasmate. Continuò ad imperium viri Dei, seductorius spiritu luteum domicilium deteruij illud, que scutariens veribus, videntibus fætorem & horrorem incusit, & vt ab oculis omnium tolleretur, se-pultura celeri mandatur. Nec nimis mirandum, si se demonstraret consueti instrumenti tui vilibili formâ, ipso Foyle hoc promerente ac Domino permittente, cuius iudicia abyssus multa; sed potius timeatur il-le, qui potest perdere corpus & animam in gehennam.

**aliquam-
bus in ha-
bitaculo da-**

65 Exiens Patricius à finibus Lagenia, prospé-re properauit iter suum in regionem Munoniz. Ad-dens aduentantem Antifitum alium Rex illuster-rat, Oengus nomine, occurrit ei letabundus & laudans præ cordis exultatione. Materiam vero exultandi ac fidem suscepidi sibi ministravit, quod illi usi dici diluculo adoratus idola sua, famam ingressus, ipsa omnia in terram proflorat in facie reperiit: & cùm sa-pius ab eo erigerentur, diuinitus repellit lumen, nec po-terant stare, sed continuò prosterrebantur. Sicut enim quondam Dagon stare non potuit secus arcam Te-fla-

inde ejus.

**Corru-
pus ad Pa-
tronum adi-
sum idem,**

A mentis sic nec idola in adventu finibus illis approximantis S. Patricij. Ipse namque non incongrue dici potest arca feederis, qui in corde mundo, velut vixna aurea mamma contemplatus dulcedinis, tabulas diuinis legi, virginique proferebat disciplinae caelestis.

Rex regnans suum populus,
Adduxit ergo eum Rex prefatus in domum suam in ciuitate Cælæ, cum magna reverentia & honoris quia ex multo tempore sitius in illum & animus & oculus eius propter multa mirabilia, quæ cognoverat ipsum aetatis. Ad predicationem enim S. Patricij Rex credidit, in nomine fidei Trinitatis, in quo & regeneratus est vixna lacuaci falaritatis. Postea cum benedixisset Regem, eius tangendo caput, id crebro cum summâ deuotione postulantes; pœciusdem Regis vulneratur cuiuspede baculi S. Patricij. Rex vero auiditate ardentissima benedictionem accipiens a Domino Episcopo, nullum vulneris dolorem, licet fauacius, sensit in corpore, cuius mens vulnerata caritate recuperata fuit animis gaudebus sopitate. Data vero benedictione, animaduertens Sanctus pedem Regis cruentatum, Crucis signaculum imprimendo benedixit illum & reddidit tanquamum. Rege vero de signo insigni in le patroto exultante & gratias agente, Præfus spiritu prophete plenus, prædictis illi, dicens veridicâ voce: Non effundetur fanguis aliuscuius Regis, qui de stirpe tua in isto loco sedebit super thronum tuum, nisi viuis tantum. Hanc prophetiam allerunt illius regionis indigenæ, irrefragabili veritate tuffauit esse, quoniam Regem nullum ex posteris eius vixne ad decimam generationem præter vnum, narrant historie occulim huius. Remanit in loco illo tabula lapidea, super quam Sanctus fortasse celebraverat diuinam sacramentorum autem ab Hibernicis Leac Phadraig, id est lapis Patricij, super quam ob reuerentiam illius solent Reges Cælestibus in principatu promoueri, & in regni solium sublimari.

66 Demigrauit post hæc Sanctus ad fines Vrmioniz, ut ex illis locis ipsinas & vepres erroris, qui antiqui hostis verutia plantati succreuerant, erueret, ac triticum Euagelicum sibi spargeret. Vir vero quidam de Comodato, vocabulo Lonanus, gratariter illum hospitio collegit, atque illi siue itineris confortibus etiam magnam fecit. S. Patricius vero dignum duxit dispergit illis spirituales epulas & æternas, quibz preparaverunt temporales & transitorias. Cenam autem facta, cum Sanctus vite verbo fatigaret magis mentes quam ventres, quidam improbus, nomine Dercardius, irreuerenter accessit, & inconditis importunitate sermonibus, imò clamoribus, Pontificias aures oneras, animum affligens, os quadammodo obfruens, alimoniam postulauit. Sanctus vero, quod illi daret ad manum non habens, erubuit: improbitatem etiam, quæ predicatione fuit impedimento fuit, aliquantulum moleste acceptit. Intuens vir quidam nomine Neßlan spiritum iusti anxium, aritem obtulit illi: quem statim iustis Sanctus dari importunè petenti. Accepit igitur veruece, reuertebatur ad iudos, exultans & iactans, saxe cordis Patricij duritanum importunitatem suam per penetraliesque arietum lapides solent excuare. Maestant ergo homo & sui arietem, & iure vixna fe nouerant, preparant & manducant. Adhuc autem veniebat carnes erant in ore iporum, & ira Dei ascendit super eos, carniumque effus, velut virus peremptorium, repente Deo vindicante iniuriam serui sui, extinxit viueros. Quia in refatis admonemur à molestiâ famulis Dei ingeenda cautius cauere, ne offendamus omnipotentem Deum, ilorum inhabitatorem & propagnatorem in eorum grauamine.

67 B. Patricius, vt Angelus pacis annuntiatururus pacem illam, quæ exuperat omnem sensum humanum, his quippe, qui prope & procù sunt, in langleme Iesu Christi, transiuit per medios fines Ciaraghæ. Et,

cum iter caperet, vidit de proximo duos fratres, Bi- D
bradium & Locrinum nuncupatos, patre recente de- Due fra-
functo & funerato, super hæreditate inter se diuidendâ lingua prius in litigio acuerentes, & paulò post admiu- tres mori-
nūc acerrimè confligentes. Cum autem vterque in alternâ necem ferrum ferocior stringeret, veritus est Sanctus vehementer, né fratricidi facinus fieri in suo conspectu contingere. Sanctus igitur cor ad compunctionem miserorum in misericordiam, os ad orationem & ad benedictionem manus mouit; eorumque manus cum brachis instar ligni aut lapidis immobiles & inflexibilis, in æra suspendit. Videntes igitur fæse tam miraculoso eventu prauentos esse, à concepta sceleris furore conqueverunt, & ad arbitrium Sancti euangelizantis pacem, annuntiant bona, prædicant salutem, in fraterna caritatis mutuam gratiam redierunt. Pacificatis itaque fratribus, ac benedictione data, restituit Sanctus manum ab brachiorum officia: ipsi vero ad addicendam ecclesiam contulerunt fæ- Et
tæ. Præfusi agrum, in quo accidit huiusmodi miraculum.

68 Postquam signipotens Pontifex Patricius suis Oengi Regis
sanctissimis monitis Monomie munierat incolas, quos eorum
ian fide Chirisi repleuerat, nesciebat vilitate partes Aquilonares terræ, scilicet fines filiorum Neylli, ut
eius inhabitatores ad fidem conuerteret, vel in fide
confirmaret. Rex autem Oengus prefatus cum duo
decim Subregulis & alijs Magnatibus ubi subiectis &
maximâ multitudine hominum, quatuordecim videlicet
milliis, pane vix & intellectus refici cupientium, seque-
batur Sanctus. Cum autem peruenirent ad flumen Bro-
nach nomine, ubi Triamus Episcopus, natione Ro-
manus, S. Patricij itineris & laboris socius, in loco
Choibeach vocabulo, habitabat, totius multitudinis
vtrumque hominem reficeret Sanctus desiderabat. Pris ergo omnes, qui doctrinæ desiderio ad eum confluxerant, spirituali alimento saturauit, deinde ipsos ad ce-
nandum discubere iussit. Præfus autem Pontifex quisque a-
Triamus tam tantum vacca habuit, de cuius latte
folebat sustentare, & illam ad præparationem eenece fe-
citi occidi. Sed hæc quid inter tantos? Patricius ergo
dilectus Domini dirigebat orationem in celeste fan-
ctuarium, & ecce subito duo certi ex vnâ parte
moris vicinâ, & duo apri ex alterâ protuberantes, tam
quam domiti & domestici, vepore diuinus destinati,
venerunt ad illum. Hos, altissimo Largitoris gratias a-
gens, simili modo iusti occidi, finisque benedictione
apponi. Comederunt cuncti, copioque saturati sunt,
& reliqui, ne perirent, collecte sunt. Ex quinque er-
go animalibus quatuordecim milia hominum in eius
nomine plenissime Patricius pauit, qui de quinque par-
ibus & duobus pribus quinque milia hominum la-
tiauit. Ipse namque dixit: Qui credit in me, opera Matt. 14
qua ego facio, & ipse faciet, & maiori horum faciet,
vñ glorificetur pater in filio. Non discrepant enim mi-
racula hæc, licet variantur in numero: quia verum
quod signum idem Dominus operatus est, illud in se,
istud in seruo Iuto. Crastina autem die reperta est in
campo vacca sumillima ocellæ & cornicæ, quæ cessit
in vñm vixna Triamo Episcopo, vt de illius auctoritate
laet. Exiit enim fermo inter plures affirmans, eandem
esse vaccam & à S. Patricio restitutam. Nos vero
Deo nihil impossibile dicimus; sed factum hoc fuisse,
ne negamus nec altruius.

a. Sequebatur prolixa narratio de Dubliniensi, quæ iam non
reliquo urbem involentem, conversione per S. Patricium passu-
tus filium & filiam Regis: quæ ut hæc ipsi proposita regnabant,
Et omni ex parte fistula ab aliquo rugatorum ostulo, concitare malum
potuit. Potius ea apud Cæsarum legi, ut referendo fabulis hæc cor-
gantur memorari quod sanus fuit Æternus, pag. 62 in gram fabu-
la originale soportant.

A

CAPUT IX.

Varij mortui à Patricio suscitati.

Mirandis magis miranda in eodem loco succedit, mirabilemque Deum in Sancto suo cunctis sequido ostendunt: signum enim subsequens ampliori admiratione dignius censetur, quam precedens. Cum enim vir Dei Patricius contentus Deum & praecepta eius praedicando poenas perpetuas intentaret, euipique mandata custodientibus vita perennis premia promitteret, miraculi inauditi argumento irrefragabili verbis fidem fecit: sed ne vllus audiguitatis scrupulus in cordibus credentium deinceps emerges; nouemdecim mortuos ac sepultos de tumulis sub omnium oculis resuscitauit: è quibus unus Fota minoratus, funeraliter à diebus multis, incineratus per decennium in sepulcrali lare latuit. Ornes igitur ad vitam reducti, poenias, quas perpepsi sunt in auribus astantium narrauerunt: Deumque verum ac viuum, quem Patricius praedicabat, vniuersitatem clamauerunt. Rex vero Oengus vniuerterisque populus hæc videnter.

Btes, gloriolum Deum in Sanctis suis, mirabilem in maiestate suā, facientem signa & prodiga, qualia non sunt vīla super terram illam, glorificauerunt, Sanctumque Patricium, tamquam Sacerdotem excelsi Dei, vt suum proprium Apostolum, honorauerunt. Deinde reveri sunt vniuersitatem ad propria, cerebro dientes: Quia vidimus hodie mirabilia. Resuscitati etiam omnes à S. Patricio baptizati sunt, & vitam preuentiam profientes, monachalem habitum suscepserunt, & cum B. Triamo Episcopo degentes, in sanctitate & fine vie ad vitam terminum permanerunt.

70 Pertinet S. Patricius in regionem Neylli in qua principabatur Rex, Echū nomine, habens filiam, nomine Cynnam, vnicē dilectam, quam in consequenti coniugio duxit nuptias tradere. Puella paternum propositum postposuit, Patricio exhortanti, ad certitudinem fructuum virginitatis promerendum, paruit: canaleque nuptias nauseans, ecelesti Sponfo se illibata- tam offere & conferuare corde statuit. Videns pater in filia mentis columnam circa custodiā caftionis virginis immobilem stare, sanctum ad se accersiens ait illi: Deliberauit & statutus ex corpore nata, nepotum procreatione, prospiciam meam ad robur regni & fortunam meum dilatare: fed sufficiat est succeluo, frustra-

C ta est haec spes mea in hac parte per te. Si ergo protante stirpis amissione promiseris mihi regnum cælestis, & me inuitum non compellas baptismum subire, filia mea famulabitur Factori suo leundum formam exhortationis tua: alioquin non defraudabor à desiderio meo, sed ab effectu frustrabitur prædictio tua. Sanctus in Domino confidens eius dispositioni negotium ita ut totum commisit, & quod petebatur Regi simpliciter promisit. Puelia vero a Sancto velata & consecrata, in virginitate & alijs virtutum exercitio Dōmino seruens, multos exemplo suo ad obsequium Dei deduxit, atque in virtute & poft mortem miraculis conseruauit. Commendauerat illam custodiae sanctæ Virginis Cethuberis, que prima omnium Hibernicarum à S. Patricio velum accepit, cui etiam monasterio Cruidubhchan dicto, magna multitudine Virginum Christi seruientium replete, Præposita, epistolam exhortatoriam Sanctus ipse scriptit. In hoc monasterio S. Cynna viuens deguit, & cum plurimis Virginum turbis in Domino quieuit.

71 Elapso aliquante temporis spatio, incidit Rex Echū in lectum doloris, & cum morbo inuaescere sensisset sibi diem mortis imminere, destinatus nuntiū ob S. Patricium vocandum ad se. Distritus etiam prohibuit corpus suum à suis lepeli ante Praefusis aduentum, & quod ipse promiserit sibi ecelestē re-

gnū, & maximē quoniam ab ipso desiderabat salutare lauacrum suscipere. Haec dicens expirauit: eiulque corpus iuxta præceptum suum vnius diei noctis spatio ab expectatione Patricij inhumatum iacuit. S. Patricius in Saballino monasterio constitutus, quod à loco, vbi ipse iacebat, duobus dictis distans, Regis obitum in spiritu agnouit, & antequā Regis nuntius definassus ad se adueniret, ad iter versus domum defuncti se proxinxit. Affuit tandem Sanctus Dei, & de Regis decepitu doluit, præfertim quia sine vita regis: baptizimi percepcione de corpore unigrauit. Orauit Sanctus ad Dominum, & a gemina mortis vinculis absoluuit illum. Quia enim abique regenerationis Sacramento defecit, continuo vita restitutum regulis fidei instruxit, instruimque baptizauit. Baptizato autem Rege coram plebe, ad eiusdem adiunctionem ac commendacionem sua prædicationis, narrare præcepit, quæ de peenis reproborum & gaudiis electorum plenius agnouit. Cumque multa miranda de illis referret, inter cetera dicebat se suum in cælesti patria à Patricio sibi promissum vidisse locum, & qui baptizatus nondum fuerat, illuc intrare non posse; siue ob precem Sancti iusti diuino corpus suum reinduile. Scificabatur ab eo Sanctus, utrum mallet in hoc mundo viuere diuinus, in instanti ad locum sibi preparatum pergere. Respondens Rex resuscitatus, fē totius orbis dominium, diuitias, delicias, instar inanissimi summi ducere afferuit, in comparatione gaudiorum celestium, quæ oculata fide probauit. Sed rogo, inquit, ut absoluat à corpore mortis huius, & educat quanto cyclus de carcere isto, quia vehementissime cupio diffundi & esse cum Christo. His dictis accepit Eucharistie viaticum, & sic dormiens in Domino abiit in immortalitatem locum

72 Quidam regulus Principatum tenens in Hymettia creditur ad prædicationem S. Patricii cum gente sua, & baptizati sunt. Cum autem Sanctus, illum super generali resurrectione credendā instrueret, non facile tiden accommodauit; quia corpora in puluorem resoluta, in statum pristinum naturę propria, sed melioranda, resuscitanda nullatenus credere solebat. Sed cum vir Dei multa sacra Scriptura testimonia, exempla, signa, & prodiga depromeret, vt illum à suo reuocaret errore, tale teatert ad S. Patricium responsum protulisse: Si tuum meum à diebus multis incircum resuscitaveris in virtute Iesu Christi, firmiter credam resurrectionem mortuorum: quam prædicando afferuisti. S. Patricius hoc audiens, ipso Regulo cum plebe multa incendit: cum eo ad tumulum acescis, & cum baculo Iesu illum signauit, humumque erui fecit, & oratione facta, hominem in admiracionem omnium auctiuum, & confirmationem fidei Catholicæ resuscitauit. Erat enim procerus statura, alpestrisque terribilis validè, dilatilis tamen priori in longitudine. Ipsum etiam ad iussum suum penas infernales enarranter, & baptizatum in nomine Christi deuotè petente idem Sanctus baptizauit, baptizatum Eucharistiæ faciat percepit, sicut & ipse petierat, obdormientes iterum, sed in Domino, proprio leperulo collocauit. Nulli ergo præsentium de resurrectione mortuorum ambigebant: quoniam illam testimoniantam credibili, signo tam evidenti comprobata, præ oculis habebant. Huius signi & precedente, Sanctus in epistola quādam meminist, quā ad quendam dilectum suum in ultra-marinis partibus degentem scribens, inter cetera dicit: Dedit mihi exiguo Dominus virtutem faciendi signa in populo barbaro, quia nec à magnis Apostolis leguntur facta, ita ut in nomine Domini Dei nostri Iesu Christi resuscitarem à mortuis corpora in puluere à multis annis resoluta. Nullas tamen obsecro credat, me ob illa siue his familia parificandum Apostolis aut villis perfectis viris: cum sum exiguis, & peccator, & contemptibilis. Attendant au-

ad sua
prædictio-
ne confron-
tationem39 mortuus
reprobatus
3. Patrici-
us2. Cynna
impetrans
facultatemvuln. sup-
picioJoh. S. Ce-
leste: bOpuscula
cum fine
Baptizatio
monasterioAVCTORE
TOECLINGEvita regis:
tut:baptizans:
g. remittit
ad gloriam
praeparat.fæcias
autem
causa
de Regulū,ad fidem
reverentia
no stabilitate
dant.

AVTORE
LOCALINO

alterius fi-
lum lac-
ratus à
porci.

Malachia
discipulo
reverentian-
dus man-
dat,

rof. hagi-
stis.
Ioan. 14:
Matt. 17

per dux-
tias mura-
culorum ex-
guitur.

C ipi patrum
productus.

Olcancum
ex mortua-
matre natu-

Eitteria ca-
rat instruc-
dum.

A ditor in quantæ perfectionis culmine vir iste mentem fixerat, qui talia tantaque operans, tam humilia de se sentiebat. Ego plane plus admiror in Sancto isto magnam humilitatem, quam mortuorum resuscitationem.

73 Alius Regulus Ellelius nomine, valde refutebat doctrinæ sancti Patricij, nec villatenus aurem audiendi aperuit ipsi prædicanti, donec vexatio daret intellectum illius auditui. Quidam namque die filius eius vicè dilectus à porci est conculcatus, & ex parte magnâ comminuitur & deoratur. Quod cum agnouisset pater, scidit vestimenta sua, & prouolutus velligis S. Patricij, quod sibi accidit, expulxit voce lacrymosâ: pronuntiavit etiam in Deum ipsius se crediturum, & eius præceptis in omnibus obtemperatum, si resuscitaret in eius nomine filium suum. Sanctus autem præcepit cuidam discipulorum suorum, Malachia nomine, Britanno natione, ut defunctorum & disceptorum ad vitas auras redirentur à morte. Illi inobedientes & incredulus verbis viri Dei existens, ex fidei pusillinitate respondit, dicens: Quis est homo in terra, qui posset olla communita reintegrale, neruos resolidare, fucientes carnes reformare, & cutem superexcedere? spiritum corpori, & vitam defuncto inducere?

B Non petam, & non tentabo Dominum super tali temeritate; nec aggrediar opus quod non possim adimplere. Et Sanctus ad eum: Nonne legitti promissum Domini dentis. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Et iterum: Si habueritis fidem sicut granum spinapis, dicetis huic monti, Transfer te hinc, & me te in mare, & fieri? Illo respondente se legisse xp̄i, tuberculitum Sanctus, dicens: Quoniam, inquit, quantum in te est, verbum Domini & fidem nostram euacua*i*, prædicto tibi, quod domum exitem & exiguam habecis in terra, & non erit nisi habitatio tantum vnius homini in ecclesiâ tuâ. Ininxit deinde duobus Episcopis Elbeo & Hibaro, discipulis suis, quatenus defunctorum puerum restituirent superis; adjiciens, quod illos ad sic faciendum adiuvaret orationibus suis. Paruerunt Pontifices Patri sui Patricio præcipienti, eiisque adiuti precebus puerum diformam & dilatatum non solum vitæ, sed etiam integræ sanitati restituirent, & pristinæ pulcriudini & valetudini. Credidit ergo Regulus & cum omni domo & plebe sibi subiecta est baptizatus. In loco vero patrati miraculi ecclesiæ construxit, & in memoriam S. Patricij & duorum Episcoporum & pueri resuscitatis, quatuor lapides prægrandes erexit. Quod autem Sanctus inobedienti discipulo prædictis, conqueanter evenit. Quare autem non à se fôlo, sed à discipulo fieri hoc miraculum voluit, fatetur esse mihi, meique familiis adhuc incognitum. Quibus tamen fane lapices intelligat S. Patricium illum defunditum, sicut & ceteros in nomine Domini resuscitasse, cuius præcepto prædicti, precebus suffulti, quod excellentius est, eius discipuli signum istud facere potuerunt b

74 Quidam Regulus iter agens auditio non sine stupore magno, quia vocem pueri flentis emilam detum dum tunc: stans autem iussi lumen aperire sepulcrum, insueneruntque intus cum admiratione magnâ iuxta matrem mortuum infantulum viuum. Ex communis ergo confusio, educitum illum à sepulcrali late ad S. Patricium portauit: quem ipse baptizans, ob dolorem quem fuisse, Olcanum vocavit, temporeque acceptabili tradidit litteris imbuendum. Qui grandisculus effectus discendi audiret Gallias adiit: ibique diutius degens multæ literaturæ scientiam adeptus repatriatus, repatriatus scholas recte: innumerous discipulos, quorum plures Episcopi sancti fuerunt, erudiendo in literaturæ copiam proœxit. Ipse vero Doctor egregius, Episcopalem gradum ascendit, in facilitate multæ vitam terminans, miraculus etiam multis claruit. Transiit quidam vice sanctus Patricius cum suo facto comitatu quendam annem, Dabhall nomine; & quia

adversus peraferbat dies & inclinata iam era, fecit ripam D. permodicatum fixit tentorium infra perp. ram præti planitatem. Accedit Antistes ad aquam, manus & os lauit, ac lauando gingivæ & dentes digiti dignissimum fricauit: fricando vnum dentium præf. vel infra- mitate motum, sputo fortuito vel portio nota diuina, in aquam proiecit: quo comperte, discipuli eius dentem in qua diligenter quæserunt: sed din quantum inuenire non potuerunt. Noctis vero subfrequentis sub obscuro dens in arme iacent, velut fidus lucidissimum emicuit: cuius fulgor omnes fecus se hospitanter ad sui spectaculum ac intentionem adduxit. Dens itaque tam miraculoso eventu inuentus ad Patrem defertur, ab ipso & a cunctis omnipotenti Deo gratiarum actio pro re, quæ contigit, offertur: Sanctus autem in eodem loco ecclesiæ adiudicatur, dentemque præfatum infra altare posuit: qui profecto locus multis claruit miraculus, & vñp; in praesens vocatur Cluayn fical, id est, ecclæta dentis. Eiusdem igitur Domini virtute inflat radiantis sideris, S. Patricij dens illuxit, quâ de molari dente mandibuli afini, ad precem Samonis Philistensium triumphantis, fons aquæ profluxit. Diffat ecclæsia illa ferme quinque miliaribus à Metropoli Ardinchana ciuitate.

E

a Hoc loco legebatur suicitati gigantibus fabula, quam in appen-
disca reieccimus.

b Eugenij quoque Metamorphosi hisc sublata est.

CAP V T X.

S. Patricij prophetiae quadam: excursio in Britanniam.

75 Beatus Patricius quadam tempore, dum quem-
dam Magnatem, nomine Cartanum, & vxorem eius abluef salutari lauacro, indicavit mulieri eam habere filiam in utero, quam ipse velatur effe, & in virginitate conferatur ex levi Sponso. Tem-

poore constituto peperi feminam filiam, quam baptizantes nominauerunt Treham: quæ, decennio completo cauila confederatius suscipienda, iter arrupit veniendo ad S. Patricium; sed propositum peruentio- nis impeditus stagnum interpositum. Fatigata igitur & anxiata in ripâ reseat, locumque, in qua fancus Pontifex fuit, à longè oculo ac animo fitibundo apie-
ciebar. Præf. sanctus, sancto Spiritu reuelante, ter Virginis & desiderium agnouit factaque oratione fla-
gnum à loco illo amouit; sicque cum suis fæcis vesti-
gijs pertransiit ad illam peruenit. Cum vero S. Patric-
ius prænominatus Treham, Virginem consecrasset, ab Angelo Domini velum capiti eius impostatum est, vñque ad nares pertingens & oculos contegens. San-
ctissimus Antistes apposuit manum, ab oculis amouere velum volens; sed puerilla suppliciter prohibuit, di-
cens: Obscoero, mi Domine, dimittitur velum, tunc
est capiti ancilla tuae impotum, ne videat vñcruis
oculi mei huic Ieculi vanicatem; sed intuio potius
puriori homo interior Sponsi mei contempletur clari-
tatem. At gaudens Pontifex proposito puellæ purissi-
mo velamentu dimisit; & hec cælitus erat impostu-
m, genas eius turritinas & oculos columbinos om-
ni tempore vita fæc cooperiens, acsi facit eius agglu-
tinatio fuisse, remanit. Sic sic huic facri velaminis obiectu qualibet illecebrofa species ab aditu ad illam arecebatur, ne mors villatenus per fenestræ eius ingre-
deretur.

76 Princeps quidam Conallus nomine penitit & Ferguſus
impetravit benedictionem à S. Patricio. Accedit ad demus
Sanctum intentione simili frater illius, in d. filius mi-
nor natu. Fergu nomine, vñus imò præcipitus ad Opti-
matus terræ. Sanctissimus Antistes premisâ ora-
tione benedixit hominem, aptatis manibus super ca-
put

*S. Patricij
vnu prelatu-
guis in a-
guis,*

*S. Treba
intra-
tussum
Patricij*

*decennio ab
eodem con-
secratus,*

*etiam ab
autem
anomato.*

*eni impa-
tum ab An-
gelo vñcruis
munguis
ab oratu
anomato.*

A pit eius cum magnâ morâ & summâ deuotione. Vi-
dens germanus eius, natu prior & dominio, quod iu-
niorem benedicer diligenter & deuotius quam se,
miratus & molestatus est valde. Patricius ob benedi-
ctionem viri faciem obscuriorem solito perpendens,
cauffam tam morosam benedictionis propalauit, dicens:
Benedicens benedixi fratrem tuum Fergusum, pro-
pter filium benedictum ex eius semine nasciturum fi-
lius enim eius Fedhleminius generabit puerum, Co-
lumbam nomine, nomen fortitorum ex re quis Spir-
itu sancto replebitur ex vtero matris suis. Siquidem ipse
thesauris sapientiae & scientiae locupletabitur, & singu-
laris lucerna generationis sua ardens & lucens, &
Propheta altissimi iure vocabitur: ex quo enim ad in-
telligibilem etatem peruerterit, numquam sponte-
nendum ex ore ipsis exhibet. Quām veraciter illa
prophētia de S. Columba, qui Columkylle & centuri
cenobiorum extitit fundator, sicut prolatā, scire plen-
ius poterit, qui volumen legerit scriptum de ipsis
vita.

77 Venit S. Patricius quādam vice transeundi
causalā ad quoddam flumen magnum & intranfudiabili-
le, Boallum nomine: & cūm omne defūsset nau-
gium, oratione factā diuīs fluvium, & liberum tibi
sequē sequentibus exhibuit transiit. Ercā deinde
dexterā, flumen illud benedixit, miroque modo vñque
in prefēs in Orientali parte ab equitantibus & pedi-
bus poteſt tranſuari; & nullus in Occidentali par-
te tranſitus, niſi nauigio, valet inueniri: & fluius erat
iam ibidem à Sancto benedictus copioſus, quām in
ceteris locis abundat pīſibus. Discipulis autem miran-
tibus, & rationem ac cauffam huius miraculi tam gran-
dis exponi ſibi depolebantibus, respondit S. Patricius:
Filius vita Columba nomine, nondum natus, poſt
multorum annorum curricula in loco illo habitabit, &
aqua taliter diuīſ illi atque commilitonibus suis in
Christo in variis viis necessaria erit: copioſa nihilō-
minis captura pīſium. Fratribus inibi manūris min-
istrabit vñctualium ſuſtentationē. Sanctus verò Co-
lumba poſt multum temporis natus, ex quo fuerat ad-
dultus, ibidem cenobium egregium adſificauit, & Pa-
tricij pīſagium veritate ſubmixum habitatione ac o-
pere comprobauit.

78 Vifitauit S. Patricius fines Turturionis: qūibus in locis septem hebdomadibus moran fecit,
ſepetimq̄ ecclēſias in tantilo téporis ſpatio extruens,
quālibet illarum Dominicā appellauit. Hoc enim
habebat Sanctus in conſuetudine, ut vbi demoraretur
Dominico die, ſi ecclēſiam illīc fundaſet, Domhnach,
id eſt, Dominicā appellarēt. Vn autem Ecclēſiarum
ſepetū pīſātrātū quēdām de discipulis pīſo-
fuit, nomine Connēdū, viro bonum & ſanctum,
Presbyterū gradū, lege diuinā eruditum. ſuſcipiens
ille regimē illius ecclēſiae, cauſā potius obediētia
quām captu ambitionis propriæ, vnam hebdomadā
tanctū ibidem compleuit, atque confeuerit eam ad-
relinquens ad S. Patricium remeauit. Sanctū Pīſū
inquierunt ab illo ſua reuerſionis tam festina cauſam,
respondit, ſe non poſſe æquaniſtim ferre illius tam
dilecti Patris absentiam. Nec mirandum, repondit S.
Patricius: quia filij virū non ſunt in illo loco; ſed vii
ſanguinū, & coemtore pecorum, quorum tu for-
midas ferrum, tuncq̄ ſanguinem tuum effundendū.
Reuertere, reuertere fecurus, neque timeas à fa-
cie corūm quoniam nullus hominis fangus effundetur
in loco isto, vñque in generationes generationum.
Acceptoq̄ tali reponio à S. Patricio, vir venerabilis
Connēdū ad Ecclēſiam illam regendam regreſſus eſt,
verbumq̄ S. Patricij verum eff multis ſerum argu-
mentis euidentium, ut afferunt patrioꝝ probatum eſt.

79 Videns S. Patricius in Hiberniā, Mefſem qui-
dem multam, operarios autem paucos, tranſfretauit in
Britanniam, acquisitū ſibi coadiutores in agrum

Dominicū & cooperatores: & quia pellis Pelegia-
na hærefis, & etiam Ariana perfidia pluribus in locis
Britannia fines fœderatas ipſe pīſātrādo, & fig-
na multa faciendo, patrioꝝ ad viam veritatis reduce-
bat. Extant adhuc in Britannia plura loca miracu-
lorum eius confīcia, terebrisque miraculū ſanctitatem
eius redolentia. Collectos denique viros multos litté-
ratos & religiosos ſecum adduxit, ē quibus tringita in
Episcopalis officiū fastigian postmodum ſublimauit.
Renaugauit in Hiberniam, ad infulas mariſ conuer-
tendas diuīſit: ē quibus Euboniam id eft, Manniam, adiace-
tū quidem Britannie ſubiectam, ſaturi pīſātrādo-
ne ac lignorum exhibitione ad Chrīſtū conuerit pīſātrā.
Inter que ſigna illud inſigne clariuit, quod quidam
maleficus Melinus dictus, inſtar Simoni magi le Deū
afferens, ac ethera volatu diabolico repentes, precibus
eius ſublumi corrui precipitatis, confractūque in-
teriit. Quendam diſcipulorum S. Patricij virum fan-
ctū & ſapientem, Germanum nominatum, in Epī-
ſcopum promotum, illius gentis Ecclesiæ nouelle Re-
gentem pīſoſuit, & in quodam promontorio quod
adhuc Infula Patricij vocatur, eō quod ipſe ibidem a-
liquantulum demorabatur.) Episcopalem Sedem po-
fuit, Alijs autem infulis ad fidem Christi conuerit, fin-
gulis ſingulis aut etiam plures pīſecit. Pīſes, de
diſcipulis ſuis: ſicque Hiberniam repetiit. Conſuevit
enim S. Patricius non folūm in vñibus, verū etiam
in oppidis & locis celebroriibus, Episcopos conſtitue-
re, ne baptizati vilatenus deſraudarent Episcopali
confirmatione. Hoc etiam à Sancto procurauit eft,
vi fideles in pīſenti habent, qui ministraret Ponti-
fice munus illis, dum diceſis, non nimis extenua,
non ſubtraheret illis pīſentiam atque cultidom ſui
Paoſtoris. Quarundam inſularum incole legem Dei
per S. Patricium pīſātrātā abiecerunt, abalienati à
fide retrorum: & ideo vñque in hodiernum diem pī-
uantur ſpeciali Dei dono, quod ceteris inſolis in hōe
perſeverantibus, ſuper venenorum animalium ab-
dicatione, per Patricij preces conſtat collatum.

80 Sex Clerici natione Hibernici, vñnimā deſi-
derio diſcendi ſcripturnā duci atque loca ſancta vi-
tandi, versuſ tranſmarinā partes iter atripiuerunt; ca-
ſuque felici S. Patricium de Britanniā regreſſum, ob-
ſuum habuerunt. Ipsiſ verò genibus ſexis, benedictio-
nem petiuit, Sanctus benedixit, ipſoſque omnes
Episcopos futuros pīſātrā. Agnoscens Pontīfex v-
num ipſorum, qui nata maior & robustior ceteris vi-
deretur, omnium codiculos in ſinu portantem, eō quod
non haberet aliud in quo portaret ad manūs uſſit il-
lis dari pellem phocinam, ſuper quam in celebraſione
Miffarum ſtare conſueverat, ad faculum inde facien-
dum. Munere laeti vii cum gratiarum actione rece-
pto, propterē transſtaterunt; nec ab illo die aliqua
grās eos apprehendit inopia ſed die itinerando, ſi
ue in ſcholis commorando, ſemper arrisit eis honesta
ſufficientia. Cognouerunt igitur Sanctū ſubueni-
torem ſui in benedictiobus ſuis, Dominumque con-
ſeruantem illis misericordiam ſuum ipſius mentis. Pro-
cello verò temporis optimè litteris imbuſ repatriauer-
unt; & infra tempus breue, ſecundum verbum S. Pa-
tricij, omnes Episcopi effeci tunc. Horum autem Sa-
cerdotum ſanctorum nomina sunt, Lugacius, Colum-
banus, Meldanus, Lugadius, Callanus, Cerasus, quo-
rum ſedium Episcopaliū nomina deſcribere, certa
ratione ſuperſedemus. In multis etiam vocabula loco-
rum, & etiam perſonarum, ob inconditam verborum
barbariem deuitanus, ne Latinis auribus fastidium aut
horrorem ingeramus. Pīſātrā tamen Pontīfices in
Ecclēſia Dei verbo & exemplo plurimum proſe-
cunt, & in magnā ſanctitate vitā terminauerunt. Mu-
ta etiam miracula ſolebant narrare in pellem pīſatā
parata: quā adhuc manet integra, & pro reliqui ob
S. Patricij memoriam conſeruata eft.

A 81. S. Patricius prædicabat populis plurimis de diuersis partibus in unum conuenientibus, in loco Hibernia Finnebhair vocato, qui Latinè interpretatur albus campus. Legebat & interpretabat illis feritatem scrolanam quatuor Euangelistarum volumina, tribus diebus continuis & noctibus; omnesque præsentes existimabant non plus temporis effluxisse quam vniuersitatem duci spatiuum, ita feliciter decepti delectatitudine salubriter in verbis gratia, quæ proce debant de ore ipsius. O fabulus delectabilis deceptio, per quam falsitas excluditur, veritas inducit, illudetur tempori, nox subtrahitur, dies per triuia continuati consipicitur! Ne canetur lector, quod nominauerim deceptionem; Propheta clamet ad suum Conditem; Seduxisti me Domine & decepisti, & Apostolus Paulus quibusdam discipulis suis, dicit: Cum ehem affutus, dolo vos decepisti. Bonus dolus, qui salutem animalium acquirit optima seductio, quæ ad Deum pertinet.

Ier. 10. 2. Cœc. 12.

**S. Brigidæ
mirac. ovis
offerens**

Cant. s.

B 82. B. Brigida itaque contenticulæ præfatis intererat, quæ reclinata capite dormiebat. Sanctus Antistes prohibuit, ne quis Dëi dilectam fulciret & euigilaret, donec ipsa vellet. Sicut enim ex fine claruit, illud in Cantico, ei fatus congruit. Ego dormio, & cor meum vigilat: eo quod sponsus tuus fecreta tua ei reuelabat. Eadem ianæ Virgini postmodum euigilanti sanctus Praeful præcepit, ut cunctæ enarraret, quæ in somniis vidi. Obtemperans illa verbis Sancti, dixit: Vidi Synodus candidatorum & aratra & boues & legetes, cuncta candida: deinde omnia illa maculosa, postmodum omnia nigra: ad ultimum confexi oves & sues, canes & lupos discordantes ad iniucem & contingentes. S. Patricius autem visionem exponebat, tunc tamenq; candorem præfatum ad mundi suum, tunc temporis præsentem, pertinere dicebat. Omnes enim in eo Praefati & subditæ erant in fide & bonis operibus secundum Euangelicam doctrinam & Apostolicam fertiles & ferudi. Maculosa quæque ad tempus sequentis generationis speciale dicebat, in quo fide quidem canderent, sed cam prauis operibus denigerent. Nigredinem subfrequentem afterebat tempori generationis securæ congruere, in quâ vitam suam homines non solum iniquis operibus profanarent, sed etiam fidei Christiane abrenuntiatione. Discordiam oviuum, suum, canum atque luporum, pronuntiabat controverſiam innocentium & innundorum Praefatorum, bonorum & prauorum aſſuturam in diebus posteræ generationis, post annorum feliciter curricula plurimorum. His dicit à loco solutâ collecta Sanctus recessit, Virginique visionem, atque fanciulli interpretationem virtute suffulsum irrefragabilis, fuit reor, nullus ambigit.

quæ de sua
re futura
Hibernia
expensi Pa-
tricius,

**Gloria vi-
francos
provincias**

**proprietatis
aliam S.
Benigno**

C 83. B. Patricius singulas regiones Hibernia crebro confitevit visitare, ac prout temporis opportunitas expetebat & ratio dictabat, in eis morari facere. Vnde & septem annis continuis morabatur in regione Mononia, totidemque in regione Connactia; diutius tamen degebat in Ultonia, in quâ primitus regnum Dei euangelizans, ad Christi fidem illius incolas perduxerat, cuius fines singulos crebrius suâ sanctâ præfenti perflustrando illustrabat. Vbicumque proficiebatur auditores suos, aut ad fidem Christi convertebatur, aut in fide Christi confortabatur. Quâdam igitur vice visitans S. Patricius illam plagam Ultronum, que Dalnaria dicitur, per locum quemdam, Muccomuir vocatum, transiens progrediebatur, discipululique illius, nomine Benignus, superius memoratus gradum figens, in celestibus aliquod mirum contemplabatur. Videlicet lucifugos Angelorum choros locum illum claritate & luce circumfundere, audiuitque ipsos cum inestimabili melodiâ laudes Creatori canere. Stans horum mirabilium deuotus contemplator, dulcedenis intime replebatur tripudio: nec tamen intelligebat

quid pretenderet Angelica præsentie, lucis coruca, hymnodis celicæ, in illo loco exhibita apparitio. Post modicum vero temporis interullum, admirabilis visio illa ab oculis Benigni tota disparuit, illeque præcedens Patris Patricii vestigia sequendo, ut ad ipsum perueniret gressus acceleravit. Sancto vero scitânti cauillam retardationis eius, retulit vilionem offendam sibi certius. Sanctus vero Pontifex diuinis edictus, quid innueret, aut indicaret perfusio luminis & cantus Angelicus, expones dixit coram præfente: Scito filios carissimi, quod in illo loco quidam filius vita, nomine Colmanellus, ecclesiæ edificabat, multo tamen filios lucis ac concius Angelorum futuros ibidem adunabat. Ipse Praeful atque totius Hibernia Legatus efficaciter, virtutibus ac signis conspicuus: post vitæ tenebras terminans ab Angelis Dei ad æternam lucem & requiem transferetur. Procullo vero temporis, loco illi & perlone præmonitata & propheticæ omnia euenerunt, sicut S. Patricii labia diffinxerunt.

*de S. Col-
manello,*
*a Quid mihi? cum carcerata intercurro, fluminum ex alto
precipitans pices e mari aduertantes prohibeat, iuri, nos nescire.*

CAP V T XI.

**S. Ergnate curata tentatio: predicta Com-
galli Bauchorenſis nativitas: impij puniri:
SS. Mel & Lupita innocentes probati.**

84 Venerabilis Benignus inter ceteras munerationes, quibus illum dittaverat diuina gratia, vocis in canto dulciorum quadam pollebat prærogativa; ita ut audientium compungendo plerumque penetraret aures & corda. Sed quoniam virtus aut donum diuinis collatum plerisque solet esse odor vitæ in vitam, quibuidam odor mortis in mortem; ex vocis melodiam ministrabat tentator delinquendi occasionem. Quædam namque fanciunitalis feminæ, dum oblectaretur super Benigni cantum mellifluum, auribus crebro perceptum, interiori desiderio succendebatur ad peccatum eritabile, eum ipso vitro Dei huius ignis ignaro committendum. Turpum ergo schematum tormentis adhibitus, fervens & loquens intantum exarsit & extremitate concepiscientia, ut vix in eius peccore se caperet amoris pernicioti flamma. Et quia propter disciplinam S. Patricij puella non poterat potiri fecero Benigni colloquio, ex accessu & alloquio ipsum diffidit, cultate, ampliori rebatur incendio. Calliditate igitur faminæ instruta, grauissimum infirmatum famulans decubuit doloris lecto, implorans cum prolatu anime consilium, sacraque Communionis salutare viaticum à Sancto fibi praebeti Benigno: erat enim tunc gradu Sacerdotale facis ornabat actibus.

E 85. S. Patricius autem, reuelante Spiritu sancto non ignorabat, quo faneticum illa laborabat incommodo. Accito itaque discipulo suo, videlicet Benigno, præcepit ut aogram visitaret, & quæ taluti animæ congruebant, illi ministraret. Obsecundans ille Patri spirituali, eius benedictione postulata & recepta, domum decubentis intravit, editoque signo Crucis (sicut moris erat ubique) Patricio domum quilibet ingrediens) omnes infidias latentes inimici, saluti hominum invidentes aut quieti, effugauerunt. Res mira clauruit arte præclaræ & licet inutilata, tamen vilissima. Eleuans oculos puella vidit ingressi, magni statuam valde terribilem, faciemque eius flammearam illud habitatuum atque scipsum intus & exterioris collustrare, Sanctumque Patricium manus suis caput ipsum obumbrare. Ab illâ ergo horâ vlique ad vite terminum, ignem veneratum sensit in carne extinctum, acsi corpus ligneum vel lapideum gestasset, non carneum. Diligebat

A Diligebat deinceps S. Benignum illa sanctimonialis sancto sinceroque amore, seque confitebatur ipsius meritis per S. Patricium a gehennali eripebat ardore. Vnusquisque ergo quod fensit super hoc signo videat, quia vnlusquisque secundum apostolum abundat in suo sensu: ego vero magis admiror, plusque appretior miraculum hic getsum ad animam vivificationem ac regenerationem, quam alicuius in carne mortui resuscitationem.

86 Circuibat S. Patricius Iepius Ultoniam, & perambulabat eam sicutque incolas docens attentius fidem Catholicam, diuerter aliquoties quiescendi gratia cum suo sanctissimo comitatu ad quendam monticulum, non longe sicut à valle, in quo postea confructum est Beachorense cenobium. Confidentes ergo conspicuerunt de colle vallem illam ætheram luce ac multitudine militiae cælestis repletam; auribus nihilominus haudentes Angelicis vocibus prolatam cælestis celestis hymnodiam. Omnes igitur videntes visionem hanc magnam, vnamini deuotione rogarunt S. Patricium, ut in illo loco cælestis facrato ædificaret ecclesiam. Sanctus vero abnuit, sed verbo vaditico illis ait:

B Annorum sexaginta circulo completo, nascetur quidam filius vite. Congallus nomine, quod interpretatur pulcher pignus: erit enim dilectus Deo & hominibus, atque ob innotum meritorumque pulchritudinem prosperè procedet & regnabit cum Christo inter ipsum pignora computandus. Ipse vero in loco luce præstans, ecclesiam Sanctorum ædificabit, in qua innumerata agmina filiorum lucis & vita Christi seruatio mancipanda coadunabit. Omnia horum, quæ S. Patricius prædictit, nec iota vnum incompletum præteriit.

ex quo 55.
Luanus &
Columba-
nus prædi-
re multorum
exemplari
fundatoris.

Tempore vero prophetato natus Comgallus, pro-cessuque annorum & virtutum postea adulter, in loco præfato Beachor nominato, nobilissimum cenobium extruxit, in quo multa milia monachorum perfec-torum per Evangelium Christo genuit & in Christo parturuit. Locus ille sanctus Sanctorum secundus, quasi vitis fructuosis fuituatem odoris, extendit palmites suos vique ad mare, & ultra mare sui propagines quia Hiberniam, Scotiam, Infulaque multas monasterias monachisque perfectis repleuerunt genimina eius, & etiam transmarinas regiones. Sicut enim relatu atque scriptis Sanctorum didicimus, vnis ex filiis Beachorense cenobii, Luanus nomine, centum cenobiorum fundator fuit, Alter vero Columbanus dicitur,

C vir sanctissimus & omnium plenitudine charismatum repletus, multa monasteria fundans & extruens, innumerabilium quasi monachorum Pater extitit; qui prius egregie monasterio Luxouensi in Gallia, deinde Boiensi ultra Alpes præfuit: ubi miraculis multitudinis gloriolus ac præfulgans in pace requiebat: siue que propheta S. Patricij adimpleta clarefecit. De antiqua Beachorense Ecclesiæ nobilitate superfluum videtur in præfenti diffusis propositi, cum luculentus descripseretur in Sanctotum Comgalli actibus primi Abbatis illius loci; & Malachias Pontificis, & Sedis Apostolicae in tota Hibernia Legati.

88 Venit Patricius in partes Aulæ infra fines Mediae, ubi in loco idoneo gratum duxit ecclesiam constuire. Quidam pessimus, Fergus nomine, illi in locis dominatum habuit, qui sancto Praefuli ne propo-situm perficeret posset, impedimento magno fuit. Volens Sanctus Dei duritiam cordis ipsius portius signo quia verbo significare, cum baculo Ietu contra petram figurum Crucis edidit, & continuo petrae superficies in quatuor partes scissa apparuit, Crucisque formam effigiatam in le vique in præfatis exprimit. Homo nihilominus duræ certicis & cordis plusquam faxei, ad penitendum sciendi noluit; sed vxor eius pragnans corde compuncta, postulando veniam ad pedes eius cedidit. Videns S. Patricius hominem in perueritate obdura-tum, vocè prætaga dixit ad eum. Sic te disoluere po-

tuit potentia Dei, si voluisset, etiam ad primum verbum oris mei: sed quoniam nescis, immo credere non AVCTORES
vis, quia patientia Dei ad penitentiam te adducit, secundum cortuum imparentes & duiciam obstinationis thesauris tibi iram, quæ tibi ego appropinquabit: velociter disperdet te Dominus de terra, nullusque de semine tuo in perpetuum dominabitur in terra ista vel prosperabitur in aliâ, excepto solo infante, quæ in vtero gesta vxor tua, quia super illum veniet benedictio mea. Hac autem omnia, ore prolata Patricij, euenerunt patri & proli.

89 Simili quoque intentione, ecclesia videlicet ædificanda, diuerter Christi famulus ad locum famosissimum Vineach nomine. Duo ergo germani, Fiechus & Enda nominati, illis in finibus principabantur: quibus S. Patricius multa bona in prælenti seculo atque futuro, & etiam feminæ illorum, si tibi acquiescerent, pollicebatur. Illi autem non solum à prece & prædicatione Patricij attres auerterunt, verum etiam à loco prædicto violenter ipsum expulerunt. Sanctus molestius impedimentum ecclesie fundande quam sui expulsionem accepit, ipsis & feminis ipsorum iniuste maledictionis lacuum incepit. Secundinus autem discipulus S. Patricij lamentans verbum ex ipsis ore rapiuit, & antequam fine concluderetur deprecando dixit. Obsecro, domine Pater, vt maledictio vestra non sit super homines istos, sed super vicinos loci lapides. Sanctus prius modice lubricuit, & postmodum postulata concilia. Mira res! ab illa die vique in prælensis lapides inter illi nulli strucuntur apud aut viles inueniuntur, quin etiam si forte aliqui ex improviso ædificio implicantur, velociter opus illud ruere seu dissipari dicitur. Nullum etiam ignis calorem naturalem admittunt, nec in aquam missi strepunt, vt moris est lapidibus, faciunt. Vnde & proverbiū apud Hibernicos increbat, vt si quando illi lapsi in ædificio frangitur, de lapidibus Vineach maledictis à S. Patricio, esse dicatur. Enda vero prædictorum fratrum iunior super iniuriam S. Patricio illata penituit, & prouolutus pedibus ipsius veniam poposcit, & postulatam promeruit. Hic nouem filios habuit, quorum ultimum natu, nomine Cormacum, obsequio diuino mancipandum cum totâ nonâ parte sue terra S. Patricio obtulit. Frater vero ipsius Enda, Leogerus dicitus, conuersus ad fidem quindicem villas S. Patricio contulit cum suo nepote, quæ spectant ad ius Ardmaciane Ecclesiæ. S. Patricius baptizauit puerum, educauit, litterisque imbuuit: puer autem etate sapientia & sanctitate creuit; virtutibus, atque miraculis clarus, in Domino requieuit.

90 Quidam regulus, Brendanus a nomine, recente baptizatus, obnoxii deprecabatur S. Patricium, vt quādam mulierem grauidam benedicret quia illius benedictionem ei & soboli profuturam credit. Sanctus eius petitioni annuens manum erexit, sed repente, priusquam verbum benedictionis aut signum Crucis ederet, eandem retraxit: scilicet enim, spiritu reuelante sibi, concepit illam de semine Coirbre, in quem sentienteraverat, & de eius successione nullum regnaturum ipse prædixerat. Cur autem Sanctus hoc fecerat, homo mirabatur; sed ei vir Dei mysterium intimare causamque non cunctabatur. Infibat homo postulans attentius, vt vel aliquo modo illam benedicere, & quæ ventura erant soboli, prædicere dignaretur. Praeful sanctissimus Patricius illam elevata dextrâ benedit, & ait: Infantulus, quem gestas in vtero, non regnabit: quoniam verba, quod locutus sum in nomine Domini super Coirbre & sentien eius, fixum stabit: sed tamen vnu de optimatibus terræ, Regi regnoque pernecestatris erit. Quod vt Sanctus prædictus indubitanter euenit.

91 Magni vir meriti Mel supra memoratus, qui cum Fratribus suis, viris sanctissimis, Munio & Riocho de Biriam in Hiberniam aduenit, ab ipso S. Patricio

Mal'ki-
tane, quæ
seruandi e-
rare subju-
mari,

E

in lapides
declinas &
redit ad
omne vnum
innocentes.

Pennireis
Enda filii
Cormacum
baptizatus;

in a/s euua
Habuit illa
facere.

S. Mel &
S. Luvira
affectionem
moxia cu-
mulus

A tricio in Pontificalem gradum promotus, ipsi in prædicatione coadiutor extitit. His ex proprio labore manuum suarum, more Pauli Apostoli, ibiduit victor, & quod et à diutibus datum fuerat, solebat egenis erogare. Cum isto beato viro, vt pote nepote suo, commanebat in vñ domo, modò primiuit Ecclesiæ, S. Lupita foror Patricij, vt eius verbo & exemplo proficere posset in exercitio diuinæ obsequi. Euoluto verò aliquanto tempore, cum sanctus Sacerdos iuxta morem mediâ nocte surgeret ad confitendum Domino, sancta illa faszina solebat se ad soporandum collare, pelibulque cooperire in facetiæ Praefulsi lecto. Nihil sinistra suspicitionis ex hoc facto fingi suppicatur, quia ex conscientia propria puritate aliorum mentes metiebatur. Comperiens confuetudinem mulieris quipiam, nefandam fore, familiaritatem ipsius cum Episcopo denotabat, denotaram in vulgo disseminabat & quoniam infamia dilatandæ iam linguis vulgi referata patuit, res latere Patricium diutius non portuit. S. Patricius, si sic res te haberet, evidentiâ volunti experiri: concurrit gressus ad habitaculum praefati Episcopi.

*cordis S. Patricio pars
gauis per
miracula:*

92 S. Mel melius arbitrabatur innocentiam suam probare signo quām iuramentos arant taliorem in quadam colle, pilæ magnos & multos cepit ex vomere in fisco, ipso etiam vidente Patricio. Talice enim captiō obtulit Sancto Dei, quasi pro miraculo, ut nulla suspicione remaneret in cordibus hoc videntium, dum tale signum fieri non soleat ab incepsuofo. Soror etiam S. Patricij, collectam vestem in gremio viuis carbombis impletus, quos sufficienter portans, & excutientis in conspectu fratris, absque vlo vſtulationis aut Iezionis signo, immoxiam se comprobavat. S. Patricius innocentiam signis tam evidentibus probat approbans, illos mundos & immunes pronuntiavit: atamen, quod ipsi aliisque multa salubres fore, palam edicere curavit. In primis ergo Episcopum conuenies admonuit, vt in terra araret, in aquâ, verò pifareetur, ne tentare Dominum Deum suum videretur. Deinde ne gloriari præsumeret in aliquo miraculo ex diuinâ gratia in le parato. Denique lanxius Sanctus, vt à misericordiis viri sequestrarentur, & vtrique sexui adiuncta, & oratoria diuina confundirentur. Sic profecto, vt ait idem Patricius, nomen Dei per eos inter gentes, quibus illo predicabant, non blasphemaretur; nec infirmis scandali occasio vilâ in casu tali, vel detrahendi materia tribueretur. Quod ergo S. Patricius edixit & statuit, obseruari fecit.

*qui tam
plana se
mostrat
à Clericis se
quuntur
dat.*

C 93 Quadam vice S. Patricius quatuor Virgines stantes super lapidem vnum velutum, cœcerasit, Sponsoque caelesti desponsauit. Res autem apparuit mira & valde inusitata. Virginum Deo dedicatarum lapidi duro imprefta vñque in prælens apparent vñficiavit cons̄ elarefat, quod benevolentis Patricij precatio sive prædicatio penetrante posuit emollientio pectora, etiam faxa. Datur nihilominus nobis hac in re intelligere, quod mundum contempnentes ob amorem Christi, debeatem viae duras cœscere: vt ad eum, cui se probauerunt possint peruenire. Vocabatur locus in quo consecratae fuerunt b' Teda, vbi illi Dominus feriturus adificabat ecclesia, qua pertinet hodie ad ius Metropolitanæ Sedis in Ardmacchâ. Venit S. Patricius causâ transeundi ad quoddam prægrande flumen, inter Midian & Connachtiam sicut Symian nominis quod cunctis, exceptis naufragiis, semper fuit intraalimeabile. Diu nadigium quæsiuit, nec inuenit. Oravit igitur ad Dominum, qui quondam in mari fecit viam, & in profundis fennitum posuit: moxque in medio fluminis terra diuina rotu eleuata Sancto Dei sociisque illius transflutum liberum fecit & præbuit. Ut autem ri- pam fluminis attigerunt, suriga Sancti defungitursibi que adificata est ecclesia, que ad ius Ardmacchane Ecclesiæ spectare dignoscitur. In illo loco, vbi à magis in-

ductas tenebras S. Patricius orando dimovit, extri- D
etæ est ecclesia; in qua quendam de suis Clericis Ail- edd indi-
ueum dictum, ad gradum Sacerdotalem, quatenus ini- cane alta-
bi ministraret, promovit. Ordinatus Presbyter con- re & qua-
questus est S. Patricio, quod libi decessit necessaria Sacerdotiali ministerio: Sanctus diuinis instrutus, pertinens
indicauit Presbytero quoddam altare mirandi operis, in habens in quatuor angulis quatuor calices virtuos, in specu subterranei; & ne forte frangerentur, præcepit ei, cautius effodere, humumque egerere. Fecit Presbyter, sicut Praeful præcepit, & omnia sicut dixi reperit. A quibus autem personis illud altare factum fuerat, aut cum calicibus ibi repositum, nobis adhuc extat incognitum. Quidam verò opinantur, omnia illa fusile Palladij Episcopi sive sutorum eius, quæ reliqua sunt ibi post discessum eius.

a Colzano videtur Brondanus traxisse pro Manis, qui scilicet
ren ego dicitur in Tripartite in favorem uxoris Corbri. Sed pro-
phetiam evenientes planè docevi cuius non de disterâ personâ fusile cre-
damus, maximè eas ait quaque circuallatione variorum i
b' Reitius & integræ scribere ut. Tegulae hinc domus puel-
laria.

CAPVT XII.

*Alfinnia eretæ: res in ea diæceji gestæ. De
SS. Episcopis Munis & Fiecho.*

94 V lumen est viro. Dei in quodam campo ecclæ- Daburcæ-
siam adficare, in quâ posset populum acqui- cibus aurâ
sitionis Deo aggregare: huius rei gratia petuit à po- reperto aurâ
fatore fundi præparari sibi locum illum, repremit- in seforâ
ter illi portionem in terrâ viuentium. Homo autem pre loco et-
ille magis affectus artibus promissam fibi pro nihil olyga.
habuit terram desiderabilem, quin potius pro pretio posculam aurum, cuius nimis execrandam tamem fu-
stinebar. Sanctus autem in præfecti respondit se non habere, sed totum, quod habuit, in eccliarum adiun-
cia vel necessaria pauperum expendisse. Sed cum ho-
mo precenti Pontifici nullatenus afflent, ad effor-
sum euiludam porci, prece prælibata, perrexit ibi-
que tantum aurum, quantum exigebatur, inuenientium
pro commutatione terræ dedit. Erat & alter vicini-
us, habens agrum illi terræ collinatorem, quam cõ-
paruit, quem Sanctus ecclæzie præfate conferri sup-
pliciter flagitabat. Quo respondente familiâ veris
prioris, iterum int ad efforsum porci, reperiit aurum
æquilibre priori, quod homini pro comparatione E
agri tribuit. Hoc iam tertio manifestauit S. Patricio
Dominus in terrâ, porcorum naribus euilcerat, fæmel
pro sui reditum, bi in hoc loco pro diuâ tan-
dændæ ecclesiæ. Postea posterior fratrum Ono no-
mine, corde compunctis, aurum fundo Dei non fo-
min redidit, verum etiam dominum suum, prædia, &
substantiam ad fundandam ecclæiam & adificandam
conutile. Locus autem Elfind vocatur, in quo hodie,
Sedes Episcopalis habetur.

95 B. Patricius verò quendam discipulum suum nomine Alycum, habitu acutu monachum, in Episcopum consecravit, & Ecclesiæ præfate præcepit: ipse vero adimonente S. Patricio in ecclæia Sedis sue, col-
legium monachorum egregium introduxit, cui regendo ture Abbatii præfut. His quodam vice, dum ve-
rum assertiū dicere debuit, delinquens lingue lubri-
co mendacium protulit. In se vero reuulsus, poitea nra-
uit seipsum contra faciem suam: ex magna penitentiâ
amaritudine elongauit se, & fugiens à facie homi-
num, manit in solitudine, ibique septem annis degens,
à nullo viuis est homo. Monachi verò illius diu que-
rentes eum: expleto septennio in cuiusdam concavo
vali ipsum reperuerunt, à locoquo extrahere ad ec-
clesiam suam, tamquam sponsum sponse fuit in gre-
num

*Terra ele-
vata in
profundo flu-
mous facit
Patricio
transversi
expansum.*

*5. Affinis
ordinariorum
Episcopos &
Abbatias,*

*mira peni-
tencia ex-
pus medie-
cium.*

A mōu redūcēte violenter voluerunt. Episcopus illis nullatenus acquieuit, indignum se iudicans ad officium Pontificale vterius exercendum, de cuius ore mendacium processit spontaneum, quod faci Canones definiunt esse sacrilegium in lingua Sacerdotum. Quā in te penitendum est, quantum poenitere debeant in gravissima criminā lapſi de suis magnis excessibus, si tam stricte de solo mendacio poenitū & latitescit iste Sanctus. O quanti corda gerunt ad peccato resistendum lutea, ad poenitendum verò faxea! Multi namque homines flagitosi, scelerati, abominabiles in vita suā (quod abique dolore dici non debet) animarum regimini se ingerunt, & manibus inquinatis alienas fordes diluer appetunt, funibus etiam mortaliū criminum confricti ceteros ligatos foltere gliscunt & quozum desiderium dum diuino iudicio adimpleret, multo peiores sunt, quam antea fuſſe noſcitur. Sub regimine namque constituti de foliis propriis reatibus posſunt poenitere atque satisfacere; in fede pastorali poti, de singulorū ſibi commiſſorum excessibus retinent rationem reddere. Quia ergo verba Sacerdotum aut vera fuit aut sacrilega, horrendum iudicium est illis Sacerdotibus ceteriq; Praelatis Ecclesiæ, quo-

B rum mendacij aliudius aut perjurii inquinatur lingua. Hæc quasi per digeffum diximus, vt non ſolum flagitia & facinora, led etiam mendacia, quam fuit vianda cunctis Chrifticis, & maximè Paſtoribus animarum, oſtenderemus. Nunc verò ad hitorū ſacerdotium redeamus. Monachi enim ſupradicti nolentes à S. Afyco ſeparari, vique ad extum viue illius ibidem manierunt; coeq; ſepulcro, monasteriorū adiuentes illi, in laicitate & iuſtitia Domino feruerunt. S. Patricius quod Sp̄itu ſanctō ſibi reuelante de vtroque fratre didic, viisque minime tacendū duxit. Prædicti priori dominationem illius terra illum cum ſentī ſuo in breui amiflurum, qui manmona Chriftō, & ſuā petitioni præpoluit aurum. Iuniori multa bona predixit ob deuotionem animi ſuī ſibi euentura, & quid coadiutor Regum in terra erit, optimique ſaſerdotes Dei nacerentur eius de ſirpe ſanctā. Omnia illa, que ſanctus propheticō protulit affatu, nullatenus fruſtrata fuit ab effectu.

96 Prædicabat quadam vice S. Patricius genitiliis, ipſoſque inſtruendo & baptizando illo in loco demorabatur diutius. Benignus autem Sancti diſcipulus aliquantulum ſerebat moleſtī moram illam tantam illi in partibus. Sanctus autem dixit, ſe nolle de locis illis egredi, antequam ad ſe veniret de remotis partibus diſcipuli ſuī & alium. Altera die cernebatur cælum nigrefere, ventoque velementi commoueri & con-

C cuti mare. S. Patricius verò obnubilata facie moſitius, ſuī ſecum manentibus indicavit, filios fuos in Chriftō genitos, nauigio tendentes grauamen ingens perpeti, ſequere multum afflictis, & maximè pueru lo, filio Erchi, alumno eius ſupramodū formidanti, dicebat compati. Afferentibus illis non poſſe nauem ferre tantam tempeſtatem, vir ſanctus instantiā ſe conuerit ad orationem. Interruo modo faſto, cunctis qui praefertis erant audientibus, imperauit ventis & mari, quatenus quiescerent à feruore ſuo in virtute Dei ſuī. Ores ſtupenda & admiratione digna l continuo ceſſauit ventus, ſiluit fretum, pacabatur procella, & facta est tranquillitas magna. Eādem die memorati Fratres proprie fatis applicuerunt, & qualiter elementis prius in ſuī periculam verſis, ſed inopinato modo pacatis, potentiſſimam preceem Patricij Patris ſuī ſint experti, coram cunctis retulerunt. Alio quoque tempore iudeam Fratres, gratia viuitandi S. Patricium, viam capabant itinere pedefieri per arenosa loca littoris maximū, ut venirent ad ipsum. Quenque ſimil pergerent & incedentes fermocinarentur, ecce maris accellus illos circumclusit, ſpemque euadendi adimis cunctis formidinem mortis inculcit. S. Patricius verò diuinitus eductus an-

gustias aduentantium agnotit, agnitanque diſcipulis D præſentibus indicans, te compati tribulatis dixit. De AVCTORI
inde prece præmisa, præcepit potenti virtute verborum, in nomine Domini Dei ſuī rheumatū maris, vt quantocytus recederet, ac filii ſuis te viſitabitibus liberum trahitum & quietum exhiberet. Obediuit continuo mare voci viri Dei, & receſſit: ſicque cœlus ille Fratum Iatabundus & laudans Deum ad Patrium pertinet, & ſuper tanto miraculo narrato cunctorum audiencent corda in laudem Dei, mirabilia in Sanctis suis operantis, refoluit.

97 Quodam tempore, nauigatione necessariā completā, S. Patricius cum ſuis viris religiosis applicuit, & egressus ad aridam fortuō caſa cucullans fuam in litore reliquit. Appalū Sancti, ſedentes de celeſtibus ad inuicem contulerunt, & mutua collationis confolatoria ſe reficerunt: mare verò more ſolito, aſcendens arena ſuperficie cooperuit, & ve Praefatis cucullam ad te traheat, & alportaret, prop̄punt. Hoc Sanctus intuens, interdixit maris rheumatū, ne tangeret aut tolleret illam, in eius nomine, qui potestate habet in celo & in terrā, in mari & in omnibus abyſſis. Res mirabilis profluviū implendo totum locum, confuetum ei ſpatium occupauit: ſolus locum illum, in quo culta continebat, intactum dimiuit. Post fieri autem reſtuum recellum, deferit ſibi cucullam fecit, omnemque qui aderant, lignum illud in Dei laudem & Patrii venerationem excitauit. De cetero cuncti promptiores ad obedientium illi fuerunt, qui mutum elementum eius imperijs obtemperare conſpererunt.

Quidam vice, cum S. Patricius conſecraret duas Virgines in campo ito in finibus Cregri, quoddam velum destinatum cælitus cecidit in gremio Patrii: quod Sanctus ſuſcipiens ſumma cum deuotione, Virginis conſecrate posterius illud obeuit: ſed illa tali munere, tam ſancto eulogio indignata, ne iudicans, Iancito Antifti dixit: Quoniam itudatum optimum, donumque perfeccum defendens a Patre luminum, mihi pecatrici malfum non eſt, congruum arbitror ut ipſe habeas, cui delatum; aut conteras alteri, que me melius eſt. Applaudens Sanctus Virginis humilitati; impoſuit velum illud illius capi, præcipiens vt illud gestaret iugiter, donec introduceceretur in thalamum ſponſi. Virgo præcepto Pontificis acquieuit, ſanctaque viuens laetitissimo fine in Domino requieuit.

98 S. Patricius ſanctā conſuetudine ductus, quemdam leprofum ſecum detinebat, cui cum magnā deuotione cuncta pro Chriftō neceſſaria ministrabat. Cerca manibus proprijs lauit, vtrumque ipſius hominem, competenti culibet cibo reficeret conſuevit. Leprorum enim corporali ſollicitate penitus perditā, ſaluti anime omnibus modis inuigilare studuit, orationi iugiter incumbere, in omnibus agere ſemper Deo gratias. Cū autem lepræ ſquallore ſucciliis, feorem commandantibus ingereret, timuit ne etiam effet horror, ac clāre & humiliſer à confortio ceterorum fecellit, & in quadam arbore concavā fortuō inuenit ſolitarius ſecum habuit. Dum enim ſolus ſederet, intuens quendam pratererem, illum ad ſe acceſſuit, & cuius effet profectiſſionis inquiuit. Quo rereſpondet Chriftianum fe eſſe; præcabat virum, vt ob eius aſtem, in quem crediuit, non pigraret, ad proximum accedere iuncosum locum, & de iuncta ibidem radicius euilis effere ſibi fasciculum. Ad petentis igitur, vel potius adiurantis vocem pergerat ad locum homo, iuncum extirpauit, & confeſſum perpiciuons erupt: faciem autem de iuncto ad leprofum attulit, & de noui fontis ſcarifigine, quod accidit, retulit. Ille gratias & laudes Deo reddidit, deinde homini dixit: Noueris, frater cariſſime, quod Dominus noſter Iesu Chriftus huc te addixit, vt in fontis illius aqua corpus meum ablutas, & in eo loco ſepelias. His dictis oculos ac manus in cælum leuans, expirauit: corporu-

Volumen I.
Parte III.
Vergilius apud
concerata
impone.

& mori-
pla mira-
culo homi-
flatus

A que illius praefatus vir in fonte dáluit, nullumque lepro
vestigium in eo videns, sed fanum illum reperit ibi
denuo sepulcrum tradidit & discessit. Eiusmodi aliquantus
diébus S. Munis, multarum Reliquiarum Sanctorum
deutous bábulus, de Róma reverebatur, & necclesiae
coactus in loco prædicto de noscere morabatur. Sub
noctis autem silentio vidit lucem magnam circumfun-
dere locum istum,<sup>deinde Episcopum Sle-
petum Sla-
petum et
flanum.</sup> Angelos placentes audiuit ex-
bias agere vique manè circa tumulata sepulcrum.^a Hęc
omnia narravit illi S. Patricio, dicens se velle amouere
corpus illud fanum à loco illo deferto. S. Patricius
prohibuit hoc fieri, prædicens ibidem habitaturum
quendam filium vite, nondum natum Kieranum no-
mine, qui locum illum repleret præclaro Sanctorum
agmine, & corpus illud fanum multo sublimaret ho-
nore. Quod enim prædictum, procello temporis euenit
est enim locus ille inter Midian & Connachtiam, in
qua sita est civitas Cluanensis, in quā habetur hodie
Sedes Episcopalis.

In gratiam
S. Munis
**sua quies-
timus**

B 99. S. Munis memoratus de Romā reuersus, ex
itineris longi fatigatio faltidus vitum vterius itine-
randi, precabatur S. Patricium, vt, sicut fratribus suis
ecclésias habentibus requiem proutdilecti sibi procurat-
ret locum habitacionis contemplationi congruum. Sá-
etis igitur Patricius illum, licet interna quietis dile-
ctorem, faluti tamen plurimorum profuturum leonis,
obtulit illi locum aptum & optimum, dicens: Ecce
collis, ecce vallis; adiusta & inhabita, ubi gratis videa-
tur oculus tuus: illud autem fecit, quod in valle ha-
bitauerit, plures ad Dominum animas perducere pos-
sunt: si autem in colle manterit pauciores acquires, ob-
vanitates & amoenitates oculis obiciendas, & alias
causulas casuifas quampubes. Præmonitus & præmu-
nitus Munis à Spiritu sancto, respondebat fertur S. Pa-
tricio: Non conqueror de colle seu de valle: sed de
stagnō proximō, quoniam inibi regali exsuffi habitat-
tio: crebra namque aulicorum aliorumque fœcularium
frequentatio fieri mihi molesta, mentisque mea fabba-
to ingarent impedimenta. Confirmans illum S. Patri-
cius afferuit, facile fore Deo huic molestia medieret;
cedenque paululum preces deuotus & efficaces effu-
dit in conspectu Dei. Nostre igitur sequenti, stagnum
illud cum habitaculis & habitatis in eo tam remorē
transfluit Dominus, vt nullam molestiam aut grau-
men inde suslimeret feruus eius. Sanctus enim Munis
manens illuc ecclesiā extixit, cui S. Patricius de Re-
liquijs Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli & a-
liorum Sanctorum perplurim, ac insignia quadam ad
ecclæsticū ministerium necessaria dedit. Ipse po-
ste, licet iniuitus, virtutibus clarecentibus, ad officij
Pontificis promotus fatigium, signis etiam coruicas
multis, migravit tandem ad Dominum.

S. Fiechus
baptizans,

L. Tim. 5:2

100. Fuit quidam iunius bene merigeratus, in-
genio subtilis, eloquentia floridus, formâ speciosus
Fiechus nomine, discipulus Dubhachti poëta. Hic
ante paucos annos duxit in matrimonium quandam
puellam, quia iam recenter obierat, de qua & vniuersum
filium suscepit. Hunc S. Patricius cum magistro
suo præmonito coniunctam obuium habuit, & in
momento & iusto oculi, Spiritu revelante, ipsius con-
scientiam agnoscens coram cunctis dixit: Ecce vir
vniuersus virorū tantum, qui secundum Apostolum dignè
promoueri poterit in Sacerdotium & etiam Pontificatum.
Cepit igitur fidei rationem ipsi expondere, atque
vt baptiſtum suscepit, adiunctor. Mirabatur iuuen-
tus in verbis gratia, quæ procedebant de ore S. Patri-
cij, & maximè quia tam citè potuit ab ipso penetrari
secretum eius, ac vita dignoici. Credens igitur suscep-
pit baptiſtum, & prius renitens diu magistro, sed
postmodum annuente, discipulatus sancti Pontificis se
consulit. Sanctus autem illum benedixit, & Alphabetum
manu sua scriptum tradidit ei. Ipse vero benedi-
ctione S. Patricij potitus, in vñ die Psalterium didi-

cit, & infra breve temporis spatium inspirante Spiritu D
sapientia & intellectus, facias Scripturas sufficienter
intellexit. Nulla namque ad discordum mora est, vbi
Spiritus sanctus Doctor adest S. Patricius ad Ecclesiæ
sticos gradu illum promovit, & in singulis dignè mi-
nistranteri, tandem Episcopum consecratum Slepten-
fi Ecclesiæ præcicit. Ipse vero vita, doctrinæ, miracu-
lis conspicuus apparuit, & Angelico edictus oraculo,
suscipiens habitum monachalem, in episcopali Sede
conobium monachorum egregium adiubauit.

101. B. Patricius S. Fiecho quendam currum di-
xit destinandum, & quod infirmitate gravis itine-
re pedestri non potuit dicecum suam visitare, atque
Pontificis officium exercere: attenuatus enim erat
abstinentia nimia, insipitur & in coxa fistulæ laborabat
nolefia. Cernens hoc S. Secundinus, humanum
quid passus, ægri tulerit, currumque sibi iustus quām
ili dandū alferuit. Pater plus in oleastrum illum in-
telligens, illi satisfacere satagit potius signo quam ser-
mone, dicens: Non graciari, frater carissime, super
munulculo confratri & Coepiscopo nostro dando, ne
detur occasio nos fugiandi diabolo: quia plus frater
ille, quālibet non tuus indiget vehiculo. Sed no-
stro ne videamus errasse iudeo, huius rei difficilio
examina relinquatur Angelico. Angelus enim appa-
rens utriusque ad pectem S. Patricij, suppositis equis
currum iungi, & abique aurigia dimitti iulie, & spud
quemcumque subtilissim & mansuetissim equi vereda-
sii, currum ei conferendum censuit. Factum est autem
ut Angelus imperauit, currumque Sanctus iungi fe-
cit: qui vero nemine regente per loca inuia & ione-
ra distorta, primò ad habitaculum ipsius Secundini ve-
perè deuenerunt, disiuncti ad pacuam dimissi fue-
runt. Faedo autem manè, nemine iungente, currui
subiugari sunt, similique modo ad alterius Sancti man-
sionem pertingentes, ibidem pernoctaverunt. Tertio
tandem die versus S. Fiechum appropinquantur &
steterunt, & quod ad ipsum destinati fuerant, euidenter
intelligi dederunt. Non tamen Sanctus ille voluit
currum illum ascendere, antequam Angelus ipsum
certificaret de misso sibi manere. Aliò vice hoc idem
miraculum eodem modo est iteratum de duobus equis
a S. Patricio ipsi S. Fiecho destinatis, curruque ipsius
subiugandis.

102. Angelus alia vice præcepit præfato Fiecho
trans flumen adiudicare monasterium, linguis cadiuis
proprium & congruum aliqñs locum: vbi sibi aperte
apparuit, rete oratorium; & vbi cernebat certum, illuc
extrire iussit oratorium. Respondit Sanctus Angelo, F
si nullatenus tale quid inchoaturum, nisi S. Patricius
Pater & Pastor suis adueniens approbat opus iniun-
ctum. Non displicuit verbum Angelo Domini, quia
scitur in ipso affectum dilectionis & obedientie, quam
habuit in Christo erga virum Dei. Transtulit igitur
aliquanteis diebus, Angelo mente, Patricius Fiecho
sui presentium exhibuit, & in illo loco qui dicitur For-
rach extrixerunt cœnobium iuxta exemplar, quod
Angelus illis præstendit. Ipse vero S. Fiechus in hoc
monasterio Abbas vice prefuit, & Episcopale nihil-
minus officium plene in diœcesi sua exercuit. Confuse-
vit idem Antistes fngulis annis in capite ieiuniū de cœ-
nobio solus egredi, allatissime quinque panibus hor-
deaceis, cineribus mixtis, secum ad fui lūstinationem,
in secessori eremo toto illo facto tempore demorari.
In Dominicā vero Palmarum, aut aliquoties in Cenā miraque
Domini, solebat ad officium peragendum suum, ad
reverti, secum adhuc dimidium panis vniuers habens
incomitum. Sexaginta etiam Sanetos ad Deum præ-
misit quos ipse sequens, Slepti fepultus fuit. Filius au-
tem eius superioris memoratus, Iceniensis, & fanciitate
parvulus; & alibi gradum episcopalem fortius, in
Domino, requieuit.

A 2. Forte quid dereliquisti à S. Mense in eis arboris relatu alibi dicitur, nra mīj de huius lēprosi corpore macilendum est, sicut alij ad reliquias Romā allatae hoc in austriacis.

C A P V T . X I I I .

Patricio resistentes seuerè castigantur.

S. Patricius
de Caire
gios proprie
tar:

103 **S** Anctissimo Patricio, prædicationi diuinī verbi viriliter insitenti, quidam viri armati de Caligraja occurrerunt, ipsorumque Angelum pacis violenter de finibus suis expulerunt. Vir autem Dei quod de illis in spiritu vidit, tacendum minime iudicavit: Quia, inquit, contra inermes arma tulisis, & annuntiantem vobis pacem, prædicantem salutem, à finibus vestris effugatis, vos & semen vestrum in die belli terga dabatis. Illi autem hoc audientes a facie gladij oris eius valde timuerunt, & super temeritate illi penitentes, flexis genibus ante Sanctūm Dei lacrymolis precibus omnes, exceptis quinque, indulgeri tibi petierunt. Sanctus parumper fecum deliberabat, iterumque ad illos verbo prælago dicebat: Stabite verbum fixum, quod Spiritu sancto dictante de vobis & semine vestro de ore meo est egreditus: attamen quoniam ex corde penituitis, licet in fuga converti fueritis, non ultra quinarius numerum in alicuius disterim prælii occubent ex vobis. Hoc S. Patricij vaticinium narrant Hibisci cœribus experimentis esse completum.

veneratis
caesari
currit inla
pides:

104. Quidam pelini & maligni degentes in terra Ferriis vitam S. Patricij molientes extinguiere, recentes calicos veneno infectos obtulerunt illi, quasi pro benedictione. Quos sibi Sanctus oblatos benedixit, & statim in admirationem molitorum, & Dei laudationem ac suumeter veneracionem, atque beneficiorum ignoroniam in lapides convertit. Marent visque in præfens illi lapides in loco patrati miraculi, & Patricij meritum predican etiam muti, quia sic mutati. Idem vero venefici, sua machinamenta videntes ad Sancti profectisse gloriam & suam confusione, adunaverunt ex suis quisquaginta viros armatos, ad sanguinis iusti effusionem. Conglobati ergo aduersus Pontificem, ingessi sum vadum cuiusdam fluuij, Iesus cuius ripam itinerans in occursum illorum adueniebat vir Dei: quotum vultus vt vidit, eorum cogitationes intellexit, & cleuans sinistram manum contra illos, clara voce dixit: Non vos ad nos venietis, nec ad vobis reuertimini sed in aqua ista cadavera vestrâ maneabunt visque ad diem iudicij. Luxta verbum autem viri Dei lententiantis, statim submersi sunt quali plumbum in aquis vehementibus: nec visque adhuc illorum corpora, licet multam diuque quasita, inventa sunt a viuentibus. Hoc egit ex centuriâ diuinâ aqua in isto quinquage-nario conspirante in necem S. Patricij, quod ignis caelestis in duobus superbris quinquaginta annis à Rege Achab misis ad Heliam Prophetam. Locus enim, quo aqua fuit suffocati, vocatur vadum submersorum vel que in hunc diem.

infidiles
sunt qua
guaginta
dimergi:

105. Quidam tenebratum filii in campo Liffe vocabulo, fecerunt foucas profundas per loca varia publicæ lemista, quas operuerunt ramusculis, & viridi cespite, vt Sanctus itinerans in eas improuisè incideret. Quædam verò puella præparatas infidias intellexit, quia viro Dei, quatenus se cante cauendo custodiaret ab illis, indicare curauit. Sanctus in Domino confidens, iusti suis eis cœscendere, datique bene dicitione pertransiuit cum suis inoficio pede. Fragilis namque herba arcta tenuis, quasi terra solida, equitantes supra se sustinabant: quia sacer equitatus ille, in cordibus & corporibus suis omnia portantem portabat. Dexterram deinde Dei Sacerdos præfata paullam ad ipsius patrem, vt illum adduceret ad sui præsentium ob percipiendam animas salutem. Fecit virgo vt Sanctus imperauit, patremque suum in conspicuus eius præsen-

tauit. Sancto verò prædicante verbum Dei, homo cre- didit, ipsiunque, cum decen filijs & tribus filiabus, Patricius baptizauit & baptizatas verò Virgines, velamine sacro tradito, Domino conseruant: & ex filiis eius quinque forte felices florentesque in teculo, & alios quinque prius in clericali gradu, postea in habitu monachali fanæ vieturos ac defuncturos ore præfigo pronuntiauit. Prædixit etiam illis, qui foucas infidiosè sibi ac suis parauerant, quod ipsi & lemen eorum viam sustentando transfigerent, in terra iugiter effodiendo, & eos secundum Scripturam apprehenderet, velut aqua, inopia. Hac autem omnia, que Sanctus prædictis, rerum eventus probauit.

106. Venit S. Patricius ad pagum quedam infra insulam Incheene, & inuenit locum construenda ecclæsiæ idoneum; quam cum inchoaserit, multitudo rufiscorū de pago prorupit, & opus incepit impeditum. Sanctus autem repletus spiritu propheticæ prædixit illis veridicā vocē: Quoniam mihi, ne possem adificare domum Domino Deo meo, impedimento & obicitum est, fumus non egreditur de dominis generationis vestra in isto loco consummatis. Hoc autem S. Patricij dictum oculata fides visque in præfensi probat clēse verisimum. Multi enim multoties cœperunt domos adificare illic, sed ob ingentes importunitates numquā illas potuerunt consummare. Quidam praus atque perterus, potens in iniuritate, Oengus dicitus, S. Patricij ecclesiā adificare volentem in loco congruo, prohibendo impeditum: cui S. Patricius iurans per iudicem suum, inō prophetans dixit: Erit in brevi domus tua destruēta, & substancia tua dissipata, filij quoque tui ex protasis lumbis tuis egredi, ex maiori parte tesi mutuo fratricidio feedabunt: ceteri superstitiæ nunquam aliecius dignitatis seu potestatis tafigiū obtinebunt sed visque ad diem mortis sue vagi & profugi super terram erunt. Hoc autem S. Patricij præfagium complectum, descriptæ miseria viro prædicto filiisque illius inflictæ probavit experimentum.

107. Præpotens quidam in allodium proprio, cū ecclæsiā adificandam prædijs & possessoribus locupletaret: cui regendæ quedam de suis aptum ad luctandas auinas S. Patricius præponere solebat; reflebat homo dicens, sc̄ de suis Clericum habere, quem ecclæsiæ fuit voluit præficer. Sanctus indignus dicens ad præfens pro hac re contentiose agere, recessit ab homine. In crastinum adduxit homo ad S. Patricium filium suum, volens vt illum consecraret in Episcopum, ecclæsiæ præficiendam: & quia Sanctus à suis auiliis, in locis secretioribus orationibus & studijs intendebat, diuertens homo ab eo, duos Episcopos ex discipulis Sancti alibi constitutos adiit, & super consecratione filij sui conuenit. Vnus verò illorum hominum petitioni non acquiescens, nil tale fine consenserit vel precepto. S. Patricij te velle attendere respondit: sed alter te preece seu pretio prædictus, quod petebat facere præsumptus. Quo comperto, S. Patricius præsumptum plectens percutione penitentia fatis alperz, prædixit etiam illum penitam panis perperulum omni tempore vita sua. Afferuit etiam Episcopum taliter confraterum depositione dignum & deliciabilem, & Ecclesiæ eius pauperissima fore, ita vt a duobus hominibus sibi viu inferentibus, se non possit defendere. Quod ergo Sanctus prædixit, irreuocabiliter eueniit. Quia in re sapiens quicunque commoneatur, ne cœcatus ambitione famile quiddam attenteat præsumat.

108. Quidam cœcitatæ diuinâ damnatus, Dominaldus dicitus, audiens prætereuntem S. Patricium, illi se præbuit obuium, confidens per illum se lumen defideratum adepturum: & quia palpebra non præcedebant gressus eius, nec lumen oculorum erat secum, currens & occursens cadebat: resurgebat, autem nec fuit, qui ad manu traheret illum. Cernens illum qui-

AVTORE
TOSCELINO

Iob 17,26

obſtaculū
fūi male
dictis.

Aperta pu
nus Epis
copi præf
picio con
secrati &
conscripta
tio.

Dmnsbll
ca eis in
Clericos
triorum
magistrorum
translata.

A dam Clericus de comitatu S. Patricij corruisse, rist
AVCTORE & deriluit infortunium cadentis cæci. Quod factum cō-
tectus periens S. Patricius indigna tulit, & ne quis in discri-
pulatu eius tale quid amplius prælumeret, eis vec-
tudinam verbo vindictæque verbete coēreens, dixit: A-
men dico tibi, quia in nomine Dei mei huius hominis
oculi caligine clausi apertientur, tuique obterus aperti
ad malum, concitantes cachinnum, cœritate clauden-
tur. Hæc dicimus imprelio igno Crucis, à cæco tene-
bras absterfit, & malevidi excitare incutit. Quo in facto illud facræ Scripturæ Saluatoris ore prolatum
adimpletur. Vt non videtur videtur, & qui videtur cæ-
ci fiunt. Eodem etiam die, diuinâ virtute tres claudos
opem flagitantes exire, & iuxta Prophetice vatici-
nium, sicut cœros exilientes, & exultantes ad curren-
dum viam illos effecit.

109 Malefici numero nouem S. Patricio præco-
ni vita mortem machinantes, monachos ministrisque
iustitiae scelere simulauerunt, & vt Sanctum, in habitu
confimili constitutum facilius possent de medio tolle-
re, candidas cueillas induerunt. Imitati sunt nimis rūm
tehenerarum Principem, præceporem iuuu Angelum
Sathanæ, qui se transfigurit in Angelum lucis, cui fre-
quenter in actibus & artibus suis exhibuerunt obfe-
quium seruitur. Perpendens vir illustris amicus san-
cti Præfatis Enda vocatus, insidias impiorum, ob San-
cti defensionem filium suum, nomine Conallum, immisit ut malefici illi præcipiens vi illorum cassaret
conatum, & a viro Dei aceret acculum. Filius autem
fecit quod pater insinuata & inter filios noctis filius
lucis fecit. Agnouit denique S. Patricius diuinitus e-
doctus coruus sub pennis columba, lupoisque latian-
tes sub noctu vellere; sub cueillis sicas ad latus de-
pendere: sciebat nihilominus Æthiopem mutare non
posse pelle suam, quarmus byslo conteatamque mag-
gos illos velle defere malitiam immediatam, eti cu-
eillis candidatam. Prius ergo signo Crucis, vindique
se muniri, ac illud contra inimicos Crucis Christi op-
potuit. Miro itaque modo ignis de celo descendens,
in conœpitu omnium maleficorum confundit stantem
Conallum inter illos tam indennem à lafione ignis,
quam immunem à prauitatem confitui reliquit. Crux
ergo Christi fecit pia & fidelibus ad salutem iuit pro-
tectione, sic impia idolorum ad perditionem exitit iudi-
cialis punio. Postea signaculum Crucis homo fan-
etus ibidem impreflit, fons temque perspicuum & fal-
titerum ex terra produxit. Adficiens etiam ecclesiam
C in loco miraculi per Crucem patrati, qua vocatur vi-
gode Crux Patricij.

110 Aliâ vie magus alter, sed à moleftia non alter-
teratus, de assensu profani vulgi ad facinus aggregati
voto se constringens ad sacrilegium perpetrandum,
confurrexit in interitum S. Patricij. Sanctus autem ante
acculum percutiens execrabilem magum, crestâ finistrâ manu, maleficio maledixit in nomine Domini;
& ille confitit igni calitus nullo, in oculis omnium
combustus, instar priorum novem interiit. Vulgus
vero quod ad plectrum mortis sancti Præfus con-
venerat, timens exatio pari se periturum, beneficio
fuge vel diuine potius permitti pietatis, evasit. Cum
S. Patricius die quadam accelerasset iter ad ministrum
consueta prædicationis cum summa instantia,
rota curvis, cui infidebat, in duas partes inue-
niebatur confracta. Ad filium igitur vicinam curritur,
lignum aptum viu, congruum æstimatione succiditor,
dolatur, rotæ reparante adaptatur: attamen caſo la-
bore diu defudatur, quia rota, sicut prius, dissoluta
videbatur & confracta. Iterum autem arque iterum
rheba refleurato artentatur, sed fractura continuo,
ac si cœlius cōtingisset, renouatur. Vir ergo Dei huio-
modi casum non sine causâ contingit intellexit, ac di-
ligentius de filiu, quæ vel cuius elicit inquirens, illam
conferatam esse dij, in dæmonijs à referentibus

APOSTOLI HIBERNIÆ

agnovit. Sanctus secretorum diuinorum conscius, D
concorde cœlesti sententie, leuatâ leuâ maledixit
filum prætate. O miraculum! Lucas ille totus inflat
Evangelica faculatu confessum aurit: nec vterius vl-
lum arbustum aptum alterius utilitas vñi vel operi,
quam igni prorulit.

111 Regulus quidam & populus eius in loco, qui
Na-Defe dicitur, degenera infra finis Momoniae, conti-
nuerunt diem atque horam, quâ conuenire deberente,
& super ecclesijs fundandis tractare ante S. Patricij
præsentiam. Veni S. Patricius iuxta conditum ad lo-
cum & diem præfixum, totaque die vñque ad vesperam
expectauit, nec aliquis, vel faltem responſis, compa-
ruit. Tali modo multis vñibus homines illi deluderunt
virum Dei. Spiritus enim sanctus inhabitator Patricij
non cœlauit hominibus illis per os eius stipendum
contumaciam tantam: sed quadam vice vesperâ venientibus
ad se dixit aperte: Quoniam non solù mihi, sed
Spiritui sancto toties illufatis, conuenientia negotia
nec vos nec semen vestrum post vos in generationes
secularium, ante vesperum in loco isto perficietis. Et
sic prouerbialiter voce vulgi dicitur, hoc dictum à
S. Patricio in hominibus illius loci vñque in præfens
adimplevit. Nam si fummo mane ad aliquid præcipue
E agenda conueniant, ante vesperam illa numquam con-
sumuntur.

112 Erat quidam peruersus de Momonia Mag-
nariis, Cearbhalla nomine, qui semper impedimenta
fuit S. Patricio, ne posset ecclesiam extruere in ter-
ra ditionis sua: erat enim quoddam flagrum pulerum
vñi aspergente delectabile non longe à manifone
sua positum: sed mons magnus & altus interpositus
sui obiectu omne abstulit a oculis eius de illo proue-
niente oblestantem. Inicit Sanctus ecclesiam fun-
dandum & edificandam exhortans & obsecrans: resti-
tutus homo negans diutius. Quadam tandem vide homo
ille nequam, vertute responſo circumscriberere volens
petentem Patricium, dixit ad illum: Si transtuleris in
nomine Domini Dei tu montem istum de loco isto,
vt faciet oculus meus super vñi flagri libera contemplatione,
litterat tibi ecclesiam in loco, quo
gratius duxeris, adficcare. Hoc idcirco petiit, quia il-
lus omnino impossibile fore credit. Sanctus vero fu-
sâ oratione, leuatâ oculos fidei & dictionis ad mon-
tem præparatum & eleuatum in vertice montium:
mosque mons ille humilius & absorptus à terra, ex-
hilita planitate, prebuit homini liberam facultatem vi-
dendi flagrum. Cum vero S. Patricius inchoaseret edi-
ficare, induratus homo, ne consummaret posset, pro-
hibuit: quoniam ob edificandam ecclesiam exhar-
dari se, aque de terrâ illâ expelli formidans, trepidauit,
vbi timor non fuit. Sanctus ruris oravit ad Domi-
num: & uox exseruit in præfite celitudo statum, dñs in
Prædictum autem illum in breui dominicaz terrâ illius regnatur:
amplissimum, nullumque de stirpe illius. Magnatum aut
Episcopum futurum. Consequenter implebatur yati-
dicum verbum sanctissimi Præfus: quia sic oculus
eius arcebat à visione flagri, obfaculo montis: sic
vita eius finiebat exitu mortis. Peñsimus quidam ty-
rannus, Euchodius nomine, in finibus Vlydia regna-
bat: qui duas sanctas Virgines, quia coniugium præ-
teruerat, ferro vinclis aquis immergit & prætareci præ-
cepit, Patriciumque pro eis precentem contemptit.
Quâ de causa Sanctus sententia maledictionis multa-
uit illum, prædictaque nullum de lemno suo post se
regnaturum, sed regnum potius ad iuuentem germanum
eius, vocabulo Carellum, tranferendum. Con-
iux autem excommunicati prægnans, accepit ad S. Pa-
tricium, obnixè benefice le petens ab eo vñia cum pro-
le, quam gestabat in utero. S. Patricius vtrunque be-
nedixit, ipſamque parituram prolem sanctissimam, cu-
m' eslet exitus ambiguitas, & inuestigabilis tumulus, ore
gandi erat propheticò prædictus. Peperit mulier filium, quem vo-
cari

Tunc diu
sacer ex-
rige ad
moldi-
ne sancti

Dñs in
cœpiti
maturâs
soordia-
fligant.

Mons alius
relatius in
planum.

regnū Pô-
dia in ad-
terris fa-
milie trâ-
fendens,

Er Dñs
gandi erat
propheticò
prædictus.

A cari fecerunt Douengardum. Iste enim fuit sanctitatem clarissimum ac signis de quo multa & magna mirabilia referuntur ab Hibernieis. Porro Euchodius in breui cum regno vita amisi, nullusque de semine ipsius ei successit sed frater eius praefatus, & semen illius iuxta verbum S. Patricij, per malta tempora Vlydie regnum possedit.

C A P V T X I V

Patriciae imprecationis efficacia: Sanctitas quorundam discipulorum.

113 **S**anctus Patricius in loco, qui dicitur Achadh-blathbhuiri ecclesiam fundauit & confixit, collatiisque illi possessionibus doteauit: huic etiam quendam discipulorum suorum, nomine Senachum regendari praeiiciens, in Episcopum conferuerat: quem ob cordis innocentiam, Agnum Dei vocauit. Conferatus autem postulauit a S. Patricio, ut obtinueret precium suarum impetrare fatigaret a Domino, quatenus se sub gradu suscepit illudum custodire a totius peccati B criminalis commissio: adiecit nihilominus suppliciter exorando, ut Ecclesia cui ministraret, non vocaretur a nomine suo, sicut moris erat multis in locis populo Hibernico. Hoc enim fecit ille ob magne humilitatis custodiā, & vanam gloriam, quæ solet esse tinea virtutum, evitandam. Sanctus igitur Patricius sentiens de Domino in bonitate, Senacio, in simplicitate cordis illum & que illius sunt querenti, a Domino complenda postulauit promilis: ipsum, & proslapiam eius benedicens, plures Sanctos & optimos Sacerdotes ex illâ processuore prophetae prædictis. Senachus autem in magnâ sanctitate Sancto Sanctorum seruauit, signisque & virtutibus clarus, in celeste sanctuarium feliciter introiit.

114. Cùm transiret S. Patricius, iter agens cum suis per silvam quâdam in Mudorniâ, reperit quodam seruos carentes ligna (erant enim sub iugo crudelissimi mi domini, vocabulo Tremei, dirâ durâq[ue]leritate depreffis) & fecuribus obtusis quercus durissimas facabant, nec cotes, vel aliud acutorum habebant. Vnde factum est ut viribus deficientibus brachia obrigererent, manusque, eute detraçta dilaniatis carnibus, vlique ad neruos nudatae apparerent, ipseque quandoque magis C mortem quam vitam eligerent. Quos vir Dei, mox vt vidit, misericordia motus super illos, tangendo, manus illorum & brachia & ferramenta bene dixit. Ad tauctum igitur & verbum benedicentes vires illis omnibus reparantur, brachii & manibus plena rianitas restituuntur: ferramenta præcauta fentebantur, durissima robora, quasi tenerima virgulta, sine vilo grauamine seocabantur. Hoc signum continuatum perseverabat in illis quoadmodum S. Patricius miraculose libertatem acquereret eis.

115. Plus Pater Patricius prædictorum seruorum dominum, inò tortorem, super illorum manum illis crebro conuent, illumique procaecem & inexorabiliter inuenit. Sanctus Patricius ad solita configiens armam, triduo ieiuniu cum orationibus peracto, ad hominem pro libertate, inò liberacione seruus conferenda, fatis humiliter deprecaturus accessit, nouisque Pharaonem in illo reperit. Sanctus igitur Patricius spuitaculum super lapidem coram illis forte iacentem proiecit: qui mox ad insinuandam, inò confutandam & confundendam cordis illius duritiam, in tres partes diuisus in oculis praesertim erupuit: sed induratus homo, vnde debuit emolliri, durior effectus, currut ascendit spredoque precante Patricio recedens, præfa-

dra mero seruos operibus grauioribus affligi præcepit. Dominius autem sui noui Moyris, videlicet Patricij, contemptum non finens transire inultu, modo quo quo-

dam in Pharaonem & eius exercitum, eodem & nunc D vindicatur in serui sui contemptore temerarium. E- AVCTORE DQGELING
qui namque ingulus curru suppediti, facto impetu pre- capites in stagnum quoddam proximum sece dederunt, currumque & ascenoren eius quis subseruit præfocauerunt. Submerito autem atque submerito viro Bellial, S. Patricius abique villâ coneraditione afflictos, de domo seruatos eductos, liberauit, liberatoque lib- bertati diu desiderata donauit:

116. B. Patricius in loco sati ameno & apto, qui

Lugh dicitur, ecclesiam ædificare proposuit. Sed Angelus sibi apparet, ut a cœptis defiseret, imperatur ei dicens: Adueniet in instanti quidam famulus Domini nomine Motheus de Britanniâ, qui patriam parentesque deserens pro Domino Hiberniam petat peregrinari gratia. Ille locum istum ædificabit & inhabi- tabit, dieque sius iñthic in bono consummabit. Obtemperans Angelo Sanctus Dei, ad Orientalem plaga loci diuertit: ibique locum Dominus tabernaculum Deo Iacob, ipsius S. Patricij nomine adhuc insi- gnitum, erexit. Motheus autem magnæ virtutis vir, veniens ad locum, oratorium & ceteras officinas sibi competentes confixit, vitamque virtutibus plenam ibidem degens duxit. Sanctus vero Patricius crebro E confinuit illum iniurere, arque de his quæ ad Deum spectant, cum illo conferrere. Quadam enim vice con- fidentibus illis & de Deo sermocinantibus, epistolam legendam porrexit apparetis vtrisque Angelus: quæ acceptam legens Patricius, inuenit in eâ quoddam cō- tinuerit communitorum inò præceptoriū, sibi spe- cialiter directam, intingens quod locum quem adifi- cauerat, Motheo cum omnibus pertinetius eius ple- nariè conferret, & quod ipse in Ardmacella sua Se- dem Cathedralem confinuere deberet. Feicit ergo grata- ter Patricius, quod Angelus, inò Dominus per Angelum, mandauerat, conferens S. Motheo cuncta, & 12 fias- bus pro Christo ministrabat, præfato viro Dei com- mendans recessit: & Motheus cuncta suscipiens, cu- ram & custodiā omnium illorum egit,

117. Euolutes aliquantis diebus, cum liber Genesii legeretur coram S. Motheo, audiens quod sancti Patres ante diluvium non gentium annorum spatio vel eo amplius, & post catastrophum plures trecentis annis vixerint, non facile fidem sacra Historia dabat, quia luteum tabernaculum humani corporis, carne tam fragili pellece vestitum, offibus neruique compac- tum, tanto tempore nullatenus posse durare affe- rebat. Quod cum innotuerit S. Patricio, accedit ad vi- rum, ut veris rationum affectionibus ab animo illius omnem tolleret huiusmodi serupulum. Dicebat enim S. Patricius totam Canonicas Scripturam dictatam & scriptitam esse digito Dei; & idcirco in nullo de- rogandum aut discredendum ei. Afferat etiam non difficiilius esse Factori omnium vitam hominis mille an- norum spatio protulare, quâm die viñas, nî voluerit; quoniam teste Psalmista, Mille anni ante oculos eius p. 51. 89 tamquam dies heftera, quæ præteriit. Adhuc autem super his quæ dicta sunt à S. Patricio, viro vacillante, fertur sanctus Pontifex sententiando, vel potius pro- phetando, pronunciare: Quoniam, inquit, incredu- lis fuiti facta Scriptura, quæ in illa concinuerunt, ex- perimento proprio dices vera esse: trecentis enim an- nis & prolongantur spatiis annui tui, nec ante temporis tantum spatium consummatum intrabis in gaudium Domini Dei tui. Seruus vero Domini super dubietatis errore postea penituit, sed sententia ore Patricij, dictante Spiritu sancto prolati, irrevocabilis extitit: trecentis enim annis S. Motheus vixit, sicque naturæ debitum soluens, virtutibus & signis effulgens ad Christum è mundo transiit.

118. Veniens S. Patricius in fines Dalmardie, co- pat ecclasiam ædificare in loco, qui Elom dicitur, vbi

A tunc temporis duodecim fratres filii Cylladij dominabantur. Horum unus, Saranus vocabulo, principatum tenuit in terra illâ qui sancti Pontificis sanctum opus inchoantis manum apprehendens, non coepit perficeret, de loco violenter illum elecit. Sanctus vero Patricius, licet iniuriam sibi illatam patientes tulerit, molestè tamen impedimentum sancti operis accipiens, quod Deo vindice venturum illi nouerat, prophetando dixit: Aduie modicum & expellere à terra illâ, dabiturque meliori te principandi in eâ potestas. Frater autem Sarani iunior dictus Colladius, locus qui dicitur Domhnachcombuir Sancto consultit, & ad ecclesie constructionem, donec opus consummatur, adiutorium sufficienter impendit. Sanctus igitur Pontifex illum benedixit, predicens ipsi quod Dominus facere dispositus: In proximo, inquit, principaberis in hac terra, & Reges bē te exhibuit, & per multas generationes similiter regnabunt. In illo etiam loco S. Patricius, precibus produxit optimum fontem de corde terra, qui nominatur Hibernicē Slan, id est fanans, vñque hodie rō quod conforta remedia laniatis potantibus ex eo, licet multipli labortibus infirmitate. Saranus post haec ob peruersitatem suam de terra illâ expulsus est, & iuxta verbum viri Dei, regnum ipsius fratri suo Colladio collatum est.

119. Duodecim fratres pare defunctorum recentes, qui dominabantur in Dalredia, ob hereditatem inter le diuidendam in viuu conuererunt, suuimum germanum minimum, nomine Fergusium habentes despatiū, à portione, quæ illum contingebat, exfortior & inanem dimisserunt. Adolescens igitur ille precatubatur S. Patricio, ut se stuarum obtentu precum efficeret paternam hereditatem participem, promittens se daturum ecclesie Dei construendæ suæ portioним patrem. Pontifice vero sancto pro eo exorante, atque negotium illius perorante, fratribus suis annumeratus Fergusium, competentem patrem posse sibi portionem perceperit, cuius medietatem meliori sanctissimo Praefuli ad edificandam ecclesiam obulit: quam Sanctus, ne suam interventionem vendidisse videbatur, suscepere renuit, sed Oleario pronominato illam conferri nullus. Sanctus autem Olcanus infra territorium sibi collatum, in loco, qui dicitur Der-Chon, ecclesiam edificauit, ibique factus Episcopus, in sanctitate & iustitia peruerterauit. Sanctus vero Patricius predictum benedixit Fergusium, & voce prophetica dixit ad illum: Licit hodie videaris humili & delpectus in conspectu fratum tuorum, eris in breui Princeps illorum omnium: de te enim optimi Reges egredientur, qui non solum in terra propriâ, sed etiam in regione longinquâ & peregrina principabuntur. Elapso igitur non magno temporis spatio, Fergusius, iuxta viri Dei vaticinium, principatum in totâ illâ terrâ obtinuit, lemnus illius per multas generationes in eâ regnauit. Ex eius stirpe procelsit strenuissimus Ædanus, filius Gabrani, qui Scotiam, quæ dicitur Albania, subegit & alias insulas; cuius in eis regnat adhuc successiva posteritas.

120. S. Patricius Principem Corallum conuenit, carillimum suum, scititatus ab eo si vellet induere habitum monachi. Respondit Regulus: se cor suum habere paratum ad facendum, quod sibi Sanctus vellet iniungere. Gaufridus Praefulus de cordis illius deuotione ad ipsum fertur dixisse: Portabis featum & baculum ob principalis potestatis ac protectionis signum, & meritum monachalis indicium. Nomen & habitum presentabis laici, sed animum & meritum possidebis monachi: multi namque Sancti ex procreabuntur, & multæ nationes terræ in feminæ tuo beneficentur. Cum baculo etiam Iclu signum Crucis imprestitum ipsius fecito, afferens quemlibet de stirpe illius illud bauletum in bello, numquā vincendum ab aliquo. Hoc autem promissum imò prophetiam S. Patricij, Conal-

lo & successorio femini eius euenisit astiunt, historiæ Hibernicæ & clamat cantilenæ,

121. Veniens S. Patricius in fines Mogdorna versus oppidum Domhnach-Maghlin tendebat: cuius loci quidam vir, Viator vocatus, dominus erat. His audiens adventantem Patricium, magis adhuc diligens tenebras quā lucem, in condensè memore posuit tenbras latibulum suum: multum enim verebatur, quod si comparetur in conspectu eius, à fize tenebris infidelitatis exueretur, & ad credendum in veram lucem etiam iniucus quodammodo traheretur. Nocturnè autem caliginis superuenit obscurum, nec tam Patricius minister lucis deferrit iter incepsum. Cum igitur noctis profunda pallium cuncta excitat cooperisset, lucidi verbi predicatorum iter carpente tenebras non obsecrabant Patricium, quia nox sicut dies, & cut lumen ita tenebrae circa ipsum. Lux ergo in tenebris lucens hominem osculantem se circumfundebat, nec vlt̄r se à facie luminis abscondere poterat. Signum inligni Viatoris vlt̄s, & velut vinclus loris timoris Domini duecebatur ad S. Patricium, & cum magna fide & deuotione postulauit, & impetravit salutare lauacrum. Baptizatus igitur cum omni domo sua, & plebe sibi subditâ, conulit S. Patricio ad edificandam ecclesiam prædictum suum cum omnibus pertinentijs suis, ipseque manit in discipulatu S. Patricij. Processu vero temporis in sanctitate & scientia divinae legis profecit, & à Sancto tandem conferatus in Pontificem, in eadem ecclesiæ episcopalis honoris officio & merito clarus effulit.

122. Quidam ministrantium S. Patricio cymbalum eius per incuriam amisit, amilum quæsivit, diu quæsitum non inuenit, de non inuenito paenitendo latissimo ambo fecit: faciatis verò Praeful elementer indulsi, & proprieat: quod nullatenus inueniretur, priusquam ibidem ecclesia construeretur, indicauit. Emenio enim multo tempore, quidam Religiosus Dicillus dicitur, in illo loco ecclesiæ edificanti, ibique cymbalum memoratum reperit, repertum in ecclesiâ nouâ locutus. Ex cymbali vero illis locati lotique latice, instrimi potati vel aspergi frequenter celerem adepti sunt lanitatem, & in instrumento ad exteriorem sonum emittendum compoſito, Patricij personantem atque peruerterantem experti sunt sanctitatem.

123. Erat quidam discipulus S. Patricio Volchanus nomine, fide & religione præclarus, præcipue tamen virtute præpollens obedientis. Volens enim S. Patricius, ut quod in eo notum erat Deo & sibi sue suis condicibus, manifestum fieret hominibus certis ad exemplum: iniunxit illi ecclesiæ edificare vibicunque Dei dignaretr illi prouidere. Idem autem ab auditu auris verbi sancti Praefuli obediebat, sciri numero impositum portans, ad quarendum locum ecclesiæ confundiendæ idoneum. Cernens Pater spiritu lis egreditur scapulâ securing gestari, verbo confotatorio imò propheticò dixit illi: Noli, Volehane carissime, de inuentione loci diffidere, sed vibicunque evidenter secursi, lecitus adifica ibi & inhabita; erisque illuc in gentem magnam, Deo propitiante. His autem auditis, recellit à praesenti Patriis carili, scinter nesciis, & lapiente indoctus, animo sati perfusa habens impletum iri, quod ei dixerat Doctor vacillans. Igitur totâ die gradiebatur coram facie sua, nec quidquam agebat, nisi profundende preces, extollens manus suas in lancet. Cumque adueperaret & inclinata esset ian dies, cecidit lecitus inopia, veluti cælius proiecta vel exculsa de humero suo, in loco vtique non præiuio nec prensicato. Securis enim ecclesiæ ex acuminè diuinitatis, vñque ad radicem etiam cuiilibet cogitationis scitilis, & ex humanitatis manubrio comprehensibilis, designauit seruo suo easi securis, sicut S. Patricius prædictus, locum habitationis. Intelligens vir Dei locum sibi designatum à

Dominio,

Fergusium
a fratribus
exclusum

particem
parvum
reddi,

eiusque sa-
min bene-
dictus

vix Cris-
tina Co-
nalli

Vitrum
notarium
tenebris al-
lamiantis

Pelicans
ingerat &
dispare ac-
closam

ea que fer-
ri excedere
laco.

ADomino, cum sudore magno monasterium ibidem adiicauit, multoque filios Dei qui dilpergi fuerant in viam sanctam societatem congregauit. In eodem itaque loco degens reliquum tempus vita sua sancte a religione complevit, virtutibus ac miraculis clarus ibidem in Domino requieuit.

S. Rodanii anniversarij facultatis

124 Erat S. Patricio quidam annuntiatorum admodum religiosus, Rodanus nominatus: hic fuis Pafto tali curâ vitam quadammodo ducenta eremiticam, ac orationis studi vacans, vaccas cum vitulis invia pastu pascerebat: miroque modo de mandato S. Patricij, sub disciplina totum arcens armentum, nibil inquietum aut iudicinquitur in fâne nebula curâ. Vituli namque numquam audebant, nisi ad nutrum Rodanum: & hac faciebat auctoritate arque virtute S. Patricij patris fui. Is postmodum litteras difcens, illarum scientiam sufficienter attigit, arque Pontificalem gradum ascensus, in vita & post mortem miraculis multis effluuit.

125 Quidam discipulorum S. Patricij, Certhennus nomine, vice quâdam vrgente necesse, ipsum senio confitum in humeris gestabat, crebroque anhelitu debilitatem aut laetitudinem suam demonstrabat. Cui S. Patricius: Sæpius me portasti, & numquam te spiri B ritu tam anhelo pulsatum sensi. Et ille: Ne miraris sanètate Pater, quia iam sensi, omnisque penè socij mei pares atque aliquanculo quietis potiti sunt refrigerio ex prouidentia tua largitare. Ego iam, respergo canis capite, quotidiano labore vita actus defludo, & amo dò contemplari quietem deflorio, quoniam illa magnis indigo. Compausit S. Patricius S. Certhenni diuino labore, promulgat locum vice contemplatiū con gruum, nec tamen ab actua pjs exercitijs alienum. Et quia S. Patricius talis discipuli diligebat prætentiam, prouidit illi ecclesiastam, nec à fede Archiepiscopali, quam in Ardmacchini construeratur era Angelico iubente, nimis remotam, nec eidem metropoli, ne forte à fecuturis Archiepiscopis grauaretur, valde vicinam. Sic profectò factum est ut vir Domini non vexaretur, sedem primam frequentando, atque S. Patricium visitando, ob via longinquitatem; nec eius ecclesias despiciabilis videbatur ob nimiam vicinitatem. Expletis aliquâtis diebus, præfeci illum Clochorenum Ecclesie, quam ipse S. Patricius tunc regebat, & cùm concorasset eum in Epilcopum, contulit illi christmatorum, quod cœlius sibi definitum suscepserat. Ibidem ergo S. Certhennus degens, interius Abbatis, exterius Pontificis officium exercens, canos fuos fous, & in magnâ lani C citate vitam finiuit.

S. Lomanus benedictus Patricio

126 Quidam materfamilias fidelis, filium suum tenellum, vocabulo Lomanum, litteris imbuendum tradidit, sanctumque Patricium, quatenus puerum preueniret in benedictioribus dulcedinis fuz, suppliciter postulauit: quoniam ipsius benedictione capaciorem illum ad dilectionem & dociliorem fore creditit. Nec eam scellere fides sua: quoniam ad benedictionem S. Patricij aspirando præuenit puerum, & adiuuando prosequitur illum gratia diuina. Benedicens illi, signum Crucis ori eius impresso, & S. Caffano instituendum commendavit, moribus & litteris imbuendum. Puer ergo S. Patricij benedictione positus, tocum Psalterio didicit ad plenum quindecim diebus. Iple etiam postea vir sanctissimus vita fuit: signis etiam effulgens, ad Christum migravit. Vir quidam nobilis Euchodius vocabulo, cuius coniunctus, Ethra dicta, jacuit defuncta, cum eiusdem cadavere vehiclem impedito in occursum venit S. Patricij iuxta quoddam vadum in Connactiâ. Profulit autem precibus Præfulem sanctum super refusatione molieris conuenit: sequi cum suis in Chirifum, quem prædibebat, crediturum promisit. Sanctus autem Patricius absque mora mortuam refutauit; virumque illius, viro ligno ram mirabilis, iam credentem cum suis bapeizauit. Vocatur aut-

tem vadum Ethra, à nomine refusatae vsque in diem hodiernum, & fluidum elementum in iterantibus avtorum transitum præstans, prædicat reliquitoris meritum. **127** Crebro Sanctus Connactian & Momoniam visitauit, miracula in eis faciens: & in singulis regionibus septem annis deguit.

a Quam fallaces sint Hibernici numeri iam vidimus: & por rô Apparuit uia lebennor de tempore antem Vix S. Mollet agens ad xii Augusti

b Proprietatem in oculo Regibus impletam fuisse Colganus ostendit.

CAPUT XV.

Innocentia & sanctitas Patricij signis probata & honorata: Ceretici pœna, Machabdi conuersio.

127 **E**xibat homo Dei ad opus suum solitum, &

ad operationem vsque ad vesperam diertum suorum sibi consuetam, ad eum videlicet verbi semi-
næ fecundandum agrum Dominicum, de cuius fructu
meteret vitam æternam. Hoc satellites Sathanæ videntes & inuidentes, dentibus fremebant & tabescabant, dicentes ad inuidem in malitia: Quid faciemus? Hic homo deorum destrutor, nostra fœtus persecutor, inimico fecator, multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes Hibernigenæ credent per eum in Deum eum, & venient Chirifcole, & tollent nostram legem. Cö filium ergo fecerunt in vnum, ut eum cum suis dolo perderent, & quasi sub prætexta iustitia morti addicerent. Quandam itaque mulierem mollificantem linum, lauando fecerunt que transfutus erat sanctus Sacerdos, conuenerunt ad hoc inducentes illam, vt linum plurimum partem in arboris cuiusdam concavæ conclavi deberet abcondere, & Patricij sociorumque eius prætereuntum surto sublatum acclamare. Fecit fœminæ ficut erat instruta, inimico fecunda, & vociferando ad se vocauit prædictos viros Belial, furtique ar quis S. Patricium, & scotos ipsius lingua nefaria. Iniqui igitur illi & dolosi, ficut anteā condirerant, sic de latibus suis profligerunt, & querelæ mulieris confidentes, S. Patricium ac dilecitos eius tamquam in futo deprehensos, reos esse mortis conclamauerunt. Erat autem in loco, quo conuenerat tota illa turbâ tumultuans, & tumulus, & homo in eo sepulcus. Hunc S. Patricius, prece præmissâ, coram cunctis à sonno F mortis suscitauit, & vt verum testimonium perhiberet super querimoniam sibi ac suis impositâ, virtute veritatis, qua est Deus, imperavit. Ipse vero S. Patricij discipulorumque eius innocentiam publicè protellatus, fraudulenta commenta impiorum feriatim denudauit ac locum, factio[n]e fanaticorum linum occultantem, in oculis omnium demonstrauit. Sic profectus Patricius cum suis, de manibus malignantium mirabiliter liberatur, sanguisque innoxius in illâ die feratus, multis etiam nocentibus al salutem proficie narratur. Nam qui mortis vite aeterna præconi machinabantur, hoc miraculo enemus a Deum conuersi misericordiam ab ipso consequerantur,

128 Habet S. Patricius in confusione, ut v bicunque sancte Crucis triumphale signum exhibet, retue fui in iterantibus praesencia, etiam in curru federet, Crux ob protinus de vehiculo defendere, illudque corde ac capite supplici adorare, manibus tangere, brachis amplecti, & in indicium deuotæ dilectionis cerebra oculi ei infigere. Vnâ vero die cum iter carperet, in curru sedens Crucem fecit viam postiam, contra mortalem petrifiuit infalzaram, quia oculi eius tali nebandur ne viderent illam. Ipsa autem auriga intuens, admirabatur quod S. Patricius contra morem suum, **129** etiam in usus crucis, **130** regnante, **131** prefat silentio, donec recepti essent hospitio. Cum autem

ACTORES
IDEOLINOquæ effec-
tus apôstoli
ni apôstoli

121

A tem consueto more orare cœpissent, ante prandium indicauit fe videlicet Crucem in via, defigans etiam locum. Intermittens illico Patricius, predictor Crucis Christi, prandium paratum, hospitium egressus est, eademque via, quæ venerat, ad locum præstatum reuersus est. Diligenti itaque indagine quæluitur vita signum, & inuenit iuxta illud quoddam sepulcrum. Accedens enim proprius in conspectu Domini orationem fudit; & quis in eo sepultus esset, inquit. Vox de interiore emissa respondit se gentilem fuisse, ac Christianum fecusse se funeratum, cuius mater extra prouincia conseruata, non afflit filio morienti, aut reverentii in ventre marii ouitum. Emenis vero aliquantis diebus venit hic ad lugendum eum; ignorans locum, locauit iuxta me Dominice crucis vexillum. Diecebat vero vir Dei; idecirco se illam Crucem non confixisse, quia posita fuit iuxta inimicum Crucis Christi, paganum hominem. Tolls ergo illam Crucem inde, ad caput baptizati leuauit, commendataque eius anima Deo ad hospitium repedauit.

129 Habet hircum B. Patricius aqua sibi baulanda ministerio deportarum, sive artificio seu potius miraculo huic operi adaptatum. Hunc quidam vir bentrivole de Omnieth tuto surripuit, sublatum maestauit, & manducauit. Autem furti sive fautor inuectigatur: quidam suspicione patens evidenteribus aliquis indicis ingenitus: sed facinus non inficiatur folium, verum etiam futo perirurum accumulans, ieramento ab obiecto reatu se excuse conatur. Mirum est, sed mirabilis apparuit actu: hircus comestus in ventre furi, turpilone balatu latrociniuum in auribus astianum prodidit, & clamore miraculoso meritum S. Patricij predicandum proponuit. Ad huius etiam miraculi augmentum accedit, quod imprecante Patricio, immo lententiente, tota hominis illius succello, barbam hircinam producere conluevit.

130 Solebat Sanctus confortia Sanctorum virorum & collegiorum diligenter, eosque sibi in familiaritatem & amicitiam arctius aferire, ut ipsorum verbis & exemplis in Deum posset per amplius & perficius proficere. Teste enim Salomonem ferum ferro acutum, quia vita Sanctorum, ut in fide & dilectione Dei firmior ferventiorque efficiatur, mutuis verbis & exemplis efficacius inflammatur. Quod profecto quam sit placitum in oculis Dei, ipse demonstrare dignatus est, indicio preclarri miraculi. Quadam namque die, cum B. Patricius & vita venerabilis Vinnocius vocabulo, in vnum confidenter, & de Domino, & de ipsis, quæ

C Dei sunt, contulerunt ad inicem, vestibusque suis in vñus pauperum erogatis, misericordia opera ore operaque commendarunt: & ecce de celo diuinus destinatum descendit inter eos quoddam pallium, tamquam munera diuinæ præfens euolum, & remunerationis futura argumentum. Exultabant ergo Sancti illi in Domino, atque hoc, quod accidit, alter alterius aferebat merito. Patricius namque afferuit hoc missum Vinnocis, qui omnia, quæ sunt mundi, perfectè dimisit pro Domino: & contra Vinnocius allegat illud collatum S. Patricio, qui tamquam omnia possidens, nihil habuit, inopes & nudos innumerous vestiens, scipium nudum reliquit pro Domino. Illis autem tam armaticibiles vtrique alterantibus pallium in celo sublatum subito disparuit; cisque Dominus pro uno pallio duo pallia, vtrique videlicet Iuam, ne veterius vel etiam caritatem contendenter, Angelo gestante subrogavit.

pallium ca-
taris mis-
tribut
meritis S.
vinnocisin eius locis
duo inuidel-
palla sub-
mittentes.Cereticus
grauanus

gens ad illum conuertendum à vita suis pessimis ep̄. D'italum commonitorum: ipse vero venundatus, vt faceret malum, de die in diem seipso deterior factus, ad mortuorum derit S. Patricij & deflexit, suaque flagitia, facinora, fraudum factiones, cruentas cades dilatauit. Quod cum Paericius relatæ veridico didicerit, divinitus edictus intellexit vas contumelie obduratum in nequitij, nullamodæ correctioni, sed potius perditionis præparatum; in hunc modum fertur orasse ad Dominum: Domine, Deus omnipotens, sic tu sis, & potes, hominem hunc vulpinum, in vitis monstrorum, modo monstruoso ejice à facie terre, & illius confundamur malitia finem impone. Inclians Dominis aures suas ad vocem serui sui, predicitum tyranum quadam die in medio fori stantem, circumstante multitudine fuorū, subito in vulpem transformauit, illeque à conspectu omnium fugiens, numquam in terra veterius comparuit. Hoc factum nullus discedens iure poterit, qui vxorem Loth in cautem mutaram, aut historias de Nabuchodonosor Regi legerit.

132 Fuit in finibus Ulidie vir quidam, sc̄dā paganus Magiū, qui & Machaldus alio vocatur nomine; maximus in fœdere, nominatissimus crudelitate, & quia simili similem querit, turbam non modicam furtis, rapinis, cædibus cruentis affuetam sibi adunatur. Hic E quædam signa diabolica, quæ Diberc dicuntur, capitū propriæ atque vnicuiusque sociorum eius impotuit, vt cunctis pareceret quod fatellicio Satanae fodalitium illud totum fuit. Comigis quodam die Patricium beatum per locum illum itinerando cum suis transitum facere, in quo malignum conuentus confederar, concors in iniquitate, expectans & explorans aliquem viantem, in quem diripiendum & expoliandum posset irrue. Videntes autem S. Patricium, cogitabant prius illum, tamquam animarum seductorem Deorum rurisque destructorem, interficere: sed continuò, confilio, diuino nutu, mutato, ignominiosum duxerunt in illius imbellis, imbecillis, intermis teni sanguinem ire. Communī tandem confetu ob inuestigandum, immo illudsummum Charii potentiam Patricijque sanctitatem, vnum de focijs huius Garbanum nomine, fanum licet corpore, mortuum se simulante in medio strati, stratum sub fago poluerit, virumque Dei, vt funerali exequias impenderet, aut defuncto, more folito, vitam redderet, iritioria & instanciā deprecati sunt. Sanctus autem spiritu reuelante, quod gestum fuerat, agnouit, loque illusores, licet fallacia, non tamen falsa fibi suggestisse super focij morte pronuntiavit: nec precibusque nihilominus eorum aurem accommodans, pro anima deflusoris ad Dominum intercessit; abienisque viam viam inde recessit.

133 Sancto nondum longius progrezzo, socii focij lago detinxerunt, & mortuum non imaginari aut illuforū, sed veraciter inuenerunt. Viri autem illi ex talis casu, immo occusa, tremebant, simile quid sibi immobile timentes. S. Patricium est vestigio fecuti, eiusque pedibus prouulsi, errorem suum confessi sunt. Omnes enim in Domino crediderunt, & consequenter in nomine eius baptizati sunt. Sanctus etiam Patricius ipsi⁹ deuotè exoratus regressus, defunctum refecit, ipsumque salutari lauacio dilutum, in Christi fidei ipsius sociis. Procidens Machaldus Princeps eorum ante S. Patricium, confessus peccatis, postulauit cum lacrymis ab eo forman penitentialis vita sibi imponi, quam tenendo vitam aeternam posset adipeci. Sanctus diuinus inspiratus, iniunxit ei natale solum, scilicet Hibernianum, irreuocabiles relinquere, omnemque substantiam suam pauperibus erogare: ipsum etiam vili & aspero amictu vestiuit, sericeis compedibus vinculauit, earum clavæ in mare proiecit: præcepit illi deinde vt lembum de corio factum absque vlo remi-

ad patricij
Patricij,

digaret,

Incide in 1
lares
Patricij,querum q̄
nisi eis
illuc
mortuus si-
mulus,F
ver
mortuus
iaceat,socii
nominis
socii
tate.Dux erat
Machaldus
Princeps eorum
sibi jactabat
tum

gio

Agio solus intraret, & ubi cumque Deo ducente applicuerit, in terra illa visque ad vitæ terminum Dominio seruiret. Fecit itaque homo verò pœnitens, quod ei iniunxit Pastor præcipiens: solus namque ferro pedibus constrictus, habens in signum pœnitentia in capite tonsuram, lembum ingrediens, sub protectione Dei cælestis le commitit, ac eo gubernant ad Insulam Eu-

boniam, quæ Manni dicitur, applicuit.

134 Erat etiam ibi duo Episcopi sancti, Cœnidrius & Romulus vocati, quos ipse Patricius coelebraverat & illos destinaverat, ad populu insulæ illius regendum, & erudiendū in fide Christi, post obitum S. Germaniprimi eiusdem insula Episcopi. Hi videntes hominem, mitem & miserati lute super miseriā eius in tali habitu constituti, cognitique causa eius, collegerunt eum hospitio & retineruntur secum. Qui cum in illo loco rualto tempore demoraretur, die quadam pīces in pelago captus, ad eis hospitium deportabatur: qui cum coram illis incederet, clavis in eis intellēctus inveniebatur, quā competitibus admotā & immisā illorum clausum restringere, pleque solitus Deo gratias multiplices agens, liber gradiebatur. Qui postmodum in

B magni faneritatem excrescens, post decepsum sanctorum Episcoporum prædictorum Episcopalem gradum promeruit, signis & virtutibus clarus, ibidem requieuit. Habetabat etiam in illa insula ciuitas quandam non exigua, citius murorum adhuc cernuntur reliqua, ex eius nomine cognominata. Habet etiam in eis etatio ecclesiæ cœudem loci sarcophagus cauti lapidis, in quo latex iugiter refundat, inde sufficienter featur, qui haustu dulcis, gustu salubris, multis infiltratis, & præcipue veneno infestis vel potatis mederi conluscit enim post aquæ portionem quilibet celerem fanaticatem sentiet, aut citè morte vitam finiet. In hoc etiam S. Machaldi ossa requeuisse referuntur, in quo nihil nisi aqua limpida inuenitur. Plures etiam plures lapidem illum à loco amouere, & etiam Rex Noricorum, vt aquam dulcem haberet iugiter in mari, qui insulam subiunguit, conati sunt; sed tamen affectu suo omnino frustati sunt. Quod etiam aliud, vt lapidem effoderent, nisi suffodere sunt, eò firmius & profundi fixus inveniuntur eis in corde terra.

135 Alio quoque tempore B. Patricius fatigatus ex itinere, divertit in agellum herborum iuxta Rofocum in Connætiâ, gratiâ aliquantulum quieteendi, ac eoque suos pasefendi & recreandi. Cum autem S. Patricius confidisset, & iuxta iumenta pabula carperent, quidam plebeius posseffor loci, prauus atque perteritus, accutus impetu ire sue ad expugnandum cum. Pris fæcum. Præsum verbis contumeliosis molestauit, deinde turbidus ac turbulentus, lapides iaciendo ab agro iumenta proturbauit. At lesto iectibus ingesta iumentis, in insursum imò contempnare redundabat illorum foliti sefforis: & quoniam Sanctus ipse Patricius vnu erat atque præcipuus de illis equis, quibus Dominus iuxta Habacuc Prophetam viam fecit in mari hoc, sanctis prædicationibus portantibus Dominum in mundo corde & corpore suo, notificantibus etiam nomen eius in hoc mundo, molestè nimis accepit molestiam illatam portatori suo. Deo igitur vindice statim ager aruit, marique illum operiente inarabilis impoterum permansit. Congruo itaque satis modo iustitiae Dei iudicio actum est, vt qui viro Dei iniudit esse punit, Deo iniulis populus illius telluris in perpetuum amiserit messem: & quia erga Sanctum Domini egit contentiosè, vt illum ab aglio suo amoueret; omni fructu in perpetuum locus ille priuaretur, pro quo contentio fieri valeret.

Hab. 3. **a** Vita IIII fossa rotunda. **Sic** Vita IV filibus Legani Regis transvalens fossa rotunda fassus à Patricio dixit: ex quo celli- gai usummodi Hisber nunc sepulcris formam olim fuisse. **b** Eadem Vita IV fariis huius tres res facta. **c** In annib. S. Brigida Vnu horum mentis fit, in iug. vacan-

tar stigmata maligna & vincula: iudicaturq; ea affini solis D cum exterratione, quid ea sumentes non prius depositarent, quidam de- signatum faciem perspiciunt, quod cum isti signo certi ac suis per- petrandis arbitratur.

d Dicentes, ut habeat curia Vita IV. Ecce vnu ex nobis nunc in armis est: accede itaque & canta super eum aliquas in- cantationes tuas, vt fauus fiat.

e Ius Normannorum: dissimilissima enim haec gestus sunt usq; na- min virgine à Nordo septentrionali, si ut uictis complicitate se- pumiscentia/ut. Nos mani complicitate septentrionalis: Notici- autem nunc Basarij, Normanni Dura intelliguntur. Norici hic Norvegia videmus.

C A P V T XVI.

Varia S. Patricij miracula: S. Mameſſe con- uersio: Metropolis Ardmacchane ereclio.

136 **Q**uidam à diebus multis maleficijs deseruit, quod audieſ fama virtutum & miraculorum S. Patricij, causâ configendi cum eo in signis faciens, quidam ad eum venit. Hic itaque in præfentiâ S. Patricij signa videns multa mendacia multiplicauit: quod ipse mox, fusâ oratione ac signo Crucis cœdo, euacuauit. Cernens ma- gus omnia sua frustri figura exigit a homine Dei, ad declarandam Dei sui potentiam fieri signa. Sanctus nil cunctatur facere, quod possit virtutem Christi alfrere, & Chrifolicas fide nihilominus instrue- rej durissimam silicem in laetis coagulati massam mo- lissimam mutauit, & huic iteru laetis duas massiculas, in durissimos lapides in Christi nomine commovit: fed ne signa ita phantastica, familia magica, esse putarentur; lapides illi in eadem natura soliditate, in qua transmutati fuerant, permanente comprobantur. Quod autem factum est corporaliter in oculis hominum, hoc agit spiritualiter diuina virtus in conuersione credentium quotidie: cultores namque lapidum, duræ ceruicis ho- mines, ad fidem & dilectionem Christi mollescunt; & quasi modò genti infantes Apostolica doctrinæ, vt in ea crescunt in falorem, lac concupiscent. Quod ita in illo mago contigit, quoniam signo praefato vi- so credens in Dominum baptiſtum suscepit. Postulauit S. Patricius virum quemdam, vt libi afferre duo plaustra virgis onusta, quia sic exigebar rei necessarie cauſa. Homo ille S. Patricij petitioni paruit, & ad locum defiguratum virgas adduxit. Ignis autem locum, in quo virge continebantur inuadens, duo plaustra præmonita circumspicit, vnumque illorum absüm- ptis, alterum penitus illatum ab omni adiustione reli- quit. Admirabantur hoc intuentes, quid in vno plau- stro ignis vires sive naturæ exercuit, & in altero vim habere non potuit: sicut quondam in fornace Chaldaicâ tribus pueris ligatis, sed ab igne soluti, absque illorum laetione contigit. Nos autem Patricij prædi- candum in hoc miraculo meritum miramus; signi tam- men cauſam discurriendam esse nequaquam arbitra-

f **vix** **virga:** **nam plau-** **stro abig-** **alterius il-** **laetus per-** **mancus:** **E**
pro die **Dominus** **reverentia e**
g **hymnis & cantis:** **& psalmis spiritualibus medullitis** **sub Dia** **diuina contemplationis deditus, vlique in secundis fe-** **permissus** **locis**
i **riæ manerit manè. Quadam nocte Dominicâ, huius sanctæ confutudinis cauſa contigit, beatissimum Pa-** **tricium politus sub dio, sacras excubias cum suis celebrare, imbrumque inundantium vehementiam circumiacentis campi plantiem perfunderet locum au- tem, in quo sanctus ille vigil, custos murorum ciuitatis Ierusalem, cum suis fuit, ne villa pluvia distillantes stil-**

A lula madefecit. Sic profecto in S. Patricio signum iterato clavuit, quodam quondam in vellere Gedconis apparuit, quando tota terra moret, illud siccum vel inhumectum extitit.

138 Ut autem candor lucis aeternæ ostenderet, quād grātia fui luce vas suū interius illūstrauerit, priori ligno Sanctūm suū mīfificans, mirabilius fēquens sub unxit. Nōcē nāmque eadem, quam pernox Patricius in diuinis laudibus duxit, campi latitudinem, in quo ipse confititus erat, densissima caligo obduxit. Autriga sancti Pontificis, equos currui subiungendos, quos in campum ad paeſendū emisit, diutius quærebant: sed p̄t caligine inuenire non valens, multo fletu ora rigabat. Quid cū alius Antistes agnouisset, compassus lacrymatis aurigis animo anxiati, dexterans de manū edixit, digitolique dināflos fūrūlū erexit. Res mira, & a fēculis inaudita. Continuò illius quinque digiti, velut quinque radij Solis lucidissimi effulserunt & mīro nōoquo modo, totam proutinē illuminantes, tenebras in lēcē & noctē in diem conuertērunt. Huius itaq̄e claritatis mīrificē subūlio, auriga iungles inuenit, inuentos admirans & exultans ad patrem adduxit, adductoq̄e currui supponit. Ipse enim lēpīni lumen portat & p̄dicator, digitis extēriis luce desitentibus, sed myrrham primam ac p̄obatissimam nequāq̄m distillare dēfinitibus, mox solito, fēcundæ ferie diloculo vehiculum ascēdit, & vbi volūtas se gerentis & in se fēdientis vocabat, acceleravit. Per pulchro fācti, sed signati uofigo eius digiti, dīgo Dei dignē in le operante, extrinsecus eluxerunt, qui tam crēbro luci opera, sanitatum beneficia, gratias curationum in propūlo exhibuerunt.

139 Prædicabat S. Patricius cūdām vīro p̄aprotenti verbum Dei, videbaturq̄e ei, quōd ex ore Patricii flamma egrediens, aures & os suū ingredieretur, euīque calore omnia interiora sua replerentur, erat enim ignis ille non consumens, sed illuminans; non comburens, sed luens; quod & ille, qui hoc experiebatur, incīmare Sanctō curat, dicens. Video ignem flammam omnem ex ore tuo exīsse, atque cordis corporis que me intima penetrare. Cui Sanctus Deus noster vera lux est, illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum, qui & ignem venit mittere in terram, quem vult ardere in cordibus credentium; verbum enim Domini lucidum est, ignitumque vehementer eius eloquio: cuius in te, me p̄adiciente, habes experimentum.

C. 140 Erat quadam pūlla, p̄aclaria genere & specie, Memessia nomine, filia cuiudam Principis regnantis in quibūdam finib⁹ Britannie. Hac Spiritus sancti grātia praesenta, ex virtute bona naturæ insit, & ex ip̄is creaturarum speciebus distinctis Creatorem eūnam intellexit, intellectum toto corde & anima dilexit, ob cuius dilecti amorem & desiderium dūtias, delicias, decus, & amorem huius mundialis gloriae cordis calce calcando delpexit. Nondum enim erat locata lauacro falutari, moribus tamen facris repræsentabat quadam candore Christiane fidei: cuius quippe parentes Pagani propositum illius contebant calare & conquallare, verborum verberunque omni annū: fed virginis cordis columna collocata in petra Christi non blandimenti suffudi, nec terroribus concuti, aut magicis maleficis à fūze vilatenus potuit amoueri stabilis fatus. Cumq̄e illam azas vernans venustate, & membrorum habitu elegans ornaret, & ferret in facie lilia mixta roſis, appetebant eius conubium plures Proceres regij germanis. Satagebat vero parentes ceteraque cognationis pars plurimam illum commoneat aut compellere ad matrimonium contrahendum: sed nullo modo valuerunt illum inclinare ad thalamī collocandi conuenīum, Callo igitur labore in eam diu defūtantes, communī tandem consilio perduxerunt pueram parentes eius ad S. Patricium,

cūus sanctitatis fama signis ac prodigijs probata ac D. propalata era vīque terarū. Infusauerunt utique S. Patricio puerile propostum, obnīxiū implorantes, vt illam ad Dei fūi, in quem concipiuit & defecit anima eius, studebat perducentem conspectum. Audiens hoc S. Patricius exultabat in Domino, gratias agens illi, qui vbi vult & fecit vult spirat, & quos p̄adfestinet ad vitam, abīque p̄adcente ad fē multorū vocat. Monstratis ergo Christianis fidei regulis illam catechizauit, confessamque credulitatem baptizauit; baptizat Dominici Corporis & Sanguinis Sacramētūs communī. Illa vērō, Viatico accepto, folo prostrata, inter verba orationis spiritum afflavit: fīcē de lauaco ascendens dealbara, manib⁹que Angelicis deputata, ad dilecti fūi candidi & rubicundi de conspectū & complexum demigravit. Sanctus ergo Patricius & omnes qui aderant Dēum glorificauerunt, cūq̄e saepe corporis glebam honorificē fēpulētra tradidierunt.

141 Tempore quodam S. Patricius in poru, in Aquilonari parte Hibernie sito, versus oppidum, Druimho vocabulo, instante dī Dominicā applicuit nec egressus inde, sed ibidem in nauī quicceens, eamden deuotio fūlītā solennitazit. Iam vērō illa die, E. fēsto mediantē, audiuit fōnum non modicum; cuius iudicio agnouit gentiles suis profanis laborib⁹ contra sancti Patris confutitudinem & constitutum, dīcēt Dominicū temerare, & quoddam opus, quod Rayth, id est, murum nūcupabant, exercere. His aliquantū lūm motus Patricius, labortantes ad se accēsūrū fecit, eisq̄e in illā die laorū corporē exeritū imperatiū interdixit: sed gentibus prophanis & infelatis sanctissimi Sacerdotis sententia prohibitoria non fōlūm duebatur contemptu, sed etiam habebatur cūq̄e sublationi & derūliū. Sanctus vērō Patricius subfannanticū temerariam obtinacionem intelligens, post prohibitionem subiunxit, dicens. Liceat labor veter fūdet ad effectū, numquā tamen perduetur ad effectū, aut nullum inde promerebimur profectū. Sermo autem sanctissimi viri quām fūctis veridicis in instanti probauit euentus: noctē nāmque subfecit, pelagus procellosa tempelate mirabiliter elatum & dilatatum, omne opus genitūm dissipavit, & vērūs recolligi & readūcīrī posset, irreparabili diuīsione dispersit.

142 Vir quidam illustris, nomine Darius, locum habitationis cum agello coniit S. Patricio roganti, vbi se recipere cum suorum fāctōrum contuberio. Est autem locus anguitus, secus Ardmaciam fiumis, F. tempore moderno Feltum-miraculorum nominatus. Euoluto aliquanto tempore, autriga p̄afati Dario noīte misit equum suum veredariū in a cēllum S. Patricij, ad depacendum eum; quem in cratino, cūm cum educere vellet, repērit extinctū. Quod cūm indicasset Dario domino suo, felle commotus ille vir fanguinum, p̄acepit perimi Patricium, tamquā intertemptore equi sui, amoto totius excusationis aut dilationis sine retractōis oblitaculo. Vix autem vox huī Darius in ventum venit ex ore viri; cum ecce fūbūrī ager infirmitas mortis communioria, inī communitoria, illū lēcō depreffit. Repenēt igitur ab eodem, cum sententia p̄cepti eruenti, pades proīpī & manus afluente ad malum reuocantur ab effusione fanguinis innoxii: quia sōla vexatio dabat intellectum illi. Quā eūm annuntiata fuissent sanctissimo Præfūlī, aperitione aqua à ūe benedicta iūfir vtrumque (iumentum videlicet mortuum & virūm infirmū) iūrari. Ad sp̄fers igitur vterque, surrexit equus tēlēt à morte, & Darius ab aggritātū fanus. Darius igitur fanus cōfēctus, p̄agrandeū cacabū anēum, capientem ternas metras, S. Patricio misit per ministrorum manus, qui erat in ip̄ius & sociorum vīus coequendis cībarijs perneceſtatiusquem ille illo egenis grātanter accepit, & tantū, Gratias agam, dixit. Reueris autem familiis

perfūcti in
p̄spūctio
vīgīnītā
rit,

ad uītā
ad Patricium

viatīcīo p̄fī
baptizātū
fūmp̄s mī-
grat ad De-
mīmū.

die factū
opūs

à mari dī-
fūtarū.

aqua bēni-
dūle afer-
fīsū car-
tur.

Eodd aī-
mo aī rō-
pōnō dīa
data, cō-
blata fērā
Patricium.

A famulis ad Dominum suum, scilicet ab eis
viris Dei responsum illis autem referentibus, Patricium
mihil aliud dixisse, nisi Gratias agam ad mirans homo de
tali responso, arguit S. Patricius temeritatis & infac-
tia; volens tamen illius verbi virtutem indagare, iussit
item suis servis illius a Sancto auferre, & ad se
reportare: quod cum fecissent iterum, Gratias agam,
dixit quod crebro in verbis & operibus suis agere con-
fuerit. Iteratō requisuit a servis Darius, quid vel tunc
responderet Patricius: ipsiis verò afferentibus verbum
suum confutatum, icilicet Gratias agam, protulisse, ad-
mirans ac animo amplexans illius constantiam, ipsum
stabilem & confortantillimum virum esse, & verbum
optimum pronuntiavit ex eius ore solito sonuisse,
Verē (inquit) vir ille magnanimus est & immutabilis
enī vultus aut vox ex dicti valsi allatione aut ablatio-
ne non variabantur nec mutabantur, sed temper in co-
dem flate permanere cernebantur. Iussit ergo Darius,
iam datum cacabum referrī, & reddi Sancto Dei ipse
vero vestigia portitoris praecedentis fecutus, verbis pa-
cificis illum salutauit: agrumque vicinū habitationi
sui, de quo controvenerit poterat emergere, contulit ei.

B. 143 Post medium tempus volens vir nobilis Da-
rius ampliore gratiam exhibere Pontifici sancto, e-
duxit illum de loco humili in sublithem, de angusto in
augustum & aeneum, Druymlaeach vocabulo, qui
postmodum Ardmacchia vocabatur, Angelico sibi pre-
offensa miraculo. S. Patricius loci amoenitatem & op-
portunitatem considerans & circumiens, certum cum
hinnulo procumbentem inuenit, quam comitantes S.
Patricius interirem volebant, sed ne hoc fieret, Pater
pius prohibuit. Ut enim ostenderet Pater fanētus vil-
cera pietatis, quam erga creaturas Dei habuit, ipse hin-
nulum memoratus proprijs vlnis baulium manibus
palpauit, atreclauit, & vique ad salum, ad Aquilonia-
rem plagam Ardmacchia situm transpoluit. Cerua quo-
que, velut ouis manufestilla, sequebat misericordem
genitum, donec demifum aquae diffusum recipie-
ret ketum. In illo enim die ad laudem Dei & plebis v-
tilitatem, Sanctus fuarum precium obtenuit, de terrā,
septimā iam vice, fertu praelarum prodixisse fontem.
Cum autem diurna lucis lampas extingueretur
nocturnis sepulta tenebris; vir Dei aspiciebat in visu
noctis Angelos metientes formam & quantitatem æ-
dificandarū in illo excelso loco ciuitatis. Vnu autem
illorum inimicū Patricio, vt crastino die iuxta fontem
in latere Ardmacchia sitiū, qui modo dicitur Tobar
Patraic, id est, Fons Patricij, in nomine Dei sui curare
deberet fedecim viros leprā qualidos, ibidem ob vir-
tutem Domini experientiam & excipiendam fidem e-
ius, ex pluribus plagiis in unum congregatos. Patricius
autem ab auditu auris Angelice vocē obediuit, manę
facto viro inuenitus ad fidem praedicando conuerte-
re, & conuersos in fonte praedito baptizauit; baptizatos à
leproso cu-
rando fui-
erant, ex-

C. 144 Hoc ergo in noctiam plurimorum propa-
latum miraculam ciuitatis fundante fuit futurum auf-
plicum praelarum praeficens admiculum. Saxum
etiam pergrande in via existens, quod vix valuit hu-
mano sudore sustollari aut ingenio, orante Patricio An-
gelus longius amouit a loco, ne ciuitatem aditum ali-
quando fieret impedimento. Ciuitatem itaque egre-
giam, litu, formā, quantitate, ambitu, Angelicus indi-
cis designatam, fundauit Patricius & extraxit & diui-
nitus adiutus ad vnguentum perduxit ciuitates quoq; du-
decim, quos studiosè vindicauit collegit & discrepē
delegit, ad inhabitandum in eam introduxit, introdu-
ctos fidei Christianae Catholicae institutis atque dog-
matibus diligenter instruxit. Ecclesiis autem honesto-
ac spirituali iehemate fabricatis, vibem eamdem veni-
staurit. Clerum etiam ad diuinum cultus obsequium, ad
regimen animalium, ad Catholicī populi eruditōnem,

ad quæ ab
Angelo
monstrata
sunt.
ad Angeli
designatam
ciuitatem.
ad foris Du-
centos

Et mons-
teris in-
frinxi.

in ipsiis ordinavit: monasteria monachis, & alia sancti-
monialibus repleta, omnissite perfectionis institutis
erudit. Erat autem in quadam ecclasiōnib[us] Frater
quidam, nolens ante flattum horam secundū Regula-
lam S. Patricij, quidquam cibi aut potus sumere, qui
fūti extinxerit fuit, cuius animam ad celos ascendere
& inter Martyres collocati S. Patricius vidit. In mo-
nasterio ancillarum Dei, erat quedam Virgo, filia Re-
gis Britanniae, cum nouem pueris lancis, quae cum ipsi-
sā illuc ad S. Patricium venerant, ē quibus tres, videente
Patricio, ad cœlestia migrarunt. Vna autem illarum lo-
lebat ceruam mulgere, & cernentibus mirabile specta-
culum præb[er]e, Cathedram Archipiscopalem in eā-
dem vrbe collocauit, & vt Sedes illa totius Hibernie
ecl[esi]a primaria metropolis & magistris statuit animos: vt
autem illius propositum ratum & inconcūlsum per-
maneat in posterum, pectori eius sededit, Sedem Apo-
stolicam adire, eiisque priuilegijs authenticis illud
communire.

CAPUT XVII

S. Patricius Romam proficisciatur: pro Hi-
bernia ieiunat & orat: presentem statum
Ecclesiæ ordinat, futurum præuidet.

145 A ngelus Domini S. Patricio appartenens itineris
atriplici propositum approbavit, & etiam
quod Dominus Papa Reliquias Apostolorum Petri &
Pauli & aliorum Sanctorum transferre & dispartiri
pluribus ecclesiis debet, indicauit: & quia vehicula
forte tunc debeat leni, quatuor currus, quasi caelitus
destinatos, contulit illi, qui ipsum cum suis viisque ad
mare transtulerunt in instanti. Gloriosus ergo Prae-
ful Patrius postquam predicationis laboriose instan-
tiā peracta tot & talium signorum exuberantia totam
ad Christū conuertat insulam, ordinatis Episcopis &
Presbyteris ceterisque ministri ecclesiæ in locis singu-
lari, vbi opportunitas duecatur, benedicens & valefaciens
eis cum quibusdam filiis Angelico fultus ducamine,
profectus est Romanū. Quod pertinens, dum in Sum-
mi Pontificis præficiens sui aduentus exposuisset causam,
in oculis suis summam inuenit gratiam. Imprimis
ergo illum, vt Hibernia Apostolum amplexans ac
pronuntians, Pallio decorauit, illique viues sua com-
mittens atque Legatum sum constitutus, quæcumque
in Hibernia gellarat constituerat, dispoliterat austor-
itatis sui muninim confirmauit. Exencia etiam plu-
ra & pretiola munera, quæ ad decorum imò robur
Ecclesiæ spectant, ei contulit, inter quæ erant Reliq-
uiæ Apostolorum Petri & Pauli & Stephani Proto-
martyris, & aliorum plurimorum Martyrum. Insper-
& lnteamen quoddam fanguine Domini nostri Iesu
Christi cruentatum (quod omnibus antecellit) condo-
nauit. Hisque sacrolancis eulogis Sanctus in Hiber-
niā reuerlus, Ardmacchia Metropolitanam Ecclesi-
am ad animarum salutem & verbis patræque tutelam
minuit, & retro maius altare in Ierimio recondidit.
Mos etiam in illâ Ecclesiâ inoluitus a diebus S. Patricij,
vt diebus Paschæ & Pentecostes de illo loco effe-
ratur, & adoranda in conspectu populi producantur.

146 Signa veræ, quæ S. Patricius Romanū pro-
ficisciens, vel inde revertens & repatrians gesserit in iti-
nere, non est nostra facultatis per singula cuncta de-
scribere: nam penè obviumque pernoctabat aut mor-
bam fecit, tigna sanctitatis sue in sanitatis aliena exhibi-
tione post se reliquit: extant enim ecclesiæ & ora-
toria illis in locis nomini eius articulata, quæ vique in
prefensi sanctitatem illius redolent, & vbi fides peten-
tium promeretur, miraculorum beneficia exhibent. Ip-
se etiam Sanctus in regressu suo aliquantipser in Bri-
tannia propriā patriā moratus, monasteria multa sum-
dauit,

AVCTORA
TOCLINGE

Metro-
poli-
tanæ
insulae
Hiber-
niae
An-
geli &
ad-
venient

Romæ pro-
ficiens,

vbi Archi-
episcopali
Pallio*

Sancti mū-
num
donatur
Reliquiæ

redu-
miracula
innumerab-
iles
parat.

monasteria
Britannia
ordinat.

AUCTORIS
IOGLERI

*nigra ad
quas diver-
sas varia-
tus monu-
menta ex ma-
nus rebus
gunt.*

B

147 Benedictus Patricius, itinere longo de regione longinquâ peracto, præalentia suâ suos exhibabarbat, & triginta Episcopos ex transmarinis partibus congregatos & a le confessatos, in Dominicani messem (eo quod effet multa, & operari pauci) definabat. Cœpit igitur Episcoporum Synodus sanctas sepulcri congregare, Concilia soleniter celebrare, & quod fideli Catholice comperit contrarium ecclesiasticis in stirps aduersum euellere & defrateri: & quod Christianæ legi, quod iustitia, quod sacræ Canonibus consonum, monubique optinens consentaneum erat, studuit plantare & adjudicare. Innumeris interim miraculis quoedam coruscabat, & quæ ore docuit aut constituit, sequentibus signis obseruanda confirmabat. Inter quæ quoddam opus fecit, vnde omnes merito admirantur; ex cuius beneficio vniuersitatem illius insulae incœlae in seculum iure congratulantur, de quo in sequenti plenius dicere conatur. Hibernia, à primordiis inhabitatione gentium in eâ, tripli laborabat pernicie; venenosum feliciter animantium, & quorum non erat numerus, abundantias ac demnonum visibiliter apparentium manefacta depressione; & maleficorum, magorumque multitudine. Tot namque virulentia ac monstruosa animantia prævaluerant super insulam è terrâ marique emergentia, vt non solum homines atque animalia venientis inficerent, verum etiam cruentis mortificisque mortibus interficerent, & multoties membra dilaniarent ac devorarent: demones etiam, qui per idolatriam in superfluois habitabant cordibus, in varijs formis visibiles se exhibebant illum obtutibus; multis etiam multimodis lassiones, quasi offensivis infererant; quibus itidem sacrificijs aut munieribus sine operibus praus placati gratiam leuamus; seu solitatis praestare videbant, dum ab eorum laetione celabant. Tanta multitudine in aere volitacionem, vel in terra gradientem crebro cernebatur, ut ipsa insula illorum incapax putaretur; per hoc Hibernia demnonum domesticum, & propria posselio scilicet auctur. Magorum etiam & maleficorum arce aërisque turba tanta in finibus singulis luccreerat, quantum in aliquâ terrarum regione historia narrat.

C

148 Sanctissimus Patricius pestilentiae triplici eliminanda summanam operam & diligentiam adhibuit, & tum salutari doctrina tum feruentissime orationis obtenuit, Hiberniam huius gracilantis venientis exortem exhibuit: ipse namque Pastor præstantissimum manu Domini Iesu baculum bauluit, cuique elevatione comminaciori omnia venenata animantia, Angelico suffultus suffragio, ex vniuersis Hibernia partibus in

vnum congregauit: deinde omnia vñque ad editissimum D. infuse promotorum in fugam compulit, (quod sciens Cruthach-aigle dicebatur tunc nunc verò Cruthach-phadraig dicitur) bijsotam turbam pellitram de præruptâ mōris crepidine in virtute præcepti præcipiti lapso Oceano absorbendâ depulit. O miraculum magnificum à mundi exordio inexpertum, nunc tribibus, populis & linguis compertum, cunctis ferè nationibus notatum, specialiter Hiberni incolis permecessarium. Huic tam miraculoso, tamque perutili spectaculo numerosus populus intererat, quorum pars plurima ad signa videnda, quædam ad verba vitæ percipienda vindique confluserat. Concurrit deinde faciem suam versus Manniam & ceteras insulas, quæ fide Christi & Sacramenta imbuit & benedixit; ac precum suarum obcenctu reptilium venenatorum omnes illas tandem expertes fecit & reddit: alia verò insulae, quæ ad eis prædicationem non crediderant, adhuc virulenta animalia procreaverunt. Maleficorum quoque innumerabiles ad fidem Chrifianam conuerteruntur; etiam obstinatos in perueritate & incorrigibiles, sicur iam dimicantes, terribiliter de terrâ deleuit. Ab hominibus nihilominus, quos in Hibernia Christi Sacramentis initiatos Deo viuo & vero subiugauit, demnonum vñfices & folitas lassiones arceri atque auferri, à Domino popocit & impetravit.

149 Præcellentissimus Pastor Patricius, vt nullum in Hibernia aut ceteris Insulis à se benedictis relinquenter allicuius reptilis venenati vñfegium, aut reducuum oriretur seminarium, seu confuta concedetur commoratio caterius demnonum, absque victuali terreno quadragenerium transegit ieunium. Desiderabat enim dilectus Domini imitari ieunio mystico Moylen, adhuc naturali tantum lege constitutum, vel potius Eliam Prophetam sub lege constitutum; sed postillum placere gliscens Conditori naturæ, legis lag-tori & gratie Christo Iesu, qui in se faciat tale ieunium. Subiit ergo in montem excellum, Cruthach-aigle vocatum, in Connactiâ constitutum, Quadragefinali tempore ante Pascha: commodius illis salutiferis diebus ducens, desideranti Domino & deliberanti ieunij immolare holocausta. Quinque itaque lapides in modum Crucis locatos, dispositi in quorum medio, quali cetero ipse redit modo & formâ felionis suis, ficut & abstinentia mortificatione se feruum Crucis Christi indicavit. Sedebat ergo solitarius leuans se super se, foliimodo in Cruce Christi gloriantabatur, quem F in corde & corpore suo iugiter geflabat; ad dilectum suum candidum & rubicum indebet anhelabat. Perfitebat enim ieunium in corpore iugiter, sed eius interior homo erat satiatus, laginatus & faecatus sanctæ contemplationis dulcedine, Angelica visitationis consolatione, ac dilectionis Dei inuocante: Vtius est Hebr. 12. enim termo Dei & efficax, & penetrabilior omniglorio ancipiti, pertengens vñque ad diuisionem corporis & animæ, quo ipse vulneratus erat caritate.

150 Dolebant demones deletum dominium suum in Hibernia per Patricium, nimirum infestis insilicibus illi ieunianti & oranti, pariter conglobati contra eum: in specie namque nigerimurum aiuum formâ & magnitudine horribilium ac multitudine super & circa eum volitabant, & horribilis garritibus gestibus impide orationem eius, diutius virum Dei inolecerant. Patricius tandem Dei gratia præuentus protæctusque adjutorio, signo Crucis edito, aues illas mortiferas à se longius abegit, ac continuâ crebrâ quo cymbali sui percussione eas ab Hibernia finibus effugauit. Demones itaque à S. Patricio trans mare fugati fugerunt, & in insulis à fide & dilectione Dei alienis per phalanges diuini degere ac phantasias suas exercere soliti sunt. Ab illo ergo tempore vñque in præfens venenata animantia in Hibernia, meritis & precibus sanctissimi Patris Patricii, penitus esse ecclasiæ runt;

Ecclesia
Hibernia
vñlatis u
propterea

*enclibernia
scatene a
nimis uerbis
vñlatis*

*demnonum
fæctus*

*magni arti
maleficu*

*enclibernia
pœl
ut in mare*

*tempore ab
in uolu aje
conuerit.*

*Quadrage-
mario inu-
nio*

*in mane
Cruthach-
aigle inſi-
tuens,*

Hebr. 12.

*multum à
demnonum
exercitu,*

*anclus orbi
mare fa-*

A ruris daemonumque phantasmatu, & illorum illusoria schemata, sicut in ceteris regionibus, apparet non confitescunt. Cymbalum etiam Sancti ex crebris itibus in una parte apparuit et factum, quod postmodum Angelica manu et refolditum, cuius cicatrices adhuc appetit oculis intentum. In huius igitur montis cumine ieiunare, ac vigilare consueverunt plurimi, opinantes se posse nonquam intraturos portas inferni: quia hoc impetratum a Domino existimant meritis & precibus S. Patricij: reseruerunt etiam nonnulli, qui pernoctauerant ibi, se tormenta grauissima fuisse percepsero, quibus se pugnatos a peccatis putant, vnde et quadam illorum locum illum a purgatorium S. Patricij vocant.

5 151 Miserante Moderatoro omnium Deo, qui post nubilum ducit serenum, statim tunc spiritibus magnis Angelorum multitudine maximo fulgore perfundebat locum, mirabilique melodia permulcebat Sanctum: ipse vero expletio ieiunio gratiarum a laudum hostias immolabat Deo, qui homini mortalitate abfinitus adipimperat virtutem tribuit, & tanta beneficia ob sui intercessionem largiri dignatus fuit insuper & Angelica visitatione se laetificavit. Angelico igitur comitatu deductus de monte descendens, ac cymbalum suum percutens, cuius sonitus per omnes fines vndeque Hibernie Dominus audiiri fecit: ex qua re nullus fidelium ambigere debet, quod nouissime tubae sonum omnis homo audierit. Eleazar deinde manibus S. Patricij totam insulam cum habitatoribus suis benedixit, Christoque commendauit. Mos itaque fuit S. Patricij, sicut & ceteris antiquis Sanctis in insulis degentibus, habere cymbala, tum propter daemonum expulsionem, tum propter corporalis pigritione excitacionem, atque ad horas diei ac nocte denuntiandas, aut forte alia nescio quia causis. Vnum vero pro certo fecit, quod multa miracula sonitu, seu tactu talium cymbalorum gesta esse noscuntur. Benedictus ergo Domini Patricius in cœnia Domini egreditus de secreto ad publicum, sua præsentia laetificauit omnem Ecclesiastum Sanctorum, quos generauit Christus per ipsius Euangelium. Peregit itaque Episcopale officium, quod illis sacratissimis diebus infantibus compicebat, sicut ad iter, & opus salutis animarum se præcegebat. Solemniter igitur Paschali confusa deuotione peracta, circuibat totam insulam, & perambulabat, cum cum suorum filiorum, quos in Christo partuerat, multitudine sanctissimam: vbique viam Domini in veritate docens, aut ad fidem conseruit, aut in fide confirmans incolas prædicationis efficaciam. Omnes ergo insulani, ad quos vel faltem notitia nominis eius peruenit, propter nouum & infigne ac tam vtile miraculum, lete flaque dedemus illi, manus dederunt, utque doctri- na, institutis arque præcepit, tamquam Angelo lucis, & proprio Apostolo, deuotè obtemperauerunt.

C 152 Videns optimus agricultura duritiam agri Domini emolliit, conabatur feribus sensim extirpationis, tribulis euulsi, ruderibus eritis, ipsius saluberrimi seminis augmento copiosius secundare, quatenus non solum tricemum aut hexagemum, verum etiam centesimum posset fructuum feracius facere. Fecit ergo totam insulam in funiculo distributionis diuidi, diuisam cum omnibus incolis vtriusque sexus decimari, omneque decimum caput tam in hominibus, quam in pecoribus in partem Domini iussit sequentia. Omnes ergo mares monachos, feminas sanctimoniales efficiens, numero ea monasteria edificauit, decimamque portionem terrarum, ac pectudum, eorum sustentationi affiguntate. Infra breue igitur temporis spatium, nulla crenum, nullus penitus terraen gulos aut locos in insula sunt remotus, qui perfecti monachis aut monialibus non repleretur; ita ut Hibernia speciali nomine Insula Sanctorum, vbique terrarum iure nominaretur: vinebant enim secundum regulam a S. Patricio illis

præfixam, mundi contemptu, ecclesium appetitu, san- D D mortificatione carnis ac abdicatione voluntatis AVCTORE propriæ, pares Aegypti monachis merito arque non INGENIO meritoria ut exteris atque longinquas regiones illustrarent verbo ac religionis exemplo. Nullus in diebus S. Patricij, aut multo post tempore successorum eius, in Pontificem aut ad regimen annularum promovebatur, nisi diuinâ reuelatione aut aliquo signo evidenti dignus demonstraretur d.

E 153 Vir Dei defiderabat attentus & deprecabatur instantiū, super statu Hiberni precepti & futuro certiori, ut agnosceret quantâ fidei deuotione ferueret, aut quanti pendererit labor eius in conopei Deide- fiderium autem cordis eius exaudiret Dominus, & quod petebat præclarâ reuelatione manifestauit oculi eius. Constitutus enim in oratione, laxato finu mentis, vidit totam Hiberniam velut igneā effigie, flammanique tenebre ad- vique celum extendentes; audiuitque Angelum Dei mirabilis manifeste fibi dicentes: Tali est Hibernia in prælen- ti coram oculis Domini. Facto denique parvo inter- vallo, contemplatus est in omnibus filiis insule montes velut ignicos ad æthera usque porrectos. Postmodum, interiecta modica morula pluribus locis intubatur quasi candela fabri lucere & paulo post inua- lente caligine, lucernas exiguae, ac denum carbones raros incinerantes, viatos tamen in abditis apparebant. Subiungitur etiam Angelica vox: quod fuit, si tem- poribus in statibus diuersis taliter expactis, clienti- gen- tes Hibernie. Sanctu autem Patricius imbre lacry- marum ora inadefaciens, illud Psalmista cerebro repli- carabat, dicens: Numquid in æternum project Deus, aut non apponet ut complacuit fit adhuc? aut in fi- nam misericordiam suam abscondet à generatione in generationem? aut obliuiscetur misericordia Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas? Et Angelus Respicit ad Aquilonarem plagam, & videbis mutationem dexteræ. Exelsi, tenuoresque diligerendas à fa- cie luminis aduenturi. Leuant igitur oculos Sanctus, & ecce videt modicam prius lucem in Vlidiano orientem dicit cum tenebris concertare, tandem ipsam effu- gatis suo fulgore totam insulam illustrare. Nec celluit lux illa crescere & inaudire, donec videbatur ad primum statum igneum Hiberniam reducere. Tunc enim implutum est gaudio cor S. Patricij, & lingua eius exultatione, hac omnia fibi ostenta proleque cum gratiarum actione. Intellexit vir Dei, & ore depropria in magnitudine ignei ardoris, Christiani nuci & dilectionis, quia feruebant insulani, deuotionem & ze- lolum religiosum: per montes igneos, Sanctos signis & F virtutibus, verbis & exemplis præclaros: per diminutionem claritatis, detinentrum fanfaturis: per obdu- citam super totam terram caliginem, in cù praudentem infidelitatem per mortarum ipsatia, succedentium tem- porum interficta.

F 154 Tempus autem tenebrarum Hiberni illud antistant, quo prius Gurmidus ac postea Turgesius, Norvagiensis Principes Pagani, in Hibernia de- bellata fregabant: in illis enim diebus, Sincti in ca- uernis & speluncis, quia carbones cineribus cooper- tari, latibant a facie impiorum, qui eos tota die quasi oves occisione mortificabant. Ex quâ re accidit, vt varij ritus cõtra Ecclesiastica instituta in Hibernia ad- ducentur, & a Praelatis sanctæ Ecclesie diuina legis ignarisi contra formam ciuidem nova Sacra menta conseruentur. Lucem vero prius ex Aquila nati parte exorientem, & licet diuino conflictu tenebris extermi- nante, Hibernigenæ S. Malachiam agerentur; qui prius in Dunensi Ecclesiâ, postmodum in Ardnamacha- ña metropoli præfuit, & Hiberniam ad Christiana legi statum reduxit. E contra Angliam lucem illam arbitruntur ascribendam suo aduentori, cō quod tune Ec- clesia videbatur suo iudicio in meliorem statum pro- cebris Religio plantata ac propagari, atque Sacra menta Eccl-

G
hominum
terram non
quæderant
Dux auge-
cera,

H
vnde San-
ctorum in
sula dici-
cpta Hi-
bernia:

Hiberni de-
S. Malach-
ias tempore
bus,

Angli de
suo iudicio
suo iace-
perantur.

A Ecclesiastica & Christianæ legis instituta, ritu competenteriori obseruari. Ego verò fumem contentiosum inter eos nec porto, ne dirimis sed huius rei discussio nem arque definitionem disuinoaudiicio relinquendum censeo.

a Vale quia hac de re dicimus in Appendixe, & obserua interius magis cum eis exeg generatione scripta hoc omnia esse.

b Plenissimè de hoc Purgatorium infra agoram, ostendendum in lectionario daturat ut errare lectionem.

c Hanc secundationem à Iesu, usq; conculcam qualem, sed abs quae idem teles editam omnium nobis per malorum.

d Nisi nos Iesum unde huncipit s; foret verum, putamus aliquam monstra lumen rati exempla suffici in Vita Tripartita autore profera.

e Vide etiam quae de tripli S. Sauvorum ordine in Hibernia & hoc ista visione tractat Vetus pag. 202 & deinceps.

f Nonne circa Dublinum versus Orientem & circa Eugenius pugnaciam versus Boream, usq; totam in illas infestabant. Geraldus comes Cambrensis dist. 3 cap. 39, Guitardus, art. in Hibernia vel fuisse nunquam, vel relicta in eâ Turgeio modicis temporis mortam fecisse. Dein capite 40 scriptis Turgessorum atque intercessione à iacobini, habita pullata submersa latitudinem tyranno in quadam Rheni locis insula, rotabili mox Hibernia exstabat. Norvegicus, annis circiter 30 eventus insulantes, circa annos 842.

g Vetus pag. 916 et MS. folio 5. Calestium (Calum paf-
fum aliud vocatum) Machinaeum Archiprætorum iurisque Hi-
bernæ Primatem, qui S. Patrici vestigia diligeuntur studi-
fecutus fuit, seu S. Malachiam.

C A P V T XVIII.

*Hymnus à S. Secundino compotitus de S. Pa-
tricio, hisus visiones & virtutes Apostolice.*

155 S Edebat S. Secundinus aliquoties in cœtu sanctorum, de gestis & virtutibus S. Patricii inuitu[m] conferuentum. Cumque quidam illorum affirmasset illum esse sanctissimum omnium super terram viuentium, S. Secundinus dixisse fertur ad illum; Verè sanctissimum esset, nisi minus caritas fratrenze, quam decet, habuisset. Non diu autem latuit verbum istud S. Patricium in auribus tot dicipulorum eius prolatum. Convenientibus postmodum in vnum S. Patricio & Secundino, scilicet batur Magister a discipulo, Metropolitanus a Suffraganeo, cur de sic vel potius aduersum se, tale verbum protulerit. Secundinus respondet: Quia recusas oblati tibi diuinissimis munera & preâdia sufficere, quibus polis sanctorum multitudinem collectam sustentare. Cui S. Patricius: Propter adimplitionem, inquit, caritatis non admitto istud opus caritatis: si enim oblate mihi sufficerem, duorum equorum paup'riam Sancti post nos adventuris adipiscendum non reliquerem. S. Secundinus: super verbo illo, quod locutus est, penitens venians à S. Patricio petet: & ipse solita benignitate penitenti elementer indulxit. Sæpe dicitur S. Secundinus sapiens & literatus, dixit S. Patricio, velle sibi adiacere, de Sancto quodam adhuc superflite carmen componere: & quia Sanctus erat Patricius, de quo scribere discepit, illius nomen silentio supprimet. Ad quem S. Patricius: Verè, inquit, dignum & iustum est, æquum & salutare, vt facientiam & gloriam sancto umi narreri populi, & laudem eorum nuntiet Ecclesiæ sed quidam dignus, & commodiū post lucis terminum, totius excedoxia sublata materia. Lauda ergo diei serenitatem, sed cum adueperauerit similitus virtutem, sed cum triumphauerit; naufragii prosperitatem, sed cum applicuerit. Dicit enim Scriptura: Ne laudaveris hominem in virtute sua. Si tamen id o nimis cord tuum infixum fuerit, quod facere discepit, fac ciuitas, quia mors tibi adeo in ianuis: omnium enim Episcoporum, qui sum in Hibernia, de seculo primus migrabis. Hymnum igitur in laudem S. Patricij compoedit, & paucis postea diebus elapsis, iuxta verbas S. Patricij diem ultimum claudit: sepultusque in

ecclesiâ Sedis fuit, in loco, qui vocatur Domhnach D Sechaine, crebris le miraculis cum Christo vivere ostendit.

156 Hymnum autem illum Hibernici phyles con-

suefecunt quotidie cantare, ac multa magna mirabilia ex eius frequentatione narrant euenisse: phyles enim cantantes hunc hymnum, non viti transierunt per

terram inimicorum languinem suum fitientium. Illo namque genere cœcatis erant percussi, quam arisam

muncupans Phylaci. Quidam Sanctus in Hibernia nomine Kannechus, videbat quidam vice phalanges dæmonum infernalibus armatos instrumentis pertinare: quos, adiutoris in nomine S. Trinitatis, compulsi cauñas sibi sue profectionis denudare. Adiutori igitur

licet iniuri, confrebetur fefe profectos ob adducendam animam cuiusdam pessimi peccatoris, qui felicitate promeruitur in infernalibus antris. Praecepit illis S. Kannechus in nomine Domini ad se redire, ac quid egistit sibi referre. Post aliquam intervallo horarum, demones confusi revertebantur, ac le suam prædam perdidiſſe per Patricium protelabantur. Inquirente S. Kannechus cauſam crepacionis illius anime, dixerunt dæmons, hominem illum in vitâ suâ coniunctum magnum singulis annis in facto S. Patricij celebrasse, atque quodidam quædam de hymno in honore S. Patricij compoſito frequentasse; talique de cauſâ de manibus suis affirabant Patricium illum, tamquam mancipium proprium, eripuisse. Hac dicentes dæmons in umbra euanterunt. Latatus est S. Kannechus in his que dicta sunt eiis, itaſque referens, multos incitauit ad hymnum frequentandum in veneracionem S. Patricij. Quidam Abbas de discipulis S. Patricij, Colmanus nomine, predictum hymnum crebro confiducit repetere: qui cum conueniretur a discipulis, cur non potius Horas constitutas aut Psalmos decantaret, ac diceretur hymnum semel cantatum sibi debere sufficere: respondit, secundum hymnum cantasset, defederatur dilecti sui Patris Patricij iugiter vultum vidisse, nec tam ex illius contemplatione satiari posuisse. Hac autem diu post dictum S. Patricij gesta, idcirco scripimus, ut ostendere & quanti pendatur hymnus iste apud Hibernicos; & quam promptus adiutor in opportunitatibus, in tribulatione fit S. Patricius le honorantibus & lui memoriā frequentantibus.

157 S. Patricius predicator veritatis viues adhuc in carne, sicut multos viuentes mortuos ad veram

vitam verbo & exemplo reuocabat & prouocabat; sic ex his, qui empi lunt de terra plures ad terram viuentium precibus perduebantur. Multos etiam exuros carne

ab ipso perpetui puto interitus à rugientibus preparatis ad eisnam precibus potenter eripuit, & ad loca putigatoria reducens expandos, ipsos saluationi refutavit.

Ipsa sapientia fecerorum calestium contemplator efficit, cælos apertos, & Dominum Iesum stantem in

medio multitudo Angelorum conflexis & hoc ab aliis quoties, dum Patri filium immolare, aut Apocalyp-

sim Iohannis deuotè decantaret, videre promeruit dum enim vihōnes illas mirabilis meditaretur, intro modo

ad quarundam earum similem speculationem à Domino sublebat. Angelus autem Domini Victor

scipio nominatus, ter in hebdomadâ qualibet illi conuenit appare luīque colloquij collatione & consolazione refuere.

158 Multoies Sanctus Dei de corporum ta-

bernaculæ anima: egrelles vidit, ad diuera loca super de flavi

pliciorum fuit gaudiorum definitas: quorum unum d' in terra

exemplum dignum duximus calamo tradere, q; id ex sagittis.

dicificationis cauſâ Sanctus fok bar ferre. Erat homo

quidam habens nomen magnum iuxta nomen mag-

norum, qui fuerunt in terra illâ: fueruntque illi greges

ouium & armenta boum, cuiusque potestus eruit in

terra illâ. Vir denique prefatus in tata decessit; cuius

funeris exequias, cum ingenti pompa & honore mag-

est. de redem
ad hunc vi-
vace

Ecc. II.
hymnus
confessio
missio

An se secundum testimoniem hominum cognatio plu-
rima, comitate turbâ filiorum, celebrans, in venerem
omniu[m] ipsu[m] reconcidit. Homines vero, qui bea-
tum dicere solent hominem cui haec sunt, funeratum
illum, qui taliter in vita suâ floruit, & in exitu suo tamen
honorifice sepulcus fuit, felicem asseruerunt; cuius
exitus matutinos & vespertas delectabiles carentes, ipsi
sum Domino placere valde putauerunt. Alter vero in
vicino degens, mendicus omnibus diebus vita misera
fusilliens egrediebat, ingressus est viam vniuersitatis
carnis: cadauer autem illius absque ministerio ex-
equitarum aliquamdiu tacitum inhumatum, & ab aibus
laceratum postrem per pedes tractum in quadratum
foecam fuit proiectum, ac cespite cooperatum. Qui ve-
ro secundum faciem iudicabant, illum miseritatem &
infelicitatem omnino pronuntiabant. Vir autem Do-
mini responsum dixit: disfide hominius iudicia ab
illius aquitare, qui feratur renes & corda, cuius iudica
abyssus multa. Adicet enim, referens se vidisse
prædicti diuitios animam à ministris tartaret in bar-
trum præcipitari pauperis verò spiritum, cuius vita at-
stabilitas infancia & finis sine honore, inter filios Dei
computari, & inter Sanctos locum beatitudinis fortari.
Vere vani filii hominum & mendaces in iudiciorum

B*ea*torum fratrum: sed iustus Dominus infinitus dilexit,
cuius vultus vidit aquitatem: hinc enim delicias &
diuitias diuitis; hinc peccata pauperis, quibus fortassis
iram meruit, & calamitatem quam patiebatur in fla-
tè aquitatis appendens; vnum ad tormenta de glo-
riæ & honore præfensi districte iudicauit; alterum in
camino paupertatis & afflictionis expiatum ad gaudia
celestia infernorum destinauit. Nec solum Sanctus
hunc de ipsis duobus, sed faptu[m] vidit, & referre conve-
nit de alijs pluribus. Sic sic, quod Veritas ore proprio
dignabatur enarrare de diuina purissimo & vicerofo
Lazaru, hoc amicus veritatis le videlicet de alijs atrecta-
tus est ore veridico.

159 Floruit in Britanniâ minori vir vita venera-
bilis, & Winwaloëus nomine, signis ac prodigijs præ-
clarus ab ipsis rudimentis infantia sua. Nam tunc eius
gesta descripta restantur, plura permixima ab ipso tra-
mite miracula memorantur. Hic autem, Austro per-
flante horum suum vt fluenter aromate illius, sacra
opinionem S. Patricij audierat, astuantiq[ue] corde in
odorem vnguentorum eius currere concupierat. Deli-
beratus diuitus ac desiderabat, demumque animo fi-
xum statu parents patriamque relinquere, & ad Hi-
berniam proficiendo in discipulatu[m], & sub discipli-
nato S. Patricij Christo ferente: nocte verò præ-
cente, quâ in cratinum se ad iter propulsit procin-
gere, vidit in vili vitum clarissimum, Pontificalibus re-
dimutum coram se afflire, ac fibi in ferme Domini

C*on*speratus in
dormitoria.

dicere: Noueris, exilium Winwaloëe, meselle Patri-
ciuum ad quem ire disponis, nec te fatigies, nec que-
ras, quem inuenire non poteris: instat enim tempus
nece resolutionis, in proximo vt ingrediā viam v-
niuersitatis carnis & voluntatis Dei est, vt non dimittas lo-
cum tuum, sed verbo & exemplo in terra ista fatigas
acquirere populum acceptabilem Deo, & factatorum
bonorum operum: supereft enim corona vita, quam
repropt' iste Deus diligentius se. Hac dicens viho di-
partit, Sanctissimum in Winwaloëus fecit, sicut edofitus
diuinus fuit. Attendat auditor, quantâ perfectione vit
sanctus Domino adhærens vnu[m] cum eo spiritus fue-
rit, qui sancti viri manentis in Amoricana Britannia
debet in spiritu vidit, agnouit, & ab itinere propo-
rito, profectu[m] profectu[m] oppositi, tamribiliteramouit.

160 Exclusa igitur infidelitas nube, cuius
obice[nt] Hiberni[us] ne diu[er]a[re] solis claritate & calore
eauerant, B. Patricij, quando fuit halitus in eo, &
Spiritus Dei in naribus eius, lingua, vita, virtus omnibus
in via Domini profectis, proutceter, & perfectis
profuit ad dandam scientiam salutis, ad exhibendum

exemplum sanctitatis, & ad conferendum infirmis re-
medium omnimodo sanitatis. Et haec quidem forma

ACTORUM
TOCLLINE

cuncte proposita patet, absque eo quod intrinsecus latuit. Sanè singularis virtute modus, quem in secreto ex-
ercuit, talis quotidianus continuusque fuit: omni
namque die à Platerium integrum cum canticis &
hymnis, & Apocalypsi Iohannis Apostoli, ac ducentis
orationibus strenuus feduloque solebat Domino de-
cantare: centenis ter vicibus Dominum adorando genia
flebat: quilibet hora diei canonica, centes
Crucis se charactere signabat. Confucuit nihilominus
quod die dignissime Patri filium immolare, ne pre-
termitterebat populis predicare, sine discipulis docere.
Supernaturali etiam more distinguens per partes no-
cturnum tempus, illud ita transfigre solebat Dominus
cineas cultor cultusque vigilantismissus: Priorem
partem eius sub ducentis genuflexionibus duobus
quinquaginta plalmorum diuinis laudibus labebat,
studio vigilanti percurrebat: subsequenti parte aquis
algidis se immergens, coede, ore, oculis, aut manus
calo infixus, pertium quinquagena[rum] cum oratio-
ibus multiplicatis contumimabat: e postmodum verò,
super nudum lapidem stratus, capitū eius loco ceruicis
aliro lapide supposito, corpus tanctissimum somni
tenuis & modici refrigerio recrēbat; inīo vt luculentis
loquacis illud ad confueti atque concinui conficitus E
laborem reparabat. Tali tamen indulgens membra fo-
pori, lumbis circumponebat particulam aq[ue] algib[us]
intinctam alperrim cibicij, ne lex in membris mi-
litans contra legem mentis in detrimentum spiritus,
igniculum aliquem veteris forte fomentaret fermenti.
Ipse etiam vicu[m] arcto ac arido, asperoque amictu, rem-
eripsum hostiam viuam, sanctam, Deo placenterem
offerbat, nee principem coquorum mortuos Ierusalem
in se attingere permittebat. Beata sterilitatis carni po-
nam infixis & n[on] parvulos procreare posset allissons
mortueque dignos, multiplicis fructus secundum spiri-
tum efficit.

161 More Apostolorum usque ad quinquagesimam
quintum attatis fuit, quo in Hibernia Episcopo-
pali gradu sublimatus aduenit, iugiter pedes gradiebatur
& ex tunc cursus vehiculo, more illius regionis il-
lo in tempore assueto, ob difficultatem itineris in pra-
dicacione vtebatur. Super cetera indumenta eucellâ
candida amicib[us] habebat, ut ipse habitus formâ & colore
monachatus sui speciem, & candidatum humilitatis &
innocentia representare videbatur. Vnde & monachî
in Hibernia, S. Patricij sequendo vestigia, per multa
temporum volumina habitu simplici contenti erant, F
quem ouium ministrabat lana, quilibet extrinsecus tint-
eturam remotâ. Executiebat manus suas à munere beatissi-
temper iudicantes dare quâm accipere. Si igitur ali-
quando ei minus collatum effet à diuite, quam ciuus
potuit, illud pauperi studuit erogare, ab illo fe alle-
uians velut à gravi onere. In vultu, in visu, affatu, in-
cessu, in quolibet membroru[m] motu, & in totius corporis
gestu intutibus adificationem pariebat: ferme-
que eius late conditus, omni atati, omni sexu, omni
gradu, omni conditioni congruebat, illi quatuor persis-
tens, enim linguis, Britanicâ videlicet, Hibernicâ, Gallicâ,
& Latinâ peritus & expeditus erat. Graecam etiam ex
parte nouerat. Extat enim libellus Proterbiorum eius
Hibernicâ scriptus, adificatione plurimâ plenus. Ma-
gnum etiam volumen quod dicitur Canoin Phadrus
libri Patricij, scripsit, quod cuilibet perfor-
me leu sculari leu etiam Ecclesiastice ad iustitiam ex-
ercendam & salutem anima obtinendam fatis congrue-
conuenit. Quoties enim conueniebat super profundis
questionibus enodandis aut causis occultis & am-
biguis, primitus ex humiliatis viu respondere conve-
nit: Nescio, Deus scit. Quoties tamen magnâ necessi-
tate doctus cogebatur verbum suum certificare, per iu-
dicem suum iurando solebat illud confirmare / Spiritu

divisus

formâ,

vulnus

formâ,

passus

formâ,

passus

formâ,

passus

formâ,

passus

A itaque prophetat pöllebat, vt innumerata futura tamquam præsentia prædictaret, ablentia sciret; & quod de labiis eius exierat, absque vlo Ambiguitatis scrupulo euenerit. De sancta namque Hibernia, & præcipue Connacie & Momonie vique ad post centum annos nascitur tam luculentem prophetiam texerat, vt ipsorum vocabula, merita & loca habitationis eorum designaret.

162. Qæcumque ligabat & absolvebat ipse, si-gatum sive solutum iustitia indicij euidentibus comprobabat: sicut enim benedictionem dando, dexteram extendebat; sic inferendo contrarium, leuam leucare solebat. Quem autem benedicbat, benedictio Domini super eum veniebat: & cui maledicbat, maledictionibus repletus apparebat. Qæcumque sententia ex ore S. Patricii fuisse proleta, ita inconsumabilis manebat & fixa, ac superius Iudicis tribunalum fuisse egressa. Vnde liquidò constat, quod vir sanctus adhuc tenuit Domino, vnius cum eo spiritus erat. Sed licet in singulis aut pluribus virtutibus ceteris Sanctis aquipollebat aut procellebat, scipium tamen humilitate vincebat: vnde & in epistolis suis se peccatorem ultimum, minimum, contemptibilem omnium nominaret.

B. confluente. Signa etiam & prodiga, qua faciebat, parvus dicens nulli viro perfecto æquiparandum se censebat: & quia non grandis statu fuerat, se sapienti hominacionem vocabat. Manuali multoties etiam labori, more Apolito Pauli, pænificatione videlicet & agricultura, sed præcipue ecclesijs extruendis insudabat, & ad huiusmodi exercitii discipulos suos verbo & exemplo incitabat. Inseebat nihilominus instantiissime baptizandis populus, Ecclæsiæque ministris ordinandis, trecentos namque Episcopos & quinquaginta manu suâ conferuerat: septingentas Ecclesiæ tundavit: quinque milia Clericorum ad Sacerdotalem gradum & officium promovit. Ceterorum vero ministeriorum infra inferiores gradus constitutorum ac monachorum atque sanctimonialium, quos diuino oblique applicauit, solus Deus numerum nouit.

163. Sub hac itaque norma sanctissima vita præ-sentis [Spania] ad brauuum tendendo futuræ, tranleur-tens, tot ac tantis miraculis coruscabat, vt in his nulli Sanctorum antecedentium fecundus appearat: cacos enim & claudos, furdos & mutos, paralyticos, lunaticos, leprolos, epilepticos, ceu quibuslibet membrorum visibus defititos, sive morborum generibus grauatos, in nomine sancte Trinitatis naturalibus officijs & integræ solitarii refluebat: & in talibus illi quodammodo quotidianus & confuctus vbiique vius erat. Tri-ginta enim & trium mortuorum, quorum quidam post multorum annorum curricula incinerati erant, legitur esse reliquiator magnificus, de quibus superius tuis in locis diffusis enarrauimus. Vnde de his, que mirificè gessit in mundo, libelli vel tractatus referuntur conscripti exagianta lex numero, quorum pars plura principiantibus Gurmando & Turgefio consumpta perire continebitur. Quatuor tamen codices de virtutibus & miraculis eius partim Latinè & partim Hibernice conscripsi reperiuntur, quos diversis temporibus quatuor discipuli eius, videlicet B. Benignus successor illius, & S. Mel Episcopus, & S. Lumanus Pontifex nepos eius, & S. Patricius filius eius qui post dece-
sum patrum in Britanniam remeans in sua decesis, & in Glanconensi ecclesiæ sepultus est honorificè conscriptiſſe referruntur. Sanctus nihilominus Eunus simili modo actus S. Patricij in unum codicem compilauit, quem partim Latino sermone partim Hibernico compoſuit. De quibus omnibus quæcumque fide digna reperire potui, in hoc opus collecta communica-re notio & posterorum gratum duxi.

164. Huiusmodi ratiōnē etiam narrat Probus initio libri 2 his verbis: Quodam tempore cum orationis cauila ad locum solitum per nocturnas patra, comite predicto pueru, pergerit;

videt magnificum in celo miraculum, saumq[ue] carissimum ac fidem probare volens sanctum puerum, dixit: Fili mi dilectissime, dic mihi quo sit, si sensus & vides ea que ego sensis & video. Tunc predictus puer Stephanus, qui & Benignus, incontinenter dixit: Iam, pater carissime, de tuis metitis præsumeari, ex Dominis gratia cogniti sunt mihi ea, que sensus & vides: nam video calum aperatum, & filium Dei in maiestate seducentem, & Angelos eius eoram eo. Tunc S. Patricius dixit: Iam te fili meum succelarem digna esse festio futuri. Nee mors gradu concito, ad confutatum locum orationis peruenierunt.

b. Tale est quod in Vita 14 apud Celsianum num. 89 narratur: Quodam tempore, cum B. Patricius sancta membra quieti daret, venit Angelus Dei & subficiat eum. Sanctus autem interrogat Angelum: Numquidsum aliquid est in operibus meis, quod Dominu meo non placet? Respondit Angelus: Non est, sed id est nullus sum te confundere, utrum in patria, quam de errore gentilitatis ad fidem Christi perduxisti, cui solus honor & reverentia habebitur: ut alii sancti tuo afflensi participem tecum: Respondens autem Sanctus dicit: Mo-de-broth [hoc enim semper verbum habebat] quænamnulli electi Dei post me in hac patria i' volo ut ipsi mecum haecorem habeant. Tunc sanctus Angelus dicit: Et respondit tuum caritate plenam est: sed tamen omnipotens Dominus nomen tuum celeberrimum & honorabile in ihsus regnibus, quas per multa ceramina maloq[ue] labore & squalloribus idolum ac miserabilis gentilitatis erore ad iniquitatem sancte ac inducit. Triumatis fidei, per verbum prædications & laudem baptismatis veritatis, plus ceteris Sanctis honorabilis haberi disponit. Beato vero Patricio gratias omnipotenti Deo referente, Angelus Dei ad eum resit reuerst.

c. Plus dicta pars in Vita 5. Martini, partim h[ab]it h[ab]it Prologum, nro. 79.

d. Et nomine Officij ecclæsiastici penitus intelligimus, quod recte Psalterium numeropunctum: nam aliis omnes Psalmi 1: o non nisi sex horumque ipsius legi p[ro]positi. In numero eiusdem orationis, nro ei' evulsores furni, hisp[er]b[us] agnoscimus.

e. Neque hoc sicut quotidiana credimus, sed in secreta quadrigimali aut sonoriæ aordinaria orationis tempore ducentas observatae sunt arbitramur.

f. Dicunt Mo-de-broth, ut supra ex Probo, id est Meus Deus index.

CAPUT XIX.

S. Patricij excessus est evita ab ipso & S. Brigida præcognitus: eiusdem exequie & eas comitata miracula.

164 Post hæc dilectus Domini Patricius plenus die-

rum & meritorum, cum iam fideliter fortiterque cursus consummatæ administrationib[us] fibi credi-
tæ tunc diuinâ revelatione, tum terrestris habitaculi,
quod gestabat, dissolutione, vita sue velperum videt
imminere: qui cu' eflet in finibus Vlidic constitutus,
versus Ardmacchiam ciuitatem Sedit sive manuit
gressus. Sedis enim desiderio suo illo in loco sacri corporis exuvijs depositis viam vniuersitatis carnis ingredi-
& sub oculis filiorum, quos in Christo patricerat, in
ventre matris omnium recondi. Sed sancti viri propo-
situm inopinatus commutauit euentus: fiant singuli-
quod, teste Scripturæ, non est via hominis in poe-
statæ ipsius, sed à Domino disponuntur gressus eius: sed ab An-
gelus namque Victor illi, quod proponerat tenden-
tia, occurrit, & leuis viam de rubo, absque vilius com-
buftionis iactura ardente, loquens ait: Prohibe Patri-
ci, pedem à cœpto itinere, quia non est voluntaris di-
vine, vt vita tua morte commutetur in Ardmacchiam,
corpusque claudatur sepulcrali lare. In regione enim
Vlidic, quā prius præ omnibus Hibernæ finibus
conueristi, Dominus præuidit te morituru, & in ci-
gredie se-
monibus
mentibus
quod d[icit] s[ic] se-
p[ro]ficiens
monituras
Patricius
versus Ardmacchiam ciuitatem Sedit sive manuit
gressus. Sedis enim desiderio suo illo in loco sacri corporis exuvijs depositis viam vniuersitatis carnis ingredi-
& sub oculis filiorum, quos in Christo patricerat, in
ventre matris omnium recondi. Sed sancti viri propo-
situm inopinatus commutauit euentus: fiant singuli-
quod, teste Scripturæ, non est via hominis in poe-
statæ ipsius, sed à Domino disponuntur gressus eius: sed ab An-
gelus namque Victor illi, quod proponerat tenden-
tia, occurrit, & leuis viam de rubo, absque vilius com-
buftionis iactura ardente, loquens ait: Prohibe Patri-
ci, pedem à cœpto itinere, quia non est voluntaris di-
vine, vt vita tua morte commutetur in Ardmacchiam,
corpusque claudatur sepulcrali lare. In regione enim
Vlidic, quā prius præ omnibus Hibernæ finibus
conueristi, Dominus præuidit te morituru, & in ci-
gredie se-
monibus
mentibus
quod d[icit] s[ic] se-
p[ro]ficiens
monituras
Patricius
versus Ardmacchiam ciuitatem Sedit sive manuit
gressus. Sedis enim desiderio suo illo in loco sacri corporis exuvijs depositis viam vniuersitatis carnis ingredi-
& sub oculis filiorum, quos in Christo patricerat, in
ventre matris omnium recondi. Sed sancti viri propo-
situm inopinatus commutauit euentus: fiant singuli-
quod, teste Scripturæ, non est via hominis in poe-
statæ ipsius, sed à Domino disponuntur gressus eius: sed ab An-

Apparixisti & promisisti. Sanctus autem Praeful
peris paululum hoc molestia accipiens, obstupuit :
sed repente in se reuersus, diuina dispositionis prouil
denciam multa cordis devotione magnâ gratia una
actione amplexatus est. Deique voluntati suam sub
mittit, ad partes Vludit regressus est.

*Et signis
se locis in
et ecclsiis
propositis
tum.*

165 Paucis diebus post hac transiit, sedebat

fancillissimus senex Patricius, in loco non longe distante
a Dunensis ciuitate matrice Ecclesiâ, cum illo erat
Brigida Hibernia margarita, & Religiosorum ac Eccle
siasticorum turba non minima: cumque Sanctus
concionaretur ad eos degloria Sanctorum, & man
sionibus lucisq[ue] patris, lux copiosa exstisit emissa
perfudit quendam locum in cœmetri orientali parte
quam intuieres, qui adetant, admirabantur, & ipsa lux
quid prætenderet, a Sancto fecit abancur. Sanctus autem
Pater iussit B. Brigida aliudienti denudare polcen
tibus mysterium apparentis luminis deifici. Virgo vero
palma in auribus omnium alluit, tunc claritatem
designasse atque sanctificasse locum lepultate cuiusdam
clarissimi Dcoique carissimi Sancti, ibidem in proximo
fumandari. Sancta etiam Ethembria affuit, qui
prima omnium Sanctorum in Hibernia fuerat a
S. Patricio in virginitate conferata, & quis esset illa

B Sanctus fecerit inquisivit a Brigida. Illa vero respon
dit, ipsum esse Patrem & Apolostolum Hibernie S. Pat
ricia illi in loco nuper tumulandum, sed procello
temporis exhibe transferendum: se etiam felicem fore
pronunciavisse si eius sanctissimum corpus obvolute
ret lineamine, quod proprius manus nendo & te
xendo ad idem obsequium ipsa preparauerat. Haec
Virgo in aure coniuginali sua protulit; nec verbum
illud ab conditum aliquem audire potuit. Lux etiam
qua apparet e celo, recepta ab oculis omnium dispa
ravit, & ascensu suo Sanctum Dei ad caelestia migratu
rum protoscos.

166 S. Patricius edocet diuinitus desiderium cor
di Brigida, orisque alloquium & præparationem ve
tis agnoscit; illigat ut domum reuertetur, ac vestem
deficer, corporque suum, ob spirituale indicium mutu
tus dilectionis in Christo obvolute, imperatur. Ipse
vero reuertitur ad cenobium Sabellinum, quod
egregio monachorum agmine replevit in ibique lecto
doloris decumbens, terminum vita, inno vita, ac vita
intimum p[ro]fici expectauit. Virgo autem venerabilis
ab auditu auris verbo Patrius quoque Pontificis obedi
uit ad monasterium suum perire, vescem afluxim
& cum quatuor Virginibus ibi adiunctis ad Sanctum,

regrebat manutaurat: sed quoniam minia abstinentia
& longoris via difficultate erant afflita, in itinere
pro laetitudine subtiliterunt, & concito gradu, sicut
propofuerant, ad Patrem venire non potuerunt. San
ctus autem in Sabulo positus Virginum huiusdem, in
spiritu sancto sibi resuante, sciuat, ac autem quoque
tenus B. Brigida sociabuse eius illo in loco cum
quinque vehiculis citè occurreret, præcepit. Qui iussa
sancti Praefulsi complexis, in loco ab illo designato illas
quinq[ue] valde fatigatis intenuit, & singulas fingu
lis vehiculis impotatis, ad Sabellinum monasterium
adduxit. Ipsi autem exhibite presencia vii Dei, ve
stimentis illi gratariter suscipiente obulerunt, & osculant
es pedes ipsius & manus benedici ab eo meruerunt.

167 Ingrauiscente igitur corporis molestia, vir
gente senio, vel porcius coronam vocante Domino,
benedictus Patricius mortem sibi in ianuâ adesse feni
tebat, inquit ad mortis portum portanteque virge pro
perasse iam & paruente gaudebat. Admonitus ergo
ab Angelo custode sui, S. Thalach Episcopo discipulo
eius ministrante, mysterium diuinum se munivit, eleuan
es oculos suos celos apertos & Iulian stantem in
multitudine Angelorum conflexit. Erectis ergo ma
nibus benedicis suis & Domino commendans ac
gratias agens, ex hoc mundo transiit, de fide ad sa

cien, de viâ ad patriam, de presencia graminâ ad aet
ernam gloriam. O quam felix Patricius i[us] qui vidit Do
minus facie ad faciem, & talua facta est anima eius:
beatus inquam homo, cui celi patuerunt, qui & pe
netravit in sancta, æterna redemptio intentaque
cum nunc Virginitatem choreis suscepit. Benedicta Ma
ria; quem suo confortio Angelorum admiserunt ag
mina. Prophetarum prouidus comitatus chorus judi
carius Apostolorum amplexatur Senatus, Martyrum
laureatus venustat exercitus, Confessorum candidatus
condecur corus, quemque omnium electorum glo
riæ & honore innumerabilis prosequitur numerus.

168 Nec mirum, nec inmeritos qui ipse fuit An
gelus Domini, licet non natura, virtute tamen & offi
cio, cuius labia custodiens timentiam, & legem virtus
requirant ab ore suo fisco denuntiavit Dei populo.
Iure etiam Propheta Altilissimi dicitur, qui tot ablenia
cognovit, tot ac tanta praedita futura, quanta proph
etiale raro aliquis Prophetarum inuenitur. Iure etiam
Hibernia vocatur & est Apostolus, cum omnes Hi
bernigen, & alij infani ligna fint Apostolatus eius.
Congruè etiam Martyr vocatur, qui Crucis Christi iug
iter in corpore suo ac corde gestans, hostiam vitam
scipit exhibuit Domino: qui tot infidias & consili
as, à magis, ab idolatria, à Regibus, à dæmonibus
perpulit, ad qualibet mortuum genera subeunda cor
paratu temper habuit. Quam etiam competenter
Confessor Domini sacras dici debet, penit nullus
ignoransquippe qui nomen Christi iugiter confitendo
predicabit, & ad eiusdem nominis confessionem &
proprii peccati & laudis Dei, populos, tribus & lin
guas, verbis & exemplis & lignis inumeris induc
bat. Virgo etiam permanit corpore, virgo corde, &
virgo fides & ideo Sponso virginum, virginiq[ue] virgin
num, h[ab]e tripli placut integritate. Merito ergo An
gelicis choris, & omnium Sanctorum cæribus aggreg
ari meruit, qui omnium Sanctorum virtutum parti
cep fuit.

169 Expirante S. Patricio, circumflans Corona
monachorum in manu Domini commendabat cuius
spiritum, linctamine à S. Brigida præparato corpus
obvolumen faciunt: multitudine etiam populi & Cleri
copiosa catervatus confluxus in celum Patricii Patro
ni sui, tamquam Patria defolationem, suspiris lacry
motis luxuriis psalmis & hymnis exequias funeris deo
tais impendit. Nocte vero fecutæ lucifluis chorus An
gelorum circa corpus e[st] et ex eius exequias exhibuit, lo
cum & omnes existentes in eo claritate circumfulgens, F
odore oblectans, p[ro]fimodis mellifluita modulamine
mucens, spirituali ructunditate cuncta perfridit. Igitur
in omnes, qui conuenerant, sopor Domini irruit, &
donec Angelæ explerentur exequias, vixque mano odore cel
lifontis decinat. Facto autem manu certus Angelico,
ei æthera repentes, odorem super omnia aromata
suauissimum post se reliquerunt: quem à somno ex
pergescat & omnes aduentantes continuato diutio
nem spatio experiri potuerunt ut namque diebus
continuis sacram corpus inhumatum custodiatur,
quia Clero conterentes populorum præpeditos in
loco celitus designato, illud levipere non permittebatur.

170 Signum quippe magnum & mirum apparuit,
quod ab initio temporis numquam vixit nisi per to
tan enim regionem illam duodecim dicas, absque no
tis vilius interpolatione, lux continuavit: quia nos
ficti dies resplendit illuminata. Quia in re patenter
datur intelligi, quia mortis tenebra non obfcurabant
filium vita, in habitatore lucis æterni Patricium dum
nox illi illuminatio in delicias suis fuit, & ipse ad lucem
sine defecta, dicere sine nocte, solem sine eclipsi, clara
rus ascendit. Videtur enim istud signum insigne, illi
antiquo miraculo, sub luce in die Gabao patato,
allumulari, quamvis in spatio probetur elongari: sol
enim, sicut scriptum est contra Gabao, & luna con

*Engelis s[an]ctorum ca
tibus ag
gregatos tamquam
Angelos
Propheta
Apostolus,*

Ecclesiastis

*Exequies
honoribus*

*Angelico
concentu*

*odore cel
lifontis*

*per dies 12
tunc*

A travalem Aialon vium diem spatio duorum protelans, fidei populo diuinā virtutē victoriam ministravit; Patricij de mundo & mundi principe triumphantis, duodenā lucis indecētūa continuatio pari potentia meritum monstrauit. Vito tanto miraculo, non poterant populi diuerſi à contentione cohibeti; quia quod ira lux furor & animorum imperabat impetus, adſcribebant habitez erga Sanctum Dei deuotioni. Duodecim denique dicit inter duos populos, videlicet Vlidiani & Ardmachini, super fanctissimi corporis glebā aſportandā orta est contentio grauis fatis & periculosa: cumque accincti armis bellicis ad congregatum conſurgent, vocem de supernis, in fungue ire prohibentem audierunt, quam spiritum S. Patricii prolifile putarentur. Marc nihilominus terminos transgrediens confuctos, inſtar muralis eructum, verumque populum ſibi aduerterent, ne mutui vilibus ſeſe conſpiceret aut itib⁹ poſſent contingere, diuſit: diuſos corporaliter ad concordiam mutuas pacis ad horam coniunxit. Sedatis ergo populis à furio ſuo, fedatū ſtatiū ſletū fretum à furore ſuo.

B. 171 Reducti igitur flūctibus tumescientibus marris & in fe conſtrictis, duo boues plauſtrum nobili oneratum, glebā ſciliſeſ fanctissimi corporis, versūs Dunum videbant trahere quod Clerus & populus Vltanis enaniā deuotione, cum p̄lāmī, hymnis & cantici spiritualibus ſequabantur. Ille plane plauſtrum illud minabat, qui quondam Arcam federis ab Accaron rifeque Geth perdecebat. Sed in his omnibus vīlis aut auditus mirabilibus, Ardmachani populi non eſt furor auferens, sed adhuc ad bellandum manus eius extenta, ne primi Praefulsi, imò Primatis Patronique ſui corporis priuaretur preſentia. Sed ne viterius vīla cōfligendi ſeu litigandi ſuper hāc re moueretur materia, vtriquepopuli paci definitiū diuinā prospexit prouidentia: bobus namque ducenibus, quoddam plauſtrum apparenſe populum Ardmachanum præcedebat; ad inſtar prioris, quod ſacrum corpus portans versūs Dunum tendebat: illi enim non defebantur ſubfiqui praeſum, putantes illud theſtauro deſiderabili onuſum, donec pertuerint in conſilio Ardmachanez Prouincie ad quendam flūtum, Caucine nominatum. Tunc enim plauſtrum illud imaginarium diſparuit, populusque praefatus ſe ſuā fulfratus, vacuus & inanis ad propria rediit. Ingriffi interim Vltani vrbem Dunensem, Mifſarum folennijs celebratis, venerantur.

C. randum corpus veneratione debitū in loco luce praofferto ſepelirentur: & theſaurū deſiderabilem & lapidem pretioſum multū, tub lapide, quinque cubitorum profunditate, in corde terze, ne forte ſuntū tolleteret, poſuerunt. Quarisi vel quibus miraculis, facrofanſe offa illius pullulauerint de loco ſuo, feripum non inuenimus, quia fortallis à negligentiis calamo mandata non ſunt; vel quoniam a paganiſ principianibus in Hiberniā plures huiusmodi feripa incendio deleta ſunt b.

a. Secebarat totius Vita Patriciana partis hāc verbū conten-
ta: Centefimo vigiliſimo tertio tritico ſuā anno, xvi Kal. Aprili migrauit a leſoſ cuius viue anni diſtincti hoc modo computari. Fioruit ſedecim annis antequā a patris, tam eius patrīm dependebant, ad Hiberniam inſulam el̄ ductus. Sex annis grauiſſimo oppreſſus ſeruio pecorum greges paſcebat: quoniam namque Euangeliorum dulcissimo pabulo eos qui prius erant porci, depoſitiſ idololatrie ſordibus, velut candidos agnorum greges paui. Octodecim quoque annorum ſpatio ūb̄ S. Germani Episcopi magiſterio tranſacto, quinquegenarius quinqūennium natu ſuā quando Episcopali gradu decorauit Hiberniam predicandi gratia intravit. Triginta quinque annorum ſpatio totam Hiberniam cum alijs quibusdam inſulis ad Christianum conuerterit: reliquias deinde triginta tribus contemplatiꝫe vita dulcedim intertendens, porſum in ſabbato vel monaſterio. Ardmachae conſtituto comitarii conſuētū: nec de facilis deſaſtis locis ſolebat egrediri trahere ut aliquid cauila inceſtabilis negotijs. Semel tamen ſingulis annis concilium celebrabat, ve ad regulam deducere que correctione egere cogouerat.

D. Quia hoc loco regiſta prudens letor ſic variget. AEDO LXXIIII etiam ſua migravit a ſeculo . . . quinquegenarius quinquegenarius Hiberniam intravit, xxv annorum ſpatio cum conuerterit, re- liquis deinde tribus contemplatiꝫe vita intendit.

b. Omnimodo cunctiſſimum, priuilegio longanimo Patriarchi retinacim, & illam hic danno Decellis S. Patricius anno Iacant. Dominiꝫ CCCCCLXIII Pontificante Felice Papā, primo anni imperii Anafalſi Imperatoris (in quibus eroſ plauſum eius: Anafalſi xxi die vii Aprilis temporis ſuoper) Præcipitan- bus Aurelio Ambroſio in Britaniam, vixit ad annum XVIII te volente, Forchestrū totā Hiberniam ſed accepit, cum à catalogo Regum abſit. An forēt tunc aliquip in vīlū ſuā eo remē Regum, & perpeſa credimus à Ecclesiā totā inſula regiſta leſa Chirillo monacham retenente in omib⁹ & ſuper omib⁹ ipsi gloria, laus, honos & imperium per infinita ſecula ſeculorum. Atmen.

APPENDIX

1. Alterius S. Patricii Acta per locellum collectaque poterant non inſtitueri cura ipſe, unde deſumpta ſunt pleraque, Vt. Tripartiti textu conſervi: ſed prelecta. E tunc veris codem confiſo quo ipſaſa emiſus (luct magnaſtudine & prolixitate annotationib⁹ illaſtrata preloq., per atum habuerimus) haꝝ quoque diligenter ſuperſenditum putauimus: cum veraqne ſit edita à Colaganis ſit ut alteram altera referatur, notat ad ſingula utriusque capitā alterius Vt. capite, in quo de re adem agitur. Quo autem die vniuersaliter Patriarchorum diſcipulariorum (qui mul- ti in hac Vt. plures in Tripartiti nominati) Hibernici ad- ſcripti ſunt. Egliſ prolix in ſuā Annationib⁹ Colaganis in- quiri, multaq; definiſt ex coniectorib⁹, que nobis hoc loco tantis nū ſunt ut examinare velimus: cum id poſit ſuā, que cul- tione aliquem probantur habere, ſunt locis fieri: de ceteris non magnopere nos conueniat ſollicitos eſſe. Nam quāt promītus Appendix datus in variis diſiungit paragraphis quos tan- tō operatus legi diligenter, quātūd que in iſis tractanda ſunt maiorem conneſſionem habent cum ceteris Hibernorum San- ctōrum Actis.

S. I An & quos Christianos Patricius in Hi- bernia repererit: deque SS. Kieran, Albei, Declani, Tbari in eam aduentu.

1. Rallatūrus hanc quſionem Colaganus Appendix 5. Am alio cap. 1. 5, negatſe in dabitum renovere hoc loco, an ex ex Hiberna Hibernis quidam extra patriam ſuam Chirillum ſedem ampliæ priu- diu autem haec tempora ſupponit enim, & abhi ſuſio ſe Chirillani obſtendit dicit, S. Mansuetum S. Petri diſcipulum, S. Beatum F. Helstromum Apolloniu, S. Eliphonius eufogio fratrem Enthe- rium, ac plures abos Chirillana ſedē in exteris nationibus præ- cones egregios, gente ſtuos ſe Hibernis fuſſe: que ſatis erit examinari a nobis, cum argumenta, quibus id obſeruantur promittit, ſueris prolatā in lacem. Igitur eſt diſputatione emiſſi, hoi queramus, verē dixerit Profeſor in Chirouſe, ex eob. Beda cap. 13 ſcripſerit Thiodiſi Ianuarii anno VIII, Palladius ad Scotos in Chirillum credentes ordinati à Cæleſtino & primus Epifcopus mitritur. Manuſ in hunc locum cum Scoto-Britanis reliquiſ Allordis inquit at- tero demorabari à ſe credit, non eſſe ad Hiberniam miſum Palladium, ac ne in Hiberniam quidam pede fortaleſt intulisse unquam. Verius ſi ante Patriarum Scotus in Hiberniā mul- lis, ut ipſe vult, in Chirillum creditus; multo minus obſtendit poterit, ſteſſid in Britaniam Scotos, ubi neſtum ſtabile velis habeant ſedē; ſed pyraticis ſanctum in eurſionibus adiu- vi. Piclū Britonis inſolubilis.

2. In Hibernā igitur credidit ſcoti, ſi que ante Pallae- dium credidit: & credidit aliquis non eſt cur afferente Pro- dico recuſans admittere: maxime cum ex Angliani ad Ali- gloſ miſione reuerteſe Beda diſcre poſitionis, non ſuſiſe more Romane Eccleſie alibi genti Epifcopum ordinare, priuilegium aliquis apud eam radiceſt: fides Chirillana fixiſet: nā enim le- ceſſus.

A gitur cap. 23 Perculis timore incerti . . . Augustinum, quem tis Episcopum ordinatum (si ab Anglis fulcirentur) & disposerent Gregorius domum remittunt. Centiorum vero Reges conseruare, nec pauci e populo traducere ad fidem: Augustinus venit Arcas, & ab Archiepiscopo eiudem ciuitatis Aetherio, iuxta quod iussa Sancti Patrii Gregorii acceptanter, Archiepiscopum genitum Angelorum ordinatus est: ut habeat cap. 27 idemque 29 capite proferatur eiusdem Gregorii littera, quibus significatur ei Pallium direxisse, tum & infinitus qualiter Episcopos in Britannia constitutore debet, alterumque Eboracum Metropolitam instituere, cum etiam ipse Pallium (li vii comes fuerit) tribuere Domino fauente disposeretur.

qui ibi videt. Vide quibus gradibus ad ecclesie Anglicane consuetudinem Sedes Romana presertim, nec villa appearat capitulo quae dissemili circa Hibernos dispositionem prefiguramus. Quamvis vero, & ubi illa secerit Christiane Religionis fundamenta, quod ad Pallium ordinatum Celsissimum permutari, tamen vetera monumenta vnuam. Credibile est, cum tanto Britonum Christianorum multitudine, nos tantum infidolares sed etiam Armoricanorum varijs exercitibus in Scoticam advenire feremus, colubris eius insulae partibus, preferimus Legionie Australis Momente nonnullam nefforiorum nostrorum cognoscimus sujei indigenos coniuncturatos: atque ita factum esse ut primaria iacta concursum, & nonnullorum, ex plebe coniunctione non omnino infidolares sacrificari fidei sentimus, digna vindictae Apostolica caritatis ueritatis, maximu[m] cetera ex ea gente, subinde aliqui fidei plenaria perdicenda causis Romanos accederent. His autem rebus se conjuncti Palladium nigrum in Legionem appulit: sed loci Dominum praedicationis Evangelie & peritiam obliuientem nactus, & fortassis immunitum sibi mortem presentans, farsi habuit duos & fratres filios non atque Soloniam relinquare in subfidiis partem Christianorum, quos illi inuenienti eum plures quam scifice credibili est proper exignam in partibus morosum trahique oratores ad eorum vitam concretae, natus solitus redirem in Iustitiam, & Aquilonarem circumuectus Britanniam compedita fortis & diuina consilio actus, non sive portum ad Orientalem Pictaviarum regionem partem tenet, atque ibi vitam communitam cum morte. His intenti Hiberni forent nulla nobis cum ipsi effet pro veritate conservatrix: sed Propheta de Bede inquit, ex quibus vassalibus probata Secos aliros credentes in Christum ante Palladium Patriumque suis: suu[m] & fundamentum suu[m] & eorum exercitus auerterat, dum negant Primum Episcopum Hibernie missum esse Palladium, eoz, mox deficiente Patrium: quod tandem idem tam expresso dicunt, & proper quod uniuersitate Ecclesia Hibernorum Apollonem Patrium nominant. Quibus autem id regnat fundamento? Ex antiquissimi, tunc Cogitationis, & ante mille circiter annos conscriptis Sancto-Romanis nostris Alcis habemus, non tolum plurimos in Christum in diversis Hibernia paribus credidit, sed & multos sanctitate illustres, vt Kieranum, Albeum, Declanum & Ibarum Episcopos: non ante hos S. Colmanum Episcopum, & S. Dymantem, Declanum magistrum, S. Corbrem Episcopum, S. Mochelleocum, S. Beanum, S. Colmanum, S. Laetitium, S. Mobium, S. Finlugum, S. Cumminianum Eremitas, & alios plures ante S. Patricium & S. Palladium in Hibernia floruisse.

Non esse eum primum Hiberni missum Episcopum. **C**ed alias ante illas quatuor, id regnat fundamento? Ex antiquissimi, tunc Cogitationis, & ante mille circiter annos conscriptis Sancto-Romanis nostris Alcis habemus, non tolum plurimos in Christum in diversis Hibernia paribus credidit, sed & multos sanctitate illustres, vt Kieranum, Albeum, Declanum & Ibarum Episcopos: non ante hos S. Colmanum Episcopum, & S. Dymantem, Declanum magistrum, S. Corbrem Episcopum, S. Mochelleocum, S. Beanum, S. Colmanum, S. Laetitium, S. Mobium, S. Finlugum, S. Cumminianum Eremitas, & alios plures ante S. Patricium & S. Palladium in Hibernia floruisse.

4. Verendum quod boni Colgani venit dictum sit: non sunt tam antiqui illa alia quidem credi vult ipse, sed ab anterioribus fabulosissimis confabulata plorante, nec villa scalo xii priora. S. Kieran Sagittario ad qualia suilla, que protulit ex Kilkennyensi codice, v. Martyr vidimus: quanquam excolatus auctoribus testem nominaverint. Ad diem quoque xxvii Oktobris ubi doceo sicut SS. Abbotio diligenterus, mentio nobis facienda necessariarum est S. Ibari, cuius quoque S. Abbotio Legionensis annulo sunt & martyris, discipulus autem Ludmendensis Episcopi Melkensis, quem ex Alcis Patriarchi sumis dico post Patricium venisse in Hiberniam cum ex hoc tempore ex aliis capitibus demonstrabimus una cum discipulo suo Abbatio ad eccliam vi pertinere: quamuis iste in Abbatii Alcis lega-

Tomus II.

tus fuisse vnuus de prioribus prædictoribus, quos elegit Deus ut Hiberniensis de gentilitate ad fidem Christi conuerterent: nam quia infidolissima aquila sui de Albenswale fabulas vel communis ponunt vel vera credere, atque inter alia in fidei nota, ccxxviii annorum senectetum Sancto, de quo scriberat, prorogare nec posse aucto boni haberi, nec ipsius Sancti temporibus tam vicinus, ut neppos fuerit auctor per Sanctum renovari in vita, nisi negoti nomine sumendo pro quoquacumque est posse, quantumvis longa generationum serie genus ab aliquo deducentibus: vix vides enim Sanctorum Hiberniarum Vitas habentes in manus, quas possumus credere sexcentis annis transfigurari esse idemque sensus de Actis iudeis S. Brigida ab Ugo pug. 794 citatu, in quibus dicti S. Ibarus, seminariorum fidei in multis locis in Hibernia fuile ante S. Patricium.

5. De Declani Alcis quid dicemus? Ex his enim non tantum quæster modo dicti Episcopi: sed & reliqua Sanctorum supra nominatorum cetera prodit, qui ac vix quā inter homines certus cognoscere dubitare, dum eoto seculo eos vidimus, prius quā illis esse potuerint intraduci in mundum. Scarentea Atela portentosissimis, quorum ut fictione habebas, ex ibi ex primo adiutio, ubi longi Mauerorum Declani munera ac res gestas referuntur, vnuus pro multis. Videntur Alcas (figurari hic nominatissime secundis omnibus & alteris Hiberni Sampsoni fuisse) videntis inquam Aeneas ostia munitionis clausa contraria, furore percitus, in fortitudine ac velocitate sua se leviter eleuator in aërem, & fluit ita altitudinem extremae munitionis, & de huiusc mitione ad intencionem transfluit, vixque dum fuit in medio i. memorie cum armis suis & intravit palatium, in quo erat Rex, querens filium eius interficerre. Ille autem omnibus fugientibus, modò hinc modo illuc curribat coram patre suo Rege, volens se atque illum defendere. Et Comes ciuitatis Themonis vir fortis, volens etiam ipse Regem defendere, venit & stet inter Regem & filium suum. Sed impetum eorum Aeneas pro nihil reputauit: vibrans enim ipse fortiter lanceam suam venenatam contra illos, fixit eam in petere filii Regis, & per eum exiit in peccato predicti Comitis, & per dorlum eius in oculum Regis Corbmaci percuti: & filius Regis, & Comes ille illico in terram super lanceam ceciderunt & eis iam super lanceam cadentes, ipsa per caput Regis adhuc cum illo intrare. Menstruit quidem sacerdotum actionum anchora antiquitatem aliquam circa suam, hac viens pharao Fertur nobis ex antiquis eius discipulis sed suam atatem satis prodita vobis versus leo-metricè scribendorum meminit, & magnetismus Canoniconum dicit à Declano extirpatione: non ruris perit quid feculum ista sapient.

6. Sancti donique Alci Alca, Declani Alcis ita conformat, ut ab eadem omnino anclore esse ultraque videantur & fabularum certe nihil minus habent; quamvis vitam patris efficerem in medium: In Feria Apostolorum in conspectu Clementis Papae Angelii Dei, B. Albeum in Episcopum ordinaverunt: coniunctissima autem ordinatione dixit Albeus Clementis: Hodie populo refacio fias: & tu populi dimidium refice, & ego aliud dimidium Deo auxiliante reficiam. Cui Clemens ait Non reficiam: sed tu solus in die Ordinationis tue nos omnes refice. Tunc Albeus rogauit Dominum, & pluit Dominus super ciuitatem quinque imbre: id est imbre mellis, & imbre pisticum, & imbre olei, & imbre de panibus candescens frumenti opimi, & imbre vini nouissimi, & de ista abundantia totus populus Romanus satiatu[m] est tribus diebus & tribus noctibus, laudantes & benedicentes Dominum & S. Albeum. Hac est cena Ordinationis Albei per multa tempora apud Romanos clara. Post haec S. Albeus à Roma pererrit in fines gentium, & magna pars gentilium per illum creditit . . . deinde venit in ciuitatem Dolomoir circa Episcopum illius ciuitatis, Samponi nomine, corpus Christi offerens &c.

7. Hoc sunt Alci antiquissima & quibus velut omni exceptione

& s. Albeus

A cœptione maioribus Colganus nictur. Vbi quis non miretur fabulatorum verborum? non confidemus, quod inter Clementem I. S. Petri discipulum, usque ad annum MCLVI nullus Roma Clemens Pontificatus rennerit: & Doleans Episcopum Samsonis feculo & ex morte sexto floruerit. Quantumcumque igitur Acta illa concordent, in adfertione predicatorum quatuor Sanctorum Episcoporum, & predicatione ante adventum Patricii: apud nos tamen nihil enim contra antiquos & industrios antores, & longe posterius a S. Patricio Acta. Quis autem S. Hilarius ille Episcopus, sub quo Albens Declaratione Roma sacras audiuit? scripturas prout in utrigenia habebat Actis? Nisi uero nos conciliare fallit, tempus hic regimus, quo ordinati missi sunt in Hiberniam dictam Sancti Iusti & confessi simili deprehendimus erroris. Celebriter nempe Patriciani nominis tanta fuit, ut Magni Patricii successorem iuxonymum, a patre suo Sempronio dictum San-Patricium, profus obseruantur & hic in alijs pluribus Sanctorum Hibernorum Actis, multo post tempore Latini scriptis magna illa interpretatio: quia omnia huius gesta ad finem eius patrum sicut tradidicte. Hoc certe, de quibus hic sermo est, ut Magni Patricio priore in predicatione Hibernie fidei fuisse negamus; sed ab eo concessimus ab Hilario Rome ordinatos, libenter factebit primi revertentes ad suos quinque populares excolendos, quam primatus Ardmacchana Cathedra, ad quam recesserat Sen-Patricius concenderat, tota Hibernia recipetur.

B Ex quo enim predicata per uniuersam insulam Christi & S. Hilario filii fides & peregrinations Romane litterarumq[ue] peregit auctoratu suorum ingens Hiberniensis tempor tenet, eos maximis que Australis habet abeas provincias. Ex his probabile est SS. Albens Declinationis fuisse, qui Romanum profectum cum suum in doctrina atque virtute progessum insigniter ibidem probavit, inuenient idonei sunt ut a S. Hilario Papa, anno CCCCLX ad Papatum encelto, Episcopi ordinarentur pro patria sua subiecti mutuendi causa selecti aliquot ex eadem natione operari: quos tamen non magis credimus fuisse, ut Acta referunt, duodecim Colmanos, duodecim Domonigenios, totidemque Fintanos: quidam à Palladio multis, ut eadem Acta habent, annis ante Patricium predicante baptizatum in Munsteria Albus esse. Regemq[ue] Chonobarium ad eodem conuersum. Hic igitur in Hiberniam cum suis reveri, equum non putabant esse subiecti, a quo ordinationem non accepterunt: maximis paucisq[ue] S. Patricius (cui fortè liberter cursi erant propter Apostolos prærogativam) vivere desiderant.

Quare Primatus Ardmacchana diceret, recessabant agnoscere. Itaque circa uolum ab illo dependentem, Munitiones ecclesiæ Albus, Declanus Deifies ordinabat: donec Sen-patricius, non ratiuositate & imperio quam humanitas officiis & mirabiliorum pondere atque demissiis exempli, illo permotus, ut futuri aliquando schismatis semina auferentes, boni publici & pauci communis causa Ardmacchana Sedem, ex ordinatione Patricianam Pontificis probat. litteris primam docet esse paternorum, et legi ex fons suis, inter Dei Decalogo, inter Monomios Episcopos Albo maneret precelentia, velut Metropoliti, uiri dimicat Primatis subiecti, & per se suffraganeos regnabunt. De S. Thero hic non agimus: quia existimamus etiam hoc secundo Patricio posteriorum eius ordinatio- mem fuisse.

C 9 Ad S. Kieranum quod attinet, manet ipsum Patricio Romam eunti occurrere, sed non eunti primum ante obtentam a Celsifino missione; verum eunti post annum in Evangelio predicando duodecim annos exactum, Coristi CCCXLV. Si tamen ad eius vitam diuinum, non est fidendum illi annorum XXX numero, probi quo mutuus in Hibernia restitutus Patricius diuinus presumentia, id non multo magis inveniamur, & plazimus possemus demonstare exempli. Quin etiam, quod iste utrumque disimilauimus de tardiori S. Kieranu in patriam regresu, nunc propositi reiciimus, negamusq[ue] SS. Albos Declanum locum venisse Kieranum sub S. Hilary Pontificatum, nisi ea conditione, ut qui hoc uolat sufficiens, etiam suum hincet totam hanc historiam, de SS. Kieranu atque Patricij osculari in Italia & renuere in Hibernia, ad S. Patricium,

APOSTOLI HIBERNIE

non. Magnum sed Senariu flum, ut plura alia pertinere. Simili modo correclum volumus: id quod pari indulgentia disimilauimus ad Acta S. V' Invalois 5. 1 num. 3: quod hunc Sancto circa annum CCCCLVI nato, & S. Patrici videndi capido, ipse adhuc vienes Apostolus apparuit circa annum CCCCLXXV: quia non omnino arbitramur tam apparitionem fuisse Sancti iam pridem mortuus quod ramen vel ignorabat V' Invalois, vel desiderium eius, non in uinculis constitutum, sed in defuncti atque in celo gloriosum cumulum reliquias peregrinatione visitrandum cerebatur: quemadmodum & Patricius ad nobis olenus est ad S. Martinum pronunciatus sed est, ad eius corpus & monasterium venisse, & sepulchrum ostendendum occurrit in iis Sanctorum Actis, que accurate non maximam, ab auctuoribus, posterioris quam ipsi Sancti floruerunt anni, scripta habentur.

S II De Primatu Ardmacchano & S. Patricio in eo Comorbhanis.

10 **I**llata iam supra Ardmacchana fundationis mentio scaderet etiam aliiquid de eâ dicere. Extremum ipsam esse S. Patricii opus tanquam extensio vita contextu habetur, ut nihil clarum. Totellus, n. 46 an. vigesimo quinto ante fundationem Ardmacchae, extrahens ait eucliam Abribrensen, Tirclebanum in vita S. Patricii apud Uffriani pag.

8.54 pro xxx habet XXII. Annales vero Uffriani sive Se-matensis Ardmacchae fundationem referunt ad annum CCCXLV: quae videtur probare Uffriani, & annos apud Tirclebanum denario superflua viuuntis credere adhuc autem eidem Colganus, ut post dictorum Annalium fidem seruire, dicens quod S. Secundinus (qui in eadem eccl[esi]a saltem Episcopi Uffriani fuisse videtur) anno octauis feculae XLVII mortuus est. Non quin nihil sit fidendum Annalibus post rotula scriptis (h[ic] maximè ubi rei gestis, prius quam per annos à Christi nativitate numerandas h[ic] h[ab]entur, configurantur, ad Eram non videntur redirentur) sat superq[ue] didicimus experiendo in omnibus quatuorcumque gentium chronis, ut nihil sit cum patrem pro omniibus excessus eius habeundis Hibernis; quae patrem credimus tantu[m] sequi granum, lessi in supputandis annorum calculis per Eram vulgarem ascendendo, quanto illi antiquiora & Patricium ipsiusque Christum progressa tempora su[us] pro assumptione ordinare. Eram certe hac in parte errore Secundius etas manifeste arguit, quod dicitur in iudeis aut similibus Annalibus annum LXXV attribuisse: sic enim debetur patru[m] suo, iste ex Litteris i[uris] Sororum Patricianarum minima[n]ta, fuisse senior aliquam annulus anni.

11 Missis igitur factis Annales h[ic] & petui inhabemus biographias omnium, uno pro Patricium præfuentibus tota disiurrentem Hibernia, & ecclesiis ordinandis obediens intentum, usque donum sacerdotis a laboribus fratrum hic deinceps deponant: ex quorum consenseru ita Giraldus Cambrensis scripti d[icit] 3. cap. 16 Topographie Hibernie: Baptizatus catervatim populus & tota iam illa ad Christi fidem conuersa, apud Ardmaccham sibi sedem elegit quam etiam quasi metropolitam constituit, & proprium totius Hibernie Primatice locum. Atque soli Connacti annos septem, totidem Monomia impensis esse reiatur Vita Tripartita l. 2. cap. 1. 18 & l. 3. cap. 31. Igitur è dubius supra positis characterib[us] (quorum ueritas sibi videatur à condit. Ardmacchani duci, reuera autem ab ingressu in Hiberniam sumitur, quia antores illi congregatum in Longario in Bregei ente, (scilicet in hanc multo post Arribrem foundatione congerente in primum predicationis annum) è daebu[m] in qua[m] praesibus characterib[us], places qui ex Tirclebanu[m] sumuntur: sic enim adhuc anni vi superfluit usque ad Patricij ipsius Secundius annum extremum: tot enim anni in antiquis Monachis annua libris & Ardmacchano[n]o Epi[iscop]i opusculo Catalogo, vicariane fidei in regendo Episcopatu[m] operam manu[m] Secundius repetit apud Uffriani pag. 874, quibus solis regimini annos non antibus tanti crevit, quia annalibus annos Christi praesumentibus addere.

12 Condita igitur est Ardmacchana secundum hinc cakulum

In eis est
mutari Ro-
me ut fuit
S. Kieranu-

D. 8. Uffri-
ani scripto
monstrat
cum appa-
rat S. Pa-
tricu[m].

Ardmacchana
eccl[esi]am
Hibernica
rum tempore
patrem

non anno

445

ad insula[m]
toti annis
conversa

E

454

A anno Christi CCCCLV sed probabiliter tertio post anno (cum
tribus in Romana Angelico monitu profectus esset Patriarcha fractas etas
ter tives nequidem excolvas) Pontificis decreto plenè fletibus
lata; ut sic etiam vera esse posterior Iocelini suppeditatio, exor-
dium Ardmacachus hoc usque differentia. Quod autem Castelen-
se Kalendarium in finibus Prelatum Ardmacachorum catalo-
go annos S. Secundino xvi tribuit, ex eo scilicet sufficiamus,
quod idem S. Patriicus anno illius seculi XLV, ut alibi divi-
nus, Romanus propositus ipsius se insinuerit in Urcarum, Ha-
bebat aliqui proprium Sedem pro se usurparare Domnach
quando egi Secundinus, ita quod & respectus mortuorum & deobeat unius,
cum operis suis non cogebat Patricius, ut paces ex historiis qua ha-
bent l. 3. 86 Vnde Tripartita. Et hæc causa fuit, ut An-
nulus Venerabilis in eundem locum ipsi non fecerit inter Epis-
copos Ardmacachus. Reuerso igitur etiam postremus hoc vice
Romæ Patricius, rursus in eum Episcopatum rediit Secundinus
ibidem, ut habeat Scholasticæ eius hymnam de S. Patriaco adhuc
venerante componere volens, cum ea de re Patriacis confabu-
fet, tacito eius de quo scriberet vobis nomine, hoc responsum
aceperit: Si id omnino cordi tuo infatuum fuerit, quod
facere disponis fac cito: quia mors tibi adeat in ian-
nuis: omnium enim Episcoporum qui sunt in Hibernia,
de seculo primis migrabis. Hymnum igitur, in-
B quod Iocelini, in laudem S. Patriaci composuit, & pau-
cis postea elapsis diebus dicem vltimum clausit, XXVII
Novembris iuxta Kalendarium Castelense apud Colganum,
anno vero istius suppeditationis nostram CCCCLIX, quo tem-
pore si fuit annorum LXXXV, fuit patrum seu septem annis su-
mum.

Patrio
dante an.
460 sucre-
tratus,

13 Nisi dñs post superinxit Patricius; sed quarti post
Secundinum mensis vixit etiam ipse, & successore habuit S.
Sen-Patriicus, qui ab aliis simpliciter dictus Patricius, lo-
celino autem Patricius junior, ad Rofdelanæ ecclesiæ, quam
Episcopus & Abbas regebat, alij sumptus eis, in iunctu hand dubiis
fidei Patrii, cuius & referebat nomen & sanctitate initia-
batur. Hinc decem anni tributum est Reliquias eius, ut sit
Fieri sibi oportet, aliqui in Rofdelæ regione Maglacha esse
sunt: sed verius est quod Glaftenerberi Hibernorum
iacent, que est ciuitas in Australi regione Saxonum.
Idem etiam confirmans, Iocelinus. Post decussum, inquit,
patrui sui in Britanniam remeans, in fata concepit, &
in Glaftonienti ecclesiæ lepultus est honorificè. Vac-
antes scilicet eum illuc quendam sicut vel ecclesiæ negotia soliti
occisione idem mortuus corporis sub deposito exiit, XXV
die Augusti, qui colitur iuxta Kalendarium Castelense. Hic
autem est qui patruo sue homonymus in multis erroris induxit
scriptores Hibernos, & Gleisionensis fabiæ anjam prebut latem

C de Apostoli sui corporis in idem intendendi. Exdem quoque non
dubitamus simpliciter primum Ardmacachum Episcopum di-
ci, & de hoc intelligendum, quod de Patricio dicitur in Vita
S. Mochei, ad xxiv Martii datâ à Colganio à nobis adxxv
Augusti dilata, quid, ex pacto inter ipsos initio, ut qui prior
alios moreretur, es mortui similius communematas haberet,
texit ipsam Sedem Mocheus aliquot diebus, & Be-
neignum illius discipulum pro se inchronizauit.

14 Et hor erat quod de septembris ut Colganus ad Vitam
S. Ergynatæ VIII Ianuarii dñe) puer fuerat magnus Patri-
cius vaticinator, ipsius sui regni futurum heredem. Agebat
autem quod binis quoque sequitur, et anno nonnullum XXXV,
et decim annis ex omnibus catalogorum confessus tenet Epis-
copatum. An autem eo abdicato, quod Glaftonensis volunt,
fessus est Angliam, melius ad ipsius Vitam XIX Novembris
imigrando examinans. Benignum porro exceptis Iarlai-
thus tertius Episcopus Ardmacachus, ut in Annalibus
Venerabilis legit Veneri pag. 875 cuique quisque videlicet in
Annalibus nostis anno CCCCLXXI vii & post annos
xv Corberaci Episcopi Ardmacachini heredem Patricius
& coniungenter Dubhchais, quagm mortui ad annum DXXIV &
Alii, ad DXXVIII; alteriusque Alii, qui annis post primis
decim federauit. In his autem Annalibus notat Veneri vero sem-
per anno præteriti communem eram, adique qui suis est
CCCCLXXI nobis LXXXII esset, quo mortuus Iarlathus ille
fuit, à Colganus ad xi Febr. relatus, à nobis vero inter prætermis-

so. In uigore autem, suppositione, Sen-Patrio & Benigno D
annos xx tribuente, post Patrici mortem sedis est dictus tar-
laichus usque ad annum CCCCLVIII.

15 Sed illa sedis annorum difference facile obrepere
potuit chronicorum auctioribus, ab aliquo anno certo ac noso
& arduo Christianæ indubitate signato, fortius acentibus
ad eos annos, quos a Christi nativitate signare nondam usus
docerant. Cum enim abit non animus non uenerit quia quod
annus quisque Episcopus vel Rex federa reverat, eisque
non si seruculos signatis ut non menses diesque aliquo anno
loco deferent, alio abundantem, nibil prius erat quam ali-
quo anno plures parsuevere numerari, dum vel soli anni
pleni in calculis veniant, vel omnes etiam dimidiis ut pleni
recipiuntur. Quemadmodum in hoc Ardmacachus Episcopus
scilicet ei & quorū catalogo si illam secundum Aluidum
expungat, quem faciat ad XII Ianuarii Colganus subrepti-
tum a nunculis habet, annis solam sex redundantem excon-
fusa fuit in tunc sensu per tantum certa vestigia remanecit er-
rone; quem illi qui anno dimidiis CCCCLVIII mortuus. Si
Patricius uolunt, præfus faciunt intolerabilem. Sic enim su-
per veritatem ad annos XXXVIII extenuerit numerus, &
Sen-Patricius iuxtam ad annum CCCCLV referens ut vel ex
hoc sententia nostra euader probabitur, quid ad Hibernorum
Archipriorum Chroniculæ minus recedat, illi autem est con-
seruatio, quia ius Annalibus hanc tenus meditari nos omnia uolent
credere, et minus uidentur tolerandi, quo ipsius gravirem
illis errore impingunt.

16 Catalogus Jaceiformis S. Patricius sive Colganus sed (ut
ipsen faciat) monachorum deinde non actuaris sexi ap-
partitio, 7 parte 3, idque feret ex Quartuor-magistrorum fide &
calculo, ex quos Venerabilis Venerabilis vocas Annalibus insin-
uit. De his autem uniuersum notabili, quod proprii Hibernis
voce dicti sunt S. Patricius Comorani: que vox huc ex vi
etyma fuit (ab Hiberni horba sine Forbo territorio, pra-
dicto, districte sumenda, ut Colganus docet) latrone habebat
significationem; refracta tamen uisa est, ut alicuius famosi
Sancti in Abbatis vel Ecclesiæ successorem designaret. Primus eo
tempore de legatur in predictis Annalibus Kelle-Petrus sine Pe-
trano anno DCCLXX ad scriptum, idemque ibidem apud Col-
ganum vel ex iisdem scriptis Archipriopus. Au tamani pre-
cipitus error, ne fuisse: hoc videmus non nisi post annum
millecum in illis annalibus hunc titulum recurrere: quando
sticke ad imitationem Anglorum, post annum DCXLVIII
Archipriopus habere & nominare exorum, sibi sibi tenu-
lum arrogare experiri Primates Hiberni. An etiam Pallion
Archipriopus & ita quidem condidit Colganus, idque exempla
ipsius S. Patricius, quia scribit Iocelanus horum decoratum
suisse à Pentice, ad quem sub uite finem aderat.

17 Factum facile credimus (quamvis antiquiori testi-
monio saltem Tripartita & Vita episterni idem confirmatum
videre, veritis ne ex suo tempore tunc Iocelanus id adiecerit fig-
noscere volens) Primatum Patricius Roma confirmatum credi-
mus hoc tamen: sed ex exemplum pollici feci finz, ut ab Ro-
mano Pontifice Pallium petenter acciperent, merito dubitamus,
& si fecerint, non diu scire opinemur: quia etiama
schismatis proper obseruatio. Pashali differentiationem, omni-
no videant ceſſare debuisse ex Romanorum Pontificis gratia
ut prouide vel absolveat vel cum refractione aliquo uerum sit,
quod S. Bernardus in vita S. Malachia ex eius ore scribit. De-
cerat adhuc & defuerat ab initio Pallii vitis: qui denun-
ciavit in Synodo anno MCLII ab Apostolico Namio allatis eti quatuor
Hibernie Metropolis, Dubliniensis videlicet, Castelense,
Tinensis & Ardmacachano, & hic etiam tum ordinatus est
Primus: quod scilicet iam pridem ex S. Patricius infiltratione
erat, sed alio, Dubliniensis prefertum, se opponentes, iste per
nos uicium iurisdictionis quoddammodo desierat. Dubliniensium
sane est proceſſerit arrogauit, ut Samuel annis ante Consilium
quaquaque Episcopus, mererit per epistolam à S. Arnolfo
Cantuariorum reprehendi, quod crucem ante le-
portari faceret quia id non competit nisi ad Archipri-
cium à Romano Pontifice Pallio ornatum: ex quo as-
recti inferat Colganus ipsum etiam Pallio uisum, & alios
defuse in Hibernia, quorum exemplo id faceret, alii viderint
Ccc 4

genu clo-
sus ipsius
Annales

Vigore ad
331 Colga-
nus prece-
dere cogi-
tur

E

Unde Co-
munitas,
E quando
Archipri-
capi dici
capient?

an Pallio
ut à pris-
cova fusi-
onis

A cum de solis Cruce sermo sit Anselmo, &c; ut de Pallio etiam foret, accipisse ex Anglia Samuel potuerit, quod velles imitari.

§ III De miraculis S. Patricij.

In Sanctorum
gloriosis

Nibilis præter veritatem dixerit, qui Sanctorum Venerabilium præte-
ratis comparare primi, vel diuinorum gloriarum vernan-
tibus præte, vel ergo optimis meis ferari: sed ut his suis sunt
inutiles berbis rezantia, ita & tuis quandoque infans, quæ
amoris veritatis lector abesse maluerit; sepe non tam primi scri-
peros vitio quam posteriores culpæ innata. Quod non in alijs
rebus accidit, cum in miraculis non infrequentier, eorum ma-
ximi Sanctorum, quorum quia vita & tempus vnde verisimili-
prodigiis plenus sibi spectatur, idea facilis credulitate ad-
mittit videtur debere quidquid de illis narraretur. Tales
pericula Hibernia Sancti, talis imprimit Patricio fuit, than-
atos maximis annoverando. Multa pueritia narran-
tur miracula, Apollonius autem longe plurima. Priora ex es-
timis facient narrationes accepta, qui à matribus suo Patricij
fororibus audierant, Sancti ipsius nepos: posteriora fiducieris
relata haberi poterunt ab ipso qui vel reges ipsi fuerant ocula-
B si, vel ex ore ipsiusmodi testimoniis cedentes Acta conscripsisse. In
ipsi quedam fuit, ad angelandum miraculi speciem impetus ve-
stita circumstantis; ut illud de Presbytero à matribus raro
& illiterato, qui Patricium baptizauit Tripartite l. i. f. 4.
& Icelini num. 2. Tali vero pietatis in alijs Sanctorum
Hibernorum Vito ita omnino reperiuntur eadem, ut vel ab
his traducta ad Patricium merito indicentur, quæ in unam
uniuersi coaccerentur deorsum, vel ab his ad alias esse transpla-
ntata, quasi terrena effigie cetera in Vite Apollonii Sancti virtutes
exemplares, non tamen clarissime mirabilia pueritia tempore,
enī ut & coenorum conscientia remissori faciliter quadam fa-
bulæ affligi potuerint, quod de pueris puerorum Hiberni-
orum mirabilia sufficiantur. Similiter in postrem quoque mira-
culorum genera potuerunt irrepsisse nonnumquam: sicut in es-
dem contingit ab ipso, qui veterum scripta temere interpolaver-
re, inserit nonnulla ex vulgo traditione aut alienis fictione,
que vel omnino falsa sunt, vel ne deformata circumstantur
et meritis fabule possunt debenturque censeri.

19. Vobis memori fane opemus, ut, in huiusmodi
Acta incident, Praefationis generalis ad Iannuarium mensa-
capta primo quartum legimus, vel saltem non negligentes
Commentarios praesios, ex quibus nostris de hiis indumentis dis-
cirent, & quoque in gradu autoritaris locanda sint ipsi
coegerent. Verum invenimus, quare plurimique Praefati-
onibus nostris, commentariis, notisque prætermis, & quo-
ciam multa & carum religiose super meismenam delicti munus ido-
neae videntur, & maiorem animi peccati attentionem solu-
lum Vite & textum aut legendi ipsi aut alios andiant prælegen-
tes, qui cum in eiusmodi aliquantum narrativum impergeret,
velut alijs ad scapulam nata pericitantur de fide tali operi
nostris abrogandi. Ita andinus abiquando, in quod Religio-
sorum hominum casu, magis cum acciduum volvitur nec ut
utilitate minori, lecta iussit Sanctiora Acta, sed discipulisse dum
aliqua prædicta ab alijs exstincta in opere recessa, in Sancti u-
nius Scotti Vite legerentur, quæ videbantur fidem pacem nos
obtinere, ut huius nominale jurec: & sufficiens aliquamdiu lectione
fuit, quod factum non fuisset, si prægrediatus, non præmis-
commentarius dabant, antidoris, eam Vite am legissent. Difficile
profectio est unum eundem, cum omnium communiter ap-
pare palatio in libris vero scribendis omnium ingenij facere
satis omnino impossibile. Quæ fabulosa inducuntur! Aila
nulla dedimus: quæ probatibus videbantur, si quidem certio-
ra defuerint, non subterfugimus dare integræ, etiæ quæ edam mi-
nus probanda contineantur: dandum hoc antiquitatem existi-
mant, ut contenti lectorum admittantur de viro, manum
certiorumq; oblinieremus ab eiusmodi monumentis ulli, quoniam
in illis ex causis traximendis propteræ quid ita facilius fuisse
dederat eruditorum omnium communis hoc seculo sensisse. Quia
tamen non omnibus difficultatum creditum, si membrorum una
infirmitatis consilientes, pauta quedam certa offensura tolla-
mus è textu, atque ad commentarios referamus, in quibus ig-

APOSTOLO HIBERNIE

noxiæ possent vel legi vel prætermiti: hæc nobis libertate in- D
dicamus in hæc Acti aliquoties esse usendum, de quo hæc se
moritum, Lector, volumus.

20. Primum subtilissimum tam quæ in Tripartite l. i. c. 36. Insuper
et apud locellum num. 2. habebatur narrationem, que hæc
quæparum ad S. Patricium specta tam modum videtur
fabulositas habere & apud locellum talis est. Erant in ea-
dem insula quidam alij viri ab habitaculo illius solita-
rii, a quo Baculum Iesu Patricius accepit, temerit quo-
rum quidam iuuenes videbantur, alij feres decrepiti:
cum quibus cum colloquio conseruisset Patricius,
didicit ab eis, lenissimos esse filios illorum iuuenium.
Cumque admirans S. Patricius inquisisset eventum
tam grandis miraculi, respondentes dixerunt ei: Nos
à pueritie Domine miserante misericordie orbe
fatuus iugiter intencit, oltumque nostrum patui omni
viatori, pro Christi nomine virtualla sue holpi-
tum petenti. Quidam nocte quendam peregrinum
in manu baculum habentem holpium collegimus, &
secundum posse nostrum omnem ei humanitatem ex-
hibuimus: manè vero facto nos benedit & ait: Ego
sum Dominus Iesus Christus, cuius haecenus mem-
bris ministri, quem hac nocte in propriâ exceptis E
personâ. Deinde baculum, quem mandebat ab
debet viro Dei, spirituali Patri nostro precipientis ei ut
illum serueret & cuidam peregrino, nomine Patricio
post multis dies ad le venturo tribueret. Hæc dicens
alcedit in celum, nosque permanimus in eodem fla-
tu iuuenis deocis a vigoris quo tunc fuiimus, vlique
in hodiernum diem: hinc vero nostri, qui tunc erant
patui iam & certis effectu sunt decrepiti. Similis sed mi-
nus adhuc similes vero est Trigartice sexta de duabus contingi-
bus: quorum ex filio nepoti rosa decrepita & iuuenia S. Pa-
tricu occurrerit. Veroque autem res talis est, que impossu-
bitatis quidem nihil tantum tamen habet insolentie, ut cum
alibi non legatur misericordie opera beneficio duplicitate aut
triplicitate vita remuneratus Deus, non debeat hanc relationem
primum credi fecisse.

21. Similiter è numero miraculorum exemplum gi-
ponentibus illius festinationem, quem iuxta sui sepulcri mentio gigantea-
parte 2. num. 7. & in Icelino post num. 71 quod c. num.
Vite iv auctor scribit num. 62. moderator Probus xxx numerant
l. 2. cap. 2. Hanc autem narrationem ut fabulosam
esse, saltem in præcipuis rei circumstantiis, videbis eam ex Vi-
ta 3 cap. 67 contractiù rem totam complexe hic habe. Quâ-
dam die cum ambularet in viâ, inuenit lepalerum ma-
gnum longitudine tringita pedum & videntes hoc fra-
trem cum magno stupore dicebant. Non credimus esse
hominem hunc longitudinis. Dixit eis Patricius: Si
volueritis, videbitis illum. At illi rogabant, vt videarent
eum. Tunc signavit Patricius baculo sepulcrum & ec-
ce vir magnus surrexit & dixit: Bene tibi fit, ut iuste,
qui etiam vñ horâ à pœnis liberasti me: & fleuit ana-
ristissime. Et dixit ei: Si ambulauero vobis dicum? Et respon-
dit Patricius: Non: possumus permittere ut ambu-
les nobiscum, quia non possent homines præ timore
videre faciem tuam: sed dixi ei: Credo. Deo cali, &
baptismum accipe, & non revertaris in locum, ubi
fuisti: & indica nobis quis es. Et respondens dixit: E-
go sum Glas, filius Cais, qui fu porcarius Lugar Regis
Hytre, & iugulauit me Fian mac-con in regno
Northier anno centesimo vñque hodie. Et baptizauit
eum Patricius, & restituit sepulcro. Nos quidem nolamus
renovare in dubium, quæ fieri potuerit, ut ad confirmandas
venerabiles resurrectio[n]es fidem (de qua ut tempore capitulo in
inter nonnullos ambiq[ue] Tripartite indicat) etiam a seculo mar-
tium aliquem Patricium festinaret: me diuina omnipotensia
in angusta corporis humani magnitudine ullum præstitum
terminum, in quo Patricius discipulos peccatiua narrat Iceli-
num: nec (quod Colganus affirmat aduersari eos qui hunc mira-
culo affectum negant) tam sumus medice fidei, ut audita at-
que ignota fusi vñque commensuraremus: sed cum indi-
cis

optamus
Commenta-
tus nostros
& Notas le-
git:

quibus le-
ctorum in-
struimus.

in eiusmodi
textu ex-
istimamus.

Acta certa fictionis in hoc narratione deprehendamus, non scilicet finem nos induci, ut propter relationem non vnu loco traxillantem rursumque, credamus hunc hominem ex usque excusare, quod neminem qui vixerit nonimus pergitisse. Portentosa magnitudinis exempla multa Colganus congerit in suis ad Vitam tertiam missis: que omnia vel ad rem parum, vel nihil ad fidem faciunt, cum sunt ipsa manifesta & facta sunt pridem omnia à viris eruditis: qualem sunt Cadaver XVI cubitum Cretensis bellum tempore refoe Plinio: corpora in quodam Dalmatico stellata videnta, quarum cogit XVI vias excedant Phlegon. Tralliano memorata: Tormi cadaver ex Crantio aliisque, quod erecillum urbis Romane manu exquirat, in cuius pectore quatuor pedum valvus hieros, alias quo haecmodi quibus coronidis loco addatur, dens illi molvis S. Augustino lib. I, q. de cunctitate Dei cap. 9 memoratus, qui in litteris Africani circulus in nocturnorum dentium concisus modulo, centrum facere posuisse.

22. Hoc omnia ipso illo, de quo queritur, fabulosa magis ad fidem hunc monstro conciliandam non faciunt: ad rem vero omnino non sunt exempla peccata sacrissimi historiis in quibus quis maximus memoratur Gethsemane Golath, & sex cubitorum & palmi unius magnitudinem non excedit, atque adeo B infra dictum pedem stet: nec viximus unius homini legi regule esse confitimus, qui processerit furest: nam quid leitus ferentes Regis Reges ex cubitorum fuerit: non magis interfecit hanc eius mense longitudinem, quam id probata familia monumenta ab Alexander magni militibus apud Iudeos restituta, studio ratiendi in admiracionem posteritatis. Nam, si de sola membra corporis que filio fuit, pari facilitate, quia Colganus admisit cxx irrefutabile pro xxx, ducere possemus pro xiiii, & humorem enerviter magnum tempore opertum. Sed quid fasias quando adueniuntur cetera certum penitentia faciunt, nihil simile scriptum sive nisi primis Viri Patrianae auctoribus? Nam que hic regio Hiroto vocatur, eam satuerat Colganus Norvegianum eje, quam hodieque Hiberni Hirotoe numapont, quod & sive sententia eorum Tripartitum Vitam Latine transfluit. Quis ante credit Norvegiis Hibernis cognitis sive ante Patrianae temporis, quoniam in Hibernis historiis aut aliqui quincunx memoriis nunc sunt VIII seculum? Sicut nec memoria ullius bellum pacificare conatur Hibernorum eum gente transformatum aliquem, antestans a Pictis Britannorum acferentur.

Lond, quod nec in patriis hibernis, seu verius traditionibus, neque sicut satis ferre fabule hunc auctor: Cabrene enim Nisthfar sine Noviter, quo regnante hunc gigantem occidit esse vita Tripartite interpolator, Icelinum & Probus scriptore, unius ex duabus heribus, quos in Hibernis hiberni celebri Colganus aut dicitur ad illos gentes antiquariis aliis & Tinnij Regini Conante arque Legentis frater sive & regni Medice obtinuisse, aliquos ante Christum natum anni is vero, cum manu patrata cedes dicunt, secundis Hiberni heres Mac-con, secundo Christi seculo pene finito creditur imperium sibi in Irelan insulam acquisuisse. Utremque autem quis conuenerit cum anno trascrivimus circiter ad quinque annos Christi enim seculo prope tempus, quo dicitur a Patricio agebatur. Quare cum tam validi temporum hiatus habeantur ab initio separantur; non erat quod se fatigaret Colganus, ut praeterea ostenderet nihil summa fidei contrarium contineri in eo quod paganus aliquis dicatur ex iis, quos subiicit a morte penit, sive ab aliquo Sanctorum erexit per renovationem ad vitam.

23. Nibilo minori ure expunxit, tamquam purum & ab interpolatore independente, ne diuina impudente, infartum prius de S. Patrici Vitâ auctiori Eugenii Principis Metamorphosis, quâ temere transcribens Icelinum in similes absurditas petrificata. Ea qualis sit, breuiter ex Vitâ 4. num. 7.1. subiungimus, ubi illa legitur. Fuit vir quidam nobilis, nomine Eugenius, qui per aliquod tempus S. Patricio contrarius extiter, & hider Catholican suscepere noluit. Sed quia faptus verbum Domini à B. Patricio auditus, credidit, & baptizatus est. Deinde B. Patricio rogauit, ut ipso Dominum deprecante, pulchritudinem formam haberet. Cui Sanctus respondit, dicens; Cuius formam eligis? Eugenius autem dixit Ill-

Ius iuuenis de familiâ tuâ. Hunc S. Rischium sive perh. Dbet interpolator Tripartite apud Colganum, qui in Inis-boineni lecto Riesen insula colitur, de quo ad vi Februarioj Colgano, & nos pauci, antequam oīum habemus ad Patrianae Alia examini anterioris subiecienda, nihildem augi praedicare sententia suo tempore serendez ideoque hec ut habebantur in locelio ita simpliciter exhibemus. Beatus autem Patricius praecepit, ut sub uno vestimento in lecto dormirent: surgentes autem de somno nullam differentiam in corporali pulchritudine haberentur. Eugenius autem adhuc sanctum viuum rogauit, ut altiorum formam haberet. B. autem Patricius dixit ei: Qualem vis habere. Ille autem extendit manum suâ latitum, quantum potuit contra hastam, quam vnam gestabat, & dixit ei: Talis altitudo sufficeret mihi: Eugenius igitur mira velocitate ad optatam altitudinem crevit, in qua, quandiu in hac vitâ vixit, permanens. De ipsius prodigiis usitatibus nibil dicimus: quia non est impossibile apud Deum omne verbum. Falso tamen credimus Patricio attributum, octobro eius quod alteri Eugenio (qui ut Hiberni fortibus Oengio) Bresfina Principi accidisse narratur in Vita S. Barach, ad xv Februarioj a Colganus edita, & nobis ad xv Decemb. resiliens: quia tempore ejus finitum aliquod beneficium inquinum ab aliquo Sanctorum intercessione auctoratum, quoniam rarum & floridum, qui simile atricis non obtinuerit. Ne tamen nihil varietas nisi Barach & Patrici nomina sunt affinitas, is qui hanc lacrimam Vitâ e Patrianae rutestrat, illud de S. Rischio formâ, negotio quo fundamento adiecit: sed modum qui in Vitâ Barach non nō honestus exprimitur dum deformis illi regulus subest Sancti variis cancellis inducere tantisper, dum pro es dormiente supplicibus presibus exaratur Deus: eum adhibuit, quem tunc ante omnia audire ac videre refugiam, & quem à caliginoso Presule sive prescripnum omnium nefas fit togitare.

24. Hac sunt que ipso extexti censimus eximenda & alii miraculi sive quae inerdunt adiecta circumstantiae sunt de scissione suscepimus, ut sic in narratione de leproso super lapidem mari intellîcimus Patriam fecisse apud locelionum nunc.

23. de ipso in genere satis erit dixisse, non omnes parē verisimilitudine preferre, ne paucis iste quas leni memore creditas esse lu queque probabile sit, eis ut tales ut grauer offendere debet. Resaret de magnis prodigiis numero qui sunt in rebus inanimatis patrata discendum aliud, in quorum multis credimus usi venisse Hibernis, quod Graxi sive Poëti familiari, qui iam murum aliquam raramque flatus, fortis, arboris virtutem proprieatem considerante humanâ dignam censemebant, omiso canarium naturalium frumento. Deinde aliquem H. E. F. roemis communiscebant, cuius causa id, quod volectur nonnum videri, florebant in naturâ immutari. Sic & Hiberni cum non pauca hucus generis facta à Patriaco recordarentur, facilis videntur sive, ut Sancti alios bene vel male pre-quadam ex cantis voto, hunc flumum precipiti quadam suavitate do-creavissent, sicut floriferis dantiamque dicunt, & dientur, si tradicio- ne accepta.

24. Sanctorum Vitâ admittuntur posteri. Ab his tamen scrupulosius examinando confundit obstinatus, nec servis Enagelici similis, dum & zyanum imprimi salutis ampleri, eradicantes cum suis simul & tritico amique veritatis: sicut enim cuiusmodi mirabile sive raro ab Sanctis variis patrata in solitum bonitatem, malorum verò correctionem, ipsorumque Sanctorum magistrorum Christiani sterili sunt inducere arbitriat.

25. Præter hanc plurima beneficia sunt que roti Hiberni & insulae communia Sancti us Patroni meritis accepta indi- gene referuntur. & benedictione seu privilegio, quæ Hibernis cibis Hibernis petiuntur Patriacum, quidam etiam supra trajecta, scribunt. Hoc quia taliter petrificantur Icelenus malitius hic indiges- sa reuinqueret: uer illa longi celebrissimum est, quod venenati animalis nibil Hiberni solus aut patrat ipsius, aut abunde inesse, tum soleretur. Res ipsa nota est, & omnibus Physicorum sibi ascripsit decantata. Solus, qui tertio ut minimo Christi seculo scriptus, de Hiberni loquens: ibi, inquit, Anguis nullus. Multi post hunc, imprimiti Beda, idem de Hibernia assertaruntur affirmant, nullus facta Patriacum-
tione.

example
multa alba
mirabilis
fabriicata

B. tunc. Interim Iocelini, & quicquid cam fecerit sunt biogaphi recensores, conflat alterum, ante adventum Patricij nullum megius pessi laborest Hiberniam, quoniam venenatorum reptilium multitudine, eisqueque Patricij omnia, non ex Hibernia transirent sed & usque ex insula in perpetuum allegaverint, prout apud eundem Iocelinum leges num. 148. De quo ne nobis ipsi sensi loquuntur, andiamque quibus verbis & caput Append. 5 Colganus concludet. Ecco, inquit (postquam veterum de Patricio scriptorum testimonia deposuerit) Ecco neque apud hos pereruptos Scriptores, neque apud villum alium, qui scriperint ante tempora Iocelini, legimus villam mentionem verorum serpentum per S.

Patricium ex his infusa profligatores fidei solum demoniorum in specie viibili apparentem: quæ (quia spirituali veneno fusi nequit & illusio lapsi hominum mentes, & corporali etiam veneno vleclum, morborum, aliarumque infectionum, corpora non raro infiebant) serpentes metaporphice dici poterant. Et quia verosimiliter vel ex vulgi vlarptione audiuerint, vel in aliquo scripto monumento legerit Iocelini sic appellari hinc videtur deceperit, ut nomen serpentis ab illa metaphorica usurpatio ad propriam significacionem veri & corporei serpentis transtulterit. Officia etiam diuina supra citata, & alii citati autores videtur suam relationem de hac re ex Iocelino defumfisse: quem intuper deprehendo in hoc lapsum, quod ferat Mannia à veris serpentibus fuisse tunc per S. Patricium liberatum: cum tamen constet illam insulam hodie serpentis aliaque reptili venenosa aliunde adiecta non respire.

26. Hac ille, David quidem Rohes Elucidatione Sectionem 4. Solenys regis auctoritatem, propter quod non solum dicat, quid in Hibernia anguis sit nullus; sed addat avis taras, apis nulla, qua transversibus fidorum l. 1. 4. Orig. cap. 6 subiungit adeo ut aductos inde puleres seu lapillos, sa quis alibi sparserit inter aleuria, examina fauorum deferrant: quia eundem viatoris os eraffe: ciam teles Beda lib. 1. cap. 1. dicit quod lactis ac mellis insula, pecticum volucrumque venatu abundans. Veritas noscitur eis hoc scriptum. Solenum solium ex vulgi de Hibernia lexomine, que scribatur multa ab iuncti communia in Hibernia non reveritur: & ut in aliquibus felii cum consigerit, ali quid scilicet ex omnibus versus esse debuisse, ut aliqd vulgariter sermo fundamentum haberet. Ad hoc occurrit, quo cuius Solenus & error exsaturat, foris cum dumtaxat scriptum, serpens ibi nullus aut rara: quod nonne quoque verisimum est, sed a librariis depravatum in errorum ponitis fidorum duxisse.

C

§ IV. De Prophetijs S. Patricij.

S. Patricius
Proprietate
dona clau-
ret.

In qua
de patricio
lariis per-
ficiam
fractis

27. Non minus propriae viri Apollonius prophetie domum est, quam miraculorum gratias nec minus illa quam haec Patricii claruit apud Hibernos nomen: eius antea propheticæ, huc si se formula conceperit & narraverint, quasi bene vel male presentes verba ejus: non sunt tamen in eum semper accipiente sensim, sicut plurima huius generis in saeculo scriptor, postquam in Psalmis vbiq; obvia, ut plerique madecassent Patricianum dicere non sunt imprecations suis, sed prophetico spiritu prolati oracula, quibus ad commissum delicti panitentiam efficacio petraherente harbariorum animi, de illo grantiat ex decreta vltiorum senioritate facti certiores. Alii eorum verborum est ratio, quibus bene meritis Sancti si predictum emerentur illis ad Deo commissa, ut ejusdem cognoscantur Letenturque. Viriosque generis plurime passim per totam hanc Vicanum occurserunt: jenq; etiam ipsa duas diligendenda claves: alia enim primicias & gentes integras generis concernunt, alia familiæ personæque singulares plement. Præstata clavis nullum omnino patitur difficultatem, adeo, nihil est in eis quod suauius debeat esse scilicet sufficiet: tantum in eis laboratur, ut que predicta eneuntur dicuntur, ostendantur, non solum eneunt vero probata: sed ipso etiam, quo eneunt; & in quod predicta seruntur, tempore.

Talia sunt que in varijs Sanctiorum l'itis occurrunt, quorum D
nominatim multi anteponuntur scilicet ejus annis recognovit dis-
tinctio & praenuntiatio Patricio. Ex his S. Daniellus Menetius
fam. Episcopo xxx annis anteponit historiam Angelicam re-
velatione portuisse precepsus i. Martij. vidimus: & alii ex-
empla alia esferemus in quibus tempore propheticæ definitiones
non abducent ab historicæ veritate. Reperiuntur tamen nobile
panoptica, quæ magnos & palpabiles erroris insolvent. Univer-
sus autem de plerorumque similitudinib; veritatis ambiguo non facit,
quod atrivitæ prophetae in varijs Hiberniorum Sanctiorum
l'itis prolatæ, motori ex parte omnes ad annos præcisæ xxx vel
ix restinguantur. Hoc autem substantiam inzigerunt aut posterio-
ris scriptoribus cunctis numeris ab uno Sancto ad alias trans-
latis, nullâ veterum monumentorum auctoritate præsumunt: &
quidem etiam ad illas quasdiu Sancti, de quibus nemini-
tum nihil fuerit Patricius vaticinatus: idque ideo ratione, ut
ipsi ex tali predicatione blonder accedent aliqui, nihil emen-
tia & luis evidenter. Non indigen illi talibus ut clarescant qui
sunt facti virtute fulcore, multo minus Patricio, idque hic
non laboravimus, ut obduclit eius nomen umbra distractio-
nis, dividendum quod & quasmodo de unoquaque Sancto pre-
dicent ille vel posuerit prædictissime maxime cum verisimile sit,
sanctorum Apostolorum in multis suis predicationibus multa tempora-
ris determinatione vixit scilicet: tales autem, ubi & eis non
erat, nullus reperimus, que merito posset suspecte haberi.

28. Sed his ipsum de fragilio suo loco videbimus ergo ce-

lebellum unum, quæ Scotorum regnum in Britannia Fergusius posteri fertur praenuntiatio Patricius, sat habebimus ab eorum causulis vindicasse, qui ipsis Hibernis habuerunt voluntate in Scotia nominis iure priores, quæ essent originis pudent. Proprietatis illius Iosephus num. 1. 9 habet his verbis Licet
hodie videcar humilis & delictus in conspectu fratreum tuorum, eris in brevi principis illorum omnium. De te enim optimus Reges egredientur, qui non solum in terra propriâ, sed etiam in regione longinquâ & peregrina, principabuntur. Elatio igitur non magno temporis patro Fergusius, iuxta viii Dei vaticinium principatum in totâ illâ terra obtinuit, semenque illius per multis generationes in eâ regnauit. Ex eius stirpe processit strenuissimus Ædanus filius Gabranus, qui Scotiam, quæ dicitur Albania, subegit & alias insulas, cuius in eis regnat adhuc succellua poteritis. Obsta-
rebat in interpreti: vixit prophetiam non innus infusa: neque ferma-
entum habebit vel (ut vix Tripartite interpolatur) manu
violenti occupavit Albania regnum Ædanus ille: sed
paterni regni per iniuriam exclusus, D. Columba operâ in il-
lud pacifici reponit eis, ut omnes viri & genitri scriptores
consentiant.

29. Non possunt tamen Sesta-Brittannis assertiorizare
ipsam quoque de talis prophetiæ narrationem volunt fabulosam
haberi, praefatè solemnis Fergusius Magnum, Erci filium
(quem Scotti regni in Britannia non auctoritatem sed re-
flatorum dominatum [suffit dicere] anteponit in Hiberniam
mitteretur Patricius, in Albania Scotti sui veteres recuperati
se fides. Sed nulla vetera preferentibus monumenta, quibus
Regum scotorum chronotaxia conformant, non immixtus oppo-
nit Colganus antiquissimum qui hactenus usus ab eo isti re-
rum Scotorum scriptorem, Regum scoteris annos, quibus reg-
gavere deducuntur ad Malcolmum, tunc ceteri scriberet reg-
nantes, id est, ad annum m. 511. sedha eius Scottis verius
concepit hoc sunt.

Tres filii Erci, filii Euchodij strenui, tres dicti be-
nedictione Patricij, occuparunt Albaniam elato
animo, Loarnus, Fergusius & Angulfus.
Decem annis Loarnus (res nota) etat in Principatu
finium Albanie: post Loarnum illustrem & animosum viginti leptem annis Fergusius.
Domangardus Fergusio magno natus, spatio quin-
que annorum turbulentorum:
Viginti quartuor annis sine repugnâ regnauit
Comallius filius Domangarti:
Duobus annis faultis, sine contempno. Post Com-
gallum Gobhranus: Terci quinis annis integris
Rex

Proprio-
ta regis-
pato
scotorum
Fergusius in
Albania

Hibernia
glori ob-
ligato

etiam

Ædanus
regnum
Ædanus

F

ex anti-
quioribus
definita po-
tej

Ad eam velut à S. Augustino in universam fluxisse Europam: id est has quoque qui prædictum locum ante ipsos tenuerant seu clericos seu monachos, Canonicos Regulares S. Augustini ve- canere.

S. Patricii 36 Exinde inter illius Ordinis Sancti præcipuos annu-
fus adiu-
vantes, merari Patricius cepit: cuiusque sollemnium Officium ecclesiastico cultus ad reliquias quoque in Anglia atque Italiam Congregatio-
nis Lateranensis conuentus pandunt preparari; donec usque
anniversarius pro totâ Româna Ecclesiâ ejus receptus: nam quâ-
nis Gloriosissimus, alijs plures in Anglia monachorum catus,
suecepit deinde S. Benedictus Regula Benedictinæ accepti. S.
Patricium vel fundatorem primum, vel refleuratorem agno-
serent: quia tamquam istiusmodi carnis nullo inter se unus
congregationis vinculo interdebet: uno sub capite, id est per
Benedictinos non potius Romanis: tamen propagari ritus, Officium
propriis. Patricio colendi: quod Officium primum ab Regularibus
Canonicis sumptum esse, & quidem quale Purgatorium Patri-
cianum curatores compulerint in Hibernia, pates ex lectionibus
propriis anno dominum MDXXII in Breueriarium Romanum, ad-
missis dicam an intrusis? Nam que ante id tempus excusa ha-
bemus Breueria anni scilicet MCCCCCLXXIX & MCCCCXCV:
item Misalha anni MCCCCCLXXXIV & MDVIII: eti Patricij
nomen in Kalendario praesertim, nihil rarer de ipso habens
inter Officia Martyrum, ne simplicem quidem commemorationem.
At in eo quid primus nonnauamus Breuerio, Venetio per
B. Antonium de Giunta impetu, sex de S. Patricio lectione leg-
guntur: qua (si primam lectionem excipias, continentem
summarium rerum gestarum a S. Patricio, & secundam pri-
orem partem, in qua tres illius pro Hibernia petitiones) omnes
de purgatorio illo sunt, in hunc modum.

37 Verum, cum imprimit presatum genetum ad-
modum bestialiter, & terroro tormentorum & amore
gaudiorum supernorum ab errore convertere voluerit, dicebant ad eum, te numquid ad Christum con-
tuerteris verbis eius & miraculis, nisi aliqui corum
& tormenta illa malorum & gaudia Beatorum intueri
posset, ut rebus vtilis certiores fierent quam promissi.
... omisisti autem 3 lectiones de Balaio Iesu & Evangelio
textu, hoc octofove dimisisti accepisti: contra quam omnes
Vita Patriciana conuorderi scribunt, ista enim in Italiam ac-
cepisse, religio lectiones sic absoluuntur: Itaque Dominus
Sanctum suum in locum desertum eduxit, & quandam
foueam rotundam, extrinsecus obcurram, ostendit ei
dicens: Quia quisquis veracter pœnitens, & verâ fide
armatus camdem fouam ingressius, viuis dieci ac no-
tice spatio moram in ea faciet; ab omnibus peccatis
suis purgaretur, & per illam transiens, non solum vi-
deret tormenta malorum, sed & gaudia Beatorum. Sie-
que Dominus ab oculis eius disparente, latet statim in
eodem loco ecclesia construxit, & B. Patris Augu-
stini Canonicos in ea constituit. Fossam autem quae
est in cemeterio extra frontem ecclesie muro circum-
dedit, & ianua feraleque appolluit, ne quis eam tempe-
rè, & fine licet ingredi præfumeret. Clavus vero
ingressus dictæ fouæ custodiendam Priori dictæ Ecclesiæ
commendauit. Ipsi autem Patricij tempore
multi pœnitentia ducti fossam ingressi sunt. Qui egre-
dientes, & tormenta maxima fe expertos & fe vidile
testati sunt: quorum reuelationes iussit B. Patricius in
eadem ecclesia annotari: & corum artefletione cer-
perunt alii prædicacionem B. Patricij scipere. Et
quoniam à peccatis ibi homo purgatur, id est locus ille
purgatorium B. Patricij nuncupatur: sed quod qui-
busdam de illis partibus communiter assertur, quod
post manionem in illo loco purgatori, per aliquod
tempus breve, in quo sufficiunt magnas penas purga-
torij, facient pœnis debitum pro peccatis.

38 Euerintur he lectiones mandato legitimo insertæ in
Breueriarium, an subscripto aliquo indulto intrusa meritis du-
bitamus: ut enim Romæ consuevit sunt, quin caroem
expanderetur: ne quis expediatum mandatum: ut patet exite-
rat in eisdem Breueri impressione per eundem Antonium
Giuntam biennio post, anno scilicet MDXLV, facta. Neque

lectiones tantum, sed ipsum quoque S. Patricij nomen ex Ka-
lendaris derinceps exclusum manu, donec nostrâ demuna
memoria reliquum est ab Urbano VIII cum simili com-
memorazione. Quod R.P. Luce VI adiungit pio zelo ac studio im-
petratum suis scribit in suo Martyrologio Franciscano Artu-
ru a monasterio: commemorans quos omnes in Capitulo Gene-
rali Mantuanu anni MCCCXC secretum sit, ut in toto Ordine
Seraphicæ recitaretur Officium de S. Patricio Hibernie. A
populo ritu felorum nomine lectionum. Porro cautoles eo
quem super narratam successa, si quis fuerit Canonicus Regu-
laribus lectiones concordanter, Bruxellis MDCCXII & Mo-
nachis MDCCXXV impressis prout, filiâre de Purgatorio: sibi
neque habuere Bruxellenses quidam Patricium in Ecclesiâ La-
teranenâ Canonicon Regularium institutum am-
plexum: Montenesis, quidam eundem inter Clericos ecclie-
Lateranensis a Pontifice colloccatum ducere in obser-
vatis licet: & erat id eis non granatum indulgendum, nisi
Montenesis sub finem in lectionis scriptis Patricium in ecclie-
fis trecentis sexaginta quinque a se creatus, Clericos Regu-
laris secundum B. Augustinum regulam viventes consti-
tuuisse, constanti itus gentis traditionis haberet.

39 Tamen similes de Purgatorio Abrivencia Ecclesiæ
in iv lectione, que sola de Patricio propria est ritu semidaphi-
tis offici recolendo tancit finis in lectione vni: Ratromagen-
sis Breueri reformator; & nisi Patricium in Britanniâ
Gallicanâ ortum, ac centefimo trigesimali secundo æ-
tatis suæ anno mortuum scripisset, nihil erat quid in eis
potius reprehendere: ut nihil est in Officio, quod noncum de
Sancto proprio impressum Parisiis est anno MDCCXV, in
iis sexta Lectione de Purgatorio loquuntur quidam, sed si ut pre-
dictus concipi nihil posse, cunctis: Antrum vero pœnitentiale
etiamnum visitur, quod de eis nomine seu
Purgatorium S. Patricij vocatur. Etenim ut ab Ecclesiæ
Officiis apud eis remunerari omnia, quibus vel suspiris posset
subesse faciliter: ita id quod de hoc purgatorio certum est, co-
silicet vocari ut vel nomine id patitur innoxio commemorari.

40 Fuit quidem aliquando inter viros eruditos entre-
teria non leuis, ut vero Patricio Purgatorium sibi originem quoniam
nam & nomenclaturam accepisset: ut scilicet a Magno Pa-
tricio Hibernie Apolito, ac ab altero istidem Sancto, sed Ab-
bate dumtaxat Ardmacchano, qui post seculum VIII floruit. Ca-
tus controversie totum fundamentum in eo confitit, quod
Henricus Salicenus supra memoriam historiam hunc in
modum exordiatur: Igitur magnus Patricius, qui à pri-
mo est secundus, qui dum in Hibernia verbum Dei
predicaverit, studuit infideles hominum illius patris a-
nimos terrore tormentorum infernalium à malo re-
uocare. Equis enim prospicuerunt aliqui sibi secundus à primo, F
nisi Abbas iste? quibus meritis repudiebant ab: Equis ma-
gnus? equis infideles animos à peccato retrorsum, nisi Episo-
pus accepit Apostolus nobis? ecce nisi eidem negare possit Bar-
bari in Christianis se credituros, nisi dictis ab eo fidem facient
sui informe oculi: ecce alteri Baculus Iesu à Domino traditus
suisse narratur: quae omnia in hoc ipso continentur exordio,
ne possint Abbatii Patricio conuenire, sub quo tota Hibernia
& religionis & bonarum atrium laude florebant, & vivabant.
Non hic ergo est quem designat Henricus. Non est nam: sed
si ipsorum Hiberni à suo Patro non fatis distinxerit S. Semi-
Patricius, qui vere à primo secundus sibi in episcopatu æquè
ac nomine, qui nos securos reddet: nos eis virtutis gloria
confessio hic unius Patricii tributa: & acutam antiquam tra-
ditionem conflatet veri suisque à primo secundum, licet non fatis
cognoscereat quoniam id debet intelligi, ideoque que secun-
di erant pastum primo applicarentur. Ne tamen hoc omnino
certò afficeremus, fatis anterioras Tarebasi apud Vlerium
p. 899 affirmans S. Palladium, qui primus Hibernie Episo-
pus missus erat, alio nomine vocatum Patricium.

41 Hoc igitur scilicet magna Patricii dictatus secundus
vel Patricius vel saltem Episcopus à Pontifice definitus (nec secundus
enim munus ejus ab Henrico extero nomine illius confessus)
& Hibernorum secundo traditionem, non alteri quam ma-
gno Hibernie Apolito folio illustrissimatur aperio: non
tamē sine scrupulo, propter antiquorum omnium Biographo-

Arum huc de re silentium, quos par erat rem adeo illustres non retinuisse. Sed hic scrupulus leuius fuit consideranti, in qua-
que primis, quas edidit Colganus, vix ea diuinitatis summa-
tum referri, que non vel cum Rego Logario aliquippe Regibus,
vel in Orientali Vltonia gesta clara. Dum atque Ardmachae
fundationem : in Tripartita vero totam occidentalem Vlto-
nianam tribus verbis decurri l.2.e. 1.14 ubi dicitur: suscepisse
itinerem per magnam ilium concamul, que Bearnas-
Mor de Tiraoudha dicunt (ea Purgatorium Parvum
ad Oricentem proximum habet) et per regionem Mag-
huncupatam, venit ad locum illius regionis, in quo
fundauit ecclesiam vulgo Domnach-mor appellatam:
hac autem non ad Concilium ad Eugenii Borealem Vltoniam
possidentem pertinet ditionem, in qua deinceps laborantem
Parvum Vit a illius auctor describit.

⁴² Non videntur certè, quanuus Vitæ Actæ id unsquam

accedit propter eum, posse dubitari quin S. Patricius duxisset Cenobium, iam singularibus beneficiis omnibus proper aspicuerum ex eo. Contra hunc munus, fragilioriter caraverit fidei Christianae iacto semine formundare ad messenam celsitudinis horreis infrendendam, id est sollicitum, ac maiori impetuorum militiam suum adserens.

B — quod prae certe Hibernia incolis magis barbari erant Tarcionibus & indigebat, ut & nomine in hunc usque diem filiuctes Hiberni: verum quia cultioribus alijs cum hui rara virtutis in-

tercedebat communicatio, proper ingenia hominum assertim, quibus undique includuntur, assertiora montibus, difficile suis gestis Patria insigentibus certum aliudque de iis par-

Equid nō
sit cora
oriente
rurum:
tibus et revere: id est videntur multissime ibidem atrae rati p-
terate. Forte etiam non usque adeo confunduntur sed, lsci etia
omnes: sed iuste in tempore tradita inter barbaros memoria
quadragestanus et alios iusti ibidem (ut feri in locis defor-
mis congeneris) a Patrio peracti, magnarumque vacatio-
rum, quae sicut ad demonibus Sanctius sustinuerat, nonn adi-
tio circumstantia ita crevit, ut rei omnino dixerit, et paulatim
facta sit: maxim si infernum supplicium magne aliqual
perterritus seruos menses flammam sicut e terris fecit exump-
te (quod tamquam mirabili pericolo in exitu et recessu incolis
quam in patenti torami magna multitudine campo factum)
vnde recta deinceps festa sua huius postero eje cooperit in
veneratione.

43 Et primum quidem exquiramus, Hibernorum vita-
rum regumque Sanctorum, postquam e proximo monasterio, magis
enarrare exemplum, in cuius honorem parem sicut ut
monasterium solitus ducere per dies aliquot: etiam re aliis anno-

Elenus inde non redire : & qui redirent , purgatos quidem illos ab omni reatu penitentia remeare , sed numquam exinde latos hilarisq; confini . Itaque vel nullos vel paucos ex exinde ingressis , praeceps Oenam praeditum , eius finierans religionem

einmodi, qualem memoratur, oblationis savor. Deus vobis
remunerari, hoc insuper eadem facia prelatis, ut celebrior
exinde loci sanctitatis ad eam ex Anglia Canonorum Regula-
tum coloniam exercet frequentiam peregrinorum, qui eis ut
praeferunt subfidae ministrantur summi, & acciperent ab iisdem
auxilia fitirritabile ad eternam salutem adipiscendam. Sicut
tamen ut nulli intra ipsam solem amplius admitterentur: ne
que animi videntur precliti Canonicis saltem primis illis no-
nus commemorationis initio, quibus feruimus omnia & habe-
bant frequentius cum cibis suis, & quibus recente diffringebant,
commixtum non configerant litteris fruisse, si quod hoc
in genere singulariter accidisset: Quo usq[ue] h[ab]ita, de quod tam
varius utrumque, noua suavitate exercitatio conservaret.

45 locelmo circa eadem tempora recente appulso His-
berniam aggressusq[ue] Patriu[m] Aclla colligere, cum de his Pug-
atorioru[m] apud antiquos reperire, sermone autem inau-
diisse aliquid, facilis fuit locorum homonomia decisi: ei om-

Purgatorium S. Patricij audiuerat esse sub montibus S. Pa-

triv, quo nomine dicuntur montes inter Eremum latitudine D
Dearybimontes, recte in suis subibus Montatore, legereque
aliquam montem Conaci veteribus Ceuahaw Aschle
dictum, postquam in eo reuenerat Patrius ab eodem nomine
restinisse & frequentari australis; primum fuit us ignorantia
hominoꝝ uirorum monachorum differentiam utroque confundendam,
hunc in modum criticaꝝ deinde Conaci, primum
monachum in Conaci patrum.

In huius igitur monte, tacumine vigilante ac ieiunare confundens plurimi, operantes se numquam postea intraturos portas infernorum hoc imperatum à Domino exsultant meritis & precibus S. Patricii. ha-
Eamus de Crucanach Aichle, vera fortassis cuncte de loco altero in insula I'house. Refutum etiam nonnulli qui pernoctauerunt ibi, le tormenta grauissima suffit per-
fessos, quibus se purgatos à peccatis putant, vnde & quidam illorum locum illum Purgatorium S. Patricij
vocant.

46 Silvester Giraldus Cambrensis, Hibernia nominis
credatus parum aquos scriptor, in Topographia Hiberniae diff.
2. cap. 3. *ipsum locum sic desribit, de incognitis ex incerto nra-*
more propositum, ut si falsa vera per misere, ut nihil minus
quidam ipsum ex ea descriptio cognoscas. Nam seneus ad duos
predictos autores Henricum & Iacubum ipse accedit ter- E.
*ritus, ante annum MCCXV scribens, facti ut credamus certi-
tivo, multum illo tempore de illa Purgatorio sum in Anglia
tam in Hibernia fuisse sermonem. Et, inquit, lacus in parti-
bus Vlconie contumelie infulum bipartitus & eius
pars altera probata religiosum Ecclesiam habens, spe-
cabilis valde est & amoena, Angelorum visitatione
Sanctorum loci illius visibili frequentia incompa-
rabiliter illustrata; pars altera hispida nimis & horribilis,
solis dæmonijs dictitur affligitata, ve quod visibilibus
caco-dæmonum turbis & pompsis ferè semper manet
exploita. Pars illa nouem in se foucas habet in qua-
rum aliquā si quis pernoctare prefatim pateretur (quod à
temperis hominibus nonnumquam constare pro-
batur) a malignis spiritibus statim attrahitur, & nocte
toci tamquam graubus poenis cruciatis tot tantisque
ac ineftabilius ignis & aquæ, variisque generis to-
menti incessanter affligitur, vt manè facta vix minime
spiritus relique milero in corpore repeteriantur.
Omnia retra, que de Patrido, hunc purgatory anclore pa-
ri scriptoris incendibute genere involuit: hic fatus sit obser-
vasse non unam esse in illa lacu infusam sed, ut vultari re-
fici afferunt, inter plurime maiores duas, quarum
una non patet novem sed viuans solant cavernam coniunctas
necesse quadam aliis vñibilium dæmonum pompa tempore expo-
sunt: altera dñobus triuimis dilat stadiis, cum cuiusvis
in elevatione monasterium est, ubi de Angelorum Sanctorum
que vñbilis frequentia nec ante nec post ipsius grotam som-
mam aliquid.*

**¶ VI De modo purgationis seu paenitentiae
ibidem fieri solite, & olim et nuper.**

47] *Vnat porrò ex Henrico Saltareveni audire, quæ ratione?*

Iquibusq; ceremoniis antrum istud sum praeeditus miles

*Genus interauit; tum alij eadem essent introducendi. si quo
sorte praesertim animalium minima ad eam pertinet.*

periculo idem tentare suaderet; nam curiositate de Elia si quis

*ed presumposuisse, in eum quadrasse temerarij nota, quia se omnes
timuerunt. Cetero si quis in Ego*

*habuit certe Constantis inuria. Est, inquit Henricus, con-
fuetudo tam à S. Patricio quam ab eius successoribus*

constituta, ut purgatorium illud nemo introeat, nisi ab

Epiloco, in cuius est episcopatu, licentiam habent, & qui propriâ voluntate illud iuramentum fecerint.

qui propria voluntate illud intrare pro peccatis suis c-
ligat. Qui dum ad Episcopum venerit. & tale proposi-

rum indicarit, prius eum hortatur Episcopus à tali pro-

posito delittere , dicens quod multi introierunt , qui
cumquam redierunt . Si vero perfec-
tus fuerit , etiam illis admodum

Episcopi litteris ad locum festinat: quas cum Prior

Ad socii illius legerit, mox eidem homini purgatorium intrare distinaderet, & vt aliam penitentiam eligat diligenter admoperet; ostendens ei in eo multorum periculorum esse tormenta, & si perseveret introduxit eum in ecclesiam, vt in eis dies quindecim ieiunii vacet & orationibus. Quibus peractis conuocat Prior vicinum Clerum, munitor penitentis faciat Communione, & aqua benedicta ad dictum Officium apergitur; siveque cum processione & litanie ad ostium purgatorij deducitur. Prior vero ei iterum infestationem & multorum in eadem folsa perditionem, ostium ei coram omnibus aperiens, denuntiatus vero confitans in proposito fuerit, perceptus ab omnibus Sacerdotibus benedictione, & omnium se commendans orationi, propriaque manu fronti sua signum Crucis imprimentis, ingreditur. Mox a Priore ostium obseratur, siveque cum processione ad ecclesiam revertitur: qui de altero iterum manu de ecclesia ad ostium folles regrediret, ostiumque a Priore aperitur; & si homo inventus fuerit cum gaudio in ecclesia reducitur, in qua aliis quindecim diebus vigilis & orationibus intentus moratur: & si eadē horā die altera reveris non apparuerit, certillimi de eius perditione, ostio a Priore obserato, omnes recedunt.

B 48. Ceterum, ut dixi, nullo possumus indicio deprehendere quid post ingressum Regularium Canonicorum in insulam unquam tale quid, quia le Oeno, accidit. Manu tamen sua loco ex ariero veneratio, donec inualde scimus viatis & secundum Hibernicas ecclesias egrus meus inde magis que deformantibus, illa prima religiosis obseruantia turpis auraria facta secepsit: quae quoniam Romana Curia revoluta est, & efficaciter remedio carentia, ex quodam verso Codice scriptum reperiimus inter nostra schedas in hoc tenore: Anno Domini MCCCLXIV, Alexandro VI Presidente Romanie Ecclesie, Maximiliano vero regnante in regno Neapolitanum, sub Archidiacono Philippo Regis Maximiliani filio, & praesidente Ecclesie Traiectensi Davide de Burgundiā, erat quidam monachus sui Canonicus Regularis in partibus Hollandie, monasterio Eymiteo, deuotus Deo, regule sue & statutorum capituli sui de Windesheim diligentissimus obliteratus. Hic cum diu fuisset in Ordine, & præ ceteris sui conuentus Fratribus te mortificatione, orationi, & finibus exercitiis propensiis mansipasset: quo spiritu neferitur ductus, petiit opportuni & impotenti licentiam sibi dari a Superioribus archiōrem Ordinem intrandi, aut tamquam pauper mendicus per provincias peregrinandi.

C 49. Obtemo tandem desiderio, diuersas mendicando Christianorum patris & regiones ingressus est, venitus tandem in regnum Hibernia, vt videret & etiam intraret Purgatoriorum S. Patricij, de quo multa narrantur. Perueniens autem ad locum & monasterium, ubi dicebar illius introitus esse, locutus est cum Praesidente loci illius, referens illi deside riuum suum. Qui misit illum ad Diecefanum, dicens sibi illicitum esse quilibet introducere sine assenso Pontificis fuit. Adiit Episcopum: & quoniam pauper erat & fine pecunia, vix a ministris admisus est: prouoluntusque clericis Episcopi petiit sibi licentiam dari intrandi purgatorium S. Patricij. Episcopus vero petiit summam quendam pecunias, quam ab intrantibus iure sibi deberi dicebat. Cui Frater respondit, e pauperem esse, nec habere pecunias: quas etiam habebet, propter lepram simoniacam ob id obtinebendi tributre non auderet. Post menses tandem preces deuicit Episcopum, & litteras quasdam admissionis exhibuit, mittens eum ad Principem territorij illius, vt & illius licentiam obserneret. Qui etiam nummos expertis: quos cum extorquere a non habente non posset, finaliter tamen, esti difficulter, admisit eum. Rediens igitur ad Priorem loci Purgatorij, litteras Episcopi & Principis illi ob-

tulit: quibus lectis Prior ait ad illum: Oportet Fratru[m] & monasterio nostro solitam stipendia certam illi summissam denuntians. Cui Frater respondit, se pecunias non habere, qui mendicus essem sed ne dare pro huiusmodi fibi licere, quia sine omniaco[m] essem sed te petere propter Deum ad locum famulosum pro salute anima tuae introduci. Praecipit igitur Prior Sacrifice suo, vt illum ad locum introduceret, Frater vero Confessione facta & sacrafante Dominico Corpore sumpto, prout alios quondam fecisse ante introitum laci illius legata in codicibus, a Sacrifica per funem in la[re] um quendam profundum densissimus est. Deinde, cum ibidem iam esset, porrexit illi per funem modicum panis, & vaseulum aqua, quo reficeret, contra dæmones peralitatus.

S 50. Sedit igitur in lacu per totam noctem tremens & horrens: sed & ignitas preces Domino offerens, per singula penè momenta dæmones adventuros horrentes. Cumque à vesperi fedeliter usque ad manu, sole iam orto, venit sacrificia ad orificium laci, aduocans illum, & funem pro extractione illius submittens. At Frater ille admiratus est valde, cùd quid nihil vidisset, audisset, vel pertulisset incommodo aue afflictione: & variis revolutis in animo super his, quæ legerat & auerterat de hoc Purgatorio: nesciebat enim quid antiquum miraculum, iam fide firmata, cessaferat: verumtamen incolæ loci, ob quæstum & nummos, purgationem peccatorum inibi adhuc fieri aduentibus afferebant. Perlustratus igitur omnibus, & illusionem hanc simplicium aboliri cupiens Frater supradictus, Hiberniam exiens Romam petiit: & cum Summo Pontifici appropinquare non posset, Penitentiarium, viro sat honesto & ecclesiastico, cuncta quæ acciderant enumerauit: petens vi hæc Domino Pape significare. Ad quod ille se spontaneum oblitus, accepta firmissime tide iure iuramento a Fratre, quod hæc se ita haberent. Accedit igitur Penitentiarium ad Summum Pontificem, & cuncta illi manifesterat: qui graviter tulit taliter simplices decipi, & præcepit Penitentiarium, vt litteras mitteret sigillo Apostolico munitas ad Episcopum, Principem & Priorem loci illius præcipiens illis, vt locum illum, in quo quondam introitus fuerat ad Purgatorium, quod S. Patricij dicitur, funditus euerterent, & euerlium esse suis litteris & sigillis, per eundem suarum literarum portitorem certificarent. Remissus est ergo supradictus Frater à Papâ ad Hiberniam Apostolica defensio scripta: quibus vi si Princeps Provinciæ, vna cum Episcopo & Priore, locum illum fallacie destruxerunt, & destruetum per sua scripta, nuntio predicto cadem referente ad curiam Summo Pontifici notificauerunt.

S 51. Hæc illorum temporum calamitas fuit: ea religiosis inter declinantes ad pristinam barbarum filiis Ptolemaeus corrupela: donec exsisto vetero antiqua insularium pieas viajæ est ptolemaea viri quæ refurberat superioris coacta scilicet contra gallicum undique. Heretorum multitudinata tuerit se non tam corporalibus quam spiritualibus armis quibus offensio Numismata placatur ira, & clavos penas commissioris à se delictorum p[ro]p[ri]e fidelicem exigit. Ergo in Hispaniam maiori ex parte retrotra fidelicem Deo Hibernorum carus. Et Prosternantur Anglorum condita coloays, ipsa veluti compresione sic incaluit: vt in prædictam insulam aliquando continebent homines mille quingenti, qui confiteata ibidem nudipedalia aliaque penitentias de more obibant, dum præstolarentur per nouenos & nouenos ingressum in puteum: nisi quod aliqui per comutacionem secubuerint in aliquo ex leprosum, quæ habentur ibidem penalis strata aliorum Sanctorum, finitima ipsi puto S. Patricij.

S 52. Ita sibi relatim in verbo Sacerdos ab optime fidei viro qui viderat, scribit Daniel Rothus Officiorum Episcoporum in Tractatu de Purgatorio. S. Patricij, post Acta iugulam per loculissimum edita à Thomâ Mesinghamo in Florilegio cap. 1. quis

An. 1494
Romana
Eymiteo
fis:

peregrinus
evidens ad
mittit p[ri]ma
tempora:

sed nihil
legatus nisi
accidisse, ex-
temus

antiquitas
Apostolica

curat fo-
ram ob-
temperandam

infolia milia-
lum
anno XVI
exp[lo]rati
maximi fre-
quentari

& parvula
exercitia
ibidem obri-
ab adiutori-
bus,

A qui deinde cap. 2. expouit modum facienda expiacionis et tempore solutum observaris, in quo (ut nec in antiquo illo, quem super retinamus ex Henrico) nihil Christianus lector reperiet, quod non representaret illi primitive Ecclesie regule, sanctis, adiutoriis & sanctis Patriarchis laudatis commendatois, rite de quibus nos nulla heres Lutheri atque Calvinii, portentariae novem etiam audire sufficiens : eis interim certum sit, non posse superstitionis argu illam penitentiam eorum fronte suscepitorum auctoritatem in Catholicis huius temporis Ecclesiis, quia Sancti Apostolorum colperunt eorum, diligenter in quibus primis statutis veri Christiani dignos penitentias fratelas multo magis admirandos quodidic proferbant. Illud tamen observarintur. Puteum hoc ex antiquo sibi duci, qui tam nulus erat, sed vel apelles vel columbarius, denique medie fab terram paupermannum, reliquum adhuc habebat formam propriae folie obtegenda inducitur olim, & in humilio cause et ridacione figurans: prout ex max dicendobulari patet.

53. Ordo igitur inquit David Ruthus, conficiendi ^{Opus dies} totius itineris est eiundem. Novemdale tempus infusa ^{modus regius} mitur, et debiti complecant circuitus in ipsa insula, quae ^{instantibus} tunc circumdat aqua stagnante, eaque valde profunda, instar cuiusdam aefuarum, quod alius hinc inde infinitus inspersum est: sed ista Purgatorij cum altera finitima S. Augustini, in qua situm est Monasterium Canonorum Regularium S. Augustini, duobus aut tribus stadiis ad Occidentem distans, nominatissima omnium & celeberrima est. In hanc lineare excavato monoxylu peruenchunt peregrini, remigio ad hoc parato. Toto tempore quo morantur in ipsa insula, puta per nouem iplos dies, ieiunandum erit in pane & aqua, non quoniodolibet fed nivis refecione ex pane subsecinendo vel cocto in craticula, vel certe farinam attenuaciam incollat, aqua vero lacustris, vel cocta, vel latente caliditate in cacubo, circa falem aut aliud quodcumque condimentum: atque ista tam cruda & macilenta alimoniam, quamvis fridentibus intellitis non nisi temel degustata erit spatio viginti quatuor horarum, nisi quod arentes fauces licetum sic refrigerare sepius, quando sitis vigeret. Estque ea vis itius aqua quamvis flagrantis, ut quantumvis ex ea te velis indulgiritate, nullum inde grauamus sentias, perinde ac ex vena metallica fluenter, quod de aqua Spadana ex fonticulo acido emanante prohibent, qui eam epotare abuso onere suo vel stomachi grattamine.

54. Interdiu neceps habent peregrini ter obire factas stationes, manu, meridi, vesperi & lassu sub nocte recubant in feno vel stramine, sine stragulo, pulvinari, culicita, nisi clamide se insulnent. Stationes verò ipse hoc ordine peraguntur. Admissi à Patre spirituali, qui Purgatorio praest ex instituto Canonorum, ad peregrinationem faciendam, exunt se calceos & caligas, & ecclasiem, quae S. Patricio inscripta est, deuoci nuditibus ingrediuntur: ibique fāda oratione, sacros obeunt circuitus intoriorum lpectis in ipso templo, & extoriorum totidem vicibus in cōcōterio. Illis peregris recipiunt se ad maniones posnas, seu lectos, quos vocant, aut cellas penitentiales Sanctorum, que in gyro sunt. Singulas earum circumgyrant septies ab extra nudis pedibus, ab intra flexis genibus. Similiter obeunt sui crucis in commercio, unum alteram crucem in acerbo lapidum infixam. Et tunc circumvitionibus confessis in apera & plerumque rupicosa semita, venient ad lacum: & in marmore subaquato plantas pedum, laceras, quandoque fed temper laslas, fugiente & vno minis media quadrante horz, dum reitant orationem Dominicanam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, perfecissent tantum refrigerij & roboris ex subiecto pedibus lapideum in quo S. Patricius ipse orasle dicitur, & vestigia pedum suorum impressa reliquise. Ve parati essent e vestigio secundos circuitus facere, quod non licet tamen, nisi interposito aliquo temporis spatio.

55. Hac austernitate repetita per dies septem, octa-

in pars

aqua:

quibus

intercedit ob-

eaus

andia pedi-

bus.

uā die duplant stationes sive circuitus, ut satisfaciant D pro eodem & sequenti die, quo ingrediendus erit pateus: neque enim illi die pateano fas est circuire, ne quidem exire ē specie: quam inire debent hāc seruatā ceremoniā. Nouenum illud agmen, cuius vices sunt ingrediendi cauernam, coram Patre spirituali conuenient: ubi verbo exhortacionis habito admoner perculi, si mente inquietatis & paenit, si purgatis conscientiis ingrediuntur: eaque verbis conceptis commemorant horrors exempla, que stupidiſsimū mouere, rigidissimum emollire, audaciſsimū perterrere possent. Suficit communicationem penitentiae & confortantie, ut premisi Confessione sacramentali, & sacra Communioni perceptā, se parent amētū contra principes & potestates tenebrarum, contra spiritualia nequit in caelstib⁹ Compunctiones iam & absolutos, ac fanfūlī Eucharistiā refectos, praeante vexillo Crucis, deducit illos ad exequias penitentiales, vt iam iusta soluit vīta negligenter anteactæ, & veteri Adamo cum actibus suis, in funere peccatorum & frenore melioris propoliti parent. Iam ingressi res, & aqua luſtrali alperis in olio speluncæ, quasi in transitu ad alium orbem, & ē viā ad terminum properantes in agoniā poitos, cercnere est gementes, spirantes, veniant & pacem offrentes omnibus & precentes sibi, ignolentes toti mundo quidquid in se deliquiscent. Cum singulæ, flau, & lacrymis plerie fubeunt speluncam: & clauso deforis oſto, redudent qui emitabunt funus.

56. Eſi autem cauerna ipsa lapidea domuncula, ^{Patet de s} tam angustiſ lateribus & fornice tam depræplo, vt ho- ^{spitio} ſtatur ad eē erigere non posset, vt nec federe quidem niſi inclinatā curvice valeret. Atq; se comprimitne noveni ſibi affidentes & acclinantes; nec decimus, niſi maximo cum labore, subsiftet cum alijs. Habet speluncam fenestrillam, per qua subluctet interdū tenuis radius. Longitudo & amplitudo putet est quanta ſufficeret homini inſtituere in dorsum refugio comodiō contindere: & extrema paucimē pars subternitur grandi faxo, ſub quo produm aliqui tubiſ voragine in illam & teneam, quam orante Sancto & terra achicte ad terrorem obſtinatōrum aperuit Deus. Et quangum nostris hifex diebus, & ab hominum longissimā memoria fundus speluncæ complanatus fit & reliquæ terra coequalis, tamen in prima loci inſtruione profundiore ſuile, & paulatim eleuatum, fancientibus Episcopis & annuente Sede Apostolici, traditio est quortundam seniorum. Et quē admodum ipse putet ad Aquilonem templi inſularis F positus est, ita ad Aquilonem putet circumiecte ſunt maniones illæ ſive cellæ, quas diximus Sanctorum: versus Occidentem vero migalia quadam ſeu ruguria è virgulō & cespit, que feruntur pro hospitijs peregrinorum.

57. Postquam igitur reclusi in illa ſpecie permanent, ieiuniū viginti quatuor horas, nullo permittit ſumpto eſcuento à meridiē pridiano (neque enim eis est quidquam gustare in ipso pateo, niſi forſitan pauxillum aqua ad proliuendum palatum) reuinuntur ad Praefecto peregrinantium, & dederuntur ad marginem stagni, ibique ſe nudos immergunt aquis lacustribus, & haec luſtratione expiatione, veluti noui milites Christi, ē balneis penitentis renati purgatiq; progrediuntur ad ecclesiam: ubi pro more, actis Deo gratiis pro expiata paucitudine, renuantur ad militiam Christi generosis portandam. . . . Hacenus David Ruthus, qui transiit in ſuo adhuc tempore merentis loci illius curam penes Canonicos Regularis ſuile: quo antea anno prædicti illi vel haeretorum evidentiā pate ex antiqua fuerat statione, vel vibrante ſequo- ^{quamodo} ^{propter horas} ^{24 edicat} ^{aut ingredi} ^{ut eius adhuc} ^{et canos lo-} ^{cus} ^{cur.}

habendam reliquias, nobis eū incomptum. Eſi Louisij (prout ad nos P. Thomas Sirinus scribit) ex illius Ordinis Fra-

*ab hunc
tus de-
scriptor.*
tribus laicis proœcile admodum eratis sexes, qui afferis eo
quoque tempore, quo Franciscani habuerunt curam Parvatorum
Patricianum, illud validè frequentatum fuisse: quod vix ab
hereticis ante annos circiter XXX funditus subversa delecta,
sunt omnia. De monachatu S. Patricij pluribus agit disputatio.

Cognitio Append. 5 cap. 11 & 12, miri sollicitus ut diversas D
sententias ad concordiam reviewit: nobis facile esset demon-
strare, ad nullum eorum qui nunc sunt Ordinum Religiosorum,
ipsorum propriè pertinere, nisi breuitati funderemus: & plu-
ribus merito colicenses feremus.

DE S. GERTRVDE VIRGINE ABBATISSA NIVELLENSI IN BRABANTIA,

Commentarius prævious.

§ I Cultus Sacer: templo dicata transla- tio corporis, Reliquie aliae in locis.

ANNO
DCCLXIV
XVII MAR-
TII.
Nimella

Ranowium antiquorum originem, sedes
prioris, & varia migratione deduximus
ad Viam S. Siegberti Regis Francorum
Anteriusque Kalendis Febr. 5, 1,
ostendimusque Franca Salles sub Con-
stantino Magnifico, & Bataniæ mi-
grat in Romanum solum prope Texliandrum & Tengras, &
confitemur sede Regia Disiburgi, id est Disibeni, ad Demeram
fluminis, habuisse ad meritoriu[m] plenum sibi vicinas Roma-
nas in Brabantia Romanæ seu Galliarum: cuius praepucia ciu-
tatis est Nivelles, in qua vixit B. Pippinus pater S. Gertrudis,
Dux & Major-domus Regum Austris, cuius res gestas deduimus
xxi Februariorum die eius natali, è quibus lux non mor-
dita Aeli S. Gertrudis hic audeat uocari. Nata est, hoc pa-
rente S. Gertrudis anno Christi DCXXI, annis sequente: que
eo mortuore anno DCXLVI exterrit annos etatis quatuordeci-
mum, ac deinceps educata est sub sancta insinuatione prefissi-
matris B. Ita sine Idiberga, & hinc exemplo sacraum ve-
lum accepit: preposita apud monasterium regnum monasterii, ibidem
à matre ex directione S. Anacardi Episcopi Traiectensis extrah-
isti. Et istamnum Capitulum verius quod feci, in quo Canonici
Virginis nobilissima dignitate locum obtinunt dominum
quem cunatus est penes Abbatissam eiusdem loci. B. Ita sine
Idiberga anno DCCLVIII defuncta, superstis S. Gertrudis usque
ad annum DCCLXIV, quo ad calixtum gloriosum Christum
migravit XXXIII etatis sua anno, die Dominica, XVI
Kalendas Aprilis, uti scribitur Actus Vita, qui coram ad-
erat. Erat et Dominica secunda Quadragesima, cyclo
Luna XIX, Soli i litteris Dominalibus GF, quo Pefixa ce-
lebratum fuit die XXI Aprilis. Quoniam characteri: Chrono-
logia in non aliis ordinata ergo Idiberga.

duminius
B. Pippini:

quo patr-
nata: Ger-
trudis anni
est aut seq-

Martini an-
no
664

Dominica
2 S. Gade-
rgymna:

& alijs:

in scripta
fagi sacræ
a Beda;

etiam Offi-
cio Ecclæ-
sisticæ
apud Ca-
nonicas Re-
gularis

etiam
Ranowium antiquorum originem, sedes
prioris, & varia migratione deduximus
ad Viam S. Siegberti Regis Francorum
Anteriusque Kalendis Febr. 5, 1,
ostendimusque Franca Salles sub Con-
stantino Magnifico, & Bataniæ mi-
grat in Romanum solum prope Texliandrum & Tengras, &
confitemur sede Regia Disiburgi, id est Disibeni, ad Demeram
fluminis, habuisse ad meritoriu[m] plenum sibi vicinas Roma-
nas in Brabantia Romanæ seu Galliarum: cuius praepucia ciu-
tatis est Nivelles, in qua vixit B. Pippinus pater S. Gertrudis,
Dux & Major-domus Regum Austris, cuius res gestas deduimus
xxi Februariorum die eius natali, è quibus lux non mor-
dita Aeli S. Gertrudis hic audeat uocari. Nata est, hoc pa-
rente S. Gertrudis anno Christi DCXXI, annis sequente: que
eo mortuore anno DCXLVI exterrit annos etatis quatuordeci-
mum, ac deinceps educata est sub sancta insinuatione prefissi-
matris B. Ita sine Idiberga, & hinc exemplo sacraum ve-
lum accepit: preposita apud monasterium regnum monasterii, ibidem
à matre ex directione S. Anacardi Episcopi Traiectensis extrah-
isti. Et istamnum Capitulum verius quod feci, in quo Canonici
Virginis nobilissima dignitate locum obtinunt dominum
quem cunatus est penes Abbatissam eiusdem loci. B. Ita sine
Idiberga anno DCCLVIII defuncta, superstis S. Gertrudis usque
ad annum DCCLXIV, quo ad calixtum gloriosum Christum
migravit XXXIII etatis sua anno, die Dominica, XVI
Kalendas Aprilis, uti scribitur Actus Vita, qui coram ad-
erat. Erat et Dominica secunda Quadragesima, cyclo
Luna XIX, Soli i litteris Dominalibus GF, quo Pefixa ce-
lebratum fuit die XXI Aprilis. Quoniam characteri: Chrono-
logia in non aliis ordinata ergo Idiberga.

2. Non enim S. Gertrudo facio fagi etiam antiquis, ab au-
torebus etatis eius proximum insertam est. Venerabilis Beda, ut
genitum eius Martirologio MS. indicat, illa scripta: XVI
Kalend. Aprilis. In Scotti Nat. Patrici Confessoris.
Eodem die obitus S. Gertrudis Virginis. Pro obitu apud
alios transitus & natalis legitur. Vñardus loci indicat: Eo-
dem die monasterio Niuegella, S. Gertrudis Virginis.
in MS. Nivelensis additur filia Pippini Ducis, una pra-
clara gesta habentur. In Martirolo. Rom. legitur in elo-
gium: Niuegella in Brabantia S. Gertrudis Virginis,
que clarissimum genere orta, deficiens inmundum, &
toto virga fure curu in omnibus sanctitatis officijs fe-
cercens, Christum sponsum in celis habere meruit.
Alijs elegi: honoratur à Nestero, Martho, Felicio, Galfrido,
Cenizo, Vñforde, alijs in suis Martirologijs, Sanxiao
etiam in Martirolo. Gallicano, Molano, in Natalibus San-
ctorum Belgi, Mureo in Fagi Belgici, Gelenio in Fagi Col-
onensis, Chimo in Natalibus Sanctorum Canonizorum,
Vñione, Dorganio, Menardo, Encelmo in suis Martirolo. Be-
nedictinis. Die proxime sequenti referuntur in MS. Martirolo. S.
Cyriasi & MS. Vñardo Parigiensi S. Germani: quo die Officium
Ecclesiasticum sub eius duici recitatetur apud Canonicos Regu-
lares Lateranenses, quid dies XVI. Marti impeditum festo
eius S. Patrizi. Gabriel Pennetius in suis ad Officium Na-
tionalibus arguit Benedictinus, quid suo S. Gertrudem Ordini

adscribant. At proprio suo die cultur S. Gertrudis apud Cano-
nicos Premonstratenses, & Canonicos Regulares Vñdinsbe-
mensis, & in Ordine uniuersi Carmelitarum auctore per om-
nes pronunciari & doceatur Germanicas a Salisburgensi, Paf-
fensi & Ratibonensi usque ad Silesiensem, Raciobriga-
ensem & Camuniensem ad spate Balicinum: per Bohemiam et-
iam & Poliam: ut non mirum sit, si Trierenses, Colonen-
ses & aliae Belgiæ viciniores pronunciare eam Officium Ecclesiasti-
co honorante: quod prostant in Belgio Camerenses, Nam-
censes, Leodienses, Lonanenses, Antwerpenses, Bruxellenses,
Lierenses, & aliae in subiecta Ecclesiæ, uti Vñratichia ita E
pronuncia cum sibi subiectis Episcopatibus. In Bremerio etiam
Burgensi apud Hispanos prescribitur Commemoratio S.
Gertrudis.

3. Extant præterea illustres eius nomina ducata ecclesiæ, Namibia
inter quas prima conserui debet Nivelensis, in qua corpus san-
ctissima Virginis Gertrudis honorificissimam, in thesa recla-
mum decolorat. Locum eius est illustris Abbacia nobilium Ca-
nonistarum Regularium S. Gertrudis cum annuo templo pa-
rochiali: ubi eam festo die honorari ex constitutione Henrici
III indicat Molano, Landus etiam, ubi nec a aliquo tradi-
tur in ebita quandoam Pippini parente palatio, templo
habet & cultum celeberrimum, in quo eius intercessione cu-
rations facta innumerabile tradit. Isopetus Geldolphus à
Ryckels Abbas S. Gertrudis Lonanensis in suis elucubratio-
nibus de S. Gertrude pagina 193 & sequentibus, ubi fatide qua-
draginta ecclesiæ, postquam in Belgio, enumerat singulare
sunt S. Gertrudi sacras. De Gertrudib[us] in infra agemus. A
Reliquiarum sacraarum se posse gloriari facili: alii Reli-
quias Perjentes prope Bruxellas, unde cum pede eis pagis: qua in Bel-
gali. Ad euentum enim p[ro]p[ter]a aduersari Cisterciensium monasterij Sal-
utis crucis: prope Namurum: de usibus sacris eiusdem Virginis
habent Premonstratenses canonicis Parcens: prope Lonanum:
vix ea leguntur in Hieroglyphicis Belgij Ratis pag. 222,
402 & 459. Gelenius in Fagi Agripennientium uidet de S. F
Gertrude eloqua habet: S. Gertrudis Virginis, filia B.
Pippini Agripennientum Ducus, que Coloniz tui no-
minis ecclesiæ & monasterio honoratur: mandibula
S. Gertrudis est Colonia in ecclesiæ Montis-Mariæ
Virginum Carmelitanarum. Item Gelenius Colonia tra-
dit aduersari osculum ex manu eius apud Cartibus: alies
Reliquiarum particulas esse in ecclesiæ Collegatis S. Seuerini &
S. Martis ad Gradus, in parochiali S. Lupi, item apud Bene-
dictinos S. Martinis, apud Clarifas, & alias Virgines Con-
ventuales terciis Ordinis S. Francis. Verum non omnino se-
cundum hanc esse Reliquias huius Virginis Gertrudis, cum ex re-
latione S. Elsaberha Schonangensi & B. Hermanni Stein-
feldensi, & nominibus ex titulis sepulcralibus & indicibus
Eusebiorum ad Hermanno Crimbalio collectis, inter Virgi-
nes & Martyres Vñjulanæ plures reperiantur nomine Ger-
trudis appellata. Alijs S. Gertrudis Virginis Reliquias esse
in ecclesiæ Virginis Annuntiata extra muros urbis Bouviers:
si indicat Malinus in Bononiæ perlustrat.

4. Prater hunc diem natalem alia sunt festinates ad
honorem S. Gertrudis: inslania: & inter quas ad diem secundum
Decembri. Niuegella confeccatio S. Gertrudis Virginis. Gelenius
refert ex proprio loci Martirologio apud Molonom in Ad-
ditionibus ad l'Isardum & in Indicato ad Natalibus San-
ctorum Belgi. Mureo in Fagi Belgici: Gelenio in Fagi Co-
lonensis Regulares. B[ea]tum in suis ad Officium Na-
tionalibus arguit Benedictinus, quid suo S. Gertrudem Ordini